

Promemoria

Nya bestämmelser i anslutning till
konkurrensregelverket

Förord

Den 27 mars 2023 beslutade chefen för Klimat- och näringslivsdepartementet att uppdra åt hovrättsrådet Martin Nilsson att biträda departementet med att analysera och föreslå nya bestämmelser i anslutning till konkurrensregelverket. Hovrättsassessorn Sara Vinnefors anställdes från den 11 april 2023 som ämnessakkunnig för att arbeta som sekreterare inom ramen för uppdraget.

Härmed överlämnas promemorian *Nya bestämmelser i anslutning till konkurrensregelverket*. Uppdraget är med detta slutfört.

Malmö i juli 2023

Martin Nilsson

/Sara Vinnefors

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till författningsändringar som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828 (Förordningen om digitala marknader) samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden. Förslagen innebär bl.a. att Konkurrensverket ska bistå Europeiska kommissionen i dess tillsynsverksamhet. Vidare föreslås att Konkurrensverket ska ges behörighet att på eget initiativ genomföra en sådan utredning som avses i artikel 38.7 i förordning (EU) 2022/1925 och då bl.a. ha befogenhet att meddela ålägganden och genomföra platsundersökningar. I promemorian föreslås dessutom kompletterande bestämmelser till förordningarna genom ändringar i konkurrenslagen (2008:579), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

I promemorian lämnas också förslag till EU-rättsliga anpassningar av vissa svenska regler som gäller konkurrensbegränsande avtal mellan företag om produktspecialisering och om forskning och utveckling. Förslagen innebär att lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal anpassas till kommissionens förordning (EU) 2023/1067 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal. Vidare föreslås att lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling anpassas till kommissionens förordning (EU) 2023/1066 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal. Anpassningens syfte är att samma materiella regler ska gälla för bedömningen av konkurrensbegränsande specialiseringsavtal och avtal om forskning och utveckling, oavsett om svensk konkurrensrätt eller EU:s konkurrensrätt är tillämplig i det enskilda fallet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024, med undantag för ändringen i 5 kap. 16 § konkurrenslagen som föreslås träda i kraft den 12 januari 2024.

Innehållsförteckning

1	Lagförslag	7
1.1	Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579)	7
1.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal	10
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling	12
1.4	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	14
1.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling	15
1.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna	16
1.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner	17
2	Inledning	18
2.1	Nya unionsregler inom den digitala sektorn och för utländska subventioner	18
2.2	Nya gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal	19
3	Konkurrensreglerna	19
3.1	Allmänt om konkurrenslagen	19
3.2	Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete	20
3.3	Förbudet mot missbruk av en dominerande ställning	22
3.4	Åtgärder mot konkurrensbegränsningar	23
3.5	Utredningsåtgärder	23
3.6	Domstolsprövning	24
3.7	Förhållandet mellan konkurrenslagen och EU-rätten	24
4	DMA-förordningen	26
4.1	Kort om förordningens innehåll	26
4.2	Nationella konkurrensmyndigheter, behöriga nationella myndigheter och nationella myndigheter	32
4.3	Platsundersökningar	36
4.4	Utredning enligt artikel 38.7	37
4.5	Informationsutbyte och sekretess	43
4.6	Begäran om marknadsundersökning	49
4.7	De föreslagna bestämmelserna bör införas i konkurrenslagen	49
5	FSR-förordningen	50
5.1	Kort om förordningens innehåll	50
5.2	Kontaktpunkt	58
5.3	Platsundersökningar och bistånd till kommissionen	59
5.4	Om offentlig upphandling och överklagande av beslut om förkastande av anbud	62

5.5	Informationsutbyte och sekretess	68
6	Ändrade konkurrensregler för specialiseringsavtal och för forsknings- och utvecklingsavtal.....	72
6.1	Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete.....	72
6.2	Undantag från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete.....	73
6.3	Gruppundantag	73
6.4	Förslag till lag om ändring i lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal.....	84
6.5	Förslag till lag om ändring i lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling	86
6.6	Lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn.....	87
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	88
7.1	De lagförslag som kompletterar DMA-förordningen	88
7.2	De lagförslag som kompletterar FSR-förordningen	88
7.3	Gruppundantagslagarna	89
8	Konsekvenser	89
8.1	De lagförslag som kompletterar DMA-förordningen	89
8.2	De lagförslag som kompletterar FSR-förordningen	92
8.3	Gruppundantagslagarna	94
9	Författningskommentar	95
9.1	Förslaget till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579)	95
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal.....	97
9.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling	99
9.4	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	101
9.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling	101
9.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna	103
9.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.....	104
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828 (Förordningen om digitala marknader).....	105

Bilaga 2	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden171
Bilaga 3	Kommissionens förordning (EU) 2023/1066 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal216
Bilaga 4	Kommissionens förordning (EU) 2023/1067 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal.....227

1 Lagförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579)

Härigenom föreskrivs i fråga om konkurrenslagen (2008:579)

dels att 5 kap. 3, 16 och 17 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas 2 nya paragrafer, 1 kap. 3 a § och 5 kap. 13 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 a §

Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 december 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1928) och till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.

5 kap.

3 §¹

Patent- och marknadsdomstolen får på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, om

1. det finns anledning att anta att en överträdelse har skett,

2. den som ansökan gäller inte rättar sig efter ett åläggande enligt 1 § första stycket 1 eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas, och

3. vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden.

Ett beslut enligt första stycket får också avse en utredning som gäller en överträdelse av

1. ett beslut om åläggande enligt 3 kap. 1 eller 3 §,

¹ Senaste lydelse 2021:81.

2. ett beslut att godta ett åtagande enligt 3 kap. 4 §, *eller*
3. 21 § första stycket 1–5.

2. ett beslut att godta ett åtagande enligt 3 kap. 4 §,
3. 21 § första stycket 1–5, *eller*
4. artiklarna 5, 6 *eller* 7 i förordning (EU) 2022/1925.

13 a §
Konkurrensverket får på eget initiativ genomföra en sådan utredning som avses i artikel 38.7 i förordning (EU) 2022/1925. Bestämmelserna i 1 § första stycket 1 och 2 och andra stycket om ålägganden och 2 § om förhör samt 3 och 6–13 §§ om undersökningar gäller vid en sådan utredning.

16 §²

Bestämmelserna i 6 och 9–13 §§ gäller även när Konkurrensverket, på begäran av Europeiska kommissionen, genomför en sådan undersökning som avses i artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003. Bestämmelsen i 9 § andra stycket första meningen gäller dock inte om det kan befaras att undersökningen skulle förlora i betydelse, om den inte påbörjas omedelbart.

Första stycket gäller även när Konkurrensverket på begäran av kommissionen genomför en sådan undersökning som avses i artikel 12.1 i rådets förordning (EG) nr 139/2004.

Första stycket gäller även när Konkurrensverket på begäran av kommissionen genomför en sådan undersökning som avses i artikel 12.1 i rådets förordning (EG) nr 139/2004 *eller i artikel 14.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560. Vid en sådan undersökning enligt artikel 14.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 gäller även bestämmelserna i 1 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket och 2 §.*

17 §³

När Europeiska kommissionen har beslutat om en undersökning enligt artikel 20.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 *eller enligt artikel 13.4 i rådets förordning (EG) nr 139/2004, får Kronofogdemyndig-*

När Europeiska kommissionen har beslutat om en undersökning enligt artikel 20.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003, enligt artikel 13.4 i rådets förordning (EG) nr 139/2004, *enligt artikel 23.6 i*

² Senaste lydelse 2011:872.

³ Senaste lydelse 2010:642.

heten på ansökan av Konkurrensverket besluta om handräckning för att undersökningen ska kunna genomföras.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 eller enligt artikel 14.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 får Kronofogdemyndigheten på ansökan av Konkurrensverket besluta om handräckning för att undersökningen ska kunna genomföras.

Vid handräckning enligt första stycket tillämpas 10 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024, med undantag av 5 kap. 16 § som träder i kraft den 12 januari 2024.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag tillämpas på följande avtal som ingås mellan företag (parterna) om villkoren för deras produktspecialisering (specialiseringsavtal):

1. Avtal om ensidig specialisering mellan två parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom en *part* samtycker till att helt eller delvis upphöra med produktion av vissa produkter eller att avstå från att producera dessa produkter och att köpa dem från den andra *parten* som förbinder sig att producera och leverera *dessa produkter*.

2. Avtal om ömsesidig specialisering mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom två eller flera parter ömsesidigt samtycker till att helt eller delvis upphöra med eller avstå från *tillverkning av* vissa, men skilda produkter och att i stället köpa dessa produkter från *övriga parter*, som förbinder sig att producera och leverera dem.

3. Avtal om gemensam produktion, varigenom två eller flera parter förbinder sig att gemensamt tillverka vissa produkter.

Bestämmelsen i 1 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) ska även tillämpas på avtal enligt denna lag.

Denna lag tillämpas på följande avtal som ingås mellan företag (parterna) om villkoren för deras produktspecialisering (specialiseringsavtal):

1. Avtal om ensidig specialisering mellan två *eller flera* parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom en *eller flera parter* samtycker till att helt eller delvis upphöra med produktion av vissa produkter eller att avstå från att producera dessa produkter och att köpa dem från den andra *eller de andra parterna* som förbinder sig att producera och leverera *dem*.

2. Avtal om ömsesidig specialisering mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom två eller flera parter ömsesidigt samtycker till att helt eller delvis upphöra med eller avstå från *att producera* vissa, men skilda produkter och att i stället köpa dessa produkter från *den andra parten eller de andra parterna*, som förbinder sig att producera och leverera dem.

3 §²

I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2.1, 6 och 7. Dock ska hänvisningarna till undantaget i artikel 2.2 och 2.3 samt artiklarna 3–5 avse 2 § i förening med 1 §.

I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) 2023/1067 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2.1 och 6–9. Dock ska uttrycket "artikel 101.1 fördraget" i artikel 2.2 ersättas med "2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579)". Vidare ska hänvisningarna i förordningen till undantaget i punkt 1 i artikel 2.2–2.4 och till undantaget i artikel 2 avse 2 § i förening med 1 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre föreskrifter gäller till utgången av juni 2025 för avtal som var i kraft den 1 januari 2024 och som vid den tidpunkten inte uppfyllde villkoren för gruppundantag enligt de nya föreskrifterna.

² Senaste lydelse 2011:873.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag tillämpas på avtal som ingås mellan två eller flera företag (parterna) och avser de villkor på vilka dessa parter bedriver

1. gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik *och gemensamt utnyttjande av resultaten från denna forskning och utveckling,*

2. *gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som gemensamt har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter,*

3. *gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik utan gemensamt utnyttjande av resultaten,*

4. *beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik och gemensamt utnyttjande av resultaten från denna forskning och utveckling,*

Denna lag tillämpas på avtal som ingås mellan två eller flera företag (parterna) och avser de villkor på vilka dessa parter bedriver

1. gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik

a) *utan gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling, eller*

b) *med gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling,*

2. *beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik*

a) *utan gemensamt utnyttjande av denna forskning och utveckling, eller*

b) *med gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling,*

3. *gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter enligt 1 a eller b, eller*

4. *gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett*

5. gemensamt utnyttjande av resultatens från beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter, eller

6. beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik utan gemensamt utnyttjande av resultatens.

Bestämmelsen i 1 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) ska även tillämpas på avtal enligt denna lag.

3 §²

I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) nr 1217/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2.1, 8 och 9. Dock ska hänvisningarna till undantaget i artiklarna 2.2 och 3–7 avse 2 § i förening med 1 §. Vidare ska i artiklarna 4.1, 5 f och 5 g samt 6 a och 6 b uttrycket "på den inre marknaden" ersättas med "i landet".

I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) 2023/1066 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2.1 och 10–13. Dock ska uttrycket "artikel 101.1 fördraget" i artikel 2.2 ersättas med "2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579)". Vidare ska hänvisningarna i förordningen till undantaget i punkt 1 i artikel 2.2 och 2.3 och till undantaget i artikel 2 avse 2 § i förening med 1 §. I artiklarna 6.3, 8 f och 8 g samt 9.1 a i 1, 9.1 a ii 1 och 9.1 b ska uttrycket "på den inre marknaden" ersättas med "i landet".

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre föreskrifter gäller till utgången av juni 2025 för avtal som var i kraft den 1 juni 2024 och som vid den tidpunkten inte uppfyllde villkoren för gruppundantag enligt de nya föreskrifterna.

² Senaste lydelse 2011:874.

1.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 30 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

3 §¹

Sekretess gäller hos Konkurrensverket i ärende som rör utredning av överträdelse av 2 kap. 1 eller 7 § konkurrenslagen (2008:579) eller av artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt för uppgift i anmälan eller utsaga från en enskild, om det kan antas att den enskilde lider avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller hos Konkurrensverket i ärende som rör utredning av överträdelse av 2 kap. 1 eller 7 § konkurrenslagen (2008:579), av artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt eller av *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828* för uppgift i anmälan eller utsaga från en enskild, om det kan antas att den enskilde lider avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

dels att 20 kap. 6 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 3 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 a §

Bestämmelser om offentlig upphandling finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.

20 kap.

6 §¹

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon bestämmelse i denna lag *eller i artiklarna 29.3, 29.4 eller 31.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560* och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

En upphandling får inte överprövas efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande myndigheten och en leverantör.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse 2021:1110

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

dels att 20 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 3 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 a §

Bestämmelser om offentlig upphandling finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.

20 kap.

6 §¹

Om den upphandlande enheten har brutit mot någon bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Om den upphandlande enheten har brutit mot någon bestämmelse i denna lag *eller i artiklarna 29.3, 29.4 eller 31.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560* och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

En upphandling får inte överprövas efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande enheten och en leverantör.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

dels att 16 kap. 6 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 3 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 a §

Bestämmelser om offentlig upphandling finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.

16 kap.

6 §

Om den upphandlande myndigheten eller enheten har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Om den upphandlande myndigheten eller enheten har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i denna lag eller i artiklarna 29.3, 29.4 eller 31.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

En upphandling får inte överprövas efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande myndigheten eller enheten och en leverantör.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2 Inledning

2.1 Nya unionsregler inom den digitala sektorn och för utländska subventioner

Den 1 november trädde Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828 (Förordningen om digitala marknader) i kraft, i det följande benämnd som DMA-förordningen, vilket är en förkortning av *Digital Markets Act*. Förordningen bifogas som bilaga 1. Förordningen utgör en förhandsreglering av stora plattformslieferantörer som har en så kallad grindvaksroll på marknaden och av deras marknadsagerande. Grindvaksrollen för en leverantör av t.ex. sökmotorer eller operativsystem har sin grund i de stordriftsfördelar och nätverkseffekter som tjänsterna är förenade med. Dessa egenskaper kan leda till otillbörliga metoder och orättvisa villkor för företags- och slutanvändare. Förordningen syftar till att säkerställa rättvisa villkor inom den digitala sektorn.

Enligt förordningen har de plattformsföretag som omfattas av förordningen ett antal skyldigheter i förhållande till sina företagsanvändare, exempelvis rörande den avtalsmässiga relationen till dessa användare eller hur deras information ska rankas i sökmotorer. Förordningen ska tillämpas från och med den 2 maj 2023 med undantag för vissa artiklar som började gälla redan den 1 november 2022 och andra artiklar som tillämpas från och med den 25 maj 2023.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden, bifogad som bilaga 2, trädde i kraft den 12 januari 2023 och ska tillämpas från och med den 12 juli 2023 med undantag för vissa artiklar som ska tillämpas från den 12 oktober 2023 respektive 12 januari 2024. Förordningen benämns i det följande FSR-förordningen där FSR står för *Foreign Subsidies Regulation*. Syftet med förordningen är att åtgärda snedvridningar som uppstår när tredjeländer subventionerar företag som är verksamma på EU:s inre marknad. Förordningen innehåller bl.a. regler som ger Europeiska kommissionen rätt att undersöka sådana subventioner som snedvrider den inre marknaden, t.ex. i samband med stora företagskoncentrationer och vid offentliga upphandlingsförfaranden.

Både DMA-förordningen och FSR-förordningen reglerar kommissionens tillsyn, i vissa fall med bistånd av nationella myndigheter. Bland annat ges kommissionen befogenhet att genomföra nödvändiga inspektioner hos företag eller företagssammanslutningar, vilka kan föranleda behov av nationella bestämmelserna om handräckning. Förordningarna innehåller även bestämmelser som berör offentlig upphandling, sekretess och behöriga myndigheter. I denna promemoria behandlas behovet av kompletterande nationell reglering på detta område. Därutöver behandlas frågan om en kompletterande utredningsbefogenhet

för Konkurrensverket bör införas i enlighet med artikel 38.7 i DMA-förordningen.

2.2 Nya gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal

Både den unionsrättsliga och den svenska konkurrenslagstiftningen innehåller förbud mot konkurrensbegränsande avtal och samordnade förfaranden mellan företag eller beslut av företagssammanslutningar (se artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579). Konkurrensbegränsande avtal kan dock enligt 2 kap. 2 § konkurrenslagen vara undantagna från förbudet om de positiva effekterna av ett avtal överväger de negativa. För att undantas från förbudet krävs att avtalen bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande, tillförsäkrar konsumenterna en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås, bara ålägger berörda företag begränsningar som är nödvändiga för att uppnå det förstnämnda målet och inte ger de berörda företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av nyttigheterna i fråga. Företagen har själva att bedöma om deras avtal är förenliga med konkurrensreglerna.

För vissa typer av avtal som omfattas av förbuden mot konkurrensbegränsande avtal finns gruppundantag. Förordning (EU) nr 461/2010 om gruppundantag för vertikala avtal och samordnade förfaranden inom motorfordonssektorn löpte ut den 31 maj 2023. Förordningen har dock förlängts till den 31 maj 2028. Den 30 juni 2023 löpte förordning (EU) nr 1217/2010 om gruppundantag för forsknings- och utvecklingsavtal och förordning (EU) nr 1218/2010 om gruppundantag för specialiseringsavtal ut. Nya gruppundantag inom dessa områden har dock beslutats genom förordningarna (EU) 2023/1066 om gruppundantag för forsknings- och utvecklingsavtal och (EU) 2023/1067 om gruppundantag för vissa typer av specialiseringsavtal, bifogade som bilaga 3 och 4, som båda börjar gälla fr.o.m. den 1 juli 2023. I Sverige införs EU:s gruppundantag genom lag. I denna promemoria behandlas frågan i vilken mån det finns anledning att ändra de lagar som finns inom de aktuella områdena så att bestämmelserna blir förenliga med de nya reglerna.

3 Konkurrensreglerna

3.1 Allmänt om konkurrenslagen

Bakgrund och tillämpningsområde

Konkurrenslagen har till ändamål att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens i fråga om produktion av och handel med varor, tjänster och andra nyttigheter. Konkurrenslagen avser att generellt skydda samhällsekonomin och konsumenterna. Lagen är tillämplig på alla företag

i hela näringslivet och i fråga om all produktion av och handel med varor, tjänster och andra nyttigheter.

Konkurrenslagen bygger i huvudsak på den konkurrensrättsliga förbudsprincipen. Principen innebär att vissa konkurrensbegränsningar i sig är skadliga och därför ska vara förbjudna. Lagens materiella bestämmelser är i huvudsak utformade med EU-rätten som förebild. Avsikten är att konkurrenslagen i materiellt hänseende ska likna EU-rättens konkurrensregler så mycket som möjligt (jfr prop. 1992/93:56 s. 19 och prop. 2007/08:135 s. 182). Det innebär att EU-domstolarnas praxis har betydelse för lagens tillämpning.

Lagens materiella bestämmelser

De materiella bestämmelserna i konkurrenslagen är inriktade på att motverka tre slag av åtgärder som kan skada konkurrensens effektivitet, nämligen gemensamma förfaranden som omfattar flera aktörer på marknaden (2 kap. 1 §, förbud mot konkurrensbegränsande samarbete), ensidiga förfaranden (2 kap. 7 §, förbud mot missbruk av dominerande ställning) och strukturella åtgärder (4 kap. 1 §, förbud mot företagskoncentrationer). Konkurrenslagen innehåller också en regel som gör det möjligt att pröva konkurrenskonflikter som uppstår när staten, en kommun eller en region säljer varor och tjänster på marknaden i konkurrens med privata aktörer (3 kap. 27 §, förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet). Den regeln kompletterar förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete respektive missbruk av dominerande ställning.

Frågor som rör företagskoncentrationer och konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet behandlas inte i följande avsnitt om konkurrensreglerna.

3.2 Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete

Förbudet i konkurrenslagen

Enligt 2 kap. 1 § första stycket konkurrenslagen är avtal mellan företag förbjudna om de har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt eller om de ger ett sådant resultat. I paragrafens andra stycke ges exempel på avtal som typiskt sett är konkurrensbegränsande. Här nämns bl.a. avtal som innebär att försäljningspriser fastställs, produktion begränsas eller kontrolleras och marknader delas upp. Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete har sin motsvarighet i artikel 101.1 i EUF-fördraget.

Avtalskriteriet

För att samarbetsförbudet i konkurrenslagen ska vara tillämpligt krävs, i likhet med vad som gäller enligt EU-rätten, någon form av överenskommelse mellan två eller flera företag, det s.k. avtalskriteriet. Ett avtal kan ha formen av såväl formellt bindande muntliga eller skriftliga

överenskommelser mellan två eller flera företag som arrangemang där ett företag gentemot ett annat frivilligt åtar sig att begränsa sin frihet att agera på marknaden.

I 1 kap. 6 § konkurrenslagen föreskrivs att vad som sägs om avtal i lagen också ska tillämpas på beslut av en sammanslutning av företag och samordnade förfaranden av företag. Med ett beslut av en sammanslutning av företag avses exempelvis beslut av en branschförening där föreningens stadgar ger möjlighet att styra företagets beteende på marknaden. Även beslut som innebär rekommendationer att agera på ett visst sätt hör hit liksom en företagssammanslutnings faktiska agerande.

Ett samordnat förfarande innebär att två eller flera företag utan direkt avtal tillämpar ett visst förfarande i samförstånd. Samförståndet behöver inte ha uppkommit genom uttryckliga muntliga eller skriftliga förklaringar. För att ett det ska vara fråga om ett samordnat förfarande krävs att direkta eller indirekta kontakter mellan företagen har förekommit. Det är alltså fråga om ett förfarande mellan företag som medvetet ersätter den fria konkurrensens risker med ett inbördes samarbete.

Konkurrensbegränsningskriteriet

Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete träffar endast samarbete mellan företag som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden. Ett samarbete vars syfte är konkurrensbegränsande är förbjudet i sig. Det krävs i ett sådant fall inte att samarbetets effekter på marknaden påvisas. Om avtalet i sig inte har ett konkurrensbegränsande syfte, får det i stället bedömas om avtalet har ett sådant resultat. Vad som är resultatet av en konkurrensbegränsning avgörs i det enskilda fallet efter ett s.k. konkurrenstest, dvs. en närmare prövning av avtalets faktiska eller potentiella påverkan på konkurrensen på den relevanta marknaden.

Märkbarhetskriteriet

För att ett konkurrensbegränsande förfarande ska omfattas av förbudet krävs att det begränsar konkurrensen på ett märkbart sätt. Vid bedömningen har företagets marknadsandelar betydelse. Beräkningen av ett företags marknadsandel förutsätter att den relevanta marknaden avgränsas. Av praxis framgår att avtal mellan konkurrenter som har till syfte att fastställa priser eller att begränsa produktion eller försäljning eller att dela upp marknader eller inköpskällor i princip alltid är märkbart konkurrensbegränsande, oavsett företagets marknadsandelar. Även andra omständigheter än företagets storlek och marknadsandelar kan beaktas vid bedömningen av om ett samarbete begränsar konkurrensen på ett märkbart sätt.

Civilrättslig ogiltighet

I konkurrenslagen finns bestämmelser som innebär att avtal eller avtalsvillkor som är förbjudna enligt 2 kap. 1 § är civilrättsligt ogiltiga (2 kap. 6 §). Det betyder att avtalet eller villkoret inte kan göras gällande.

En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i artikel 101.2 i EUF-fördraget.

Undantag från förbudet

Det finns i 2 kap. 2 § konkurrenslagen en generell, alltid tillämplig, regel om undantag från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete. Av paragrafen framgår att förbudet inte gäller för ett avtal som

1. bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande,
2. tillförsäkrar konsumenterna en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås,
3. bara ålägger de berörda företagen begränsningar som är nödvändiga för att uppnå målet i 1, och
4. inte ger de berörda företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av nyttigheterna i fråga.

Paragrafen motsvarar artikel 101.3 i EUF-fördraget. En förutsättning för att den ska vara tillämplig är att avtalet omfattas av förbudet i 2 kap. 1 §. I likhet med vad som gäller inom EU-rätten måste samtliga de villkor som anges i paragrafen vara uppfyllda för att undantaget ska gälla. Företagen har själva att bedöma om deras avtal eller de förfaranden som de deltar i är förenliga med konkurrensreglerna.

Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § gäller inte heller avtal som omfattas av särskilda s.k. gruppundantagslagar. Dessa gruppundantagslagar behandlas i kapitel 6.

Konkurrenslagen innehåller i 2 kap. 2 § även särskilda bestämmelser för vissa former av samarbete mellan små företag, s.k. legalundantag. Undantagen gäller samarbete inom primära lantbruksföreningar, t.ex. enskilda lantbrukare, och vissa slag av samarbete mellan taxiföretag. Legalundantagen innebär att förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § inte är tillämpligt på ett samarbete om de förutsättningar som anges i de särskilda bestämmelserna är uppfyllda. Bestämmelserna om legalundantag ger parterna i avtalet ett skydd mot ingripanden på konkurrensrättslig grund. Undantagen påverkar dock inte tillämpningen av konkurrenslagens förbud mot missbruk av dominerande ställning.

3.3 Förbudet mot missbruk av en dominerande ställning

Förbudet mot missbruk av en dominerande ställning i 2 kap. 7 § konkurrenslagen riktar sig mot åtgärder som företag med dominerande marknadsställning vidtar på marknaden. Förbudet handlar om ett eller flera företags ensidiga agerande. För att ett förfarande ska vara förbjudet krävs att ett eller flera företag dels har en dominerande ställning på marknaden, dels missbrukar denna ställning. I likhet med vad som gäller i EU-rätten är ett eller flera företags dominerande ställning i sig inte förbjuden. Det är endast ett missbruk av den dominerande ställningen som är förbjudet. Ett

förfarande som är godtagbart när det utförs av ett företag som inte har en dominerande ställning kan vara förbjudet för ett företag med en sådan ställning. Förbudet mot missbruk av dominerande ställning har sin motsvarighet i artikel 102 i EUF-fördraget.

3.4 Åtgärder mot konkurrensbegränsningar

Ålägganden och åtaganden

I 3 kap. 1 § konkurrenslagen föreskrivs att Konkurrensverket får ålägga ett företag att upphöra med en överträdelse av förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete eller missbruk av dominerande ställning i 2 kap. 1 eller 7 § konkurrenslagen eller artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget. Enligt 3 kap. 2 § har även företag som berörs av sådana överträdelser vissa möjligheter att ansöka om förbud i domstol. Om det finns särskilda skäl får enligt 3 kap. 3 § ett åläggande meddelas för tiden till dess frågan slutligt har avgjorts, ett s.k. interimistiskt åläggande.

Konkurrensverket får enligt 3 kap. 4 § godta åtaganden från företag där fråga uppkommit om ett företag överträder något av förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete eller missbruk av dominerande ställning.

Ett beslut om åläggande eller ett beslut att godta ett åtagande får förenas med vite, se 6 kap. 1 §.

Konkurrensskadeavgift

Vid uppsåtliga eller oaktsamma överträdelser av förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete eller missbruk av dominerande ställning kan Konkurrensverket enligt 3 kap. 5 § konkurrenslagen ansöka hos Patent- och marknadsdomstolen om att ett företag ska betala konkurrensskadeavgift. Om de sakomständigheter som gäller överträdelsen är klara får Konkurrensverket i stället förelägga ett företag att betala sådan avgift (avgiftsföreläggande), se 3 kap. 16 §.

Konkurrensskadeavgiften ska enligt 3 kap. 8 § bestämmas efter överträdelsens sanktionsvärde. Vid bedömningen av sanktionsvärdet ska det beaktas hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Konkurrensskadeavgiften får inte överstiga tio procent av företagets omsättning föregående räkenskapsår. I ringa fall får avgift inte påföras.

3.5 Utredningsåtgärder

Konkurrensverkets befogenheter att utreda misstänkta överträdelser av förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning regleras i 5 kap. konkurrenslagen. Verket får enligt 5 kap. 1 § bl.a. ålägga ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat eller att inställa sig på förhör. Verket får också genomföra platsundersökningar hos ett företag som misstänks ha överträtt något av förbuden och i vissa fall också även hos något annat

företag eller i bostäder som nyttjas av styrelseledamöter och anställda i det företag som är föremål för verkets utredning, se 5 kap. 3–5 §§. Platsundersökningar får dock endast genomföras efter tillstånd från Patent- och marknadsdomstolen. Konkurrensverkets befogenheter vid en platsundersökning regleras i 5 kap. 6 §. Av paragrafen framgår att verket får granska och ta kopior av bokföring och andra affärshandlingar och begära muntliga förklaringar direkt på platsen. Elektroniskt lagrat material får flyttas till verket för undersökning om den som undersökningen genomförs hos lämnas sitt samtycke till det. I avsnitt 4.4 utvecklas vilka utredningsbefogenheter som tillkommer Konkurrensverket enligt bestämmelserna i 5 kap. konkurrenslagen.

Ett beslut om åläggande eller platsundersökning får förenas med vite, se 6 kap. 1 § konkurrenslagen.

3.6 Domstolsprövning

Sedan 2016 tillämpas en ordning som innebär att frågor som rör tillämpningen av konkurrenslagen prövas av Patent- och marknadsdomstolen, antingen genom ansökan eller efter överklagande. Domstolens avgöranden kan överklagas till Patent- och marknadsöverdomstolen. Lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar innehåller bestämmelser om handläggningen av mål och ärenden i patent- och marknadsdomstolarna.

Patent- och marknadsdomstolen får enligt 5 kap. 3 § konkurrenslagen på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget.

Patent- och marknadsdomstolen prövar även frågor om utdömande av vite som har beslutats med tillämpning av konkurrenslagen. En sådan fråga prövas på talan av Konkurrensverket.

3.7 Förhållandet mellan konkurrenslagen och EU-rätten

Konkurrenslagen är utformad med EU-rätten som förebild. Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete har sin förebild i artikel 101 i EUF-fördraget. Förbudet mot missbruk av dominerande ställning har sin motsvarighet i artikel 102.

En förutsättning för att tillämpa artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget är att handeln mellan medlemsstaterna kan påverkas. Detta samhandelskriterium har tolkats vidsträckt, vilket innebär att det räcker att påverkan på samhandeln är potentiell. Till följd av detta begränsar kriteriet inte EU-rättens tillämpning på samarbeten mellan företag särskilt påtagligt. Kommissionen har redovisat de principer för tolkningen som har utarbetats av unionsdomstolarna i tillkännagivandet Riktlinjer om begreppet påverkan på handeln i artiklarna 81 och 82 i fördraget (nu artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget, EUT C 101, 27.4.2004, s. 81).

När det gäller tillämpningen av EU:s konkurrensrätt är en av de viktigaste rättsakterna rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (nu artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget). Av artikel 3 i förordningen följer att det för Konkurrensverket och domstolarna finns en skyldighet att tillämpa artikel 101 i EUF-fördraget, om nationell konkurrensrätt tillämpas på avtal och förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna inom EU. Det innebär att när en svensk domstol tillämpar t.ex. 2 kap. 1 § konkurrenslagen på ett avtal mellan två företag som kan påverka handeln mellan medlemsstater, är domstolen också skyldig att tillämpa artikel 101 i EUF-fördraget.

Förordningen bygger på parallella kompetenser. Kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna inom EU har behörighet att tillämpa förbudet i artikel 101 i EUF-fördraget fullt ut beträffande avtal och förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna. I förordningen finns bestämmelser som syftar till att garantera en enhetlig tillämpning av unionens konkurrensregler. Ytterst visar sig detta genom att kommissionen med stöd av artikel 11 kan frånta medlemsstaternas konkurrensmyndigheter deras behörighet att tillämpa förbudet i ett visst fall. Av artikel 16 framgår dessutom att nationella domstolar är bundna av kommissionens avgöranden i enskilda fall.

I förordningen finns regler om samarbete och kompetensfördelning mellan de nationella konkurrensmyndigheterna, domstolarna och kommissionen. Förordningen innehåller också de grundläggande reglerna om förfarandet vid kommissionen, dess utredningsbefogenheter och sanktionsmöjligheter.

EU-förordningar är direkt tillämpliga i medlemsstaterna från den dag de träder i kraft. De behöver därför inte omsättas nationellt för att kunna tillämpas av nationella myndigheter och få effekt för enskilda.

De nationella konkurrensmyndigheterna inom EU och kommissionen ingår och samarbetar nära i Europeiska konkurrensnätverket. Nätverket fungerar som ett diskussions- och samarbetsforum vid tillämpningen och genomförandet av EU:s konkurrenspolitik. Det utgör grunden för att skapa och bibehålla en gemensam konkurrenspolitik i Europa.

Kommissionen har i ett tillkännagivande om samarbete inom nätverket av konkurrensmyndigheter (2004/C 101/03, EUT C 101, 27.4.2004, s. 43) gett närmare föreskrifter om nätverket. Tillkännagivandet innehåller bl.a. principer för fördelning av ärenden mellan myndigheterna och hur samarbetet ska bedrivas. De nationella konkurrensmyndigheterna har i ett uttalande godtagit de principer som anges i tillkännagivandet.

4 DMA-förordningen

4.1 Kort om förordningens innehåll

De allmänna bestämmelserna

Syftet med förordning (EU) 2022/1925 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn, DMA-förordningen, är att bidra till en välfungerande inre marknad genom fastställande av harmoniserade regler som säkerställer öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn i hela unionen där s.k. grindvakter finns (artikel 1). Förordningen är tillämplig på centrala plattformstjänster som tillhandahålls eller erbjuds av grindvakter till företagsanvändare som är etablerade i unionen eller slutanvändare som är etablerade eller befinner sig i unionen, oavsett grindvakternas etableringsort eller hemvist och oberoende av vilken lag som annars skulle vara tillämplig på tillhandahållandet av tjänster (artikel 2).

En grindvakt är ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster. Med central plattformstjänst avses enligt artikel 12 a–j:

- Onlinebaserade förmedlingstjänster.
- Sökmotorer.
- Onlinebaserade sociala nätverkstjänster.
- Videodelningsplattformstjänster.
- Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.
- Operativsystem.
- Webbbläsare.
- Virtuella assistenter.
- Molntjänster.
- Onlinebaserade annonseringstjänster, inbegripet annonseringsnätverk, annonsutbyten och andra annonsförmedlingstjänster, som tillhandahålls av ett företag som tillhandahåller någon av de centrala plattformstjänster som förtecknas i leden a–i.

Ett företag ska enligt artikel 3.1 och 3.2 betecknas som grindvakt om det uppfyller följande tre punkter.

- Det har en betydande inverkan på den inre marknaden. Ett företag ska förutsättas uppfylla detta om företaget har uppnått en årlig omsättning inom unionen på minst 7,5 miljarder euro under vart och ett av de tre senaste räkenskapsåren, eller om dess genomsnittliga börsvärde eller motsvarande rättvisa marknadsvärde uppgick till minst 75 miljarder euro under det senaste räkenskapsåret, och det tillhandahåller samma centrala plattformstjänst i minst tre medlemsstater.
- Det tillhandahåller en central plattformstjänst som är en viktig ingång för företagsanvändare för att nå ut till slutanvändare. Ett företag förutsätts uppfylla detta krav om företaget tillhandahåller en central plattformstjänst som under det senaste räkenskapsåret har haft minst 45 miljoner aktiva slutanvändare i månaden som är etablerade eller

befinner sig i unionen och minst 10 000 aktiva företagsanvändare per år som är etablerade i unionen.

- Det har en fast förankrad och varaktig ställning i sin verksamhet eller det kan förutses att det kommer att ha en sådan ställning inom en nära framtid. Ett företag anses uppfylla detta krav om tröskelvärdena i punkten ovan uppnåddes under vart och ett av de tre senaste räkenskapsåren.

Om ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster uppnår samtliga tröskelvärden i artikel 3.2 ska det underrätta kommissionen om detta utan dröjsmål, dock senast två månader efter det att dessa tröskelvärden har uppnåtts (artikel 3.3). Kommissionen ska utan onödigt dröjsmål, dock senast 45 arbetsdagar efter att ha mottagit den fullständiga information som avses i artikel 3.3, beteckna ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster och som uppfyller alla tröskelvärden i artikel 3.2 som grindvakt (artikel 3.4).

I artikel 5 regleras de skyldigheter som åligger grindvakter. Av bestämmelsen följer bl.a. att en grindvakt i syfte att tillhandahålla annonseringstjänster online inte får behandla personuppgifter om slutanvändare som använder tjänster av tredje parter som använder grindvaktens centrala plattformstjänster eller kombinera personuppgifter från den relevanta centrala plattformstjänsten med personuppgifter från ytterligare centrala plattformstjänster eller från eventuella andra tjänster som tillhandahålls av grindvaktan eller med personuppgifter från tredjepartstjänster. En grindvakt får inte heller t.ex. hindra företagsanvändare från att erbjuda slutanvändare samma produkter eller tjänster genom onlinebaserade förmedlingstjänster från tredje part eller genom sina egna direkkanaler för onlineförsäljning till priser eller villkor som skiljer sig från dem som erbjuds genom grindvaktens onlinebaserade förmedlingstjänster. En grindvakt är också bl.a. skyldig att ge slutanvändare möjlighet att via dess centrala plattformstjänster få tillgång till och använda innehåll, abonnemang, funktioner eller andra produkter med hjälp av en företagsanvändares programvaruapplikation utan att använda grindvaktens centrala plattformstjänster.

Artiklarna 6 och 7 reglerar ytterligare skyldigheter för grindvakter, bl.a. avseende interoperabiliteten hos nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

En grindvakt ska säkerställa och visa att de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5, 6 och 7 i förordningen efterlevs. Grindvaktan ska se till att dessa åtgärder tillämpas i enlighet med tillämplig lagstiftning, i synnerhet Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning); GDPR, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) samt lagstiftning om konsumentskydd, cybersäkerhet, produktsäkerhet och tillgänglighetskrav (artikel 8.1).

För att säkerställa att en viss grindvakt uppfyller sina skyldigheter kan kommissionen anta en genomförandeakt, ett beslut, där den anger vilka åtgärder som grindvakten ska vidta för att efterleva skyldigheterna enligt artiklarna 6 och 7 (artikel 8.2). Kommissionen får också anta en sådan genomförandeakt efter ha genomfört en marknadsundersökning beträffande systematisk bristande efterlevnad (artikel 18.1). Vidare kan kommissionen anta en genomförandeåtgärd där åtaganden som en grindvakt erbjuder görs bindande (artikel 25.1).

Kommissionens tillsynsbefogenheter

Kommissionen ska utöva tillsyn över att förordningen efterlevs. För att fullgöra sina uppgifter enligt förordningen får kommissionen begära att företag och företagssammanslutningar lämnar all nödvändig information. Kommissionen får också begära tillgång till företags data och algoritmer samt information om tester och begära förklaringar om dessa (artikel 21.1). På begäran av kommissionen ska medlemsstaternas behöriga myndigheter förse kommissionen med all nödvändig information som de förfogar över för att kunna fullgöra de uppgifter som den tilldelas genom förordningen (artikel 21.5).

Kommissionen har också rätt att genomföra alla nödvändiga inspektioner av ett företag eller en företagssammanslutning (artikel 23.1). De tjänstemän och andra medföljande personer som bemyndigats av kommissionen att genomföra en inspektion har enligt artikel 23.2 a–f befogenhet att

- bereda sig tillträde till företags eller företagssammanslutningars lokaler, mark och transportmedel,
- granska räkenskaperna och andra affärshandlingar som avser verksamheten, oavsett i vilken form de föreligger,
- göra eller erhålla alla former av kopior av eller utdrag ur sådana räkenskaper och affärshandlingar,
- begära att företaget eller företagssammanslutningen ger tillgång till och redogör för sin organisation, sitt funktionssätt, sina it-system, sina algoritmer, sin datahantering och sina affärsmetoder och protokollföra eller dokumentera de förklaringar som ges med alla typer av tekniska medel,
- försegla samtliga företagslokaler, räkenskaper eller affärshandlingar så länge och i den omfattning det är nödvändigt för inspektionen,
- begära att företagets eller företagssammanslutningens företrädare eller medarbetare lämnar förklaringar till sakförhållanden och dokument som har samband med föremålet för och syftet med inspektionen och protokollföra deras svar med alla typer av tekniska medel.

För att genomföra inspektioner får kommissionen begära hjälp av revisorer eller experter som utsetts av kommissionen, liksom av den nationella behöriga myndigheten som övervakar efterlevnaden av artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget och nationella konkurrensregler (i det följande benämnd den nationella konkurrensmyndigheten) i den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska genomföras (artikel 23.3).

Vid inspektioner får kommissionen, de revisorer eller experter som den utsett samt den nationella konkurrensmyndigheten i den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska genomföras begära att företaget eller företagssammanslutningen ger tillgång till och redogör för sin organisation, sitt funktionssätt, sina it-system, sina algoritmer, sin datahantering och sin affärsverksamhet samt ställa frågor till alla företrädare eller medarbetare (artikel 23.4).

De tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat att genomföra en inspektion ska utöva sina befogenheter efter uppvisande av ett skriftligt tillstånd som bl.a. anger föremålet för och syftet med inspektionen. Kommissionen ska i god tid före inspektionen underrätta den nationella konkurrensmyndigheten inom vars territorium inspektionen ska genomföras om denna (artikel 23.5). Företag eller företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig en inspektion som beordrats genom ett beslut av kommissionen (artikel 23.6).

Tjänstemän från och personer som bemyndigats eller utsetts av den nationella konkurrensmyndigheten på vars territorium inspektionen ska genomföras ska, på begäran av den myndigheten eller av kommissionen, aktivt bistå de tjänstemän och andra medföljande personer som bemyndigats av kommissionen. För detta ändamål ska de åtnjuta de befogenheter som anges i artikel 23.2 och 23.4 (artikel 23.7).

Om de tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen har bemyndigat konstaterar att ett företag eller en företagssammanslutning motsätter sig en inspektion, ska den berörda medlemsstaten lämna dem det bistånd, vid behov handräckning av polisen eller annan motsvarande rättsvårdande myndighet, som behövs för att de ska kunna genomföra sin inspektion (artikel 23.8).

Om ett sådant bistånd enligt nationella regler kräver tillstånd av en rättslig myndighet, ska kommissionen eller den nationella konkurrensmyndigheten eller tjänstemän som bemyndigats av dessa myndigheter ansöka om ett sådant tillstånd (artikel 23.9).

Kommissionen ska vidta nödvändiga åtgärder för att övervaka det faktiska genomförandet och efterlevnaden av de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7 och de beslut som fattas enligt bl.a. artiklarna 8, 18 och 25. Dessa åtgärder kan särskilt omfatta införandet av en skyldighet för grindvakter att bevara alla handlingar som anses relevanta för att bedöma genomförandet och efterlevnaden av dessa skyldigheter och beslut (artikel 26.1). Åtgärderna får omfatta utnämning av oberoende externa experter och revisorer, och utnämning av tjänstemän från medlemsstaternas nationella behöriga myndigheter, som ska bistå kommissionen med övervakningen av skyldigheterna och åtgärderna och förse kommissionen med särskild expertis eller kunskap (artikel 26.2).

Varje tredje part, vilket innefattar företagsanvändare, konkurrenter eller slutanvändare av de centrala plattformstjänster, får informera den nationella konkurrensmyndigheten eller kommissionen direkt, om alla metoder eller beteenden från grindvaktens sida som omfattas av förordningens tillämpningsområde (artikel 27.1). Den nationella konkurrensmyndigheten och kommissionen ska ha full handlingsfrihet när det gäller lämpliga åtgärder och de är inte skyldiga att följa upp den mottagna informationen (artikel 27.2). Om den nationella konkurrensmyndigheten på grundval av den information den mottagit fastställer att det kan vara

fråga om bristande efterlevnad av förordningen, ska den översända denna information till kommissionen (artikel 27.3).

Kommissionen ska anta en genomförandeakt där den konstaterar bristande efterlevnad om den konstaterar att en grindvakt underlåter att uppfylla bl.a. någon av de skyldigheter som anges i artikel 5, 6 eller 7 (artikel 29.1). I beslutet om bristande efterlevnad får kommissionen ålägga grindvakten böter på högst 10 procent av dess totala globala omsättning under det föregående räkenskapsåret, om den konstaterar att grindvakten uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att uppfylla sina skyldigheter enligt bl.a. artikel 5, 6 eller 7 (artikel 30.1), underlåter att lämna information enligt artikel 21.3 eller vägrar underkasta sig en inspektion enligt artikel 23 (artikel 30.3). Kommissionen får anta ett beslut som förelägger företag, i tillämpliga fall inbegripet grindvakter, och företagsammanslutningar vite på högst fem procent av den genomsnittliga globala dagsomsättningen under det föregående räkenskapsåret för varje dags dröjsmål, räknat från den dag som anges i beslutet, för att tvinga dem att bl.a. lämna information enligt artikel 21, underkasta sig en inspektion enligt artikel 23 eller följa beslut enligt 29.1 (artikel 31.1).

Den berörda grindvakten, det berörda företaget eller den berörda företagssammanslutningen ska ha rätt att få tillgång till kommissionens handlingar i enlighet med villkoren för insyn, med förbehåll för företagets berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas. I händelse av oenighet mellan parterna får kommissionen anta beslut om dessa villkor för offentliggörande. Rätten till tillgång till kommissionens handlingar i ärendet ska inte omfatta konfidentiell information och interna handlingar hos kommissionen eller medlemsstaternas behöriga myndigheter. Rätten till tillgång till handlingar i ärendet ska inte omfatta skriftväxling mellan kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter. Detta ska inte hindra kommissionen från att röja eller använda information som är nödvändig för att bevisa en överträdelse (artikel 34.4).

Samarbete mellan kommissionen och nationella myndigheter

Förordningen innehåller bestämmelser om tystnadsplikt. Bland annat föreskrivs att kommissionen, medlemsstaternas behöriga myndigheter, deras tjänstemän, anställda och övriga personer som arbetar under dessa myndigheters övervakning liksom fysiska eller juridiska personer, inbegripet revisorer och experter som utnämnts i enlighet med artikel 26.2 som utgångspunkt inte får röja information som de har inhämtat eller utbytt med stöd av förordningen och som är av sådant slag att den omfattas av tystnadsplikt (artikel 36.4).

Kommissionen och medlemsstaterna ska ha ett nära samarbete och samordna sina tillsynsåtgärder för att säkerställa en enhetlig, ändamålsenlig och kompletterande tillämpning av tillgängliga rättsliga instrument som är tillämpliga på grindvakter i den mening som avses i förordningen (artikel 37.1). Kommissionen får när så är lämpligt samråda med nationella myndigheter i alla frågor som rör tillämpningen av förordningen (artikel 37.2).

Kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna i medlemsstaterna ska samarbeta med varandra och genom Europeiska konkurrensnätverket underrätta varandra om sina respektive tillsynsåtgärder. De ska ha befogenhet att förse varandra med information om faktiska eller rättsliga omständigheter, även konfidentiella uppgifter. Om den behöriga myndigheten inte är medlem i Europeiska konkurrensnätverket ska kommissionen vidta nödvändiga åtgärder för samarbete och informationsutbyte i ärenden som rör efterlevnaden av förordningen och sådana myndigheters tillsyn av de fall som avses i artikel 1.6 (artikel 38.1).

Om en nationell konkurrensmyndighet avser att inleda en utredning av grindvakter på grundval av den nationella lagstiftningen, ska den skriftligen underrätta kommissionen om den första formella utredningsåtgärden, innan eller omedelbart efter det att en sådan åtgärd har inletts. Denna information får också göras tillgänglig för övriga medlemsstaters nationella behöriga konkurrensmyndigheter (artikel 38.2).

Om en nationell konkurrensmyndighet avser att ålägga grindvakter skyldigheter på grundval av den nationella lagstiftning som avses i artikel 1.6 ska den senast 30 dagar innan förslaget till denna åtgärd antas översända förslaget till kommissionen, åtföljt av en motivering av åtgärden. Om det rör sig om interimistiska åtgärder ska den nationella behöriga myndigheten underrätta kommissionen om det utkast till åtgärder som planeras så snart som möjligt och senast omedelbart efter antagandet av sådana åtgärder. Denna information får också göras tillgänglig för övriga medlemsstaters nationella behöriga konkurrensmyndigheter (artikel 38.3).

De nämnda informationsmekanismerna ska inte tillämpas på beslut som planeras i enlighet med nationella koncentrationsregler (artikel 38.4).

Kommissionen får be medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter att stödja dess marknadsundersökningar i enlighet med förordningen (artikel 38.6).

En nationell konkurrensmyndighet får på eget initiativ genomföra en utredning av ett fall av eventuell bristande efterlevnad av artiklarna 5, 6 och 7 i förordningen på sitt territorium, om den enligt nationell rätt har behörighet och utredningsbefogenheter att göra detta. Myndigheten ska skriftligen underrätta kommissionen innan den vidtar sin första utredningsåtgärd (artikel 38.7).

Om kommissionen inleder ett förfarande enligt artikel 20 ska de nationella konkurrensmyndigheterna fråntas möjligheten att genomföra en sådan undersökning eller avsluta den om den redan pågår. Myndigheterna ska rapportera till kommissionen om resultaten av en sådan undersökning för att stödja kommissionen i dess roll som enda myndighet med befogenhet att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i förordningen (artikel 38.7).

4.2 Nationella konkurrensmyndigheter, behöriga nationella myndigheter och nationella myndigheter

Förslag: Konkurrensverket ska vara kontaktpunkt enligt artiklarna 14.4, 16.5, 21.5 och 26.2 i de fall kommissionen saknar kännedom om till vilken behörig myndighet den ska vända sig. Detta ska följa av myndighetens instruktion.

Bedömning: Det följer direkt av DMA-förordningens bestämmelser att Konkurrensverket är den nationella behöriga myndighet som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 i förordningen. Det framstår vidare inte som ändamålsenligt att utse nationella myndigheter till behöriga myndigheter. Begreppet nationella myndigheter i förordningen avser samtliga svenska myndigheter och föranleder inte heller någon lagstiftningsåtgärd.

Skälen för förslaget och bedömningen

Ett antal artiklar i DMA-förordningen förutsätter för sin tillämpning att det finns en eller flera nationella behöriga myndigheter. I detta avseende används olika begrepp; nationella behöriga myndigheter i medlemsstaterna som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 i förordningen, nationella behöriga myndigheter och nationella myndigheter. Förordningen innehåller dock inga uttryckliga krav på att sådana myndigheter ska utses.

Nationella behöriga myndigheter i medlemsstaterna som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6

Förordningen innehåller flera bestämmelser som rör nationella behöriga myndigheter i medlemsstaterna som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 i förordningen, ovan benämnda nationella konkurrensmyndigheter. Bestämmelserna rör bl.a. skyldighet att bistå kommissionen vid inspektioner enligt artikel 23, hantering av information från tredje parter enligt artikel 27 samt former för samarbete med kommissionen enligt artikel 38. Vidare får de aktuella myndigheterna på eget initiativ genomföra en utredning av ett fall av eventuell bristande efterlevnad av artiklarna 5, 6 och 7 i förordningen på sitt territorium, om de enligt nationell rätt har behörighet och utredningsbefogenheter att göra detta (artikel 38.7).

I artikel 1.6 föreskrivs att förordningen inte påverkar tillämpningen av

- artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget,
- nationella konkurrensregler som förbjuder konkurrensbegränsande avtal, beslut av företagssammanslutningar, samordnade förfaranden och missbruk av dominerande ställning,
- nationella konkurrensregler som förbjuder andra former av ensidigt beteende i den mån de tillämpas på andra företag än grindvakter eller innebär att grindvakter åläggs ytterligare skyldigheter, eller
- rådets förordning (EG) nr 139/2004 och nationella bestämmelser om koncentrationskontroll.

I Sverige ansvarar Konkurrensverket för tillsynen över de aktuella regelverken på konkurrensområdet. Av 3 och 4 §§ konkurrensförordningen (2021:87) följer att Konkurrensverket är behörig nationell myndighet som avses i rådets förordning (EG) nr 1/2003 samt i rådets förordning (EG) nr 139/2004. Vidare ska Konkurrensverket fullgöra de uppgifter som följer av konkurrenslagen, vilken innehåller sådana nationella konkurrensregler som anges i artikel 1.6. Det krävs därmed inte någon lagstiftningsåtgärd i detta avseende, utan det följer direkt av DMA-förordningens bestämmelser att Konkurrensverket är den aktuella nationella behöriga myndigheten.

Nationella behöriga myndigheter

I förordningen finns också bestämmelser som gäller medlemsstaternas behöriga myndigheter. Enligt artikel 14.4 ska kommissionen underrätta medlemsstaternas behöriga myndigheter om all information som mottagits avseende grindvaktens skyldigheter att informera kommissionen om planerade företagskoncentrationer. Enligt artikel 14.5 får medlemsstaternas behöriga myndigheter använda informationen om planerade koncentrationer för att begära att kommissionen undersöker koncentrationen i enlighet med artikel 22 i förordning (EG) nr 139/2004.

Vidare följer av artikel 16.5 att kommissionen får anmoda en eller flera nationella behöriga myndigheter att bistå den i en marknadsundersökning. I artikel 21.5 föreskrivs att medlemsstaternas behöriga myndigheter ska, på begäran av kommissionen, förse kommissionen med all nödvändig information som de förfogar över för att den ska kunna fullgöra de uppgifter som den tilldelas genom förordningen. Slutligen får kommissionen enligt artikel 26.2 utnämna tjänstemän från medlemsstaternas nationella behöriga myndigheter, som ska bistå kommissionen med övervakningen av efterlevnaden av förordningens bestämmelser och förse kommissionen med särskild expertis eller kunskap.

Förordningen innehåller alltså bestämmelser om skyldighet för nationella behöriga myndigheter att bistå kommissionen i dess arbete enligt förordningen. I EU-fördraget föreskrivs i artikel 4.3 en grundläggande princip om lojalt samarbete mellan unionen och medlemsstaterna. Enligt denna gäller att unionen och medlemsstaterna ska respektera och bistå varandra när de fullgör de uppgifter som följer av fördragen och att medlemsstaterna ska hjälpa unionen att fullgöra sina uppgifter. Medlemsstaternas myndigheter är redan enligt denna princip skyldiga att bistå kommissionen på det sätt som föreskrivs i förordningen.

Flera EU-förordningar innehåller bestämmelser om nationella behöriga myndigheter liknande de aktuella i DMA-förordningen. Sådana bestämmelser ska inte tolkas så, att det krävs en viss formell behörighet för en nationell myndighet för att den ska anses som en nationell behörig myndighet i enlighet med förordningen. Bestämmelserna om bistånd till kommissionen ska i stället förstås så, att nationella myndigheter som innehar relevant information eller har en relevant kompetens ska bistå kommissionen. Ett utpekande av sådana myndigheter är nödvändigt endast om det krävs för att tillämpningen av förordningens bestämmelser ska fungera i praktiken.

Konkurrensverket är den behöriga myndighet som avses i artikel 14.4 och 14.5 om bl.a. underrättelse om information vid företagskoncentrationer.

När det gäller vilka myndigheter som omfattas av begreppet nationella behöriga myndigheter i förordningens bestämmelser om bistånd till kommissionen kan ledning ges av artikel 40 som reglerar inrättandet av en högnivågrupp. Denna grupp ska inrättas av kommissionen och har till uppgift att ge kommissionen råd och sakkunskap på de områden som omfattas av medlemmarnas befogenheter, vilket bl.a. innefattar rådgivning och sakkunskap som främjar en konsekvent regleringsstrategi mellan olika regleringsinstrument (artikel 40.5). Högnivågruppen får i synnerhet identifiera och bedöma den aktuella och potentiella samverkan mellan förordningen och de sektorsspecifika regler som tillämpas av de nationella myndigheter som ingår i europeiska organen och nätverken som ingår i gruppen (artikel 40.6). Av artikel 40.2 följer att högnivågruppen ska bestå av följande europeiska organ och nätverk:

1. Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec),
2. Europeiska datatillsynsmannen och Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB),
3. Europeiska konkurrensnätverket (ECN),
4. Nätverket för konsumentskyddssamarbete (CPC), och
5. Den europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster (Erga).

Post- och telestyrelsen (PTS) har tillsynsansvar inom området för elektronisk kommunikation. PTS ingår i Berec och har enligt 6 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen i uppgift att bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med andra behöriga myndigheter inom bl.a. ESS, kommissionen och Berec i syfte att säkerställa konsekvent tillämpning i alla Europeiska unionens medlemsstater av det harmoniserade regelverket för elektronisk kommunikation.

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) är tillsynsmyndighet enligt bl.a. artikel 51.1 i GDPR och ska delta i Europeiska dataskyddsstyrelsens arbete (2 a § förordningen [2007:975] med instruktion för Integritetsskyddsmyndigheten).

Konsumentverket är förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor och har bl.a. ansvar för att utöva tillsyn, inklusive marknadskontroll, enligt de konsumentskyddande regler som ligger inom myndighetens ansvarsområde och deltar i CPC:s arbete (3 § 7 förordningen [2009:607] med instruktion för Konsumentverket).

Myndigheten för press, radio och tv ansvarar för tillsyn när det gäller tv, ljudradio och videodelningsplattformar, i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan myndighet. Myndigheten deltar i Ergas arbete (4 § förordningen [2020:879] med instruktion för Myndigheten för press, radio och tv).

I egenskap av tillsynsmyndighet på konkurrensområdet deltar Konkurrensverket i ECN.

De nu nämnda myndigheterna har således tillsyn över sådana områden som omfattas av förordningens tillämpningsområde. De kan därmed

besitta sådan information som kommissionen är i behov av för att fullfölja sina skyldigheter enligt förordningen. Utöver Konkurrensverket torde därför främst PTS, IMY, Konsumentverket och Myndigheten för press, radio och tv falla inom begreppet behöriga nationella myndigheter i förordningens mening.

Som nämnts ovan innehåller emellertid inte förordningen något uttryckligt krav på att utse nationella behöriga myndigheter. Företrädare för kommissionen har angett att såvitt känt planerar inte andra medlemsstater att utse behöriga myndigheter enligt DMA-förordningen. Företrädarna för kommissionen har i detta sammanhang uppgett att kommissionen – i de fall den saknar kännedom om vilken myndighet som är nationell behörig myndighet – kommer att kontakta den nationella konkurrensmyndigheten för att utröna till vilken myndighet kommissionen bör vända sig i en viss fråga. Det kan också konstateras att de lagstiftningsakter som kommissionen översänt vad gäller nationella kompletterande bestämmelser till DMA-förordningen avseende Frankrike, Luxemburg, Ungern och Tyskland inte synes innehålla bestämmelser om utseende av behöriga myndigheter utöver den nationella konkurrensmyndigheten. Inte heller i det danska förslaget till kompletterande bestämmelser till DMA-förordningen finns bestämmelser som reglerar andra myndigheter än den danska konkurrensmyndigheten.

Mot bakgrund av det sagda framstår det inte som ändamålsenligt att utse vissa myndigheter till behöriga myndigheter, oaktat att en bestämmelse med ett sådant innehåll skulle göra det tydligt vilka myndigheter som berörs av förordningens bestämmelser. I stället bör Konkurrensverket, i egenskap av nationell konkurrensmyndighet, utses till kontaktpunkt för det fall kommissionen saknar kännedom om till vilken nationell myndighet som den ska vända sig med t.ex. en begäran om bistånd vid en marknadsundersökning enligt artikel 16.5 eller om information enligt artikel 21.5. Regeringen kan meddela bestämmelser som avser statliga myndigheter under regeringen i förordning med stöd av restkompetensen i 8 kap. 7 § regeringsformen. Det bör därför följa av myndighetens instruktion att den är kontaktpunkt enligt de ovan nämnda artiklar som reglerar nationella behöriga myndigheter.

Nationella myndigheter

Av artikel 1.7 följer att nationella myndigheter inte får fatta beslut som strider mot ett beslut som kommissionen har antagit enligt förordningen samt att kommissionen och medlemsstaterna ska ha ett nära samarbete och samordna sina tillsynsåtgärder. Kommissionen får vidare enligt artikel 37.2 när så är lämpligt samråda med nationella myndigheter i alla frågor som rör tillämpningen av förordningen.

I begreppet nationella myndigheter ingår samtliga nationella myndigheter. Det ligger närmast till hands att kommissionen främst vid behov samråder med de myndigheter vars tillsynsområde berörs av förordningens bestämmelser, men det kan inte uteslutas att samråd kan ske även med andra myndigheter. Förordningen föranleder dock inte några kompletterande nationella bestämmelser i detta avseende.

4.3 Platsundersökningar

Förslag: Konkurrensverket ska få begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att en platsundersökning enligt DMA-förordningen ska kunna genomföras av kommissionen.

Bedömning: Det bör inte införas något krav på tillstånd från en domstol eller annan rättslig myndighet innan handräckning lämnas vid en platsundersökning.

Skälen för förslaget: Som framgår av avsnitt 4.1 har kommissionen enligt artikel 23.1 i DMA-förordningen rätt att genomföra inspektioner hos företag eller företagssammanslutningar. Företag och företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig de inspektioner som kommissionen har beslutat om. Denna skyldighet är sanktionerad genom böter eller vite enligt artiklarna 30.3 h och 31.1. Dessa bestämmelser gäller direkt i Sverige och kräver inte någon nationell lagreglering.

Om ett företag motsätter sig en inspektion enligt artikel 23 ska den berörda medlemsstaten lämna det bistånd som behövs för att inspektionen ska kunna genomföras, vilket vid behov inkluderar att begära handräckning av verkställande myndighet. Om ett sådant bistånd enligt nationell rätt kräver tillstånd av en rättslig myndighet ska ett sådant tillstånd begäras. Ett sådant tillstånd kan begäras i förebyggande syfte.

Som redovisats ovan framgår det av artikel 23.2 och 23.4 vilka befogenheter kommissionens tjänstemän har vid undersökningar. Av artikel 23.7 sista meningen följer att Konkurrensverkets företrädare har samma befogenheter som kommissionens tjänstemän. Som en allmän princip gäller att EU-rätten inte tillåter nationell reglering av sådant som redan följer av EU-rätten. Att i konkurrenslagen reglera vilka åtgärder kommissionen och Konkurrensverket har befogenhet att vidta vid kommissionens inspektioner kan därför inte komma i fråga. Den saken regleras uteslutande av förordningen.

Som också redovisats ovan gäller enligt artikel 23.8 att medlemsstaterna, om ett företag eller en företagssammanslutning motsätter sig en inspektion, ska lämna det bistånd, vid behov handräckning av polisen eller motsvarande rättsvårdande myndighet, som behövs för att inspektionen ska kunna genomföras. För att Sverige ska leva upp till sitt åliggande enligt artikel 23.8 är det nödvändigt att införa en bestämmelse om att Konkurrensverket ska kunna begära handräckning av en verkställande myndighet för det fall någon motsätter sig en platsundersökning. Reglerna om platsundersökningar i förordningen motsvarar reglerna om platsundersökningar i artikel 20 i förordning (EG) nr 1/2003. Samma ordning som gäller beträffande den förordningen bör gälla i fråga om platsundersökning enligt DMA-förordningen.

Kronofogdemyndigheten bör således, i likhet med vad som gäller enligt 5 kap. 17 § första stycket konkurrenslagen beträffande handräckningar vid platsundersökning enligt artikel 20.4 i förordning (EG) nr 1/2003, utses till den myndighet som på ansökan av Konkurrensverket ska lämna handräckning för att platsundersökningar ska kunna genomföras. Vid handräckning enligt 5 kap. 17 § konkurrenslagen gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser

betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande (5 kap. 17 § andra stycket). Det innebär att utsokningsbalkens bestämmelser gäller i den mån de är tillämpliga. Kronofogdemyndigheten har med stöd av reglerna i utsokningsbalken befogenhet att vidta behövliga tvångsåtgärder och myndigheten kan också vid behov begära biträde av polismyndigheten, vilket följer av 2 kap. 17 § utsokningsbalken och 3 kap. 3 § utsokningsförordningen (1981:981).

Det krävs inget godkännande av domstol för att kommissionen ska få genomföra en undersökning hos ett företag i Sverige, utan kommissionens beslut gäller direkt. I svensk rätt finns det inte krav på ett tillstånd från en domstol eller annan rättslig myndighet innan handräckning lämnas vid en platsundersökning. Något sådant krav på tillstånd har till exempel inte införts beträffande platsundersökningar enligt artikel 20.4 i förordning (EG) nr 1/2003, som innehåller en motsvarande reglering om tillståndsprovning (artikel 20.7). Något krav på tillstånd innan handräckning lämnas bör således inte införas.

4.4 Utredning enligt artikel 38.7

Förslag: Konkurrensverket ska ges behörighet att samt befogenheter för att kunna genomföra en sådan utredning som avses i artikel 38.7 i DMA-förordningen. Befogenheterna ska motsvara de befogenheter som tillkommer myndigheten enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket samt 2, 3 och 6–13 §§ konkurrenslagen. Ett åläggande eller ett beslut om platsundersökning kan förenas med vite enligt konkurrenslagens bestämmelser.

Bedömning: Bestämmelsen i 5 kap. 21 § konkurrenslagen om utredningsskadeavgift bör inte ha motsvarande tillämpning vid en undersökning som bedrivs enligt artikel 38.7 i DMA-förordningen.

Skälen för förslaget

Förordningens bestämmelser

Av artikel 38.7 i DMA-förordningen följer att en nationell behörig myndighet i medlemsstaterna som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 får på eget initiativ genomföra en utredning av ett fall av eventuell bristande efterlevnad av artiklarna 5, 6 och 7 på sitt territorium, om den enligt nationell rätt har behörighet och utredningsbefogenheter att göra detta. Myndigheten ska skriftligen underrätta kommissionen innan den vidtar sin första utredningsåtgärd.

Konkurrensverkets befogenheter enligt nationell rätt

Som följer av resonemanget i avsnitt 4.2 ovan är Konkurrensverket den nationella myndighet som berörs av bestämmelsen i artikel 38.7.

Konkurrensverket får enligt 3 kap. 1 § konkurrenslagen ålägga ett företag att upphöra med överträdelser av förbuden avseende konkurrensbegränsande samarbete mellan företag och företags missbruk av en dominerande ställning i 2 kap. 1 § respektive 7 § eller i artikel 101 eller

102 i EUF-fördraget. För detta ändamål har verket de utredningsbefogenheter som beskrivs i det följande.

Konkurrensverket får enligt 5 kap. 1 § konkurrenslagen bl.a. ålägga ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat eller att inställa sig på förhör. Ett åläggande får förenas med vite enligt 6 kap. 1 § första stycket. I 5 kap. 2 § finns bestämmelser om uppteckning och granskning av förhör.

Enligt 5 kap. 3 § första stycket konkurrenslagen får Patent- och marknadsdomstolen på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget om

1. det finns anledning att anta att en överträdelse har skett,
2. den som ansökan gäller inte rättar sig efter ett åläggande att lämna information eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas och
3. vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden.

Ett beslut enligt första stycket får också avse en utredning som gäller en överträdelse av ett beslut om åläggande enligt 3 kap. 1 eller 3 §, av ett beslut att godta ett åtagande enligt 3 kap. 4 § eller av 21 § första stycket 1–5 (andra stycket samma paragraf).

Konkurrensverkets befogenheter att göra platsundersökningar hos tredje man regleras i 5 kap. 4 och 5 §§ konkurrenslagen. Av 4 § framgår att ett beslut om platsundersökning även får avse en juridisk person eller något annat företag än företag som är föremål för utredning. Enligt 5 § får ett beslut även avse bostäder och andra utrymmen som nyttjas av styrelseledamöter och anställda i det företag som är föremål för utredning. Förutsättningarna för att besluta om undersökning överensstämmer med 3 § 1–3, men därutöver krävs det att det ska finnas särskild anledning att anta att bevis finns hos den som ansökan gäller.

Konkurrensverkets befogenheter vid en platsundersökning regleras i 5 kap. 6 § konkurrenslagen. Dessa befogenheter utgörs av en rätt att

1. få tillträde till lokaler, markområden, transportmedel och andra utrymmen,
2. ta del av all information som är tillgänglig för den som undersökningen genomförs hos, oavsett i vilken form den finns,
3. granska bokföring och andra affärshandlingar,
4. ta kopior av eller göra utdrag ur bokföring och affärshandlingar,
5. försegla företagslokaler, bokföring eller affärshandlingar så länge och i den omfattning det är nödvändigt för att genomföra undersökningen, och
6. begära muntliga förklaringar direkt på platsen.

Konkurrensverket får enligt 5 kap. 6 a § första stycket konkurrenslagen ta hand om en handling för att genomföra åtgärderna i 6 § 3 och 4 i Konkurrensverkets lokaler eller i någon annan lokal. Konkurrensverket ska lämna tillbaka handlingar och annat som har tagits om hand så snart de inte längre behövs (5 kap. 6 c §).

För att genomföra åtgärder i 5 kap. 6 och 6 a §§, utom vad avser begäran om muntliga förklaringar, får verket enligt 10 § begära handräckning av Kronofogdemyndigheten. Vid handräckning gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande. Kronofogdemyndigheten ska dock inte underrätta den som undersökningen ska genomföras hos innan verkställighet sker (10 § andra stycket).

Om det kan befaras att undersökningen annars skulle förlora i betydelse får enligt 5 kap. 7 § konkurrenslagen undersökningen påbörjas utan att den som ansökan avser har fått tillfälle att yttra sig. Ett beslut om undersökning gäller omedelbart och ska enligt 5 kap. 8 § konkurrenslagen innehålla uppgifter om föremålet för och syftet med undersökningen, tidpunkten när undersökningen ska börja och Konkurrensverkets befogenheter enligt 5 kap. 6 och 6 a §§.

I 5 kap. konkurrenslagen finns också bestämmelser som syftar till att skydda den enskilde när platsundersökningen genomförs. Den som en undersökning ska genomföras hos har enligt 9 § rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att ett sådant biträde inställer sig får undersökningen, med vissa undantag, inte påbörjas. När Konkurrensverket vidtar åtgärder enligt 5 kap. 6 § 3 och 4 konkurrenslagen i Konkurrensverkets lokaler eller i någon annan lokal har den som undersökningen gäller vidare enligt 6 b § rätt att följa de åtgärder som verket vidtar. I 11 § finns bestämmelser om advokatsekretess. Slutligen finns det ett krav på proportionalitet i 13 §. Där anges att den som är uppgiftsskyldig eller föremål för undersökning inte får betungas onödigt.

Ett beslut om undersökning får förenas med vite enligt 6 kap. 1 § andra stycket konkurrenslagen.

Av 5 kap. 21 § första stycket konkurrenslagen följer att Konkurrensverket får besluta att ett företag ska betala en särskild avgift (utrednings-skadeavgift), om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet vid Konkurrensverkets utredning av om företaget överträtt något av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget

1. har lämnat oriktiga, ofullständiga eller vilseledande uppgifter som svar på ett åläggande enligt 1 § första stycket 1, eller inte lämnat begärda uppgifter, handlingar eller annat inom en angiven tidsfrist,
2. inte har sett till att en företrädare inställt sig till ett sådant förhör som avses i 1 § första stycket 2,
3. har hindrat Konkurrensverket att genomföra någon av de åtgärder som anges i 6 § 1–5,
4. har brutit en sådan försegling som avses i 6 § 5, eller
5. har lämnat ett oriktigt, ofullständigt eller vilseledande svar på en begäran om förklaring som avses i 6 § 6 eller inte lämnat någon förklaring.

Avgiften tillfaller staten. Innan Konkurrensverket beslutar om utrednings-skadeavgift för ett företag, ska företaget ges tillfälle att yttra sig över verkets utkast till beslut (5 kap. 21 § andra och tredje stycket).

När utredningsskadeavgiftens storlek bestäms ska hänsyn tas till överträdelsens allvar och varaktighet. Avgiften får inte överstiga en procent av företagets omsättning föregående räkenskapsår (5 kap. 23 §).

Av artikel 22.1 förordning (EG) nr 1/2003 följer att en konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat i EU har rätt att begära att Konkurrensverket genomför vissa utredningsåtgärder på myndighetens uppdrag för att kunna konstatera om det skett en överträdelse av artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget. Konkurrenslagen innehåller bestämmelser som gör det möjligt för Konkurrensverket att genomföra sådana utredningsåtgärder. De befogenheter som Konkurrensverket har för att kunna tillmötesgå en begäran från en konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat regleras i 5 kap. 14 och 15 §§ konkurrenslagen.

Enligt 5 kap. 16 § konkurrenslagen gäller bestämmelserna i 6 och 9–13 §§ även när Konkurrensverket, på begäran av kommissionen, genomför en sådan undersökning som avses i artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003. Bestämmelsen i 9 § andra stycket första meningen gäller dock inte om det kan befaras att undersökningen skulle förlora i betydelse, om den inte påbörjas omedelbart.

Konkurrensverket bör ges behörighet och befogenheter att genomföra en utredning enligt artikel 38.7

För att DMA-förordningen ska få genomslag inom EU:s medlemsstater framstår det som angeläget att de nationella myndigheterna har de utredningsbefogenheter som krävs för att på egen hand kunna utreda överträdelser av artiklarna 5, 6 och 7. Med en självständig utredningsbefogenhet enligt artikel 38.7 kan Konkurrensverket mer effektivt bistå och stödja kommissionen i dess arbete. Vidare kan myndigheten med egna sådana utredningsbefogenheter lättare uppmärksamma bristande efterlevnad av förordningens bestämmelser i Sverige och på så sätt bidra till att skydda användare av grindvakternas plattformstjänster, både företag och konsument. Skulle Konkurrensverket inte ges utredningsbefogenheter enligt artikel 38.7 finns det en risk för att överträdelser av DMA-förordningens bestämmelser inte kan utredas fullt ut i Sverige. Därmed riskerar överträdelser att inte beivras på samma sätt som i andra EU-länder där nationella konkurrensmyndigheter har befogenheter att självständigt utreda överträdelser av förordningen och på så sätt bidra till kommissionens övervakning i landet i fråga. Det finns också en risk att Konkurrensverket, vid avsaknad av de aktuella befogenheterna, inte i full utsträckning kan delta i samarbetet inom EU avseende DMA-förordningens tillämpning.

Vidare finns det en viss överlappning mellan överträdelser av de nämnda artiklarna och förbuden i konkurrenslagen och artikel 102 i EUF-fördraget angående missbruk av dominerande ställning, dvs. vissa överträdelser av DMA-förordningen kan också utgöra överträdelser av dessa bestämmelser. Visserligen ska DMA-förordningen enligt artikel 1.6 inte påverka tillämpningen av bl.a. artikel 102 och nationella konkurrensregler som förbjuder missbruk av dominerande ställning. Det kan dock i ett inledande skede av en utredning vara svårt att avgöra om en överträdelse av bestämmelserna om missbruk av dominerande ställning i stället avser en överträdelse av DMA-förordningens regler. Även mot den bakgrunden framstår det som angeläget att Konkurrensverket har likvärdiga utredningsbefogenheter för att utreda överträdelser av de olika regel-

verken. Detta framhålls också i skälen till DMA-förordningen där följande anförs (skäl 91).

[...] I syfte att stödja kommissionen bör medlemsstaterna kunna ge sina behöriga myndigheter befogenhet att kontrollera efterlevnaden av konkurrensregler för att genomföra utredningar av grindvaktars eventuella bristande efterlevnad av vissa skyldigheter enligt denna förordning. Detta skulle särskilt kunna vara relevant i fall där det från början inte går att fastställa om en grindvaktens beteende kan strida mot denna förordning, mot de konkurrensregler för vilka den nationella behöriga myndigheten har befogenhet att kontrollera efterlevnaden eller båda delarna. [...]

Enligt besked från företrädare för kommissionen har Ungern beslutat att ge sin nationella konkurrensmyndighet befogenheter för att kunna genomföra sådana utredningar som avses i artikel 38.7. Vidare har kommissionen uppgett att Frankrike, Tyskland och Italien inom kort kommer att besluta om att ge sina nationella konkurrensmyndigheter utredningsbefogenheter enligt artikel 38.7. I Danmark har vidare ett förslag med denna innebörd skickats på remiss. Enligt besked från företrädare för det finska konkurrensministeriet kommer dock inte Finlands konkurrensmyndighet att ges sådana befogenheter.

Konkurrensverket har uppskattat att en behörighet enligt artikel 38.7 kommer att medföra en ökad arbetsbelastning motsvarande en årsarbetskraft till en årlig kostnad om 1 280 000 kr (se även avsnitt 8.1). Denna kostnad framstår som motiverad med hänsyn till de samhälls-ekonomiska vinster som arbetet kan förväntas leda till.

Mot bakgrund av det sagda bör Konkurrensverket ges behörighet att samt utredningsbefogenheter för att självständigt kunna utreda överträdelse enligt artikel 38.7. En sådan utredning kan komma till stånd genom att myndigheten på egen hand uppmärksammar en överträdelse av förordningens bestämmelser i artikel 5, 6 och 7 eller genom att myndigheten uppmärksammas på en sådan överträdelse genom information som lämnats av tredje man enligt artikel 27.

I sammanhanget bör framhållas att om kommissionen inleder ett förfarande enligt artikel 20 i DMA-förordningen ska Konkurrensverket framtas möjligheten att genomföra en utredning eller avsluta en pågående utredning. Eftersom detta följer av förordningen ska det inte regleras i nationell rätt.

Vilka utredningsbefogenheter bör tillkomma Konkurrensverket enligt artikel 38.7?

För att Konkurrensverket ska kunna genomföra utredningar enligt artikel 38.7 på ett ändamålsenligt och effektivt sätt bör utredningsbefogenheterna så långt som möjligt motsvara de utredningsbefogenheter som anges i 5 kap. konkurrenslagen. Motsvarande möjlighet att meddela ålägganden och hålla förhör enligt 5 kap. 1 och 2 §§ bör således tillkomma Konkurrensverket för att kunna bedriva undersökning enligt artikel 38.7. Bestämmelsen i 5 kap. 1 § första stycket 3 som anger att Konkurrensverket får ålägga en kommun eller en region som driver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur att redovisa kostnader och intäkter i

verksamheten saknar dock relevans i sammanhanget och bör därför inte omfattas av Konkurrensverkets utredningsbefogenheter i aktuellt avseende.

Platsundersökningar är ofta en förutsättning för att kunna utreda konkurrensärenden där företaget i fråga inte är samarbetsvilligt och inte har hörsammat ett åläggande om att lämna ut efterfrågad information till Konkurrensverket. En undersökning som bedrivs av en nationell konkurrensmyndigheten enligt artikel 38.7 kan visserligen inte resultera i något beslut om påföljd av konkurrensmyndigheten, som t.ex. konkurrens-skadeavgift, eftersom kommissionen är den enda myndighet som har befogenhet att övervaka efterlevnaden av förordningen. Resultaten av en undersökning ska dock rapporteras till kommissionen, som i sin tur har möjlighet att besluta om påföljd om företaget i fråga brutit mot DMA-förordningens bestämmelser. Mot denna bakgrund bör Konkurrensverket också ha befogenhet att genomföra platsundersökningar inom ramen för en undersökning enligt artikel 38.7 på motsvarande sätt som regleras i 5 kap. 6 § konkurrenslagen. Här bör även bestämmelsen i 5 kap. 6 a § vara tillämplig. Eftersom en utredning enligt artikel 38.7 kan ske på eget initiativ av Konkurrensverket, utan att föregås av en begäran från kommissionen, bör en förutsättning för att en platsundersökning enligt 6 § ska kunna genomföras vara att Patent- och marknadsdomstolen efter ansökan beslutar att verket får göra platsundersökningar. De förutsättningar som anges i 5 kap. 3 § för att en sådan ansökan ska beviljas bör äga motsvarande tillämpning i fråga om en ansökan om undersökning inom ramen för en utredning enligt artikel 38.7. Bestämmelsen i 5 kap. 3 § konkurrenslagen bör således ha motsvarande verkan för sådana platsundersökningar.

Frågan är då om en sådan undersökning bör kunna företas hos andra aktörer än det företag, dvs. den grindvakt, som är misstänkt för överträdelse av bestämmelserna i artikel 5, 6 eller 7 i DMA-förordningen.

Enligt artikel 23 i DMA-förordningen har kommissionen rätt att genomföra inspektioner av ett företag eller företagssammanslutning och då bl.a. bereda sig tillträde till företags eller företagssammanslutningars lokaler, mark och transportmedel. Till skillnad från förordning (EG) nr 1/2003 innehåller inte DMA-förordningen någon bestämmelse om möjligheten att företa inspektioner i andra lokaler, inklusive de berörda företagens eller företagssammanslutningarnas ledares, direktörers och andra medarbetares bostäder, dvs. hos tredje man (se artikel 21 i förordning (EG) nr 1/2003). Genomförandet av en platsundersökning hos tredje man, dvs. andra företag eller styrelseledamöter eller anställda i det företag som är föremål för utredning regleras, som utvecklats ovan, i 5 kap. 4 och 5 §§ konkurrenslagen. De nu aktuella bestämmelserna infördes i samband med anpassningar till kommissionens befogenheter vid undersökningar hos tredje man enligt artikel 21 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 (se prop. 2020/21:51 s. 90). Eftersom kommissionen inte har möjlighet till platsundersökningar hos tredje man enligt DMA-förordningen bör det därmed inte heller vara möjligt för Konkurrensverket inom ramen för en undersökning enligt artikel 38.7 att genomföra sådana undersökningar som avses i 5 kap. 4 och 5 §§ konkurrenslagen.

Vidare bör de bestämmelser i 5 kap. 6 b och 6 c §§ samt 9 och 11–13 §§ konkurrenslagen som syftar till att skydda den enskilde under en plats-

undersökning ha motsvarande verkan vid en utredning enligt artikel 38.7. Även bestämmelserna i 5 kap. 7, 8 och 10 §§ bör äga motsvarande tillämpning vid en undersökning som bedrivs inom ramen för artikel 38.7.

När det sedan gäller möjligheten att påföra en utredningsskadeavgift enligt 5 kap. 21 § konkurrenslagen infördes denna sanktionsmöjlighet i syfte att i svensk rätt genomföra artikel 13.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad. Enligt DMA-förordningen har kommissionen möjlighet att besluta om böter eller vite om ett företag t.ex. inte lämnar information enligt artikel 21 eller underkastar sig ett beslut om inspektion (platsundersökning) enligt artikel 23. Det är kommissionen som enligt artikel 38.7 är den enda myndighet med befogenhet att övervaka efterlevnaden av DMA-förordningens bestämmelser och de nationella konkurrensmyndigheterna ska rapportera till kommissionen om resultaten av en undersökning enligt artikel 38.7 för att stödja kommissionen i denna roll. Mot den bakgrunden framstår det inte som ändamålsenligt att Konkurrensverket ska kunna besluta om en sanktionsavgift för företag som t.ex. inte har hörsammat myndighetens ålägganden eller hindrat myndigheten att genomföra en platsundersökning inom ramen för en utredning som genomförs enligt artikel 38.7. Däremot bör Konkurrensverket ha möjlighet att förena ett åläggande eller ett beslut om platsundersökning med vite, i likhet med vad som föreskrivs i 6 kap. 1 § konkurrenslagen.

DMA-förordningen saknar – till skillnad från förordning (EG) nr 1/2003 – bestämmelser om assistans mellan konkurrensmyndigheter. En sådan bestämmelse torde därför vara överflödig vad gäller Konkurrensverkets utredningsbefogenheter i aktuellt avseende.

Sammanfattningsvis bör Konkurrensverket inom ramen för en utredning enligt artikel 38.7 i DMA-förordningen ha möjlighet att meddela ålägganden och hålla förhör samt besluta om platsundersökning på motsvarande sätt som anges i 5 kap. 1–3 och 6 §§ konkurrenslagen. I detta sammanhang bör bestämmelserna i 5 kap. 6 a–c och 7–13 §§ äga motsvarande tillämpning. Ett beslut om åläggande eller platsundersökning kan därmed förenas med vite i enlighet med vad som följer av 6 kap. 1 § konkurrenslagen (se även avsnitt 4.7 om att de föreslagna bestämmelserna bör föras in konkurrenslagen).

4.5 Informationsutbyte och sekretess

Förslag: Bestämmelsen i 30 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) om sekretess för uppgifter från enskild ska utvidgas till att även omfatta sådana uppgifter som avses i artikel 27 i DMA-förordningen.

I 15 § konkurrensförordningen ska det införas en bestämmelse om att när en allmän domstol meddelar en dom eller ett slutligt beslut som gäller tillämpningen DMA-förordningen, ska en kopia av domen eller

beslutet samma dag skickas till Konkurrensverket, som snarast ska överlämna kopian till kommissionen.

Bedömning: Det informationsutbyte som DMA-förordningen i övrigt föreskriver kan komma till stånd inom ramen för gällande rätt.

Skälen för förslaget

Aktuella bestämmelser i DMA-förordningen

Förordningen innehåller bestämmelser om informationsutbyte mellan kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter och om information från tredje part till den nationella behöriga myndigheten.

Enligt artikel 14.1 ska en grindvakt informera kommissionen om alla planerade koncentrationer i den mening som avses i artikel 3 i förordning (EG) nr 139/2004, om de samgående enheterna eller målet för koncentrationen tillhandahåller centrala plattformstjänster eller andra tjänster inom den digitala sektorn eller möjliggör datainsamling. Av artikel 14.4 följer att kommissionen ska underrätta medlemsstaternas behöriga myndigheter om all information som mottagits i enlighet med artikel 14.1 och årligen offentliggöra en förteckning över förvärv som den har informerats om av grindvakter i enlighet med den bestämmelsen. Kommissionen ska ta hänsyn till företagets berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas. Enligt artikel 14.5 får medlemsstaternas behöriga myndigheter använda den information de mottagit i enlighet med artikel 14.1 för att begära att kommissionen undersöker koncentrationen i enlighet med artikel 22 i förordning (EG) nr 139/2004.

Enligt artikel 21.5 ska medlemsstaternas behöriga myndigheter på begäran av kommissionen förse kommissionen med all nödvändig information som de förfogar över för att den ska kunna fullgöra de uppgifter som den tilldelats genom förordningen.

Enligt artikel 27.1 får varje tredje part informera den nationella behöriga myndigheten eller kommissionen direkt om alla metoder eller beteenden från grindvaktens sida som omfattas av förordningens tillämpningsområde. Om den nationella konkurrensmyndigheten på grundval av den information som den mottagit enligt artikel 27.1 fastställer att det kan vara fråga om bristande efterlevnad av DMA-förordningen ska den översända denna information till kommissionen enligt artikel 27.3.

Av artikel 36.3 följer att kommissionen, medlemsstaternas behöriga myndigheter, deras tjänstemän eller anställda och övriga personer som arbetar under dessa myndigheters övervakning liksom fysiska eller juridiska personer, t.ex. experter och revisorer, inte får röja information som de har inhämtat eller utbytt med stöd av förordningen och som är av sådant slag att den omfattas av tystnadsplikt.

Kommissionen och de nationella behöriga myndigheterna ska enligt artikel 38.1 samarbeta med varandra och genom Europeiska konkurrensnätverket underrätta varandra om sina respektive tillsynsåtgärder. De ska ha befogenhet att förse varandra med information om faktiska eller rättsliga omständigheter, även konfidentiella uppgifter.

Om en nationell behörig myndighet i medlemsstater som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 avser att inleda en utredning av grindvakter på grundval av den nationella lagstiftningen, ska

den skriftligen underrätta kommissionen om den första formella utredningsåtgärden, innan eller omedelbart efter det att en sådan åtgärd har inletts. Denna information får också göras tillgänglig för övriga medlemsstaters nationella behöriga myndigheter (artikel 38.2).

Om en nationell behörig myndighet avser att ålägga grindvakter skyldigheter på grundval av den nationella lagstiftning som avses i artikel 1.6 ska den senast 30 dagar innan förslaget till denna åtgärd antas översända förslaget till kommissionen, åtföljt av en motivering av åtgärden. Om det rör sig om interimistiska åtgärder ska den nationella behöriga myndigheten underrätta kommissionen om det utkast till åtgärder som planeras så snart som möjligt och senast omedelbart efter antagandet av sådana åtgärder. Denna information får också göras tillgänglig för övriga medlemsstaters nationella behöriga myndigheter (artikel 38.3).

Enligt artikel 39.1 får nationella domstolar begära att kommissionen ska överlämna upplysningar som den förfogar över eller avge yttranden i frågor som rör tillämpningen av förordningen. Av artikel 39.2 följer att medlemsstaterna ska till kommissionen översända en kopia av eventuella skriftliga domar från nationella domstolar som beslutar om tillämpningen av DMA-förordningen. Detta ska ske utan dröjsmål efter det att domen har meddelats parterna. Kommissionen får enligt artikel 39.3 på eget initiativ lämna skriftliga synpunkter till nationella domstolar. Med tillstånd från domstolen i fråga får kommissionen också avge muntliga yttranden. Kommissionen får enligt artikel 39.4 begära att den berörda nationella domstolen ska översända eller se till att alla handlingar som är nödvändiga för bedömningen av ärendet översänds till kommissionen.

Gällande ordning

Av 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen, TF, följer förenklat uttryckt att var och en har rätt att ta del av och använda allmänna handlingar. Den rätten är emellertid inte obegränsad. I 2 kap. 2 § TF anges ett antal syften för vilka rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas. I paragrafens andra stycke sägs att begränsningar av rätten att ta del av allmänna handlingar ska anges noga i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lagen som avses är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

I OSL finns bestämmelser som behandlar frågan om sekretess hos Konkurrensverket. Som exempel kan nämnas 17 kap. 3 § om utredningssekretess, 30 kap. 1 § om sekretess för affärs- och driftförhållanden m.m. och 30 kap. 3 § om sekretess för uppgift i anmälan eller utsaga från enskild. Även bestämmelserna om så kallad utrikessekretess i 15 kap. 1 § och om sekretess i det internationella samarbetet i 15 kap. 1a § är av relevans i Konkurrensverkets verksamhet. Enligt 15 kap. 1 § första stycket OSL gäller sekretess för uppgift som rör Sveriges förbindelser med en annan stat eller i övrigt rör annan stat, mellanfolklig organisation, myndighet, medborgare eller juridisk person i annan stat eller statslös, om det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs. Av 15 kap. 1a § första stycket följer att sekretess gäller för uppgift som en myndighet har fått från ett utländskt organ på grund av en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget eller

av riksdagen godkänt avtal med en annan stat eller med en mellanfolklig organisation, om det kan antas att Sveriges möjlighet att delta i det internationella samarbete som avses i rättsakten eller avtalet försämrars om uppgiften röjs. Den sistnämnda bestämmelsen avser dels uppgifter som en myndighet har fått från ett utländskt organ, dels uppgifter som myndigheten på annat sätt har inhämtat enbart i syfte att överlämna till ett utländskt organ (prop. 2012/13:192 s. 45).

Förbud att röja eller utnyttja en uppgift enligt OSL gäller för myndigheter. Ett sådant förbud gäller också för en person som fått kännedom om uppgiften genom att för det allmännas räkning delta i en myndighetsverksamhet, t.ex. på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten eller på annan liknande grund (2 kap. 1 § OSL).

I 13 kap. OSL finns också bestämmelser om rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Kapitlet innehåller huvudsakligen upplysningar om vad som följer av TF och yttrandefrihetsgrundlagen, YGL, vad gäller rätten att meddela och offentliggöra uppgifter och i dessa grundlagar föreskrivna undantag från den rätten (1–4 §§ och 5 § första stycket). Därutöver anges i 5 § dels vissa bestämmelser i OSL om tystnadsplikt som följer av förbehåll och som inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter (andra stycket), dels en upplysning om att ytterligare bestämmelser om tystnadsplikt som inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter finns i anslutning till berörda sekretessbestämmelser (tredje stycket). Vad gäller det sistnämnda kan i detta sammanhang hänvisas till 15 kap. 6 §, 17 kap. 8 § och 30 kap. 30 § OSL.

En svensk myndighets möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation regleras i 8 kap. 3 § OSL. Uppgift som är sekretessbelagd enligt offentlighets- och sekretesslagen får enligt bestämmelsen inte lämnas ut till utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation i andra fall än då utlämnandet sker i enlighet med föreskrift i lag eller förordning eller då uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen.

Finns det ett behov av kompletterande nationella bestämmelser?

Det kan inte uteslutas att uppgifter som omfattas av sekretess kan behöva lämnas ut till kommissionen enligt bestämmelserna i DMA-förordningen. Det kan exempelvis röra sig om uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden som omfattas av sekretess enligt 30 kap. 1 § OSL. Som framgår av redovisningen ovan regleras möjligheten för en svensk myndighet eller mellanfolklig organisation att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet i 8 kap. 3 § OSL. Sådant utlämnande får ske bl.a. i enlighet med föreskrift i lag eller förordning. En föreskrift i en EU-förordning är att jämställa med en föreskrift i lag eller förordning (prop. 2018/19:38 s. 88 och prop. 1999/2000:126 s. 160 och 283). I lagstiftningsärendet som föregick införandet av nationella kompletterande bestämmelser till förordning (EG) nr 1/2003 fann regeringen att Konkurrensverket har möjlighet att lämna ut uppgifter till andra nationella konkurrensmyndigheter och kommissionen med stöd av 1 kap. 3 § tredje

stycket i den då gällande sekretesslagen (1980:100) (prop. 2003/04:80 s. 132). Bestämmelsen motsvarar den nämnda regleringen i 8 kap. 3 § OSL. Denna bestämmelse ger således Konkursverket goda möjligheter att i sitt arbete lämna ut handlingar och uppgifter till kommissionen, oaktat om de omfattas av sekretess enligt nationella bestämmelser. Artiklarna 21.5, 27.3, 38.1, 38.2 och 38.3 kräver därmed inte någon lagstiftningsåtgärd.

En EU-förordning är en sådan rättsakt som avses i 15 kap. 1 a § OSL. Sekretessbestämmelsen i 15 kap. 1 a § OSL är bl.a. tillämplig på uppgifter som har överlämnats från ett utländskt organ inom ramen för en sådan förordning. Sekretessen är dock inte absolut, utan gäller endast om ett utlämnande skulle riskera att försämra det samarbete som regleras av förordningen i fråga. Ett typiskt exempel på en sådan situation är när ett utlämnande skulle stå i strid med sekretessbestämmelser i en förordning (jfr prop. 2020/21:51 s.173). Bestämmelsen i 15 kap. 1 a § OSL får anses tillgodose det behov av sekretess som kan finnas hos de behöriga myndigheterna, exempelvis i fråga om uppgifter som fås genom kommissionen. Av 2 kap. 1 § OSL följer att anställda och andra som deltagit i verksamheten för det allmännas räkning har tystnadsplikt avseende uppgifter som omfattas av sekretess. Denna tystnadsplikt kan genombrytas av rätten enligt TF och YGL att meddela och offentliggöra uppgifter. Regleringen är således förenlig med vad förordningen föreskriver. Några lagstiftningsåtgärder behövs därför inte heller i fråga om artikel 36.

Artikel 27 innehåller, som framgår ovan, en bestämmelse om information som behörig myndighet erhållit av tredje part. Enligt den ovan nämnda bestämmelsen i 30 kap. 3 § OSL gäller sekretess hos Konkursverket i ärende som rör utredning av överträdelse av 2 kap. 1 eller 7 § konkurrenslagen eller av artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget för uppgift i anmälan eller utsaga från en enskild, om det kan antas att den enskilde lider avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjs. Vid införandet av motsvarande bestämmelse i 9 kap. 27 § i den då gällande sekretesslagen fann regeringen att starka skäl talade för att skyddet för enskilda bör stärkas när det gäller utsaga från enskild i Konkursverkets verksamhet. Mot denna bakgrund, och då ett företags intresse av insyn i ärendet får sin reglering genom existerande regler om partsinsyn, ansåg regeringen att ett sekretesskydd för uppgiftslämnare i konkurrensärenden skulle införas och anförde i detta sammanhang bl.a. följande (prop. 2001/02:167 s. 67–69).

Utredningen har pekat på två slags situationer där behovet av skydd för anmälare eller uppgiftslämnare framstår som särskilt tydligt. I den ena situationen är anmälaren eller uppgiftslämnaren företrädare för en konkurrent eller något företag, t.ex. en kund, som har affärskontakter med det eller de företag som uppgiften rör. Då kan det finnas en risk för att det företag som uppgiftslämnaren representerar drabbas av ekonomiska repressalier, om uppgiften röjs. Uppgiftslämnaren kan också skadas personligen i ekonomiskt eller annat hänseende. Den andra situationen gäller en anställd som lämnar uppgifter om det egna företaget. I ett sådant fall kan uppgiftslämnaren drabbas av såväl ekonomisk skada som obehag av annat slag. Regeringen delar

utredningens bedömning av att det är främst i dessa två situationer där behovet av skydd för anmälare är särskilt tydligt.

Uppgifter som anmälare eller andra lämnar i samband med Konkurrensverkets undersökningar torde, i den mån de inte redan omfattas av sekretessbestämmelsen i 8 kap. 4 § sekretesslagen, i vissa fall kunna omfattas av bestämmelsen om utredningssekretess i 4 kap. 4 § sekretesslagen [...]. Huruvida en uppgift omfattas av sekretess får då prövas med utgångspunkt i behovet av skydd för utredningen som sådan. Sett från den enskilde uppgiftslämnarens synpunkt anser regeringen att det därutöver kan anföras motiv för ett särskilt sekretesskydd för den som lämnar uppgifter till Konkurrensverket i verkets utredningar rörande överträdelser av konkurrenslagen eller av artikel 81 eller 82 i EG-fördraget. Sekretesskydd av motsvarande slag finns på andra områden där tvångsingripanden kommer i fråga, och en anmälare riskerar att utsätta sig för repressalier till följd av sin anmälan.

Uppgifter från enskild har alltså bedömts böra omfattas av ett särskilt sekretesskydd i fråga om överträdelser av angivna bestämmelser i konkurrenslagen eller EUF-fördraget. Artikel 27 innehåller en möjlighet för tredje part att lämna information till Konkurrensverket, som är nationell behörig myndighet enligt bestämmelsen, om grindvakters verksamhet inom ramen för tillämpningsområdet för DMA-förordningen. Som utvecklas i avsnitt 4.4 ovan bör Konkurrensverket ges möjlighet att på eget initiativ utreda överträdelser av förordningens bestämmelser. En sådan utredning skulle kunna startas efter att en tredje part gjort en anmälan till Konkurrensverket enligt artikel 27. Mot bakgrund av bestämmelsen i 30 kap. 3 § OSL om sekretess för enskildas uppgifter och med hänsyn till de skäl som regeringen anförde till stöd för införandet av bestämmelsen bör även uppgifter som lämnas av en enskild i enlighet med artikel 27 ges ett motsvarande sekretesskydd. Bestämmelsen i 30 kap. 3 § OSL bör därför utvidgas till att även avse sådana uppgifter som lämnas av tredje man enligt artikel 27.

Som redogjorts för ovan följer det av artikel 39.2 i DMA-förordningen att nationella domstolar ska översända domar till kommissionen som rör tillämpningen av DMA-förordningen. I dag följer det av 15 § konkurrensförordningen att när en allmän domstol meddelar en dom eller ett slutligt beslut som gäller tillämpningen av artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, ska en kopia av domen eller beslutet samma dag skickas till Konkurrensverket, som snarast ska överlämna kopian till kommissionen. Mot bakgrund av regleringen i artikel 39.2 bör bestämmelsen utvidgas till att även avse domar eller beslut som rör tillämpningen av DMA-förordningen. I övrigt kräver artikel 39 i enlighet med resonemanget ovan inga kompletterande bestämmelser i fråga om det informationsutbyte som stadgas i bestämmelsen.

4.6 Begäran om marknadsundersökning

Förslag: Det ska följa av Konkurrensverkets instruktion att myndigheten har möjlighet att begära en marknadsundersökning enligt artikel 41.1–41.3 i DMA-förordningen.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 41.1 får tre eller flera medlemsstater begära att kommissionen ska inleda en marknadsundersökning enligt artikel 17 om de anser att det finns rimliga skäl att misstänka att ett företag bör betecknas som grindvakt.

Av artikel 41.2 följer att en eller flera medlemsstater får begära att kommissionen ska inleda en marknadsundersökning enligt artikel 18 om de anser att det finns rimliga skäl att misstänka att en grindvakt systematiskt har överträtt en eller flera av de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7 och har behållit, stärkt eller utvidgat sin ställning som grindvakt i förhållande till kraven enligt artikel 3.1.

Slutligen följer det av artikel 41.3 att tre eller flera medlemsstater får begära att kommissionen ska genomföra en marknadsundersökning enligt artikel 19 om de anser att det finns rimliga skäl att misstänka att

- en eller flera tjänster inom den digitala sektorn bör läggas till i förteckningen över centrala plattformstjänster enligt artikel 2.2, eller
- en eller flera metoder inte på ett ändamålsenligt sätt åtgärdas genom denna förordning och kan begränsa centrala plattformstjänsters öppenhet för konkurrens eller vara otillbörliga.

För att en sådan begäran som avses i de nämnda artiklarna ska kunna komma till stånd bör en nationell myndighet vara ansvarig för att vid behov begära att kommissionen genomför en marknadsundersökning. Denna uppgift bör tillkomma Konkurrensverket i dess egenskap av behörig myndighet enligt förordningen och tillsynsmyndighet på konkurrensområdet. Det bör därför följa av Konkurrensverkets instruktion att myndigheten har möjlighet att begära en marknadsundersökning enligt artiklarna 41.1–41.3.

4.7 De föreslagna bestämmelserna bör införas i konkurrenslagen

Bedömning: De bestämmelser som är nödvändiga för att komplettera DMA-förordningen vad avser platsundersökningar och Konkurrensverkets möjlighet att bedriva en utredning enligt artikel 38.7 ska införas i konkurrenslagen.

Skälen för bedömningen: En EU-förordning är direkt tillämplig i varje medlemsstat. En sådan rättsakt varken ska eller får inkorporeras i eller transformeras till nationell rätt. Några särskilda åtgärder för att införliva förordningen med svensk rätt får Sverige därför inte vidta. Förordningen förutsätter dock att vissa nationella bestämmelser införs, vilka har behandlats ovan.

De bestämmelser som är nödvändiga till följd av förordningen vad gäller assistans vid platsundersökningar enligt artikel 23.8 och Konkurrensverkets möjlighet att bedriva en utredning enligt artikel 38.7 bör införas i konkurrenslagen. Den lagen innehåller som redovisats i avsnitt 3.7 både nationella konkurrensregler och regler som kompletterar andra EU-förordningar på området. Det framstår mot den bakgrunden som mest ändamålsenligt att även de nationella bestämmelser som nu föreslås ska komplettera DMA-förordningen införs i konkurrenslagen.

5 FSR-förordningen

5.1 Kort om förordningens innehåll

De allmänna bestämmelserna

Förordning (EU) 2022/2560 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden, FSR-förordningen, syftar till att hantera snedvridningar som uppstår när tredjeländer subventionerar företag som är verksamma på EU:s inre marknad och således till att bidra till en väl fungerande inre marknad genom att säkerställa lika villkor. Förordningen innehåller därför regler som ger kommissionen rätt att avhjälpa sådana subventioner som snedvrider den inre marknaden. Förordningen innehåller dels generella bestämmelser för att förhindra snedvridningar på grund av utländska subventioner, dels särskilda bestämmelser avseende företagskoncentrationer och offentliga upphandlingsförfaranden.

En utländsk subvention ska enligt FSR-förordningen anses förekomma om ett tredjeland direkt eller indirekt tillhandahåller ett ekonomiskt bidrag som innebär en förmån för ett företag som bedriver ekonomisk verksamhet på den inre marknaden och som är begränsat till ett eller flera företag eller en eller flera branscher (artikel 3.1).

Med ett ekonomiskt bidrag avses bl.a. överföring av medel eller förpliktelser, såsom kapitaltillskott, bidrag, lån, lånegarantier, skattemässiga incitament, kvittning av driftsförluster, ersättning för ekonomiska ålägganden påförda av myndigheter, skuldavskrivning, konvertering av skulder till aktier eller skuldomläggning. Begreppet ekonomiskt bidrag omfattar också av avstående från intäkter som annars skulle ha mottagits, såsom skattebefrielser eller beviljande av särskilda eller exklusiva rättigheter utan skälig ersättning samt tillhandahållande av varor eller tjänster eller inköp av varor eller tjänster (artikel 3.2).

Ett ekonomiskt bidrag som tillhandahålls av ett tredjeland omfattar ett ekonomiskt bidrag från staten och offentliga myndigheter, en utländsk offentlig enhet vars agerande kan tillskrivas tredjelandet eller en privat enhet vars agerande kan tillskrivas tredjelandet (artikel 3.2).

En snedvridning på den inre marknaden ska enligt FSR-förordningen anses föreligga om en utländsk subvention kan förbättra ett företags konkurrensläge på den inre marknaden och om den utländska subventionen därigenom faktiskt eller potentiellt inverkar negativt på konkurrensen på den inre marknaden. En snedvridning på den inre

marknaden ska fastställas baserat på indikatorer som kan innefatta särskilt den utländska subventionens belopp och art samt situationen för företaget, inklusive dess storlek och de berörda marknaderna eller sektorerna (artikel 4.1 a–c). Även omfattningen och utvecklingen av företagets ekonomiska verksamhet på den inre marknaden och syftet med och villkoren för den utländska subventionen samt dess användning på den inre marknaden utgör sådana indikatorer (artikel 4.1 d–e).

Om en utländsk subvention till ett företag till sitt totala belopp inte överstiger fyra miljoner euro under en sammanhängande period på tre år, ska det anses osannolikt att den utländska subventionen snedvrider den inre marknaden (artikel 4.2). Om en utländsk subvention till ett företag till sitt totala belopp inte överstiger beloppet för stöd av mindre betydelse enligt definitionen i artikel 3.2 första stycket i kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse per tredjeland under en sammanhängande period på tre år, ska den utländska subventionen inte heller anses snedvrida den inre marknaden (artikel 4.3). En utländsk subvention kan också anses icke snedvridande för den inre marknaden i den mån den syftar till att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser (artikel 4.4).

Det är mest sannolikt att en utländsk subvention är snedvridande för den inre marknaden om den ingår i någon av följande kategorier (artikel 5.1 a–e):

- En utländsk subvention som beviljas ett företag i svårigheter dvs. ett företag som sannolikt kommer att lägga ned sin verksamhet på kort eller medellång sikt utan subventioner,
- en utländsk subvention i form av en obegränsad garanti för företagets skulder eller förpliktelser, dvs. utan någon begränsning av garantins belopp eller varaktighet,
- en exportfinansieringsåtgärd som inte är i linje med OECD-överenskommelsen om statsstödda exportkrediter,
- en utländsk subvention som direkt underlättar en koncentration,
- en utländsk subvention som gör det möjligt för ett företag att lämna ett otillbörligt fördelaktigt anbud på grundval av vilket företaget skulle kunna tilldelas det relevanta kontraktet.

Kommissionens granskning

FSR-förordningen reglerar den granskning som kommissionen ska genomföra av utländska subventioner. Kommissionen får på eget initiativ granska information från vilken källa som helst, vilket innefattar medlemsstaterna, en fysisk eller juridisk person eller en sammanslutning, om påstådda utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden (artikel 9.1). Granskningar på eget initiativ av offentliga upphandlingar ska begränsas till tilldelade kontrakt och får inte leda till att beslutet om tilldelning av ett kontrakt upphävs eller att ett kontrakt sägs upp (artikel 9.2).

Preliminär granskning

Om kommissionen anser att den information som avses i artikel 9 tyder på möjligheten att en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden föreligger, ska kommissionen enligt artikel 10.1 inhämta all information som den anser nödvändig för att preliminärt bedöma om det ekonomiska bidrag som granskas utgör en utländsk subvention och om det snedvrider den inre marknaden. I detta syfte får kommissionen begära information i enlighet med artikel 13 och utföra inspektioner inom och utanför unionen i enlighet med artikel 14 eller 15.

Om en medlemsstat har informerat kommissionen om att ett relevant nationellt förfarande planeras eller har inletts ska kommissionen informera medlemsstaten om att en preliminär granskning har inletts. Kommissionen ska särskilt informera sådana medlemsstater som har underrättat kommissionen om ett nationellt förfarande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 av den 19 mars 2019 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen om inledandet av den preliminära granskningen (artikel 10.2).

Om kommissionen på grundval av den preliminära granskningen har tillräckliga indikationer på att ett företag har beviljats en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden, ska den anta ett beslut om att inleda en fördjupad utredning (beslut om inledande av en fördjupad utredning), som sammanfattar relevanta sakliga och rättsliga omständigheter och innefattar en preliminär bedömning av förekomsten av en utländsk subvention och av den faktiska eller potentiella snedvridningen på den inre marknaden. Kommissionen ska vidare informera det företag som är föremål för utredning, informera medlemsstaterna och – om den fördjupade utredningen inleds i samband med ett förfarande för offentlig upphandling – den berörda upphandlande myndigheten eller upphandlans enheten samt offentliggöra ett tillkännagivande i Europeiska unionens officiella tidning med en inbjudan att lämna skriftliga synpunkter inom en av kommissionen föreskriven tidsfrist (artikel 10.3).

Fördjupad utredning

Under den fördjupade utredningen ska kommissionen ytterligare bedöma den utländska subvention som identifierats i beslutet om inledande av en fördjupad utredning och inhämta all information som den anser nödvändig i enlighet med bestämmelserna i FSR-förordningen (artikel 11.1). Om kommissionen konstaterar att en utländsk subvention snedvrider den inre marknaden, får den anta en genomförandeakt i form av ett beslut om åläggande av gottgörande åtgärder (artikel 11.2). Om kommissionen konstaterar att en utländsk subvention snedvrider den inre marknaden och det företag som är föremål för utredning erbjuder åtaganden som kommissionen anser vara lämpliga och tillräckliga för att till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpa snedvridningen, får den enligt artikel 11.3 anta en genomförandeakt i form av ett beslut för att göra dessa åtaganden bindande för företaget (beslut med åtaganden).

Interimistiska åtgärder

Kommissionen får anta en genomförandeakt i form av ett beslut om interimistiska åtgärder, om det finns tillräckliga indikationer på att ett

ekonomiskt bidrag utgör en utländsk subvention och snedvrider den inre marknaden och det finns en risk för allvarlig och irreparabel skada (artikel 12.1). Inga interimistiska åtgärder får dock vidtas med avseende på offentliga upphandlingsförfaranden (artikel 12.2).

Begäran om information

I syfte att fullgöra de uppgifter som kommissionen tilldelas genom denna förordning får den begära information i enlighet med artikel 13. Kommissionen får begära att ett företag som är föremål för utredning lämnar all nödvändig information, innefattande information om sitt anbud i ett offentligt upphandlingsförfarande (artikel 13.2).

Kommissionen får också begära sådan information från andra företag eller företagssammanslutningar med beaktande av proportionalitetsprincipen (artikel 13.3).

En begäran om information ska enligt artikel 13.4 innehålla uppgift om dess rättsliga grund och syfte, specificera vilken information som krävs och fastställa en tidsfrist inom vilken informationen ska lämnas samt innehålla en förklaring om att om den information som lämnas är oriktig, ofullständig eller vilseledande kan böter eller viten enligt artikel 17 åläggas. Vidare ska den innehålla en förklaring om att bristande samarbete gör det möjligt för kommissionen att enligt artikel 16 fatta ett beslut på grundval av tillgängliga uppgifter.

På begäran av kommissionen ska medlemsstaterna förse kommissionen med all nödvändig information för att kunna fullgöra de uppgifter som den tilldelas genom FSR-förordningen (artikel 13.5).

Inspektioner

För att fullgöra de uppgifter som kommissionen tilldelas genom FSR-förordningen får den utföra nödvändiga inspektioner hos företag och företagssammanslutningar (artikel 14.1). Om kommissionen utför en sådan inspektion ska de tjänstemän som kommissionen bemyndigat att utföra en inspektion ha befogenhet att enligt artikel 14.2 a–d:

- bereda sig tillträde till företagets eller företagssammanslutningens lokaler, mark och transportmedel,
- granska räkenskaper och andra affärshandlingar, få tillgång till all information som är tillgänglig för den enhet som är föremål för inspektionen och att göra eller begära kopior eller utdrag från dessa räkenskaper eller handlingar,
- begära att företagets eller företagssammanslutningens företrädare eller medarbetare lämnar förklaringar till sakförhållanden eller dokument som har samband med föremålet för och syftet med inspektionen och registrera deras svar, och
- försegla samtliga företagslokaler, räkenskaper eller affärshandlingar under den tidsperiod och i den omfattning som krävs för inspektionen.

Företaget eller företagssammanslutningen ska gå med på inspektioner som beordrats genom ett beslut av kommissionen. De tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat att utföra en inspektion ska utöva sina befogenheter mot uppvisande av ett kommissionsbeslut som anger föremålet för och syftet med inspektionen,

med en förklaring om att bristande samarbete gör det möjligt för kommissionen att fatta ett beslut på grundval av de uppgifter som den har tillgängliga eller att ålägga böter eller viten samt anger rätten att få beslutet prövat av EU-domstolen i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget (artikel 14.3).

I god tid före inspektionen ska kommissionen underrätta den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska utföras om inspektionen och dess startdatum (artikel 14.4).

Tjänstemän och andra personer som bemyndigats eller utsetts av den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska utföras ska, på begäran av medlemsstaten eller kommissionen, aktivt bistå de tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen har bemyndigat. De ska för det ändamålet ha de befogenheter som anges i artikel 14.2 (artikel 14.5).

Om de tjänstemän eller andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat konstaterar att ett företag eller en företagsammanslutning motsätter sig en inspektion, ska den medlemsstat på vars territorium inspektionen äger rum ge dem nödvändigt bistånd och, när det är lämpligt, begära handräckning av polisen eller annan motsvarande verkställande myndighet, för att de ska kunna utföra sin inspektion. Om ett sådant bistånd kräver tillstånd av en rättslig myndighet enligt nationella bestämmelser ska ett sådant tillstånd begäras (artikel 14.6).

På begäran av kommissionen ska en medlemsstat på sitt eget territorium utföra inspektioner eller andra utredningsåtgärder enligt sin nationella rätt för att fastställa om det förekommer en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden (artikel 14.7).

Böter och viten

Kommissionen får enligt artikel 17.1 a–e besluta om böter eller viten om ett företag eller en företagsammanslutning uppsåtligen eller av oaktsamhet

- lämnar ofullständig, oriktig eller vilseledande information som svar på en begäran om information enligt artikel 13, eller inte lämnar informationen inom den föreskrivna tidsfristen,
- vid inspektioner enligt artikel 14 lägger fram nödvändiga räkenskaper eller andra affärshandlingar som rör verksamheten i ofullständig form,
- som svar på en fråga som ställts i enlighet med artikel 14.2 c bl.a. ger ett ger ett oriktigt eller vilseledande svar eller underlåter att inom en av kommissionen fastställd tidsfrist rätta ett oriktigt, ofullständigt eller vilseledande svar från en medarbetare,
- vägrar att gå med på inspektioner som beordrats enligt artikel 14 eller har brutit förseglingar som anbringats i enlighet med artikel 14.2 d, eller
- underlåter att uppfylla de villkor för tillgång till handlingar i ärendet eller de villkor för utlämnande av information som kommissionen har infört enligt artikel 42.4.

Särskilt om företagskoncentrationer

FSR-förordningen innehåller alltså särskilda bestämmelser beträffande utländska subventioner vid företagskoncentrationer. Bedömningen av om

en utländsk subvention vid en koncentration snedvrider den inre marknaden i den mening som avses i artikel 4 eller 5 ska begränsas till den berörda koncentrationen. Endast utländska subventioner som beviljats under de tre år som föregår ingåendet av avtalet, tillkännagivandet av det offentliga budet eller förvärvet av en kontrollerande andel ska beaktas vid bedömningen (artikel 19).

En företagskoncentration ska enligt FSR-förordningen anses uppstå om en varaktig förändring av kontroll beror på att två eller flera tidigare självständiga företag eller delar av företag slås samman eller att en eller flera personer som redan kontrollerar minst ett företag, eller av ett eller flera företag, genom förvärv av värdepapper eller tillgångar, genom avtal eller på annat sätt, direkt eller indirekt kontroll, helt eller delvis, över ett eller flera andra företag (artikel 20.1). Bildandet av ett gemensamt företag som på varaktig basis fyller en självständig ekonomisk enhets samtliga funktioner ska utgöra en koncentration enligt artikel 20.1 (artikel 20.2).

En anmälningspliktig koncentration ska enligt artikel 20.3 anses förekomma om, i en koncentration, minst ett av de företag som slås samman, det förvärvade företaget eller det gemensamma företaget är etablerat i unionen och har en sammanlagd omsättning i unionen på minst 500 miljoner euro, och följande företag beviljats kombinerade sammanlagda ekonomiska bidrag på mer än 50 miljoner euro från tredjeländer under de tre år som föregår ingåendet av avtalet, tillkännagivandet av det offentliga budet eller förvärvet av en kontrollerande andel:

1. vid ett förvärv, förvärvaren eller förvärvarna och det förvärvade företaget,
2. vid en sammanslagning, de företag som slås samman,
3. vid ett gemensamt företag, de företag som skapar det gemensamma företaget och det gemensamma företaget.

En koncentration ska inte anses uppstå om bl.a. kreditinstitut eller andra finansinstitut tillfälligt innehar värdepapper som de har förvärvat i ett företag i avsikt att vidareförsälja dem och inte utöva inflytande över företaget (artikel 20.4).

I artiklarna 20.5 och 20.6 finns bestämmelser om under vilka förutsättningar kontroll över ett företag ska anses föreligga.

Anmälningspliktiga koncentrationer ska enligt artikel 21.1 anmälas till kommissionen innan de genomförs och efter ingåendet av avtalet, tillkännagivandet av det offentliga budet eller förvärvet av en kontrollerande andel.

En anmälningspliktig koncentration får som huvudregel inte genomföras innan den anmäls (artikel 24). Dessutom gäller att om kommissionen mottar en fullständig anmälan får koncentrationen inte genomföras under en period av 25 arbetsdagar från mottagandet. Om kommissionen inleder en fördjupad utredning senast 25 arbetsdagar efter mottagandet av en fullständig anmälan, får koncentrationen inte genomföras under en period av 90 arbetsdagar från det att den fördjupade utredningen har inletts. Den perioden ska förlängas med 15 arbetsdagar om de berörda företagen erbjuder åtaganden i enlighet med artikel 7 i syfte att avhjälpa snedvriddningen på den inre marknaden. Om kommissionen har antagit ett beslut enligt artikel 25.3 a eller b får koncentrationen genomföras därefter.

De förfaranderegler som följer av bl.a. artikel 13 och 14 ska tillämpas också för preliminära granskningar och fördjupade utredningar av anmälda koncentrationer (artikel 25). Kommissionen får även i sådana fall ålägga böter eller viten i enlighet med artikel 17.

Särskilt om offentliga upphandlingsförfaranden

Som nämnts ovan innehåller förordningen vidare särskilda bestämmelser beträffande utländska subventioner vid offentliga upphandlingsförfaranden.

Med offentligt upphandlingsförfarande avses enligt artikel 2.3 a–d i FSR-förordningen:

- alla typer av tilldelningsförfaranden som omfattas av LOU-direktivet¹¹ för ingående av ett offentligt kontrakt eller LUF-direktivet¹² för ingående av ett varu-, byggtreprenad- och tjänstekontrakt,
- ett förfarande för tilldelning av en byggkoncession eller tjänstekoncession som omfattas av LUK-direktivet¹³,
- förfaranden för tilldelning av kontrakt som omfattas av direktiv LUFSDirektivet¹⁴, såvida de inte är undantagna av medlemsstaterna på grundval av artikel 346 i EUF-fördraget,
- förfaranden för tilldelning av koncessioner och kontrakt som avses i artikel 10.4 a i direktiv LUK-direktivet, artikel 9.1 a i direktiv LOU-direktivet eller artikel 20.1 a i direktiv LUF-direktivet.

Med begreppet företag avses, i fråga om offentliga upphandlingsförfaranden, en ekonomisk aktör såsom begreppet definieras i nämnda direktiv (artikel 2.1). Begreppen upphandlande myndighet eller enhet har också samma innebörd som i direktiven (artikel 2.4 och 2.5).

Med utländska subventioner som orsakar eller riskerar att orsaka en snedvridning i ett offentligt upphandlingsförfarande avses enligt artikel 27 utländska subventioner som gör det möjligt för en ekonomisk aktör att lämna ett anbud som är otillbörligt fördelaktigt i förhållande till de berörda byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna. Bedömningen enligt artikel 4 av huruvida det förekommer en snedvridning på den inre marknaden och huruvida ett anbud är otillbörligt fördelaktigt ska begränsas till det aktuella offentliga upphandlingsförfarandet. Endast utländska subventioner som beviljats under de tre år som föregått anmälan ska beaktas vid bedömningen.

I artikel 28 anges vissa tröskelvärden för när ett anmälningspliktigt utländskt ekonomiskt bidrag i ett offentligt upphandlingsförfarande ska

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG.

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner.

¹⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG.

anses förekomma. När villkoren för anmälan av ekonomiska bidrag är uppfyllda ska de ekonomiska aktörer som deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande anmäla alla utländska ekonomiska bidrag till den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten. I alla andra fall ska de ekonomiska aktörerna i en försäkran förteckna alla utländska ekonomiska bidrag som mottagits och bekräfta att de utländska ekonomiska bidrag som mottagits inte är anmälningspliktiga (artikel 29.1). Den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten ska i meddelandet om upphandling eller i upphandlingsdokumenten upplysa om anmälningskyldigheten i artikel 29.1 (artikel 28.6). När en anmälan eller försäkran har lämnats in ska den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten utan dröjsmål vidarebefordra anmälan eller försäkran till kommissionen (artikel 29.2).

När kommissionen har tagit emot en anmälan ska den inleda en granskning. I artikel 30 finns särskilda bestämmelser om denna granskning. Flera av bestämmelserna för det allmänna granskningsförfarandet gäller dock även vid en granskning av anmälda ekonomiska bidrag i samband med offentliga upphandlingsförfaranden, t.ex. bestämmelserna i artiklarna 10, 11.1, 11.3, 11.4, 13 och 14 (artikel 30.1).

Om kommissionen efter en fördjupad utredning konstaterar att en ekonomisk aktör gynnas av en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden i enlighet med artiklarna 4, 5 och 6 och om den berörda ekonomiska aktören erbjuder åtaganden som till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälper snedvridningen på den inre marknaden, ska den anta en genomförandeakt i form av ett beslut med åtaganden enligt artikel 11.3 (artikel 31.1). Om den berörda ekonomiska aktören inte erbjuder sådana åtaganden eller om kommissionen anser att åtagandena varken är lämpliga eller tillräckliga för att till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpa snedvridningen, ska kommissionen anta ett beslut som förbjuder tilldelning av kontraktet till den berörda ekonomiska aktören (artikel 31.2).

Om kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 31.2 avseende ett anbud som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten har funnit vara det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet får kontraktet tilldelas den ekonomiska aktör som inte är föremål för ett beslut enligt artikel 31.2 och som har lämnat det näst bästa anbudet (artikel 32.2).

Principerna för offentliga upphandlingsförfaranden, inbegripet principerna om proportionalitet, icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet och konkurrens, ska iakttas när det gäller alla ekonomiska aktörer som deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande. En utredning av utländska subventioner enligt förordningen får inte leda till att den upphandlande myndigheten eller enheten behandlar den berörda ekonomiska aktören på ett sätt som strider mot dessa principer (artikel 32.7).

Gemensamma förfarandebestämmelser

Om en medlemsstat anser att en utländsk subvention eventuellt förekommer och att denna kan snedvrیدا den inre marknaden ska den översända informationen till kommissionen. Kommissionen får på

grundval av informationen besluta att inleda en preliminär granskning enligt artikel 10 eller begära en anmälan enligt artikel 21.5 eller 29.8 (artikel 35.1). Kommissionen ska i en särskild elektronisk databas ge medlemsstaterna och de berörda upphandlande myndigheterna eller upphandlande enheterna tillgång till de icke-konfidentiella versionerna av alla beslut som antas enligt FSR-förordningen (artikel 35.3).

Om den information som kommissionen har tillgänglig styrker en rimlig misstanke om att utländska subventioner inom en viss sektor, för en viss typ av ekonomisk verksamhet eller som baseras på ett visst subventionsinstrument kan snedvrیدا den inre marknaden, får kommissionen göra en marknadsstudie (artikel 36). Under marknadsstudien får kommissionen begära att de berörda företagen eller företagssammanslutningarna lämnar nödvändig information och får även utföra nödvändiga inspektioner. Kommissionen får också begära att de berörda medlemsstaterna eller det berörda tredjelandet lämnar information.

Information som inhämtats i enlighet med FSR-förordningen får endast användas för de ändamål för vilka den inhämtades, såvida inte uppgiftslämnaren samtycker till något annat (artikel 43.1). Medlemsstaterna och kommissionen, deras tjänstemän och andra personer som arbetar under deras överinseende ska säkerställa skyddet av konfidentiell information som de inhämtar vid tillämpningen av FSR-förordningen i enlighet med relevanta tillämpliga regler (artikel 43.2). I det syftet får de inte röja information som omfattas av tystnadsplikt och som de har inhämtat enligt FSR-förordningen. Sekretessbestämmelserna får dock inte hindra att det offentliggörs statistik och rapporter som inte innehåller information som gör det möjligt att identifiera enskilda företag eller företagssammanslutningar (artikel 43.3). Utlämnande av information som förmedlats enligt FSR-förordningen får inte skada medlemsstaternas väsentliga säkerhetsintressen (artikel 43.4).

5.2 Kontaktpunkt

Förslag: Konkurrensverket ska vara kontaktpunkt enligt artikel 13.5 och artikel 36.1 för de fall kommissionen saknar kännedom om vilken nationell myndighet eller upphandlande enhet som kommissionen ska vända sig med en begäran om information. Detta ska följa av myndighetens instruktion.

Skälen för förslaget: FSR-förordningen förutsätter inte för sin tillämpning att det finns en eller flera nationella behöriga myndigheter. Det följer dock av artikel 13.5 att medlemsstaterna på begäran av kommissionen ska förse kommissionen med all nödvändig information för att den ska kunna fullgöra de uppgifter som den tilldelas genom FSR-förordningen. Vidare anges i artikel 36.1 att medlemsstaterna på begäran ska lämna information till kommissionen under en pågående marknadsstudie.

I de fall kommissionen saknar kännedom om till vilken nationell myndighet eller upphandlande enhet som den ska vända sig till med en begäran om information enligt FSR-förordningen bör en nationell

myndighet utpekats som kontaktpunkt. Det framstår som mest ändamålsenligt att denna uppgift tillkommer Konkurrensverket. Eftersom regeringen kan meddela bestämmelser som avser statliga myndigheter under regeringen i förordning med stöd av restkompetensen i 8 kap. 7 § regeringsformen bör det därför följa av myndighetens instruktion att den är kontaktpunkt enligt nämnda artiklar.

5.3 Platsundersökningar och bistånd till kommissionen

Förslag: Konkurrensverket ska på begäran bistå kommissionen vid en platsundersökning enligt artikel 14.5 samt på begäran av kommissionen vidta undersökningar och andra utredningsåtgärder enligt artikel 14.7. En bestämmelse med detta innehåll ska föras in i konkurrensförordningen. Konkurrensverket ska också vara den myndighet till vilken kommissionen ska lämna meddelande om inspektioner enligt artikel 14.4, vilket ska föras in i myndighetens instruktion.

Konkurrensverket ska få begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att en platsundersökning enligt FSR-förordningen ska kunna genomföras. Reglerna i 5 kap. 1 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket och 2, 6 och 9–13 §§ konkurrenslagen ska gälla vid undersökningar och andra utredningsåtgärder som Konkurrensverket genomför på begäran av kommissionen enligt artikel 14.7 i förordningen.

Bedömning: Det bör inte införas något krav på tillstånd från en domstol eller annan rättslig myndighet innan handräckning lämnas vid en platsundersökning.

Skälen för förslaget: Som framgår av avsnitt 5.1 har kommissionen enligt artikel 14 i FSR-förordningen rätt att genomföra alla nödvändiga inspektioner hos företag eller företagssammanslutningar. Artikel 14 ska även tillämpas i fråga om fördjupade utredningar av anmälda koncentrationer enligt artikel 25 i FSR-förordningen samt beträffande offentliga upphandlingsförfaranden enligt artikel 30. Företag och företagssammanslutningar är enligt artikel 14.3 skyldiga att underkasta sig de inspektioner som kommissionen har beslutat om. Denna skyldighet är sanktionerad genom böter eller viten enligt artikel 17. I likhet med vad som är fallet beträffande DMA-förordningens motsvarande bestämmelser gäller dessa bestämmelser direkt i Sverige och kräver inte någon nationell lagreglering.

Som redovisats i avsnitt 5.1 framgår det av artikel 14.2 vilka befogenheter kommissionens tjänstemän har vid inspektioner. Enligt artikel 14.4 ska kommissionen meddela den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska genomföras i god tid före inspektionen.

Av artikel 14.5 följer att tjänstemän och andra personer som bemyndigats av den medlemsstat där inspektionen ska utföras på begäran av kommissionen aktivt ska bistå kommissionen vid en inspektion och ha samma befogenheter som kommissionens tjänstemän. I likhet med vad som anförts angående DMA-förordningen i avsnitt 4.3 kan det inte komma

i fråga att i nationell rätt reglera vilka åtgärder kommissionen och medlemsstatens tjänstemän har befogenhet att vidta vid kommissionens inspektioner, utan detta följer direkt av FSR-förordningen.

Som utvecklats i avsnittet 5.2 saknar förordningen bestämmelser om behöriga myndigheter. I Sverige finns ingen myndighet med behörighet beträffande undersökning av sådana utländska subventioner som omfattas av FSR-förordningen. En myndighet som ska bistå kommissionen i enlighet med artikel 14.5 i förordningen behöver därför utses. Eftersom Konkursverket redan är tillsynsmyndighet vad gäller regelverken om företagskoncentrationer respektive offentlig upphandling bör myndigheten utses till den myndighet som ska bistå kommissionen i aktuellt avseende. Eftersom regeringen kan meddela bestämmelser som avser statliga myndigheter under regeringen i förordning med stöd av restkompetensen i 8 kap. 7 § regeringsformen är det ändamålsenligt att en bestämmelse med detta innehåll förs in i konkurrensförordningen. Konkursverket ska också vara den myndighet till vilken kommissionen ska lämna meddelande om inspektioner enligt artikel 14.4, vilket bör följa av myndighetens instruktion.

Enligt artikel 14.5 sista meningen har Konkursverkets företrädare samma befogenheter som kommissionens tjänstemän. Som en allmän princip gäller att EU-rätten inte tillåter nationell reglering av sådant som redan följer av EU-rätten. Att i konkurrenslagen reglera vilka åtgärder kommissionen och Konkursverket har befogenhet att vidta vid kommissionens inspektioner kan därför, i likhet med vad som angetts i avsnitt 4.3 beträffande DMA-förordningens motsvarande bestämmelser, inte komma i fråga.

Om ett företag motsätter sig en inspektion enligt artikel 14 ska den berörda medlemsstaten lämna det bistånd som behövs för att inspektionen ska kunna genomföras, vilket vid behov inkluderar att begära handräckning av verkställande myndighet (artikel 14.6). Om ett sådant bistånd enligt nationell rätt kräver tillstånd av en rättslig myndighet ska ett sådant tillstånd begäras. Ett sådant tillstånd kan begäras i förebyggande syfte. Regleringen beträffande handräckning är således densamma som i DMA-förordningen.

I likhet med vad som anförts i avsnitt 4.3 angående DMA-förordningen är det nödvändigt att införa en bestämmelse om att Konkursverket ska kunna begära handräckning av en verkställande myndighet för det fall någon motsätter sig en platsundersökning. I likhet med DMA-förordningen motsvarar reglerna om platsundersökningar i FSR-förordningen reglerna om platsundersökningar i artikel 20 i förordning (EG) nr 1/2003. Samma ordning som gäller beträffande den förordningen bör gälla i fråga om platsundersökning enligt FSR-förordningen.

Kronofogdemyndigheten bör således, i likhet med vad som gäller enligt 5 kap. 17 § första stycket konkurrenslagen beträffande handräckningar vid platsundersökning enligt artikel 20.4 i förordning (EG) nr 1/2003, utses till den myndighet som på ansökan av Konkursverket ska lämna handräckning för att platsundersökningar ska kunna genomföras enligt FSR-förordningens bestämmelser. Vid handräckning enligt 5 kap. 17 § konkurrenslagen gäller, som utvecklas i avsnitt 4.3, bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser

betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande (5 kap. 17 § andra stycket).

Frågan om det ska införas krav på ett tillstånd från en domstol eller annan rättslig myndighet innan handräckning lämnas vid en platsundersökning har i avsnitt 4.3 beträffande DMA-förordningens motsvarande bestämmelser besvarats nekande. Av de skäl som anförts i det avsnittet bör inte heller något krav på sådant tillstånd införas beträffande denna förordning.

Vidare följer av artikel 14.7 i FSR-förordningen att på begäran av kommissionen ska en medlemsstat på sitt eget territorium utföra inspektioner eller andra utredningsåtgärder enligt sin nationella rätt för att fastställa om det förekommer en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden. Som nämnts ovan finns i Sverige ingen myndighet med behörighet att utreda sådana utländska subventioner som omfattas av FSR-förordningen.

Av samma skäl som anförts ovan beträffande vilken nationell myndighet som ska bistå kommissionen enligt artikel 14.5 bör Konkurrensverket utses till den myndighet som på begäran av kommissionen ska utföra en platsundersökning eller andra utredningsåtgärder. Mot bakgrund av vad som anförts ovan beträffande myndighetens roll enligt artikel 14.5 bör detta också följa av konkurrensförordningen.

I denna del krävs bestämmelser som kompletterar artikel 14.7, nämligen att Konkurrensverket ska kunna utföra inspektioner eller andra utredningsåtgärder i enlighet med nationell lagstiftning. Det som behövs är alltså en koppling till de bestämmelser i konkurrenslagen som reglerar Konkurrensverkets befogenheter. Detta kan lämpligen åstadkommas genom en ny bestämmelse i konkurrenslagen som anger vilka bestämmelser i lagen som ska tillämpas när verket utför en inspektion eller andra utredningsåtgärder på begäran av kommissionen. Här kan dras en parallell till bestämmelsen i 5 kap. 16 § konkurrenslagen som reglerar vilka befogenheter som tillkommer Konkurrensverket när verket, på begäran av kommissionen, genomför en sådan undersökning som avses i artikel 22.2 i förordning (EG) nr 1/2003. Av paragrafen följer att bestämmelserna i 5 kap. 6 och 9–13 §§ konkurrenslagen gäller när Konkurrensverket genomför en sådan undersökning; dvs. om Konkurrensverkets befogenheter vid en inspektion, om rätt för företaget att tillkalla juridiskt biträde, om handräckning, om skydd för meddelanden mellan en advokat och ett företag, om företagshemligheter samt om proportionalitet.

Det kan i sammanhanget noteras att bestämmelserna i 5 kap. 6 a–c §§ inte är upptagna i 5 kap. 16 § konkurrenslagen, och således inte är tillämpliga vid en undersökning som sker på begäran av kommissionen enligt artikel 22.2. i förordning (EU) nr 1/2003. I förarbetena till dessa bestämmelser synes det inte ha behandlats om bestämmelserna bör äga tillämpning vid en sådan undersökning som avses i 5 kap. 16 § konkurrenslagen. Konkurrensverket bör dock vid en inspektion enligt artikel 14.7 ha samma befogenheter som verket getts beträffande undersökning enligt artikel 22.2 i förordning (EG) 1/2003, varför bestämmelserna i 5 kap. 6 a–c §§ konkurrenslagen inte bör tillämpas vid en undersökning enligt artikel 14.7 i FSR-förordningen.

Till skillnad från artikel 22.2 i den nämnda förordningen föreskrivs i artikel 14.7 att medlemsstaterna även kan vidta andra undersökningsåtgärder än inspektioner. Konkurrensverket bör därför ges möjlighet att även utfärda ålägganden på begäran av kommissionen för en sådan åtgärd som avses i artikel 14.7, dvs. bestämmelsen i 5 kap. 1 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket konkurrenslagen bör även gälla i fråga om en begäran enligt nämnda artikel. Artikel 14 gäller visserligen inspektioner. I artikel 13 finns bestämmelser om möjlighet att begära information. Trots denna uppdelning bör Konkurrensverket alltså även vid utredningar enligt artikel 14.7 kunna ålägga företag och andra att lämna information enligt 5 kap. 1 §. En sådan möjlighet kan behövas för att uppgiften enligt artikel 14.7 ska kunna fullgöras.

Bestämmelsen i 5 kap. 2 § om förhör bör också äga motsvarande tillämpning. Bestämmelsen i 5 kap. 1 § första stycket 3 som anger att Konkurrensverket får ålägga en kommun eller en region som driver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur att redovisa kostnader och intäkter i verksamheten saknar dock relevans i sammanhanget och bör därför inte omfattas av Konkurrensverkets utredningsbefogenheter i aktuellt avseende. Reglerna i 5 kap. 1 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket, 2, 6 och 9–13 §§ konkurrenslagen ska således gälla vid undersökningar och andra utredningsåtgärder som Konkurrensverket genomför på begäran av kommissionen enligt artikel 14.7 i FSR-förordningen. En bestämmelse med detta innehåll bör föras in i konkurrenslagen.

5.4 Om offentlig upphandling och överklagande av beslut om förkastande av anbud

Förslag: Om en upphandlande myndighet eller enhet har brutit mot någon bestämmelse i artiklarna 29.3, 29.4 eller 31.2 i FSR-förordningen och detta har medfört att en leverantör har lidit eller kan komma att lida skada ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. En bestämmelse med denna lydelse ska införas i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

Bedömning: En överprövning av en upphandling enligt FSR-förordningens regler ska inte leda till att ett avtal förklaras ogiltigt.

Skälen för förslaget

FSR-förordningens bestämmelser

När villkoren för en anmälan av ekonomiska bidrag enligt artikel 28.1 och 28.2 är uppfyllda ska alla ekonomiska aktörer som deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande enligt artikel 29.1 anmäla alla ekonomiska bidrag till den upphandlande myndigheten eller enheten. I alla andra fall ska de ekonomiska aktörerna i en försäkran förteckna alla utländska ekonomiska bidrag och bekräfta att bidragen inte är anmälningspliktiga. När en sådan anmälan eller försäkran har lämnats in ska den upphandlande myndigheten

eller enheten utan dröjsmål vidarebefordra anmälan eller försäkran till kommissionen (artikel 29.2).

Saknas en sådan anmälan eller försäkran som avses i artikel 29.1 får den upphandlande myndigheten eller enheten enligt artikel 29.3 begära att de berörda ekonomiska aktörerna lämnar in en sådan handling inom 10 arbetsdagar. Inkommer inte en sådan handling, trots begäran, ska anbudet eller anbudsansökan förklaras ogiltigt och förkastas av den upphandlande myndigheten eller enheten. Kommissionen ska underrättas om förkastandet.

Om kommissionen finner att anmälan är ofullständig ska den enligt artikel 29.4 meddela sina slutsatser till den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten och till den berörda ekonomiska aktören och begära att den ekonomiska aktören kompletterar dess innehåll inom tio arbetsdagar. Om en anmälan som åtföljer ett anbud eller en anbudsansökan fortfarande är ofullständig trots en begäran från kommissionen, ska kommissionen anta ett beslut i vilket anbudet förklaras ogiltigt. I detta beslut ska kommissionen också begära att den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten antar ett beslut om att förkasta ett sådant ogiltigt anbud eller en sådan ogiltig anbudsansökan.

Som utvecklats i avsnitt 5.1. kan en ekonomisk aktör efter en fördjupad utredning av kommissionen erbjuda åtaganden som till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpes snedvridningen på den inre marknaden. Kommissionen kan då besluta om att dessa åtaganden är bindande för aktören. Om kommissionen anser att åtagandena varken är lämpliga eller tillräckliga för att till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpas snedvridningen, ska den anta ett beslut som förbjuder tilldelning av kontraktet till den berörda ekonomiska aktören. Som en följd av detta ska den upphandlande myndigheten eller enheten förkasta anbudet (artikel 31.2).

Lagstiftningen på upphandlingsområdet

Bestämmelser om upphandling finns i bl.a. lagen om offentlig upphandling (LOU). Lagen genomför LOU-direktivet. I lagen om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) regleras upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster. Lagen genomför LUF-direktivet. Förfarandet för upphandling av koncessioner regleras i lagen om upphandling av koncessioner (LUK), som genomför LUK-direktivet. Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet regleras särskilt genom lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFSS), som genomför LUFSS-direktivet. Enligt artikel 28.3 i FSR-förordningen är dock LUFSS-direktivet undantaget från bestämmelserna om offentliga upphandlingsförfaranden i förordningen (kapitel 4). Vidare följer det av artikel 28.4 att förfaranden för tilldelning av kontrakt enligt artikel 32.2 c i LOU-direktivet respektive artikel 50 d i LUF-direktivet är undantagna från samma bestämmelser. Dessa bestämmelser genomförs i 6 kap. 15 § LOU respektive 6 kap. 8 § LUF. Eftersom bestämmelserna i LUFSS-direktivet är undantagna från förordningens bestämmelser om offentliga upphandlingsförfaranden berörs inte det direktivet eller den svenska lag som genomför direktivet i det följande.

Regelverken på området för offentlig upphandling syftar bl.a. till att främja en effektiv konkurrens på EU:s inre marknad. I skälen till LOU-

och LUF-direktiven anges att direktiven syftar till att offentliga medel ska användas effektivare, i synnerhet genom att underlätta för små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling. Direktiven syftar vidare till att upphandlande myndigheter ska kunna utnyttja offentliga upphandlingar på ett bättre sätt till stöd för gemensamma ändamål (skäl 2 i LOU-direktivet och skäl 4 i LUF-direktivet). Genom att främja och dra nytta av konkurrensen på varje aktuell marknad kan upphandlande myndigheter och enheter använda de offentliga medlen effektivt. En ökad konkurrens skapar incitament för leverantörerna att erbjuda produkter och tjänster till konkurrenskraftiga priser och förmånliga villkor. Kombinationen av en stark offentlig efterfrågan och en väl fungerande konkurrens bidrar till att den tekniska utvecklingen på marknaden drivs framåt. Genom användningen av öppna tilldelningsförfaranden får samtliga leverantörer möjlighet att tävla på lika villkor, samtidigt som risken för korruption och maktmissbruk i samband med offentliga anskaffningar minskar.

Kort om förkastande av anbud, avslag på anbudsansökan och uteslutande av leverantör

Upphandlingsregelverket innehåller bestämmelser om förkastande av anbud respektive uteslutande av leverantör i ett upphandlingsförfarande. Ett anbud förkastas om det inte uppfyller de krav som har ställts i upphandlingen och går då inte vidare till anbudsutvärderingen. Förkastande av anbud ska skiljas från uteslutning av leverantör (prop. 2015/16:195 s. 1076, se mer om uteslutning nedan).

Regelverket innehåller bestämmelser om när ett anbud i vissa fall ska förkastas. Här kan nämnas 16 kap. 7 § LOU, som innehåller bestämmelser om förkastande av onormalt låga anbud. Av bestämmelsens andra stycke följer att ett anbud ska förkastas om den upphandlande myndigheten finner att priset är onormalt lågt och leverantören, efter en begäran om förklaring, inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset. Motsvarande bestämmelser finns i 15 kap. 7 LUF.

Vissa upphandlingsförfaranden genomförs i fler än ett steg. Gemensamt för dessa förfaranden är att urvalet sker stegvis på så sätt att leverantörerna först måste ansöka om att få lämna anbud och att den upphandlande myndigheten därefter väljer ut de leverantörer som ska få möjlighet att lämna anbud. En ansökan som inte uppfyller kraven ska avslås.

En upphandlande myndighet eller enhet ska till den anbudssökande eller anbudsgivare som begär det lämna upplysningar om skälen för att leverantörens ansökan har avslagits eller anbud förkastats (12 kap. 13 § LOU respektive LUF).

Enligt 13 kap. 1 § LOU ska en upphandlande myndighet utesluta en leverantör från att delta i en upphandling om den får kännedom om att leverantören enligt en lagakraftvunnen dom är dömd för vissa i paragrafen angivna brott. Om leverantören är en juridisk person gäller detta i stället fysiska personer i leverantörens förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan. När det gäller missförhållanden i övrigt får myndigheten, enligt 13 kap. 3 § LOU, även utesluta en leverantör som t.ex. är i konkurs, har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen eller ingått någon form

av konkurrensnedvridande överenskommelse. Motsvarande bestämmelser finns i 13 kap. LUF och 11 kap. LUK.

Överprövning av en upphandling

Samtliga fyra upphandlingslagar innehåller även bestämmelser om rättsmedel. Genom dessa bestämmelser genomförs två direktiv om rättsmedel. För det första genomförs bestämmelserna i rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor, bygg- och anläggningsarbeten (första rättsmedelsdirektivet) i LOU och LUK. Bestämmelserna i rådets direktiv 92/13/EEG av den 25 februari 1992 om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (andra rättsmedelsdirektivet) genomförs i LUF och LUK. De båda rättsmedelsdirektiven har ändrats främst genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (ändringsdirektivet).

Av artikel 1.1 i första och andra rättsmedelsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att en upphandlande myndighets eller enhets beslut gällande avtal som omfattas av LOU-, LUF- eller LUK-direktiven kan prövas effektivt, och i synnerhet så skyndsamt som möjligt, när det görs gällande att sådana beslut har inneburit en överträdelse av unionslagstiftningen om offentlig upphandling eller nationella bestämmelser som införlivar denna lagstiftning.

Rätten till överprövning av en upphandling regleras i den svenska lagstiftningen i 20 kap. LOU och LUF respektive 16 kap. LUK. Nedan redogörs för bestämmelserna i LOU. Motsvarande bestämmelser finns i övriga upphandlingslagar.

En leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada kan ansöka om överprövning av en upphandling hos allmän förvaltningsdomstol (20 kap. 4 § 1 LOU). Överprövning kan ske av alla beslut under upphandlingsförfarandet, inklusive ett beslut att avbryta en upphandling. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon bestämmelse i lagen och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (20 kap. 6 § första stycket LOU).

En överprövning av en upphandling får inte ske efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande myndigheten och en leverantör (20 kap. 6 § andra stycket LOU). I sådant fall kan leverantören i stället ansöka om överprövning av ett avtals giltighet (20 kap. 4 § 2 LOU).

En ansökan om överprövning av ett avtals giltighet kan leda till att rätten vid vissa felaktigheter beslutar att det är ogiltigt. I vilka fall så ska ske regleras i 20 kap. 13–15 §§ LOU. Om ett avtal har slutits utan föregående annonsering när det inte har varit tillåtet att använda ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering ska rätten förklara att avtalet är ogiltigt. Detsamma gäller om avtalet har slutits efter en förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal, utan att de villkor har följts som

framgår av lagen eller av det ramavtal som ligger till grund för konkurrensutsättningen och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada. Även ett avtal som har slutits enligt ett dynamiskt inköpssystem utan att de villkor som anges i 8 kap. 10 eller 12 §§ har följts, och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska ogiltigförklaras (20 kap. 13 och 13 a §§ LOU). Slutligen ska ett avtal förklaras ogiltigt om det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr, ett interimistiskt beslut eller tiodagarsfristen eller om avtalet har slutits före en underrättelse om tilldelningsbeslut. För ogiltighet i sådana fall krävs dessutom att de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i lagen har överträtts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada (20 kap. 13 b § LOU).

En möjlighet att begära överprövning av beslut om bl.a. förkastande av anbud enligt FSR-förordningen bör införas

Som utvecklats ovan ska ett anbud eller en anbudsansökan förkastas av den upphandlande myndigheten eller enheten under de förutsättningar som anges i artikel 29.3 och 29.4 i FSR-förordningen, dvs. om en anmälan om utländska ekonomiska bidrag eller försäkran om att aktören inte mottagit anmälningspliktiga bidrag saknas i anbudsansökan eller anbudet eller om kommissionen funnit att en anmälan är ofullständig. Förkastande ska också ske om förutsättningarna i artikel 31.2 är uppfyllda. I förordningen finns inga bestämmelser om huruvida ett beslut att förkasta ett anbud eller en anbudsansökan enligt nämnda artiklar ska kunna överprövas av domstol.

En leverantör som anser sig ha lidit skada eller som skulle kunna komma att lida skada kan, som redogjorts för ovan, enligt upphandlingsregelverken ansöka om överprövning av en upphandling hos allmän förvaltningsdomstol. Om den upphandlande myndigheten eller enheten har brutit mot någon bestämmelse i respektive lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. Rätten ska alltså fatta ett sådant beslut om den upphandlande myndigheten eller enheten brutit mot någon bestämmelse i respektive lag, inte om de åsidosatt någon av de aktuella bestämmelserna i FSR-förordningen.

Enligt rättsmedelsdirektiven ska det alltså finnas tillgång till rättsmedel när det görs gällande att en upphandlande myndighets eller enhets beslut inneburit en överträdelse av unionslagstiftningen om offentlig upphandling. EU-domstolens rättspraxis ger ingen tydlig vägledning i frågan om bestämmelserna i FSR-förordningen om offentliga upphandlingsförfaranden är en del av unionslagstiftningen om offentlig upphandling i den mening som avses i rättsmedelsdirektiven. Det kan dock vara så att de ska anses som sådan lagstiftning och att det därmed ska finnas rättsmedel i förhållande till de aktuella bestämmelserna i FSR-förordningen. Vidare bör beaktas att enligt upphandlingslagarna kan en upphandlande myndighets eller enhets beslut att förkasta anbud på andra grunder överprövas. Förkastande av ett anbud eller en anbudsansökan enligt FSR-förordningens bestämmelser eller underlåtenhet att förkasta ett

anbud eller en anbudsansökan bör därför kunna vara föremål för överprövning. En sådan möjlighet bör därför införas i LOU, LUF och LUK, tillsammans med en bestämmelse som upplyser om att även FSR-förordningen innehåller bestämmelser om offentlig upphandling.

En sådan prövning är visserligen begränsad till huruvida:

- en anmälan eller försäkrans bifogats ett anbud eller en anbudsansökan enligt artikel 29.3,
- kommissionen har fattat ett beslut om att ett anbud eller anbudsansökan är ogiltig och att kommissionen till följd därav begärt eller inte begärt att den upphandlande myndigheten eller enheten förkastar anbudet eller ansökan enligt artikel 29.4, eller
- kommissionen har fattat ett beslut enligt artikel 31.2 som förbjuder tilldelning av kontraktet till den berörda ekonomiska aktören.

Även den motsatta situationen kan vara föremål för prövning, dvs. att ett anbud eller en anbudsansökan inte har förkastats trots att en anmälan eller försäkrans inte har lämnats enligt artikel 29.3 eller trots att kommissionen begärt att den upphandlande myndigheten eller enheten ska förkasta anbudet eller ansökan enligt artiklarna 29.4 eller 31.2, vilket kan ha orsakat en annan leverantör har lidit skada.

En prövning av de bakomliggande förhållandena ska alltså inte göras, t.ex. huruvida en anmälan är att anse som ofullständig eller inte.

Som angetts ovan gäller inte bestämmelserna i FSR-förordningen om offentliga upphandlingsförfaranden för upphandlingar som sker inom ramen för tillämpningsområdet för LUF, varför några motsvarande bestämmelser inte bör föras in i den lagen. I sammanhanget kan noteras att, vilket nämnts ovan, bestämmelserna i 6 kap. 15 § LOU respektive 6 kap. 8 § LUF, som reglerar förhandlat förfarande utan föregående annonsering, är undantagna från samma bestämmelser i FSR-förordningen. Eftersom detta följer direkt av förordningen krävs det dock inga nationella bestämmelser i denna del.

En överprövning av en upphandling enligt FSR-förordningens regler ska inte kunna leda till att ett avtal förklaras ogiltigt

I rättsmedelsdirektiven finns bestämmelser om möjlighet att i vissa fall ogiltigförklara avtal som faller in under upphandlingsdirektivens tillämpningsområden. Ändringsdirektivet föreskriver en skyldighet för medlemsstaterna att införa bestämmelser som innebär att avtal om upphandling under vissa förutsättningar ska kunna förklaras ogiltiga. Ogiltighet ska kunna följa om den upphandlande myndigheten eller enheten har tilldelat ett kontrakt utan föregående offentliggörande i EUT utan att detta är tillåtet enligt förfarandedirektiven (otillåten direktupphandling) och vid vissa andra allvarigare överträdelser av direktivens bestämmelser. Bestämmelserna om rättsmedel i LOU ändrades till följd härav 2010 och bestämmelser om bl.a. ogiltighet av avtal infördes i upphandlingsregelverken, vilka redogjorts för ovan. Möjligheten att ogiltigförklara ett upphandlingsavtal är en direkt följd av bestämmelserna i rättsmedelsdirektiven och där angivna förutsättningar. FSR-förordningen innehåller inte några bestämmelser om avtals ogiltighet till följd av att förordningens bestämmelser inte följts. Det finns därför inte skäl att en

överprövning av en upphandling enligt FSR-förordningens regler på sätt som föreslagits ovan ska kunna leda till att ett avtal förklaras ogiltigt.

5.5 Informationsutbyte och sekretess

Bedömning: Det informationsutbyte som FSR-förordningen föreskriver kan komma till stånd inom ramen för gällande rätt.

Skälen för bedömningen

FSR-förordningens allmänna bestämmelser om informationsutbyte och sekretess

Om kommissionen har tillräckliga indikationer på att ett företag har beviljats en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden, ska den informera medlemsstaterna och – om den fördjupade utredningen inleds i samband med ett förfarande för offentlig upphandling – den berörda upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten (artikel 10.3).

Som redogjorts för ovan ska medlemsstaterna enligt artikel 13.5 på begäran av kommissionen förse den med all nödvändig information för att kunna fullgöra de uppgifter som den tilldelas genom förordningen.

Enligt artikel 35.1 ska en medlemsstat, om den anser att en utländsk subvention eventuellt förekommer och att denna kan snedvrída den inre marknaden, översända denna information till kommissionen. Kommissionen får då besluta att inleda en preliminär granskning enligt artikel 10 eller begära en anmälan enligt artikel 21.5 eller 29.8.

Artikel 36 reglerar, som behandlas i avsnitt 5.1, under vilka förutsättningar som kommissionen får göra en marknadsstudie. Under en sådan marknadsstudie får kommissionen, som behandlats ovan, enligt artikel 36.1 begära att de berörda medlemsstaterna lämnar information.

Medlemsstaterna och kommissionen, deras tjänstemän och andra personer som arbetar under deras överinseende ska enligt artikel 43.2 säkerställa skyddet av konfidentiell information som de inhämtar vid tillämpningen av förordningen i enlighet med relevanta tillämpliga regler. I det syftet får de inte röja information som omfattas av tystnadsplikt och som de har inhämtat enligt förordningen. Sekretessbestämmelserna får dock inte hindra att det offentliggörs statistik och rapporter som inte innehåller information som gör det möjligt att identifiera enskilda företag eller företagssammanslutningar (artikel 43.3). Utlämnande av information som förmedlats enligt förordningen får inte skada medlemsstaternas väsentliga säkerhetsintressen (artikel 43.4).

Särskilt om informationsutbyte i upphandlingsförfaranden

FSR-förordningen innehåller också bestämmelser om informationsutbyte i upphandlingsförfaranden. Som utvecklats ovan följer det av artikel 29.2 att den upphandlande myndigheten eller enheten ska vidarebefordra en anmälan eller försäkran avseende utländska bidrag. De ovan behandlade artiklarna 29.3, 29.4 och 31.2 innehåller bestämmelser om förkastande av anbud på grund av avsaknad av sådan anmälan eller försäkran och om

underrättelser mellan den upphandlande myndigheten eller enheten och kommissionen avseende förkastande av anbud eller anbud som bedömts som ogiltiga av kommissionen.

Vidare följer det av artikel 29.7 att om den upphandlande myndigheten eller enheten vid granskning av anbuden misstänker att det förekommer utländska subventioner trots att en försäkran har lämnats in, ska den utan dröjsmål underrätta kommissionen om misstankarna.

Kommissionen ska utan dröjsmål underrätta den berörda ekonomiska aktören och den upphandlande myndigheten eller enheten om ett beslut om huruvida en fördjupad utredning ska inledas inom tidsfristen för att slutföra den preliminära granskningen (artikel 30.3).

Den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten ska slutligen enligt artikel 32.6 utan onödigt dröjsmål underrätta kommissionen om alla beslut som rör avbrytande av det offentliga upphandlingsförfarandet, förkastande av den berörda ekonomiska aktörens anbud eller anbudsansökan, den berörda ekonomiska aktörens inlämnande av ett nytt anbud eller tilldelning av kontraktet.

Gällande ordning

Som utvecklas i avsnitt 4.5 följer det av 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen, TF, att var och en har rätt att ta del av och använda allmänna handlingar, men att denna rätt kan begränsas genom offentlighets- och sekretesslagen, OSL.

Mellan svenska myndigheter föreligger samarbetskyldighet. Denna skyldighet kommer till uttryck i bland annat 8 § förvaltningslagen (2017:900) och 6 § myndighetsförordningen (2007:515). En precisering av bestämmelserna finns i 6 kap. 5 § OSL, som innebär att en myndighet på begäran av en annan myndighet ska lämna uppgift som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. Eftersom sekretess gäller även mellan myndigheter kan uppgifter som omfattas av sekretess inte överlämnas inom ramen för myndigheternas samarbetskyldighet utan att någon sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig. Sådana sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess finns i 10 kap. OSL. Enligt den s.k. generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL får en sekretessbelagd uppgift lämnas till en myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Bestämmelsen gäller dock inte på alla områden och ett utlämnande får inte ske om utlämnandet strider mot lag eller förordning.

En svensk myndighets möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation regleras i 8 kap. 3 § OSL. Uppgift som är sekretessbelagd enligt offentlighets- och sekretesslagen får enligt bestämmelsen inte lämnas ut till utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation i andra fall än då utlämnandet sker i enlighet med föreskrift i lag eller förordning eller då uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen.

Bestämmelserna om utrikessekretess i 15 kap. 1 § och om sekretess i det internationella samarbetet i 15 kap. 1a § är också av relevans i sammanhanget. Bestämmelserna behandlas i avsnitt 4.5.

Förbud att röja eller utnyttja en uppgift enligt OSL gäller för myndigheter. Ett sådant förbud gäller också för en person som fått kännedom om uppgiften genom att för det allmännas räkning delta i en myndighetsverksamhet, t.ex. på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten eller på annan liknande grund (2 kap. 1 § OSL). I 13 kap. OSL finns, som utvecklas i avsnitt 4.5, samtidigt bestämmelser om rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Särskilt om sekretess i upphandlingsförfaranden

Av 19 kap. 3 § andra stycket OSL följer att uppgift som rör anbud eller som rör motsvarande erbjudande inom en kommun, en region eller en myndighet eller mellan statliga myndigheter inte i något fall får lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet förrän alla anbud eller erbjudanden offentliggörs eller beslut om leverantör och anbud fattats eller ärendet dessförinnan har slutförts. Bestämmelsen innehåller inget skaderekvisit, vilket innebär att myndigheten inte behöver pröva om det allmännas ekonomiska intresse kan lida skada av att uppgifterna lämnas ut. Uppgifterna omfattas alltså alltid av sekretess. Den absoluta sekretessen infördes i syfte att förhindra anbudskarteller (prop. 1937:107 s. 91 och 96 och prop. 2001/02:142 s. 54–58). Anbudssekretessen är avsedd att skydda det allmännas ekonomiska intresse. Eftersom sekretessen är absolut skyddas under tiden fram till offentliggörande eller tilldelningsbeslut emellertid automatiskt även uppgifter om enskildas ekonomiska förhållanden genom bestämmelsen (prop. 2006/07:128 s. 268).

Sedan den absoluta sekretessen har upphört kan det råda sekretess till skydd för det allmännas ekonomiska intresse enligt 19 kap. 3 första stycket OSL under förutsättning att det kan antas att det allmänna lider skada om uppgiften röjs. Det kan vidare i detta skede råda sekretess till skydd för en enskilds affärs- eller driftförhållanden enligt 31 kap. 16 eller 17 §§ OSL. I 16 § regleras enskilds affärsförbindelse med myndighet. Sekretess enligt bestämmelsen förutsätter att det av särskild anledning kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Sådana juridiska personer som avses i 2 kap. 3 och 4 §§ OSL ska vid tillämpningen av lagen jämföras med myndigheter. I 17 § regleras enskilds affärsförbindelse med bolag, förening, samfällighet eller stiftelse som driver affärsverksamhet och varit det allmänna genom myndigheten utövar ett bestämmande inflytande eller bedriver revision. Sekretess enligt denna bestämmelse råder om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs.

OSL gäller för en övervägande majoritet av de upphandlande myndigheterna och enheterna. Det finns dock ett mindre antal upphandlande myndigheter och enheter som inte omfattas av OSL. Det rör sig bl.a. om statliga bolag och stiftelser som inte finns upptagna i bilagan till OSL samt vissa privata bolag som anses vara upphandlande enheter enligt lagen om upphandling inom försörjningssektorerna och lagen om upphandling av koncessioner (jfr prop. 2006/07:128 del 1 s. 267). För sådana myndigheter och enheter kan lagen om skydd för företagshemligheter tillämpas på

uppgifter som lämnas av leverantörerna under en upphandling. För myndigheter som omfattas av båda lagarna är lagen om skydd för företags-hemligheter subsidiär i förhållande till OSL prop. 2015/16:195 s. 707).

Enligt 6 § lagen om företagshemligheter ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet angriper en företags-hemlighet hos en näringsidkare eller en forskningsinstitution som han eller hon i förtroende har fått del av i samband med en affärsförbindelse med näringsidkaren eller forsknings-institutionen ersätta den skada som uppkommer genom förfarandet.

Med företagshemlighet avses enligt 2 § första stycket nämnda lag information

1. om affärs- eller driftförhållanden i en näringsidkares rörelse eller i en forskningsinstitutionens verksamhet,
2. som varken som helhet eller i den form dess beståndsdelar ordnats och satts samman är allmänt känd hos eller lättillgänglig för den som normalt har tillgång till information av det aktuella slaget,
3. som innehavaren har vidtagit rimliga åtgärder för att hemlighålla, och
4. vars röjande är ägnat att medföra skada i konkurrenshänseende för innehavaren.

Begreppet näringsidkare ska förstås i vidsträckt bemärkelse och inbegriper varje fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt bedriver verksamhet av ekonomisk art, oavsett om verksamheten är inriktad på vinst eller inte (prop. 1987/88:155 s. 34 och prop. 2017/18:200 s.137). En upphandlande myndighet eller enhet kan därmed i vissa fall betraktas som näringsidkare. En anbudssökande får anses ha trätt i affärsförbindelse med den upphandlande myndigheten eller enheten (prop. 2015/16:195 s. 707–708).

Finns det ett behov av kompletterande nationella bestämmelser?

Som föreslagits ovan bör Konkurrensverket utses som kontaktpunkt för kommissionen enligt bestämmelsen i artikel 13.5. I viss utsträckning bör kontaktpunkten kunna få del av sådan information som den inte själv har genom öppna källor. Annan sådan information kan finnas hos andra myndigheter. När det gäller information från andra myndigheter kommer kontaktpunkten att kunna få en stor del av denna inom ramen för myndigheternas samarbetskyldighet, som beskrivs ovan. Den bestämmelse som är av intresse för kontaktpunktens tillgång till uppgifter finns i den ovan beskrivna generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. Bestämmelsen gäller dock inte på alla områden och ett utlämnande får inte ske om utlämnandet strider mot lag eller förordning. Ett rutinmässigt uppgiftsutbyte mellan myndigheter ska i regel vara författningsreglerat (se prop. 2019/20:193 s. 24, jfr också prop. 1979/80:2 Del A s. 237). Det finns inte skäl att anta att Konkurrensverket, i egenskap av kontaktpunkt, kommer att ha behov av att rutinmässigt inhämta sekretessbelagda uppgifter från andra myndigheter. Myndighetens behov av information från andra myndigheter kan därför tillgodoses inom ramen för myndigheternas samarbetskyldighet och med stöd av generalklausulen. Några lagstiftningsåtgärder behövs därför inte i detta avseende.

När det sedan gäller möjligheten för en svensk myndighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet eller en mellan-folklig organisation följer det av 8 kap. 3 § OSL att sådant utlämnande får

ske bl.a. i enlighet med föreskrift i lag eller förordning. En föreskrift i en EU-förordning är att jämställa med en föreskrift i lag eller förordning (prop. 2018/19:38 s. 88 och prop. 1999/2000:126 s. 126 och 238). Konkurrensverket har genom denna bestämmelse goda möjligheter att – som kontaktpunkt gentemot kommissionen – lämna ut handlingar och uppgifter till kommissionen oaktat om dessa skulle omfattas av nationella sekretessbestämmelser, t.ex. uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden som omfattas av sekretess enligt 30 kap. 1 § OSL. Artikel 13.5 kräver därmed inte någon lagstiftningsåtgärd. Motsvarande gäller för information som lämnas enligt artiklarna 10.3, 35.1 och 36.1.

Vidare ger bestämmelsen i 8 kap. 3 § OSL upphandlande myndighet eller enhet möjlighet att lämna information om anbud eller anbudsansökningar till kommissionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 29 och artikel 32.6, oaktat att det under anbudsförfarande råder absolut sekretess enligt 19 kap. 3 § andra stycket OSL. Den information som myndigheten eller enheten i sin tur erhåller av kommissionen med stöd av artiklarna 29 och 30.3 torde omfattas av bestämmelserna om sekretess i anbudsförvaranden. Vidare omfattas sådan information också av de ovan nämnda bestämmelserna om utrikessekretess, se även nedan. Inte heller i detta avseende är det påkallat med någon lagstiftningsåtgärd.

Sekretessbestämmelsen i 15 kap. 1 a § OSL är bl.a. tillämplig på uppgifter som har överlämnats från ett utländskt organ inom ramen för ett förordningsstyrt samarbete mellan EU:s medlemsstater. Sekretessen är dock inte absolut, utan gäller endast om ett utlämnande skulle riskera att försämra det samarbete som regleras av förordningen i fråga. Ett typiskt exempel på en sådan situation är när ett utlämnande skulle stå i strid med sekretessbestämmelser i en förordning (jfr prop. 2020/21:51 s. 172–173). Bestämmelsen i 15 kap. 1 a § OSL får anses tillgodose det behov av sekretess som kan finnas hos de nationella myndigheterna exempelvis i fråga om uppgifter som fås genom kommissionen. Av 2 kap. 1 § OSL följer att anställda och andra som deltagit i verksamheten för det allmännas räkning har tystnadsplikt avseende uppgifter som omfattas av sekretess. Denna tystnadsplikt kan genombrytas av rätten enligt TF och YGL att meddela och offentliggöra uppgifter. Regleringen är således förenlig med vad FSR-förordningen föreskriver (se även prop. 2020/21:51 s 183). Några lagstiftningsåtgärder behövs därför inte i fråga om artikel 43.

6 Ändrade konkurrensregler för specialiseringsavtal och för forsknings- och utvecklingsavtal

6.1 Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete

Som utvecklas i avsnitt 3.2 är enligt 2 kap. 1 § första stycket konkurrenslagen, om inte annat följer av lagen, avtal mellan företag förbjudna om de har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen på

marknaden på ett märkbart sätt eller om de ger ett sådant resultat. Förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete har sin motsvarighet i artikel 101.1 i EUF-fördraget.

6.2 Undantag från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete

I 2 kap. 2 § konkurrenslagen finns, som anges i avsnitt 3.2, en generell undantagsregel från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 §. Av bestämmelsen framgår att förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen inte gäller för ett avtal som

1. bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande,
2. tillförsäkrar konsumenterna en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås,
3. bara ålägger de berörda företagen begränsningar som är nödvändiga för att uppnå målet i punkten 1, och
4. inte ger de berörda företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av nyttigheterna i fråga.

Paragrafen motsvarar artikel 101.3 i EUF-fördraget. En förutsättning för att bestämmelsen ska vara tillämplig är att avtalet omfattas av förbudet i 2 kap. 1 §. I likhet med vad som gäller inom EU-rätten måste samtliga de villkor som anges i bestämmelsen vara uppfyllda för att undantaget ska gälla.

6.3 Gruppundantag

De särskilda gruppundantagslagarna

Från förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen mot konkurrensbegränsande samarbete gäller enligt 2 kap. 3 § konkurrenslagen undantag för sådana grupper av avtal (gruppundantag) som avses i

1. lagen (2008:580) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om viss taxisamverkan,
2. lagen (2008:581) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal,
3. lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal,
4. lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling,
5. lagen (2008:584) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn,
6. lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn, och
7. lagen (2008:586) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om tekniköverföring.

Innebörden av ett gruppundantag är att vissa typer av avtal generellt undantas från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen. En stor andel av de avtal som faller under bestämmelsen om undantag i 2 kap. 2 § konkurrenslagen torde omfattas av olika gruppundantag.

Genom gruppundantaget får parterna i avtalet ett skydd mot ingripanden så länge som villkoren för undantag är uppfyllda. Regler av det slaget finns också inom EU-rätten där kommissionen bemyndigats att utfärda förordningar om gruppundantag från förbudet i artikel 101.1 i EUF-fördraget. Samtliga svenska gruppundantag, förutom det som avser taxisamverkan, har EU-rättslig motsvarighet i förordningar som kommissionen har meddelat.

I 1 kap. 6 § konkurrenslagen jämsätts avtal med beslut av en sammanslutning av företag och samordnade förfaranden mellan företag. Även sådana beslut och förfaranden omfattas av de nämnda lagarna om gruppundantag.

För det fall ett avtal inte uppfyller förutsättningarna för att omfattas av ett gruppundantag får en prövning av avtalet ske på sedvanligt sätt, först mot kriterierna för förbud i 2 kap. 1 § konkurrenslagen och därefter mot undantaget i 2 kap. 2 § samma lag. Att avtalet inte omfattas av gruppundantaget innebär alltså inte att avtalet är eller presumeras vara förbjudet enligt 2 kap. 1 §. Det betyder t.ex. att Konkurrensverket har bevisbördan för att avtalet omfattas av förbudet och att företaget har bevisbördan för att avtalet omfattas av ett undantag.

Ett gruppundantag påverkar inte tillämpningen av förbudet mot missbruk av dominerande ställning i 2 kap. 7 § konkurrenslagen. Motsvarande principer tillämpas även inom EU:s konkurrensrätt.

Återkallelse av ett gruppundantag

Om ett enskilt avtal enligt någon av de lagar som räknas upp i 2 kap. 3 § första stycket konkurrenslagen är undantaget från förbudet i 1 § men avtalet har följder som är oförenliga med 2 §, får Konkurrensverket besluta att avtalet inte ska omfattas av gruppundantaget. Detta framgår av paragrafens andra stycke. Innebörden av ett sådant beslut är att parterna i avtalet inte åtnjuter det skydd mot ingripande som gruppundantaget ger, t.ex. i form av ett åläggande enligt 3 kap. 1 § konkurrenslagen.

Motsvarande bestämmelser gäller även inom EU-rätten för avtal som omfattas av någon förordning om gruppundantag som beslutats av kommissionen. Av artikel 29.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (nu artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget) följer att Konkurrensverket kan återkalla ett undantag för ett avtal som omfattas av en förordning om gruppundantag som kommissionen har meddelat.

Gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal

Lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal

Lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal tillämpas enligt 1 § på följande avtal som ingås mellan företag (parterna) om villkoren för deras produktspecialisering (specialiseringsavtal):

1. Avtal om ensidig specialisering mellan två parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom en part samtycker till att helt eller delvis upphöra med produktion av vissa produkter eller att avstå från att producera dessa produkter och att köpa dem från den andra parten som förbinder sig att producera och leverera dessa produkter.
2. Avtal om ömsesidig specialisering mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom två eller flera parter ömsesidigt samtycker till att helt eller delvis upphöra med eller avstå från tillverkning av vissa, men skilda produkter och att i stället köpa dessa produkter från övriga parter, som förbinder sig att producera och leverera dem.
3. Avtal om gemensam produktion, varigenom två eller flera parter förbinder sig att gemensamt tillverka vissa produkter.

Bestämmelser som undantar konkurrensbegränsande specialiseringsavtal från förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen finns i 2 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal. Bestämmelserna innebär att undantag endast gäller för sådana avtal som uppfyller förutsättningarna för undantag i 2 kap. 2 § konkurrenslagen. Vidare finns en hänvisning till bestämmelsen i 2 kap. 3 § konkurrenslagen som innebär att Konkurrensverket i ett visst fall kan återkalla undantaget för ett enskilt avtal om avtalet har följder som är oförenliga med det generella undantaget i 2 kap. 2 §. Trots att ett avtal omfattas av det skydd mot ingripanden som gruppundantaget ger, kan undantaget alltså återkallas om avtalet exempelvis inte bidrar till att förbättra distributionen av varor eller tjänster eller att konsumenterna inte tillförsäkras en skälig andel av den vinst som uppstår genom avtalet.

De närmare förutsättningarna för att ett avtal ska omfattas av lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal återfinns i kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal. I 3 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal finns också vissa lagtekniska anpassningar av förordningens bestämmelser.

Kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010

Artikel 1 innehåller definitioner av de termer och begrepp som används i förordningen. Bland annat finns i artikel 1.1 b-d definitioner av olika specialiseringsavtal motsvarande de avtal som lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal är tillämplig på.

Enligt artikel 2.1 är förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i artikel 101.1 i EUF-fördraget inte tillämpligt på specialiseringsavtal, om

något annat inte följer av förordningen. Vidare anges i artikel 2.2 att gruppundantaget också ska tillämpas på specialiseringsavtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter till en eller flera av parterna, under förutsättning att dessa bestämmelser inte utgör det primära syftet med avtalet, men är direkt knutna till och nödvändiga för att genomföra avtalet. Slutligen anges i artikel 2.3 att gruppundantaget också gäller för specialiseringsavtal genom vilka parterna godtar en exklusiv inköps- eller leveransskyldighet eller parterna inte självständigt säljer specialiseringsprodukterna utan distribuerar dem gemensamt.

Förordningen uppställer i artiklarna 3 och 4 flera krav som måste vara uppfyllda för att ett avtal ska omfattas av gruppundantaget. I huvudsak innebär kraven att parternas marknadsandel inte får överstiga 20 procent på den relevanta marknaden (artikel 3) och att avtalet inte får innehålla vissa särskilt allvarliga begränsningar, en s.k. svart lista. Det är fråga om begränsningar som i allmänhet kan antas leda till skada för konkurrensen. Som exempel kan nämnas fastställande av priser vid försäljning av produkterna till tredje part och begränsning av produktion eller försäljning, i båda fallen med vissa reservationer och inskränkningar.

Om ett specialiseringsavtal inte uppfyller dessa krav faller avtalet utanför gruppundantaget. Parterna i avtalet åtnjuter därmed inte det skydd som gruppundantaget ger. Som anges ovan innebär detta dock inte att avtalet är förbjudet, utan parterna måste ta ställning till om avtalet bl.a. uppfyller de villkor för undantag som finns i 2 kap. 2 § konkurrenslagen. Gruppundantagsförordningen trädde enligt artikel 7 i kraft den 1 januari 2011 och gällde ursprungligen till utgången av december 2022. Genom kommissionens förordning (EU) 2022/2456 av den 8 december 2022 om ändring av förordning (EU) nr 1218/2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal förlängdes giltighetstiden till den 30 juni 2023.

Den nya förordningen om gruppundantag för specialiseringsavtal

Kommissionens förordning (EU) 2023/1067 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal bygger på förordning (EU) nr 1218/2010. Huvuddragen i den nya förordningen beskrivs i det följande. Här uppmärksammas också de huvudsakliga förändringar som föreslås gälla för specialiseringsavtal.

Artikel 1 innehåller definitioner av uttryck och begrepp som används i förordningen. I förhållande till den tidigare gällande förordningen har det inte lagts till några nya definitioner. Definitionen av ensidigt specialiseringsavtal har dock förändrats något. Av artikel 1.1 a följer att ett sådant avtal kan träffas mellan två *eller flera* parter. Enligt förordning (EU) 1218/2010 kunde ett sådant avtal endast träffas mellan två parter. Vidare har den språkliga utformningen av definitionen av ett ömsesidigt specialiseringsavtal ändrats något. Några av de övriga definitionerna har också fått en något förändrad lydelse.

I artikel 2.1 förklaras att artikel 101.1 i EUF-fördraget inte är tillämplig på specialiseringsavtal. Enligt artikel 2.2 gäller undantaget i artikel 2.1 i den mån sådana avtal innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas

av artikel 101.1 i fördraget. I artikel 2.3 anges att gruppundantaget också ska tillämpas på specialiseringsavtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter under i huvudsak samma förutsättningar som gäller enligt den tidigare förordningen. Enligt artikel 2.4 gäller gruppundantaget också för specialiseringsavtal genom vilka parterna godtar en exklusiv inköps- eller leveransskyldighet eller parterna distribuerar specialiseringsprodukterna gemensamt.

I artikel 3 anges tröskelvärden för marknadsandelar. Av artikel 3.1 följer att undantaget enligt artikel 2 ska gälla på villkor att parternas sammanlagda marknadsandel inte överstiger 20 procent på den eller de relevanta marknader som specialiseringsprodukterna tillhör.

Om specialiseringsprodukterna är mellanprodukter som en eller flera av parterna helt eller delvis använder internt som insatsprodukter för tillverkning av produkter i senare led, som de också säljer, gäller enligt artikel 3.2 undantaget i artikel 2 endast om båda följande villkor är uppfyllda:

- Parternas sammanlagda marknadsandel överstiger inte 20 procent på den eller de relevanta marknaderna för specialiseringsprodukterna.
- Parternas sammanlagda marknadsandel överstiger inte 20 procent på den eller de relevanta marknaderna för produkterna i senare led.

Artikel 4 innehåller bestämmelser om tillämpningen av tröskelvärdena för marknadsandelar enligt artikel 3, och innehåller detaljerade bestämmelser om hur marknadsandelar ska beräknas.

Den svarta listan i den nya förordningen finns i artikel 5 och har samma innehåll som tidigare.

I artikel 6.1 upplyses att kommissionen enligt artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003 får återkalla rätten till undantag enligt förordningen, om den i ett visst fall finner att ett specialiseringsavtal som omfattas av undantaget ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 101.3 i fördraget.

Av artikel 6.2 följer att återkallelse på grundval av artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003 kan göras särskilt om den relevanta marknaden är mycket koncentrerad och konkurrensen redan är svag, t.ex. på grund av andra marknadsaktörers individuella marknadsställning, eller kopplingar mellan andra marknadsaktörer som skapats genom parallella specialiseringsavtal och kopplingar mellan parterna och andra marknadsaktörer.

I artikel 7 erinras om att konkurrensmyndigheten i en medlemsstat får återkalla rätten till undantag enligt förordningen om villkoren i artikel 29.2 i förordning (EG) nr 1/2003 är uppfyllda.

I övergångsbestämmelserna till den nya förordningen föreskrivs i artikel 8 att förbudet enligt artikel 101.1 i fördraget inte gäller under perioden från och med den 1 juli 2023 till och med den 30 juni 2025 i fråga om avtal som redan är i kraft den 30 juni 2023 och som inte uppfyller de villkor för undantag som anges i förordningen, men som uppfyller villkoren för undantag i förordning (EG) nr 1218/2010.

Enligt artikel 9 trädde förordningen i kraft den 1 juli 2023 och ska tillämpas till och med den 30 juni 2035.

Gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling

Lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling

Lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling tillämpas enligt 1 § på avtal som ingås mellan två eller flera företag (parterna) och avser de villkor på vilka dessa parter bedriver

1. gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik och gemensamt utnyttjande av resultaten från denna forskning och utveckling,
2. gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som gemensamt har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter,
3. gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik utan gemensamt utnyttjande av resultaten,
4. beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik och gemensamt utnyttjande av resultaten från denna forskning och utveckling,
5. gemensamt utnyttjande av resultaten från beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter, eller
6. beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik utan gemensamt utnyttjande av resultaten.

Bestämmelser som undantar konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling från förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen finns i 2 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling. Bestämmelserna innebär att undantag endast gäller för sådana avtal som uppfyller förutsättningarna för undantag i 2 kap. 2 § konkurrenslagen. Vidare finns en hänvisning till bestämmelsen i 2 kap. 3 § konkurrenslagen som innebär att Konkurrensverket i ett visst fall kan återkalla undantaget för ett enskilt avtal om avtalet har följder som är oförenliga med det generella undantaget i 2 kap. 2 §. Trots att ett avtal omfattas av det skydd mot ingripanden som gruppundantaget ger, kan undantaget alltså återkallas om avtalet exempelvis inte bidrar till att förbättra distributionen av varor eller tjänster eller att konsumenterna inte tillförsäkras en skälig andel av den vinst som uppstår genom avtalet.

De närmare förutsättningarna för att ett avtal ska omfattas av lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling återfinns i kommissionens förordning (EU) nr 1217/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal. I 3 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling finns också vissa lagtekniska anpassningar av förordningens bestämmelser.

Förordning (EU) nr 1217/2010

De närmare förutsättningarna och villkoren för att ett avtal m.m. ska omfattas av gruppundantaget regleras i kommissionens förordning (EU)

nr 1217/2010. Nedan görs en kortfattad genomgång av de artiklar som är av betydelse för tillämpningen av lagen.

Artikel 1 innehåller definitioner av de termer och begrepp som används i förordningen. Bland annat finns i artikel 1.1 a en definition av forsknings- och utvecklingsavtal motsvarande de avtal som lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling är tillämplig på.

I artikel 2.1 återfinns gruppundantaget för konkurrensbegränsande forsknings- och utvecklingsavtal. Av artikeln framgår att förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i artikel 101.1 i EUF-fördraget inte är tillämpligt på avtal om forskning och utveckling om inte något annat följer av förordningen. Undantaget omfattar enligt artikel 2.2 även bestämmelser i forsknings- och utvecklingsavtal som gäller överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter till en eller flera av parterna eller till en enhet som parterna upprättar för att utföra den gemensamma forskningen. Detta gäller dock under förutsättning av att dessa bestämmelser inte utgör det primära syftet med sådana avtal, men är direkt knutna till dem och nödvändiga för att genomföra dem. Artikel 3 ställer vissa ytterligare krav på avtalets innehåll och parterna för att ett konkurrensbegränsande forsknings- och utvecklingsavtal ska omfattas av gruppundantaget.

Artikel 4 innehåller bestämmelser om vilka andelar parterna i avtalet högst får ha på marknaden för att avtalet ska omfattas av gruppundantaget. När det gäller avtal mellan företag som inte är konkurrenter tillämpas ingen marknadsandelströskel för undantaget så länge som forsknings- och utvecklingsprojektet pågår. För avtal mellan två eller flera företag som konkurrerar med varandra sägs att gruppundantaget gäller om parternas sammanlagda andel av den relevanta produkt- och teknikmarknaden inte överstiger 25 procent när forsknings- och utvecklingsavtalet ingås. Om resultaten däremot utnyttjas gemensamt av parterna, ska undantaget fortsätta att gälla under sju år från den tidpunkt när avtalsprodukterna eller avtalstekniken för första gången släpps ut på marknaden på den inre marknaden. Därefter gäller undantaget under förutsättning av att parternas sammanlagda andel av den relevanta marknaden för avtalsprodukterna eller avtalsmetoderna inte överstiger 25 procent.

Artikel 7 innehåller regler om beräkning av marknadsandelar och följderna av att tröskeln överskrids.

Artikel 5 föreskriver att gruppundantaget inte gäller för avtal som innehåller vissa allvarliga konkurrensbegränsningar, en s.k. svart lista. Exempelvis omfattar inte gruppundantaget avtal som innehåller förbud mot forskning och utveckling inom områden som inte har samband med avtalet, vissa fall av prisfastställelse eller marknadsdelning. Avtal som innehåller allvarliga konkurrensbegränsningar av det slag som räknas upp i artikel 5 omfattas alltså inte av gruppundantaget. I artikel 6 anges att gruppundantaget inte tillämpas på vissa skyldigheter, en s.k. grå lista. Det gäller dels villkor som hindrar part att angripa giltigheten av immateriella rättigheter som parterna har och som är av betydelse för projektet, dels villkor som ålägger deltagande företag att inte bevilja licens till tredje man i vissa fall.

Förordningen är enligt artikel 9 tidsbegränsad. Enligt artikelens ursprungliga lydelse skulle förordningen upphöra att gälla den 31 december 2022. Genom kommissionens förordning (EU) 2022/2455 av

den 8 december 2022 om ändring av förordning (EU) nr 1217/2010 om tillämpning av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal förlängdes förordningens giltighetstid till den 30 juni 2023.

Den nya förordningen om gruppundantag för forsknings- och utvecklingsavtal

Kommissionens förordning (EU) 2023/1066 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal bygger på förordning (EU) nr 1217/2010. Huvuddragen i den nya förordningen beskrivs i det följande. Här uppmärksammas också de huvudsakliga förändringar som föreslås gälla för forsknings- och utvecklingsavtal.

Artikel 1 innehåller definitioner av uttryck och begrepp som används i förordningen. Definitionen av begreppet forsknings- och utvecklingsavtal har fått en något förändrad lydelse. Enligt artikel 1.1.1 definieras ett sådant avtal som ett avtal mellan två eller fler parter som avser de villkor på vilka dessa parter bedriver något av följande:

- a) Gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik
 - i) utan gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling, eller
 - ii) med gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling.
- b) Beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik
 - i) utan gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling, eller
 - ii) med gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling.
- c) Gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter vilket omfattas av led a.
- d) Gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som gemensamt har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter vilket omfattas av led b.

I förhållande till den tidigare gällande förordningen har några nya definitioner lagts till. Det gäller begreppen aktiv försäljning och passiv försäljning. De nya definitionerna finns i artikel 1.1.18 och 1.1.19. Några begreppsdefinitioner har vidare fått en något ändrad lydelse.

I artikel 2.1 förklaras att artikel 101.1 i EUF-fördraget inte är tillämplig på forsknings- och utvecklingsavtal. Enligt artikel 2.2 gäller undantaget i artikel 2.1 i den mån sådana avtal innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas av artikel 101.1 i fördraget. Enligt artikel 2.3 ska gruppundantaget även tillämpas på forsknings- och utvecklingsavtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter till en eller flera av parterna eller till en enhet som parterna upprättat för att utföra den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen

eller det gemensamma utnyttjandet av resultaten, under förutsättning att dessa bestämmelser är direkt knutna till och nödvändiga för genomförandet av avtalet men inte utgör det primära syftet med avtalet.

Artiklarna 3–5 anger vissa ytterligare krav på avtalets innehåll och parterna för att ett konkurrensbegränsande forsknings- och utvecklingsavtal ska omfattas av gruppundantaget. Innehållet i artiklarna motsvarar i stort artikel 3 i den tidigare förordningen.

Artikel 6 innehåller bestämmelser om vilka andelar parterna i avtalet högst får ha på marknaden för att avtalet ska omfattas av gruppundantaget. Om två eller flera av parterna i avtalet är konkurrerande företag, ska undantaget enligt artikel 6.1 gälla under den tid som forskningen och utvecklingen pågår, om, vid den tidpunkt då avtalet ingås:

- Avtalsparterna – i fråga om de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 a och c – har en sammanlagd marknadsandel på högst 25 procent av den relevanta produkt- och teknikmarknaden.
- Den finansierande parten och alla de parter med vilka den finansierande parten har ingått forsknings- och utvecklingsavtal med avseende på samma avtalsprodukter eller avtalsteknik – i fråga om de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 b och d – har en sammanlagd marknadsandel på högst 25 procent av den relevanta produkt- och teknikmarknaden.

Om parterna inte är konkurrerande företag ska gruppundantaget gälla så länge som forskningen och utvecklingen pågår (artikel 6.2).

I fråga om forsknings- och utvecklingsavtal där resultaten utnyttjas gemensamt ska gruppundantaget fortsätta att gälla i sju år från den tidpunkt när avtalsprodukterna eller avtalstekniken för första gången släpps ut på den inre marknaden, om villkoren i artiklarna 6.1 eller 6.2 uppfylls vid den tidpunkt då det avtal som avses i artikel 1.1.1 a eller b ingås. För att de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 c och d ska omfattas av ett sådant fortsatt undantag ska villkoren i punkterna 1 eller 2 i den här artikeln vara uppfylls vid den tidpunkt då det tidigare avtal som avses i artikel 1.1.1 a eller b ingicks (artikel 6.3).

Efter utgången av den sjuårsperiod som avses i artikel 6.3 ska gruppundantaget enligt artikel 6.4 fortsätta att gälla så länge som

- avtalsparterna – i fråga om de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 a och c – har en sammanlagd marknadsandel på högst 25 procent av den relevanta marknaden för avtalsprodukterna eller avtalstekniken.
- den finansierande parten och alla de parter med vilka den finansierande parten har ingått forsknings- och utvecklingsavtal med avseende på samma avtalsprodukter eller avtalsteknik – i fråga om de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 b och d – har en sammanlagd marknadsandel på högst 25 procent av den relevanta marknaden för avtalsprodukterna eller avtalstekniken.

Om de relevanta parternas sammanlagda marknadsandel inte överstiger det relevanta tröskelvärde som avses i artikel 6.4 i slutet av den sjuårsperiod som avses i artikel 6.3, men senare stiger över denna nivå, ska gruppundantaget fortsätta att gälla under två på varandra följande

kalenderår efter det år då den relevanta marknadströskeln överskreds för första gången (artikel 6.5).

Artikel 7 innehåller regler om tillämpning av marknadströsklarna. Bestämmelsen motsvarar i stort artikel 7 i den tidigare förordningen, med undantag för att bestämmelserna i artikel 7 d–e i den sistnämnda förordningen, vilka saknas i den nya förordningen.

Av artikel 8 följer att gruppundantaget inte gäller för avtal som innehåller vissa allvarliga konkurrensbegränsningar, den svarta listan. Innehållet är huvudsakligen detsamma som i artikel 5 i den tidigare förordningen.

I artikel 9.1 finns den grå listan, med två villkor som inte får förekomma i avtal om forskning och utveckling. Det gäller dels villkor som hindrar part att angripa giltigheten av immateriella rättigheter som parterna har och som är relevanta för forskningen och utvecklingen, dels villkor som ålägger deltagande företag att inte bevilja licens till tredje man i vissa fall. Artikel 9.1 överensstämmer i stort med artikel 6 i den tidigare förordningen. Av artikel 9.2 följer att bestämmelserna i artikel 9.1 inte påverkar möjligheten att avtala om att forsknings- och utvecklingsavtalet ska upphöra i händelse av att någon av parterna bestrider giltigheten av de immateriella rättigheter som avses i artikel 9.1. Om forsknings- och utvecklingsavtalet omfattar någon av de uteslutna begränsningar som avses i artikel 9.1 ska gruppundantaget fortsätta att gälla övriga delar av forsknings- och utvecklingsavtalet, förutsatt att de uteslutna begränsningarna kan skiljas från dessa övriga delar och förutsatt att övriga villkor i denna förordning är uppfyllda (artikel 9.3).

I artikel 10.1 finns en upplysning om att kommissionen enligt artikel 29.1 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 kan återkalla rätten till undantag enligt förordningen, om den i ett visst fall finner att ett forsknings- och utvecklingsavtal som omfattas av undantaget ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 101.3 i fördraget.

Kommissionen kan enligt artikel 10.2 återkalla rätten till undantag på grundval av artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003, särskilt t.ex. om ett forsknings- och utvecklingsavtal i väsentlig grad begränsar utrymmet för tredje parter att bedriva forskning och utveckling inom det eller de områden som avtalsprodukterna eller avtalstekniken hänför sig till eller ett forsknings- och utvecklingsavtal i väsentlig grad begränsar tredje parts tillträde till den relevanta marknaden för avtalsprodukterna eller avtalstekniken.

I artikel 11 erinras om att konkurrensmyndigheten i en medlemsstat får återkalla gruppundantaget enligt förordningen om villkoren i artikel 29.2 i förordning (EG) nr 1/2003 är uppfyllda.

I övergångsbestämmelserna i artikel 12 föreskrivs att förbudet i artikel 101.1 i fördraget inte gäller under perioden från och med den 1 juli 2023 till och med den 30 juni 2025 i fråga om avtal som redan är i kraft den 30 juni 2023 och som inte uppfyller de villkor för undantag i denna förordning men som uppfyller villkoren för undantag i förordning (EU) nr 1217/2010.

Förordningen trädde enligt artikel 14 i kraft den 1 juli 2023 och ska tillämpas till och med den 30 juni 2035.

Gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn

Lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn

Lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn tillämpas enligt 1 § på vertikala avtal, om de avser de villkor enligt vilka parterna kan köpa, sälja eller återförsälja reservdelar till motorfordon eller tillhandahålla reparations- och underhållstjänster för motorfordon.

Bestämmelser som undantar vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn från förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen finns i 2 § lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn. Bestämmelserna innebär att undantag endast gäller för sådana avtal som uppfyller förutsättningarna för undantag i 2 kap. 2 § konkurrenslagen. Vidare finns en hänvisning till bestämmelsen i 2 kap. 3 § konkurrenslagen som innebär att Konkurrensverket i ett visst fall kan återkalla undantaget för ett enskilt avtal om avtalet har följder som är oförenliga med det generella undantaget i 2 kap. 2 §. Trots att ett avtal omfattas av det skydd mot ingripanden som gruppundantaget ger, kan undantaget alltså återkallas om avtalet exempelvis inte bidrar till att förbättra distributionen av varor eller tjänster eller att konsumenterna inte tillförsäkras en skälig andel av den vinst som uppstår genom avtalet.

De närmare förutsättningarna för att ett avtal ska omfattas av lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn återfinns i kommissionens förordning (EU) nr 461/2010 av den 27 maj 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden inom motorfordonssektorn. I 3 § lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn finns också vissa lagtekniska anpassningar av förordningens bestämmelser. Slutligen följer av 3 § andra stycket att för avtalen gäller att kraven för undantag enligt lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal ska vara uppfyllda.

Förordning (EU) nr 461/2010

I artikel 1 definieras de begrepp som används i förordningen, bl.a. begreppet vertikalt avtal. I artikel 3 föreskrivs att på vertikala avtal om inköp, försäljning eller återförsäljning av nya motorfordon tillämpas kommissionens förordning (EU) nr 330/2010 av den 20 april 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden om gruppundantag för vertikala avtal.

Artiklarna 4 och 5 behandlar avtal om eftermarknaden för motorfordon, dvs. avtal om köp, försäljning eller återförsäljning av reservdelar till motorfordon eller reparations- och underhållstjänster för motorfordon. I artikel 4 förklaras att förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i artikel 101.1 i EUF-fördraget inte ska tillämpas på dessa avtal, förutsatt att avtalen uppfyller kraven i kommissionens förordning om gruppundantag för vertikala avtal och att avtalen inte innehåller några av de särskilt

allvarliga begränsningar som anges i artikel 5 i föreliggande förordning. Artikel 5 innehåller den uppräknade av särskilt allvarliga begränsningar som ett avtal inte får innehålla för att det ska omfattas av gruppundantaget, den s.k. svarta listan. Här är det bl.a. fråga om begränsningar som avser försäljning av reservdelar till oberoende reparatörer och begränsningar som avser möjligheten för en komponentleverantör att placera sitt varumärke på komponenter som levereras till tillverkare av motorfordon.

Innebörden av förordningen är att kommissionens förordning (EU) nr 330/2010 om vertikala avtal är tillämplig inom motorfordonssektorn, kompletterat med några regler som syftar till att skydda konkurrensen på eftermarknaden. I den delen beaktar kommissionen alltså de särdrag som motorfordonsmarknaden uppvisar i jämförelse med andra marknader, vilket motiverar särskilda regler (jfr skälen p. 11–14).

I artikel 6 finns en specialregel som kan tillämpas om parallella nät av liknande vertikala begränsningar omfattar mer än 50 procent av en relevant marknad. Artikel 7 innehåller en bestämmelse om övervakning och utvärdering av förordningen.

Artikel 8 anger att förordningen trädde i kraft den 1 juni 2010 och att den ska upphöra att gälla den 31 maj 2023.

I april 2023 antog kommissionen förordning (EU) 2023/822 av den 17 april 2023 om ändring av förordning (EU) nr 461/2010 vad gäller dess tillämpningsperiod. Av förordningen följer att artikel 7 ska ersättas med en skrivning om att kommissionen ska övervaka hur förordningen fungerar och utvärdera den senast den 31 maj 2028. Vidare har giltighetstiden i artikel 8 förlängts till och med den 31 maj 2028.

6.4 Förslag till lag om ändring i lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal

Förslag: I 1 § första stycket lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal ska lagens tillämpningsområde anpassas till definitionen av specialiseringsavtal i den nya förordningen.

Hänvisningen i lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal till kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 ska ersättas med en hänvisning till den nya förordningen, med undantag för artiklarna 2.1 och 6–9 i den nya förordningen. I det fall den nya förordningen hänvisar till artikel 101.1 i EUF-fördraget ska hänvisningen i stället avse 2 kap. 1 § konkurrenslagen. När det i den nya förordningen hänvisas till undantaget i punkt 1 i artikel 2.2–2.4 och till undantaget i artikel 2 ska hänvisningarna avse 2 § i förening med 1 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal.

Skälen för förslaget: Den nu gällande lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal bygger på förordning (EU) nr 1218/2010. Förordningen har genom en hänvisning i lagen gjorts tillämplig på avtal som omfattas av konkurrenslagen. När förordningen nu

ersätts av en ny förordning bör motsvarande anpassning av svensk rätt i stället ske till den nya förordningen.

När det gäller anpassningen av lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal till den nya förordningen bör följande noteras.

I 1 § första stycket bör lagens tillämpningsområde anpassas till den något förändrade definitionen av specialiseringsavtal i den nya förordningen.

I artikel 2.1 i den nya förordningen förklaras att förbudet i artikel 101.1 i EUF-fördraget inte är tillämpligt på konkurrensbegränsande specialiseringsavtal om inte något annat följer av förordningen. För svensk del följer det av 2 § i förening med 1 § att konkurrensbegränsande specialiseringsavtal som uppfyller villkoren i förordningen är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen. Därmed har artikel 2.1 i den nya förordningen, på samma sätt som i dag, inte någon betydelse för tillämpningen av lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal (se resonemanget angående motsvarande bestämmelser i gruppundantagsförordningen om vertikala konkurrensbegränsande avtal, prop. 2022/23:21 s. 14).

I den nya förordningen finns två upplysningsbestämmelser, artiklarna 6 och 7, om återkallelse i enskilda fall som hänvisar till artikel 29 i förordning (EG) nr 1/2003. Bestämmelserna saknar betydelse för tillämpningen av lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal. De bör därför undantas från den lagens tillämpningsområde (se även prop. 2022/23:21 s. 14).

Den nya förordningens bestämmelser om övergångsperiod och giltighetstid i artiklarna 8 och 9 har inte heller någon betydelse för lagens tillämpning. Sammantaget innebär detta att hänvisningen i lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal till förordning (EU) nr 1218/2010 bör ersättas med en hänvisning till den nya förordningen, med undantag för artiklarna 2.1 och 6–9.

Vidare finns det i den nya förordningen i artikel 2.2 hänvisning till artikel 101.1 EUF-fördraget. Denna bör ersättas med en hänvisning till 2 kap. 1 § konkurrenslagen (se t.ex. prop. 2022/23:21 s.15).

Den nya förordningen innehåller vidare hänvisningar till undantaget i punkt 1 (dvs. artikel 2.1) och undantaget i artikel 2. Dessa hänvisningar bör avse 2 § i förening med 1 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal.

Syftet med den föreslagna anpassningen till kommissionens nya förordning är att företag verksamma på marknaden ska möta samma materiella konkurrensregler oavsett om EU:s konkurrensregler eller svenska konkurrensregler är tillämpliga i det enskilda fallet. Den svenska lagstiftningen på konkurrensrättens område har sedan 1993 haft EU-rätten som förebild. Genom en anpassning till EU-rättens materiella konkurrensregler uppnås den fördelen att aktörer på den svenska marknaden inte behöver anpassa sig till olika konkurrensrättsliga regler beroende på om det är fråga om handel inom landet eller sådan som kan påverka handeln över gränserna (jfr prop. 1992/93:56 s. 19 och prop. 2022/23:21 s. 15).

6.5 Förslag till lag om ändring i lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling

Förslag: I 1 § första stycket lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling ska lagens tillämpningsområde anpassas till definitionen av forsknings- och utvecklingsavtal i den nya förordningen.

Hänvisningen i lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling till kommissionens förordning (EU) nr 1217/2010 ska ersättas med en hänvisning till den nya förordningen, med undantag för artiklarna 2.1 och 10–13 i den förordningen. I de fall den nya förordningen hänvisar till artikel 101.1 i EUF-fördraget ska hänvisningen i stället avse 2 kap.1 § konkurrenslagen. När det i den nya förordningen hänvisas till undantaget i punkt 1 i artikel 2.2–2.3 och till undantaget i artikel 2 ska hänvisningarna avse 2 § i förening med 1 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling. Vidare ska angivandet av artiklar med uttrycket ”på den inre marknaden” som ska ersättas med uttrycket ” i landet” anpassas till den nya förordningen.

Skälen för förslaget: Den nu gällande lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling bygger på förordning (EU) nr 1217/2010. Förordningen har genom en hänvisning i lagen gjorts tillämplig på avtal som omfattas av konkurrenslagen. När förordningen nu ersätts av en ny förordning bör motsvarande anpassning av svensk rätt i stället ske till den nya förordningen.

När det gäller anpassningen av lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling till den nya förordningen bör följande noteras.

I 1 § första stycket bör lagens tillämpningsområde anpassas till den förändrade definitionen av forsknings- och utvecklingsavtal i den nya förordningen.

I artikel 2.1 i den nya förordningen förklaras att förbudet i artikel 101.1 i EUF-fördraget inte är tillämpligt på konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling om inte något annat följer av förordningen. För svensk del följer det av 2 § i förening med 1 § att konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling som uppfyller villkoren i förordningen är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen. Därmed har artikel 2.1 i den nya förordningen, på samma sätt som i dag, inte någon betydelse för tillämpningen av lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling (se även avsnitt 6.4 ovan).

I den nya förordningen finns upplysningsbestämmelser, artikel 10 och 11, om återkallelse i enskilda fall som hänvisar till artikel 29 i förordning (EG) nr 1/2003. Bestämmelserna saknar betydelse för tillämpningen av lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling (se även avsnitt 6.4 ovan). De bör därför undantas från den lagens tillämpningsområde.

Den nya förordningens bestämmelser om övergångsperiod och giltighetstid i artiklarna 12 och 13 har inte heller någon betydelse för lagens tillämpning. Sammantaget innebär detta att hänvisningen i lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling till förordning (EU) nr 1217/2010 bör ersättas med en hänvisning till den nya förordningen, med undantag för artiklarna 2.1 och 10–13.

Vidare finns det i den nya förordningen en hänvisning till artikel 101.1 i EUF-fördraget. Denna bör ersättas med en hänvisning till 2 kap. 1 § konkurrenslagen (se även avsnitt 6.4). Den nya förordningen innehåller också hänvisningar till undantaget i punkt 1 (dvs. artikel 2.1) och till undantaget i artikel 2. Dessa hänvisningar bör avse 2 § i förening med 1 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling.

I 3 § lagen om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling har vidare uttrycket "på den inre marknaden" i vissa artiklar ersatts med "i landet". De angivna artiklarna bör justeras i enlighet med den nya förordningens lydelse.

Syftet med den föreslagna anpassningen till kommissionens nya förordning är, som utvecklats i avsnitt 6.4, att företag verksamma på marknaden ska möta samma materiella konkurrensregler oavsett om EU:s konkurrensregler eller svenska konkurrensregler är tillämpliga i det enskilda fallet.

6.6 Lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn

Bedömning: Det krävs inte några ändringar av lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn i anledning av den av kommissionen antagna förordningen (EU) nr 2023/822.

Skälen för bedömningen: Genom kommissionens förordning (EU) 2023/822 har artikel 8 i förordning (EU) nr 461/2010 ändrats på så sätt att giltighetstiden för förordningen förlängts till och med den 31 maj 2028. Därutöver har tiden för kommissionens övervakning och utvärdering i artikel 7 ändrats till samma datum. Artiklarna 7 och 8 i förordning (EU) 461/2010 är enligt 3 § lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn undantagna från lagens tillämpningsområde. Eftersom några andra ändringar inte har gjorts i förordning (EU) 461/2010 finns det inte skäl till ändring i lagen om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

7.1 De lagförslag som kompletterar DMA-förordningen

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2024.
Bedömning: Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

Skälen för förslaget: DMA-förordningen trädde i kraft den 1 november 2022 (artikel 54). Förordningen ska, med vissa undantag, tillämpas fr.o.m. den 2 maj 2023. Lagförslagen bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Med beaktande av den tid som kan beräknas gå åt för remissförfarande, fortsatt beredning inom Regeringskansliet och riksdagsbehandling bör lagförslagen kunna träda i kraft den 1 januari 2024.

Något behov av övergångsbestämmelser i förhållande till förslagen till ändringar i konkurrenslagen bedöms inte finnas. När det gäller förslaget till ändring i offentlighets- och sekretesslagen bedöms det inte heller finnas något behov av några övergångsbestämmelser.

7.2 De lagförslag som kompletterar FSR-förordningen

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2024, med undantag för bestämmelsen i 5 kap. 16 § andra stycket som ska träda i kraft den 12 januari 2024.
Bedömning: Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

Skälen för förslaget: FSR-förordningen trädde i kraft den 12 januari 2023 (artikel 54.1). Förordningen ska, med vissa undantag, tillämpas fr.o.m. den 12 juli 2023 (artikel 54.2). Artiklarna 14.5, 14.6 och 14.7 ska tillämpas från och med den 12 januari 2024 (artikel 54.2). Artiklarna 21 och 29 ska tillämpas från och med den 12 oktober 2023 (artikel 54.3). Mot denna bakgrund bör lagförslagen träda i kraft så snart som möjligt. Med beaktande av den tid som kan beräknas gå åt för remissförfarande, fortsatt beredning inom Regeringskansliet och riksdagsbehandling bör lagförslagen kunna träda i kraft den 1 januari 2024. Med hänsyn till bestämmelsen i artikel 54.2 bör det lagförslag som kompletterar artikel 14.7 träda i kraft den 12 januari 2024. Eftersom det lagförslag som kompletterar artikel 14.6 införs i samma bestämmelse som motsvarande lagförslag i fråga om DMA-förordningen, ska det dock träda i kraft den 1 januari 2024.

Något behov av övergångsbestämmelser i förhållande till förslagen till ändringar i konkurrenslagen bedöms inte finnas. När det gäller förslagen

till ändringar i LOU, LUF och LUK bedöms det inte heller finnas något behov av några övergångsbestämmelser.

7.3 Gruppundantagslagarna

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft 1 januari 2024. Äldre föreskrifter ska gälla till utgången av juni 2025 för avtal som var i kraft den 1 januari 2024 och som vid den tidpunkten inte uppfyllde villkoren för gruppundantag enligt de nya föreskrifterna.

Skälen för förslaget: Samma materiella bestämmelser bör tillämpas på konkurrensområdet oavsett om svenska konkurrensregler eller EU:s konkurrensregler är tillämpliga i det enskilda fallet. Härav följer att det också finns ett intresse att, så långt som är praktiskt möjligt, utforma ikraftträdande- och övergångsbestämmelser för de svenska konkurrensreglerna på samma sätt som unionsrätten.

Kommissionens förordningar (EU) 2023/1066 och (EU) 2023/1067 trädde i kraft den 1 juli 2022. Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt därefter, vilket föreslås vara den 1 januari 2024.

I artikel 12 i förordning (EU) 2023/1066 och artikel 8 i förordning (EU) 2023/1067 finns vissa övergångsbestämmelser. Bestämmelserna träffar avtal som var i kraft den 30 juni 2023 och som omfattas av gruppundantaget i förordning (EU) nr 1217/2010 respektive förordning (EU) nr 1218/2010 men inte uppfyller villkoren för undantag enligt de nya förordningarna. För dessa avtal innebär bestämmelserna att gruppundantagen gäller till utgången av juni 2025. Motsvarande ordning bör införas i de aktuella svenska gruppundantagslagarna.

Övergångsbestämmelserna bör utformas så att äldre föreskrifter gäller till utgången av juni 2025 för avtal som var i kraft den 1 januari 2024. Äldre föreskrifter bör dock inte gälla för avtal som vid den tidpunkten uppfyller villkoren för gruppundantag enligt de nya föreskrifterna. Mot bakgrund av intresset av att samma materiella regler ska gälla på konkurrensrättens område bör några särskilda övergångsregler i övrigt inte införas för tiden därefter.

8 Konsekvenser

8.1 De lagförslag som kompletterar DMA-förordningen

DMA-förordningen syftar till att bidra till en inre välfungerande marknad genom att fastställa regler för att säkerställa öppenhet för konkurrens på marknaderna inom den digitala sektorn. Detta gäller i synnerhet beträffande företagsanvändare och slutanvändare av grindvaktens centrala plattformstjänster. DMA-förordningen fastställer därför en uppsättning harmoniserade regler för sådana tjänster och de skyldigheter som åläggs

grindvakter syftar till att säkerställa öppenhet för konkurrens och rättvisa och således motverka att grindvakter får en opropotionell fördel på marknaden.

Förordningen reglerar grindvaktens skyldigheter i olika avseenden. De bindande och direkt tillämpliga bestämmelserna i EU-förordningen har, av skäl som hänför sig till hur EU-rätt ska hanteras i de nationella rättsordningarna, inte föranlett några lagförslag i denna promemoria. Konsekvenserna av sådana EU-bestämmelser är således inte föremål för denna konsekvensbedömning. Därmed berörs inte vilka konsekvenser förordningens direkt tillämpliga bestämmelser medför för de aktuella företagen.

De myndigheter som huvudsakligen berörs av förslagen i denna promemoria är Konkurrensverket, övriga behöriga myndigheter, patent- och marknadsdomstolarna och Kronofogdemyndigheten. Myndigheterna och domstolarna påverkas av varandras agerande, vilket gör det svårt att närmare fördela de ekonomiska effekterna mellan dem.

Konkurrensverket

Konkurrensverket är nationell konkurrensmyndighet enligt DMA-förordningen. Myndighetens uppgifter enligt förordningen består i huvudsak i att bistå vid en marknadsundersökning enligt artikel 16.5, förse kommissionen och konkurrensmyndigheter i andra medlemsstater med information enligt artiklarna 21.5 och 38.1–38.3, assistera kommissionen vid inspektioner enligt artikel 23, ta emot information från tredje parter enligt artikel 27, samarbeta med kommissionen enligt artikel 37 och understödja kommissionen vid en marknadsundersökning enligt artikel 38.6. Konkurrensverket är också behörig myndighet vad gäller kommissionens uppgift att underrätta medlemsstaternas behöriga myndigheter om all information som mottagits om förvärv av företag, dvs. koncentrationer, enligt artikel 14.4. Enligt artikel 14.5 får medlemsstaternas behöriga myndigheter använda informationen om planerade koncentrationer för att begära att kommissionen undersöker koncentrationen i enlighet med artikel 22 i förordning (EG) nr 139/2004.

I promemorian föreslås att Konkurrensverket ges behörighet och befogenheter att på eget initiativ genomföra utredningar enligt artikel 38.7 i DMA-förordningen avseende överträdelser av artiklarna 5, 6 och 7 i förordningen. Dessa befogenheter utgörs av möjligheten att meddela ålägganden, hålla förhör och genomföra platsundersökningar hos det misstänka företaget.

Konkurrensverket har uppgett att uppgiften att ge rådgivning åt kommissionen, t.ex. i samband med antagande av beslut eller riktlinjer vid deltagande i den rådgivande kommitté som ska bistå kommissionen enligt artikel 50, uppgår till en kostnad motsvarande 3,5 årsarbetskrafter. Denna siffra har myndigheten hämtat från kommissionens egna konsekvensberäkning (Annex till dokumentet Proposal for a regulation of the European parliament and of the Council on contestable and fair markets in digital sector (Digital Markets Act) {COM(2020) 842 final} – {SEC(2020) 437 final} – {SWD(2020) 364 final} s. 63.) Därutöver beräknar myndigheten att uppgifterna att assistera vid kommissionens

inspektioner och förhör samt att hantera informationsbegäran från kommissionen motsvarar 0,39 årsarbetskrafter. Sammanlagt motsvarar kostnaden i denna del således 3,89 årsarbetskrafter eller knappt 4 980 000 kr per år.

Konkurrensverket har vidare angett att uppgifterna att ta emot information enligt artikel 27 respektive hantera information om koncentrationer enligt artiklarna 14.4 och 14.5 vardera motsvarar 0,5 årsarbetskrafter eller sammantaget knappt 1 280 000 kr per år.

Uppgiften att bistå kommissionen vid marknadsundersökningar uppgår enligt Konkurrensverket till 0,07 årsarbetskrafter eller drygt 85 000 kr per år.

Införandet av en utredningsmöjlighet enligt artikel 38.7 i DMA-förordningen kan sammantaget komma att medföra ökad arbetsbelastning hos Konkurrensverket, både initialt och permanent. Enligt uppgift från Konkurrensverket uppgår kostnaden i denna del till knappt till 1 280 000 kr per år, vilket motsvarar en årsarbetskraft.

Sammantaget uppgår kostnaden för Konkurrensverket i fråga om verkets uppgifter enligt DMA-förordningen, inklusive den förslagna behörigheten och befogenheterna att genomföra en utredning enligt artikel 38.7, till drygt 7 534 000 kr, vilket motsvarar 5,89 årsarbetskrafter.

Övriga behöriga myndigheter

Som redogjorts för i avsnitt 4.2 torde Post- och telestyrelsen (PTS), Integritetsskyddsmyndigheten (IMY), Konsumentverket och Myndigheten för press, radio och tv – utöver Konkurrensverket – kunna vara behöriga myndigheter enligt DMA-förordningen. Även andra myndigheter kan dock falla inom denna kategori.

De uppgifter som tillkommer medlemsstaternas behöriga myndigheter enligt DMA-förordningen är huvudsakligen att bistå kommissionen vid en marknadsundersökning enligt artikel 16.5 samt på begäran förse kommissionen med nödvändig information enligt artikel 21.5.

Eftersom Konkurrensverket i egenskap av nationell konkurrensmyndighet torde vara den nationella myndighet som kommissionen huvudsakligen kommer att vända sig enligt förordningens bestämmelser bör kostnaden för de övriga myndigheterna vara väsentligt lägre än vad den är för Konkurrensverket. Det är emellertid svårt att med något mått av säkerhet uppskatta kostnaden för myndigheterna som faller inom denna kategori.

Patent- och marknadsdomstolarna

Som framgår ovan föreslås Konkurrensverket ges behörighet och befogenheter att på eget initiativ genomföra en utredning enligt artikel 38.7 i DMA-förordningen, vilket bl.a. inkluderar möjligheten att meddela ålägganden och genomföra platsundersökningar. Ett beslut om åläggande kan överklagas till Patent- och marknadsstolen enligt 7 kap. 1 § 8 konkurrenslagen. Till skillnad från vad som är fallet när kommissionen beslutar om en platsundersökning enligt artikel 23 föreslås vidare att en platsundersökning som görs inom ramen för en utredning enligt artikel

38.7 ska föregås av en ansökan hos Patent- och marknadsdomstolen som ska pröva den enligt de förutsättningar som anges i 5 kap. 3 § konkurrenslagen. Patent- och marknadsdomstolen prövar även frågor om utdömande av vite som har beslutats med tillämpning av konkurrenslagen, bl.a. vad gäller beslut om ålägganden och platsundersökningar (se avsnitt 3.4). Det sagda skulle kunna innebära en viss ökad arbetsbörda för domstolarna. Det bedöms emellertid att det är fråga om ett begränsat antal tillkommande ärenden. Sammantaget bedöms förslaget endast leda till marginellt ökade kostnader för domstolarna.

Kronofogdemyndigheten

I promemorian föreslås att Konkurrensverket ska få begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att en platsundersökning enligt artikel 23 respektive inom ramen för en utredning enligt artikel 38.7 i DMA-förordningen ska kunna genomföras. Förslaget innebär att Kronofogdemyndigheten får vissa nya arbetsuppgifter. Dessa antas bli av begränsad omfattning. Eventuella ökade kostnader för Kronofogdemyndigheten torde därför vara av marginell karaktär.

Övriga aktörer

Förslagen i denna promemoria berör företag som betecknas som grindvakter. Som utvecklas ovan berörs i detta sammanhang inte konsekvenser som förordningens direkt tillämpliga bestämmelser medför för de aktuella företagen. Företagen i fråga berörs dock av förslagen vad gäller t.ex. Konkurrensverkets möjlighet att på eget initiativ genomföra en utredning enligt artikel 38.7 i DMA-förordningen. Förslagen kan således medföra kostnader för företagen, som är hänförliga till ett åläggande eller en platsundersökning som bedrivs inom ramen för en sådan utredning. Förslagen bedöms inte få några konsekvenser för i övrigt för företag eller för stat, regioner, kommuner eller hushållen.

8.2 De lagförslag som kompletterar FSR-förordningen

FSR-förordningen syftar till att hantera snedvridningar som uppstår när tredjeländer subventionerar företag som är verksamma på EU:s inre marknad och avser således att bidra till en väl fungerande inre marknad. Förordningen innehåller därför regler som ger kommissionen rätt att undersöka sådana subventioner som snedvrider den inre marknaden, även i samband med stora koncentrationer och anbud vid offentlig upphandling.

Förordningen reglerar skyldigheter för företag verksamma på den inre marknaden i olika avseenden. De bindande och direkt tillämpliga bestämmelserna i EU-förordningen har, av samma skäl som ovan anförts beträffande DMA-förordningen, inte föranlett några lagförslag i denna promemoria. Konsekvenserna av sådana EU-bestämmelser är således inte föremål för denna konsekvensbedömning. Därmed berörs inte vilka

konsekvenser förordningens direkt tillämpliga bestämmelser medför för de aktuella företagen.

De myndigheter som huvudsakligen berörs av förslagen i denna promemoria är Konkurrensverket, upphandlande myndigheter och enheter, de allmänna förvaltningsdomstolarna och Kronofogdemyndigheten. Myndigheterna och domstolarna påverkas av varandras agerande, vilket gör det svårt att närmare fördela de ekonomiska effekterna mellan dem.

Konkurrensverket

I promemorian föreslås att Konkurrensverket ska vara kontaktpunkt mellan kommissionen och övriga nationella myndigheter. I denna roll har myndigheten i uppgift att förse kommissionen med information enligt artikel 13.5 samt lämna information under en marknadsstudie enligt artikel 36.1 i FSR-förordningen. Enligt artikel 14.5 ska myndigheten vidare bistå kommissionen vid en inspektion, begära handräckning enligt artikel 14.6 och på begäran av kommissionen utföra inspektioner eller andra utredningsåtgärder enligt artikel 14.7.

De uppgifter som tillkommer Konkurrensverket enligt FSR-förordningen kan förväntas leda till en ökad arbetsbelastning för myndigheten, både initialt och permanent. Konkurrensverket har uppgett att kostnaden för att assistera kommissionen enligt förordningens bestämmelser kan beräknas uppgå till drygt 255 000 kr per år, vilket motsvarar assistans vid en platsundersökning. När det gäller undersökningar som utförs av Konkurrensverket på begäran av kommissionen beräknar myndigheten att denna kostnad uppgår till drygt 391 000 kr per år, vilket motsvarar fyra genomförda platsundersökningar. Kostnaden för Konkurrensverket kan alltså sammantaget beräknas uppgå till ca 646 000 kr per år.

Upphandlande myndigheter och enheter

Upphandlande myndigheter och enheter har enligt artikel 29.2 i FSR-förordningen i uppgift att vidarebefordra en anmälan eller försäkran om ekonomiska bidrag som en ekonomisk aktör ska lämna in till myndigheten eller enheten till kommissionen. Den upphandlande myndigheten eller enheten ska vidare under vissa förutsättningar förkasta ett anbud eller en anbudsansökan enligt förordningens bestämmelser. Den upphandlande myndigheten eller enheten ska enligt artikel 29.7 också underrätta kommissionen om misstankar om utländska subventioner i ett upphandlingsförfarande samt om olika beslut knutna till förfarandet enligt artikel 32.6. De uppgifter som enligt förordningen tillkommer upphandlande myndigheter och enheter kommer att medföra en ökad arbetsbelastning, även om det är svårt att uppskatta i vilken mån detta kommer att ske. Därtill kommer att det är fråga om ett stort antal aktörer som faller inom denna kategori. Det är således inte möjligt att med någon säkerhet bedöma i vilken mån kostnader för upphandlande myndigheter och enheter kommer att öka till följd av förordningens bestämmelser.

De allmänna förvaltningsdomstolarna

I promemorian föreslås att det ska vara möjligt att begära överprövning enligt regelverken om offentlig upphandling av ett beslut om förkastande av anbud enligt artiklarna 29.3, 29.4 och 31.2 i FSR-förordningen. Detta kan innebära en viss ökad arbetsbörda för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det bedöms emellertid att det sannolikt är fråga om ett begränsat antal tillkommande ärenden. Sammantaget bedöms förslaget endast leda till marginellt ökade kostnader för domstolarna.

Kronofogdemyndigheten

I promemorian föreslås att Konkurrensverket ska få begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att en platsundersökning enligt artikel 14.6 respektive inom ramen för en utredning enligt artikel 14.7 i FSR-förordningen ska kunna genomföras. Förslagen innebär att Kronofogdemyndigheten får vissa nya arbetsuppgifter. Dessa antas bli av begränsad omfattning. Eventuella ökade kostnader för Kronofogdemyndigheten med anledning av förslagen torde därför vara av marginell karaktär.

Övriga aktörer

Förslagen i denna promemoria berör företag som är verksamma på den inre marknaden. Som utvecklas ovan berörs i detta sammanhang inte konsekvenser som förordningens direkt tillämpliga bestämmelser medför för de aktuella företagen. Företagen i fråga berörs dock av förslagen vad gäller t.ex. Konkurrensverkets möjlighet att på begäran av kommissionen genomföra en utredning enligt artikel 14.7 i FSR-förordningen och de befogenheter som föreslås tillkomma myndigheten i detta avseende. Förslagen kan således medföra kostnader för företagen, som är hänförliga till ett åläggande eller en platsundersökning som bedrivs inom ramen för en sådan utredning. Förslagen bedöms inte få några konsekvenser för i övrigt för företag eller för stat, regioner, kommuner eller hushållen.

8.3 Gruppundantagslagarna

I denna promemoria föreslås ändringar i lagarna om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling respektive specialiseringsavtal. Ändringarna syftar till att anpassa lagarna till motsvarande EU-rättsliga bestämmelser. Det finns ingen skyldighet att anpassa lagarna till de nya förordningarna, men genom anpassningen upprätthålls förutsägbarheten i konkurrensreglerna.

Att inte genomföra ändringarna skulle följaktligen leda till att samma fråga kan komma att bedömas olika beroende på om nationell konkurrensrätt eller EU:s konkurrensrätt är tillämplig i det enskilda fallet. Ett gruppundantag på nationell nivå som motsvarar det EU-rättsliga gruppundantaget får anses vara positivt för företagen som därigenom kan få lägre administrativa kostnader i förhållande till vad som skulle ha blivit

fallet om den föreslagna ändringen inte genomfördes eller om något nationellt gruppundantag inte fanns.

Som nyss angetts innebär ändringsförslagen att samma materiella konkurrensregler fortsatt ska vara tillämpliga för företagens samarbeten, oavsett om nationella konkurrensregler eller EU:s konkurrensregler är tillämpliga i det enskilda fallet. Förslagen bedöms inte få några konsekvenser för företag, stat, regioner, kommuner eller hushållen.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579)

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens ändamål m.m.

3 a § *Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 december 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1928) och till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en upplysning om att konkurrenslagen innehåller kompletterande bestämmelser till DMA-förordningen respektive FSR-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 4.7 och 5.3.

5 kap. Utredning av konkurrensärenden

Utredning initierad av Konkurrensverket

3 § Patent- och marknadsdomstolen får på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, om

1. det finns anledning att anta att en överträdelse har skett,
2. den

som ansökan gäller inte rättar sig efter ett åläggande enligt 1 § första stycket 1 eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas, och

3. vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden.

Ett beslut enligt första stycket får också avse en utredning som gäller en överträdelse av

1. ett beslut om åläggande enligt 3 kap. 1 eller 3 §,
2. ett beslut att godta ett åtagande enligt 3 kap. 4 §,
3. 21 § första stycket 1–5, *eller*
4. artiklarna 5, 6 eller 7 i förordning (EU) 2022/1925.

Paragrafen innehåller bestämmelser om platsundersökningar som får genomföras av Konkurrensverket hos ett företag. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

I *andra stycket* har en ny punkt lagts till, *punkt 4*. Av 13 a § följer att Konkurrensverket har rätt att på eget initiativ genomföra en sådan utredning som avses i 38.7 DMA-förordningen, och då bl.a. genomföra platsundersökningar enligt denna bestämmelse. Genom den nya punkten klargörs det att Patent- och marknadsdomstolen kan besluta om en undersökning i syfte att utreda överträdelse av artiklarna 5, 6 eller 7 i DMA-förordningen, vilket inte framgår direkt av 13 a §. (Se även kommentaren till 13 a §.) En förutsättning för att få genomföra platsundersökningen är att de krav som ställs i första stycket 1–3 är uppfyllda.

13 a § Konkurrensverket får på eget initiativ genomföra en sådan utredning som avses i artikel 38.7 i förordning (EU) 2022/1925. Bestämmelserna i 1 § första stycket 1 och 2 och andra stycket om ålägganden och 2 § om förhör samt 3 och 6–13 §§ om undersökningar gäller vid en sådan utredning.

Av paragrafen, som är ny, följer att Konkurrensverket har rätt att på eget initiativ genomföra en sådan utredning som avses artikel 38.7 i förordning (EU) 2022/1925. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Bestämmelserna i 1 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket om åläggande och 2 § förhör samt 3 och 6–13 §§ om undersökningar gäller enligt bestämmelsen även när Konkurrensverket vidtar sådana åtgärder inom ramen för en utredning enligt artikel 38.7 i förordning (EU) 2022/1925. Konkurrensverket har således rätt att meddela ålägganden samt efter beslut av Patent- och marknadsdomstolen genomföra platsundersökningar. Vidare gäller bestämmelserna om förhör i 2 § samt de bestämmelser i 5 kap. 6 b och 6 c §§ samt 9 och 11–13 §§ konkurrenslagen som syftar till att skydda den enskilde under en platsundersökning vid en utredning enligt artikel 38.7. Även bestämmelserna i 5 kap. 6 a, 7, 8 och 10 §§ äger motsvarande tillämpning vid en undersökning som bedrivs inom ramen för artikel 38.7. Det följer av 6 kap. 1 § första stycket 6 att ett åläggande enligt 5 kap. 1 § kan förenas med vite. Ett beslut om undersökning enligt 5 kap. 3 § kan enligt andra stycket samma paragraf också förenas med vite.

Utredning på begäran av EU-kommissionen eller myndighet i annan medlemsstat

16 § Bestämmelserna i 6 och 9–13 §§ gäller även när Konkurrensverket, på begäran av Europeiska kommissionen, genomför en sådan undersökning som avses i artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003. Bestämmelsen i 9 § andra stycket första meningen gäller dock inte om det kan befaras att undersökningen skulle förlora i betydelse, om den inte påbörjas omedelbart.

Första stycket gäller även när Konkurrensverket på begäran av kommissionen genomför en sådan undersökning som avses i artikel 12.1 i rådets förordning (EG) nr 139/2004 eller i artikel 14.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560. Vid en sådan undersökning enligt artikel 14.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 gäller även bestämmelserna i 1 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket och 2 §.

Paragrafen syftar till att göra vissa av konkurrenslagens regler avseende undersökningar hos företag tillämpliga vid undersökningar som Konkurrensverket genomför här i landet på uppdrag av kommissionen. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Andra stycket har ändrats på så sätt att det följer av bestämmelsen att första stycket gäller även när Konkurrensverket på begäran av kommissionen genomför en sådan undersökning som avses i artikel 14.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560. Vidare följer av paragrafen att bestämmelserna i 1 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket och 2 § gäller även vid sådana utredningsåtgärder som Konkurrensverket på begäran av kommissionen vidtar enligt artikel 14.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560.

17 § När Europeiska kommissionen har beslutat om en undersökning enligt artikel 20.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003, enligt artikel 13.4 i rådets förordning (EG) nr 139/2004, enligt artikel 23.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 eller enligt artikel 14.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 får Kronofogdemyndigheten på ansökan av Konkurrensverket besluta om handräckning för att undersökningen ska kunna genomföras.

Vid handräckning enligt första stycket tillämpas 10 § andra stycket.

Paragrafen reglerar frågor om handräckning när kommissionen har beslutat om en undersökning. Övervägandena finns i avsnitt 4.3 och 5.3.

I *första stycket* har det tillägget gjorts att Kronofogdemyndigheten efter ansökan av Konkurrensverket får besluta om handräckning för att en platsundersökning ska kunna genomföras även när kommissionen har beslutat om en sådan undersökning enligt artikel 23.6 i DMA-förordningen eller enligt artikel 14.3 i FSR-förordningen.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal

1 § Denna lag tillämpas på följande avtal som ingås mellan företag (parterna) om villkoren för deras produktspecialisering (specialiseringsavtal):

1. Avtal om ensidig specialisering mellan två *eller flera* parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom en *eller flera parter* samtycker till att helt eller delvis upphöra med produktion av vissa produkter eller att avstå från att producera dessa produkter och att köpa dem från den andra *eller de andra parterna* som förbinder sig att producera och leverera *dem*.

2. Avtal om ömsesidig specialisering mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom två eller flera parter ömsesidigt samtycker till att helt eller delvis upphöra med eller avstå från *att producera* vissa, men skilda produkter och att i stället köpa dessa produkter från *den andra parten eller de andra parterna*, som förbinder sig att producera och leverera *dem*.

3. Avtal om gemensam produktion, varigenom två eller flera parter förbinder sig att gemensamt tillverka vissa produkter.

Bestämmelsen i 1 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) ska även tillämpas på avtal enligt denna lag.

I paragrafen anges vilka grupper av avtal som är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Första stycket har ändrats på så sätt att lagens tillämpningsområde motsvarar definitionen av specialiseringsavtal i kommissionens för-

ordning (EU) 2023/1067 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal. Bestämmelserna bör tolkas mot bakgrund av den praxis som utvecklats inom EU-rätten.

3 § I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) 2023/1067 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2.1 och 6–9. *Dock ska uttrycket "artikel 101.1 fördraget" i artikel 2.2 ersättas med "2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579)". Vidare ska hänvisningarna i förordningen till undantaget i punkt 1 i artikel 2.2–2.4 och till undantaget i artikel 2 avse 2 § i förening med 1 §.*

I paragrafen hänvisas till bestämmelserna i den nya förordningen. Hänvisningen innebär att de materiella bestämmelserna i förordningen ger ramen för vilka avtal eller andra förfaranden som omfattas av det gruppundantag för specialiseringsavtal som föreskrivs i 1 och 2 §§. Reglerna i förordningen bör tolkas mot bakgrund av den praxis som utvecklats inom EU-rätten. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

I *första meningen* föreskrivs att förordningen gäller med undantag för artiklarna 2.1 och 6–9. När det gäller artikel 2.1 följer det av 2 § i förening med 1 § att specialiseringsavtal som uppfyller villkoren i förordningen är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen. Undantaget för artiklarna 6 och 7 innebär att bestämmelserna, om den situationen är för handen, att kommissionen eller en nationell konkurrensmyndighet med stöd av artikel 29 i förordning (EG) nr 1/2003 har återkallat gruppundantaget i ett enskilt fall inte påverkar lagens tillämpning. Undantagen för artiklarna 8 och 9 innebär att förordningens bestämmelser om övergångsperiod och giltighetstid inte gäller för lagens tillämpning. Lagens ikraftträdande- och övergångsbestämmelser behandlas nedan.

Av *andra meningen* följer att hänvisningar i förordningen till artikel 101.1 i EUF-fördraget ersätts med 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579). Sådan hänvisning finns i artikel 2.2.

I *tredje meningen* anges att hänvisningar till undantaget i punkt 1 i artikel 2.2–2.4 och till undantaget i artikel 2 avser 2 § i förening med 1 § i denna lag. Hänvisningar till undantaget i artikel 2 finns i artiklarna 3–5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre föreskrifter gäller till utgången av juni 2025 för avtal som var i kraft den 1 januari 2024 och som vid den tidpunkten inte uppfyllde villkoren för gruppundantag enligt de nya föreskrifterna.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 januari 2024.

I *punkt 2* föreskrivs för avtal som var i kraft den 1 januari 2024 att äldre föreskrifter gäller till utgången av juni 2025 och som vid den tidpunkten inte uppfyllde villkoren för undantag enligt de nya föreskrifterna. För avtal som inte uppfyller villkoren för undantag enligt de nya, men väl de tidigare, bestämmelserna ges alltså en frist om ett och ett halvt år för att

anpassa avtalen till de nya villkoren för gruppundantag. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

9.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling

1 § Denna lag tillämpas på avtal som ingås mellan två eller flera företag (parterna) och avser de villkor på vilka dessa parter bedriver

1. gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik

a) utan gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling, eller

b) med gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling,

2. beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik

a) utan gemensamt utnyttjande av denna forskning och utveckling, eller

b) med gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling,

3. gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter enligt 1 a eller b, eller

4. gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter enligt 2 a eller b.

Bestämmelsen i 1 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) ska även tillämpas på avtal enligt denna lag.

I paragrafen anges vilka grupper av avtal som är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Första stycket har ändrats på så sätt att lagens tillämpningsområde har anpassats till definitionen av forsknings- och utvecklingsavtal i kommissionens förordning (EU) 2023/1066 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal. Bestämmelserna bör tolkas mot bakgrund av den praxis som utvecklats inom EU-rätten.

3 § I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) 2023/1066 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2.1 och 10–13. *Dock ska uttrycket "artikel 101.1 fördraget" i artikel 2.2 ersättas med "2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579)". Vidare ska hänvisningarna i förordningen till undantaget i punkt 1 i artikel 2.2 och 2.3 och till undantaget i artikel 2 avse 2 § i förening med 1 §. I artiklarna 6.3, 8 f och 8 g samt 9.1 a i 1, 9.1 a ii 1 och 9.1 b ska uttrycket "på den inre marknaden" ersättas med "i landet".*

I paragrafen hänvisas till bestämmelserna i den nya förordningen. Hänvisningen innebär att de materiella bestämmelserna i förordningen ger ramen för vilka avtal eller andra förfaranden som omfattas av det gruppundantag för forsknings- och utvecklingsavtal som föreskrivs i 1 och

2 §§. Reglerna i förordningen bör tolkas mot bakgrund av den praxis som utvecklats inom EU-rätten. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

I *första meningen* föreskrivs att förordningen gäller med undantag för artiklarna 2.1 och 10–13. När det gäller artikel 2.1 följer det av 2 § i förening med 1 § att forsknings- och utvecklingsavtal som uppfyller villkoren i förordningen är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen. Undantaget för artiklarna 10 och 11 innebär att bestämmelserna, om den situationen är för handen, att kommissionen eller en nationell konkurrensmyndighet med stöd av artikel 29 i förordning (EG) nr 1/2003 har återkallat gruppundantaget i ett enskilt fall inte påverkar lagens tillämpning. Undantagen för artiklarna 12 och 13 innebär att förordningens bestämmelser om övergångsperiod och giltighetstid inte gäller för lagens tillämpning. Lagens ikraftträdande- och övergångsbestämmelser behandlas nedan.

Av *andra meningen* följer att hänvisningen i förordningen till artikel 101.1 i EUF-fördraget ersätts med 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579). Sådan hänvisning finns i artikel 2.2.

I *tredje meningen* anges att hänvisningar till undantaget i punkt 1 i artikel 2.2 och 2.3 och till undantaget i artikel 2 avser 2 § i förening med 1 § i denna lag. Hänvisningar till undantaget i artikel 2 finns i artiklarna 3–6 samt 8 och 9.

Av fjärde meningen följer att uttrycket ”på den inre marknaden” i förordningens bestämmelser ska ersättas med ”i landet”.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre föreskrifter gäller till utgången av juni 2025 för avtal som var i kraft den 1 januari 2024 och som vid den tidpunkten inte uppfyllde villkoren för gruppundantag enligt de nya föreskrifterna.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 januari 2024.

I *punkt 2* föreskrivs för avtal som var i kraft den 1 januari 2024 att äldre föreskrifter gäller till utgången av juni 2025 och som vid den tidpunkten inte uppfyllde villkoren för undantag enligt de nya föreskrifterna. För avtal som inte uppfyller villkoren för undantag enligt de nya, men väl de tidigare, bestämmelserna ges alltså en frist om ett och ett halvt år för att anpassa avtalen till de nya villkoren för gruppundantag. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

9.4 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

30 kap. Sekretess till skydd för enskild i verksamhet som avser tillsyn m.m. i fråga om näringslivet

Konkurrensverkets tillsyn m.m.

Tillsyn och utredning

3 § Sekretess gäller hos Konkurrensverket i ärende som rör utredning av överträdelse av 2 kap. 1 eller 7 § konkurrenslagen (2008:579), av artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt *eller av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828* för uppgift i anmälan eller utsaga från en enskild, om det kan antas att den enskilde lider avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Paragrafen behandlar den sekretess som gäller till skydd för enskilda i Konkurrensverkets utredningar om överträdelser av förbud i konkurrenslagen och unionsrätten. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Ändringarna i *första stycket* innebär att sekretess gäller för enskilda i Konkurrensverkets utredningar om överträdelse av bestämmelserna i DMA-förordningen.

9.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

1 kap. Lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner

Andra lagar om upphandling

3 a § *Bestämmelser om offentlig upphandling finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en upplysning om att bestämmelser om offentlig upphandling även finns i FSR-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

20 kap. Avtalspär, överprövning och skadestånd

Överprövning av en upphandling

6 § Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon bestämmelse i denna lag *eller i artiklarna 29.3, 29.4 eller 31.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560* och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

En upphandling får inte överprövas efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande myndigheten och en leverantör.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överprövning av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Ändringen i *första stycket* innebär att en leverantör kan begära överprövning av en upphandling om den upphandlande myndigheten har förkastat ett anbud eller en anbudsansökan i strid med artiklarna 29.3, 29.4 eller 31.2 i FSR-förordningen eller underlåtit att förkasta ett anbud eller en anbudsansökan enligt dessa bestämmelser.

När villkoren för en anmälan av ekonomiska bidrag enligt artikel 28.1 och 28.2 i FSR-förordningen är uppfyllda ska samtliga ekonomiska aktörer som deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande enligt artikel 29.1 anmäla alla ekonomiska bidrag till den upphandlande myndigheten eller enheten. I alla andra fall ska de ekonomiska aktörerna i en försäkran förteckna alla utländska ekonomiska bidrag och bekräfta att bidragen inte är anmälningspliktiga. När en sådan anmälan eller försäkran har lämnats in ska den upphandlande myndigheten eller enheten utan dröjsmål vidarebefordra anmälan eller försäkran till kommissionen (artikel 29.2). Saknas en sådan anmälan eller försäkran som avses i artikel 29.1 ska den upphandlande myndigheten enligt artikel 29.3 förklara anbudet eller anbudsansökan ogiltig och förkasta det. Myndigheten ska underrätta kommissionen om förkastandet. Om kommissionen finner att en anmälan är ofullständig ska den enligt artikel 29.4 anta ett beslut i vilket anbudet förklaras ogiltigt. Kommissionen ska också begära att den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten antar ett beslut om att förkasta ett sådant ogiltigt anbud eller en sådan ogiltig anbudsansökan.

En ekonomisk aktör kan efter en fördjupad utredning av kommissionen erbjuda åtaganden som till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpes snedvridningen på den inre marknaden. Kommissionen kan besluta om att dessa åtaganden är bindande för aktören. Om kommissionen anser att åtagandena varken är lämpliga eller tillräckliga för att till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpa snedvridningen, ska den anta ett beslut som förbjuder tilldelning av kontraktet till den berörda ekonomiska aktören. Som en följd av detta ska den upphandlande myndigheten eller enheten förkasta anbudet (artikel 31.2).

En överprövning enligt ändringen i första stycket är begränsad till huruvida

- en anmälan eller försäkran har bifogats eller skulle ha bifogats ett anbud eller en anbudsansökan enligt artikel 29.3,
- kommissionen har fattat eller inte har fattat ett beslut om att ett anbud eller anbudsansökan är ogiltig och att kommissionen till följd därav begärt eller inte begärt att den upphandlande myndigheten eller enheten förkastar anbudet eller ansökan enligt artikel 29.4, eller
- kommissionen har fattat eller inte har fattat ett beslut enligt artikel 31.2 som förbjuder tilldelning av kontraktet till den berörda ekonomiska aktören.

Prövningen ska därmed begränsas till om ett förkastade skett trots att en anmälan eller försäkran bifogats enligt artikel 29.3 eller trots avsaknad av ett beslut enligt kommissionen enligt artikel 29.4 eller artikel 31.2. Vidare

kan den motsatta situationen vara föremål för prövning, dvs. att ett anbud eller en anbudsansökan inte har förkastats trots att en anmälan eller försäkran inte har lämnats enligt artikel 29.3 eller trots att kommissionen begärt att den upphandlande myndigheten ska förkasta anbudet eller ansökan enligt artiklarna 29.4 eller 31.2, vilket kan ha orsakat en annan leverantör har lidit skada.

En prövning av de bakomliggande förhållandena av den upphandlande myndighetens beslut enligt artikel 29.3 eller kommissionens beslut enligt artiklarna 29.4 eller 31.2 ska dock inte göras, t.ex. huruvida en anmälan är att anse som ofullständig eller inte.

9.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

1 kap. Lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner

Andra lagar om upphandling

3 a § *Bestämmelser om offentlig upphandling finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en upplysning om att bestämmelser om offentlig upphandling även finns i FSR-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4. En motsvarande bestämmelse finns i 1 kap. 3 a § lagen om offentlig upphandling.

20 kap. Avtalspär, överprövning och skadestånd

Överprövning av en upphandling

6 § Om den upphandlande enheten har brutit mot någon bestämmelse i denna lag eller förkastat ett anbud *eller i artiklarna 29.3, 29.4 eller 31.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560* och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

En upphandling får inte överprövas efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande enheten och en leverantör.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överprövning av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Den ändring som gjorts i första stycket motsvarar ändringen som gjorts i 20 kap. 6 § första stycket lagen om offentlig upphandling, se kommentaren till den bestämmelsen.

9.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

1 kap. Lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner

Andra lagar om upphandling

3 a § *Bestämmelser om offentlig upphandling finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en upplysning om att bestämmelser om offentlig upphandling även finns i FSR-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4. En motsvarande bestämmelse finns i 1 kap. 3 a § lagen om offentlig upphandling.

16 kap. Avtalspär, överprövning och skadestånd

Överprövning av en upphandling

6 § Om den upphandlande myndigheten eller enheten har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i denna lag eller i artiklarna 29.3, 29.4 eller 31.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

En upphandling får inte överprövas efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande myndigheten eller enheten och en leverantör.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överprövning av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Den ändring som gjorts i första stycket motsvarar ändringen som gjorts i 20 kap. 6 § första stycket lagen om offentlig upphandling, se kommentaren till den bestämmelsen.

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2022/1925

av den 14 september 2022

om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828 (Förordningen om digitala marknader)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Digitala tjänster i allmänhet, och digitala plattformar i synnerhet, spelar en allt viktigare roll i ekonomin, särskilt på den inre marknaden, genom att göra det möjligt för företag att nå användare i hela unionen, genom att underlätta gränsöverskridande handel och genom att skapa helt nya affärsmöjligheter för ett stort antal företag i unionen, till förmån för konsumenterna i unionen.
- (2) Av dessa digitala tjänster har samtidigt centrala plattformstjänster vissa egenskaper som kan utnyttjas av de företag som tillhandahåller dem. Ett exempel på centrala plattformstjänsters egenskaper är extrema stordriftsfördelar, som ofta beror på att marginalkostnaderna för att lägga till nya företagsanvändare eller slutanvändare är så gott som obefintliga. Andra sådana egenskaper är mycket starka nätverkseffekter, en förmåga att koppla samman många företagsanvändare med många slutanvändare tack vare de centrala plattformstjänsternas mångsidiga karaktär,

⁽¹⁾ EUT C 286, 16.7.2021, s. 64.

⁽²⁾ EUT C 440, 29.10.2021, s. 67.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 5 juli 2022 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 18 juli 2022.

företagsanvändares och slutanvändares starka beroende, inläsningseffekter, avsaknad av multihoming för samma ändamål för slutanvändare, vertikal integration och datadrivna fördelar. Alla dessa egenskaper, i kombination med otillbörliga metoder i företag som tillhandahåller de centrala plattformstjänsterna, kan allvarligt undergräva de centrala plattformstjänsternas öppenhet för konkurrens och leda till en mindre rättvis affärsförbindelse mellan företag som tillhandahåller sådana tjänster och deras företagsanvändare och slutanvändare. Detta leder i praktiken till en snabb och potentiellt omfattande minskning av företagsanvändares och slutanvändares valmöjligheter, och kan därmed ge de företag som tillhandahåller tjänsterna ställning som *grindvakter*. Samtidigt bör det erkännas att tjänster som utförs i icke vinstdrivande syfte, t.ex. samarbetsprojekt, inte bör betraktas som centrala plattformstjänster i den mening som avses i denna förordning.

- (3) Ett litet antal stora företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster med betydande ekonomisk styrka har vuxit fram, och detta kunde kvalificera dem som grindvakter enligt denna förordning. En typisk egenskap för dem är förmågan att koppla samman många företagsanvändare med många slutanvändare via sina tjänster, vilket i sin tur gör det möjligt för dem att utnyttja sina fördelar inom ett verksamhetsområde, till exempel tillgången till stora datamängder, i ett annat. Vissa av dessa företag har kontroll över hela ekosystem av plattformar i den digitala ekonomin och är strukturellt mycket svåra att utmana eller konkurrera med för befintliga eller nya marknadsaktörer, oavsett hur innovativa och effektiva dessa marknadsaktörer är. Möjligheten att konkurrera är begränsad särskilt på grund av mycket höga inträdes- och utträdes hinder, till exempel höga investeringskostnader, som inte, eller inte så lätt, kan återfås vid ett eventuellt utträde, och avsaknad av, eller begränsad tillgång till, viktiga insatsvaror i den digitala ekonomin, såsom data. Till följd av detta ökar sannolikheten för att de underliggande marknaderna inte fungerar väl, eller snart inte kommer att göra det.
- (4) De här grindvaktsegenskaperna sammantagna kommer sannolikt i många fall att leda till allvarliga obalanser i förhandlingsstyrka och följaktligen till otillbörliga metoder och orättvisa villkor för företagsanvändare och för slutanvändare av centrala plattformstjänster som tillhandahålls av grindvakter, vilket kommer att få negativ inverkan på priser, kvalitet, rättvis konkurrens, urval och innovation inom den digitala sektorn.
- (5) Som en följd av detta saknar marknadsprocesserna ofta förmåga att säkerställa rättvisa ekonomiska resultat inom centrala plattformstjänster. Även om artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) är tillämpliga på grindvaktens beteende är dessa bestämmelserns tillämpningsområde begränsat till vissa fall av marknadsstyrka, till exempel dominerande ställning på specifika marknader och vissa fall av konkurrensbegränsande beteende, och tillsynen sker i efterhand och kräver en omfattande utredning från fall till fall av ofta mycket komplicerade faktiska omständigheter. I befintlig unionsrätt behandlas dessutom inte, eller inte på ett ändamålsenligt sätt, de utmaningar för en effektivt fungerande inre marknad som identifierats i beteendet hos grindvakter som inte nödvändigtvis har en dominerande ställning i konkurrensrättslig mening.
- (6) Grindvakter har en betydande inverkan på den inre marknaden genom att de erbjuder ett stort antal företagsanvändare ingångar för att nå slutanvändare i hela unionen och på olika marknader. Den negativa inverkan av otillbörliga metoder på den inre marknaden och den bristande öppenheten för konkurrens hos centrala plattformstjänster, inbegripet de negativa samhällsliga och ekonomiska konsekvenserna av dessa otillbörliga metoder, har föranlett nationella lagstiftare och sektorsspecifika tillsynsmyndigheter att vidta åtgärder. Ett antal lagstiftningslösningar för att helt eller delvis ta itu med otillbörliga metoder och de digitala tjänsternas öppenhet för konkurrens har redan antagits eller föreslagits på nationell nivå. Detta har skapat divergerande lagstiftningslösningar, vilket leder till fragmentering av den inre marknaden och därmed till en större risk för ökade efterlevnadskostnader på grund av skilda uppsättningar nationella rättsliga krav.
- (7) Syftet med denna förordning är därför att bidra till en välfungerande inre marknad genom att fastställa regler för att säkerställa öppenhet för konkurrens och rättvisa på marknaderna i den digitala sektorn i allmänhet och för företagsanvändare och slutanvändare av grindvaktens centrala plattformstjänster i synnerhet. Företagsanvändare och slutanvändare av grindvaktens centrala plattformstjänster bör erbjudas lämpliga unionsomfattande regleringsmässiga skyddsåtgärder mot grindvaktens otillbörliga metoder för att underlätta gränsöverskridande affärsverksamhet inom unionen och därigenom skapa en bättre fungerande inre marknad och för att eliminera befintlig eller sannolikt

ökande fragmentering på de specifika områden som omfattas av denna förordning. Grindvakter tenderar att anta globala eller åtminstone alleuropeiska affärsmodeller och algoritmiska strukturer, men de kan tillämpa och har i vissa fall tillämpat olika affärsvillkor och affärspraxis i olika medlemsstater, vilket riskerar att skapa skillnader i konkurrensvillkoren för användarna av grindvaktens centrala plattformstjänster, till nackdel för integrationen av den inre marknaden.

- (8) Genom en tillnärmning av olika nationella lagar är det möjligt att undanröja hinder för friheten att tillhandahålla och motta tjänster på den inre marknaden, inbegripet tjänster till privatpersoner och mindre företag. En riktad uppsättning harmoniserade rättsliga förpliktelser bör därför fastställas på unionsnivå för att säkerställa öppna och rättvisa digitala marknader med närvaro av grindvakter inom den inre marknaden till förmån för unionens ekonomi som helhet och ytterst för unions konsumenter.
- (9) Fragmentering av den inre marknaden kan effektivt undvikas endast om medlemsstaterna hindras från att tillämpa nationella regler som faller inom tillämpningsområdet för, och har samma mål som, denna förordning. Detta utesluter inte möjligheten att på grindvakter i den mening som avses i denna förordning tillämpa andra nationella regler som eftersträvar andra legitima mål av allmänt intresse såsom de fastställs i EUF-fördraget eller beaktar tvingande hänsyn till allmänintresset i enlighet med rättspraxis från Europeiska unionens domstol (*domstolen*).
- (10) Eftersom denna förordning syftar till att komplettera kontrollen av efterlevnaden av konkurrensrätten, bör den samtidigt tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget, motsvarande nationella konkurrensregler och andra nationella konkurrensregler om ensidigt agerande som grundar sig på en individuell bedömning av marknadspositioner och marknadsbeteende, inbegripet dess faktiska eller potentiella effekter och det förbjudna beteendets exakta omfattning, och som ger företagen möjlighet att framföra argument rörande effektivitet och sakliga skäl för beteendet i fråga, samt av nationella regler om koncentrationskontroll. Tillämpningen av dessa regler bör dock inte påverka grindvaktens skyldigheter enligt denna förordning och en enhetlig och effektiv tillämpning av dem på den inre marknaden.
- (11) Artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget och motsvarande nationella konkurrensregler om konkurrensbegränsande multilateralt och ensidigt beteende och koncentrationskontroll syftar till att skydda konkurrensen på marknaden mot snedvridning. Denna förordning är inriktad på ett mål som kompletterar, men skiljer sig från, målet att skydda konkurrensen mot snedvridning på marknaden såsom den definieras i konkurrensrättslig mening, nämligen att säkerställa att marknader där det finns grindvakter är och förblir öppna och rättvisa, oberoende av de faktiska, potentiella eller förmodade effekterna på konkurrensen på en viss marknad till följd av beteendet hos en viss grindvakt som omfattas av denna förordning. Denna förordning syftar därför till att skydda ett annat rättsligt intresse än det som skyddas av de reglerna, och den bör tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av dem.
- (12) Denna förordning bör också tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av de bestämmelser som följer av andra unionsrättsakter som reglerar vissa aspekter av tillhandahållandet av tjänster som omfattas av denna förordning, särskilt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/679 ⁽⁴⁾ och (EU) 2019/1150 ⁽⁵⁾ och en förordning

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1150 av den 20 juni 2019 om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster (EUT L 186, 11.7.2019, s. 57).

om en inre marknad för digitala tjänster, samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG⁽⁶⁾, 2005/29/EG⁽⁷⁾, 2010/13/EU⁽⁸⁾, (EU) 2015/2366⁽⁹⁾, (EU) 2019/790⁽¹⁰⁾ och (EU) 2019/882⁽¹¹⁾, samt rådets direktiv 93/13/EEG⁽¹²⁾, samt av nationella bestämmelser som syftar till att genomdriva eller genomföra dessa unionsrättsakter.

- (13) Bristande öppenhet för konkurrens och otillbörliga metoder inom den digitala sektorn är vanligare och mer uttalade för vissa digitala tjänster än för andra. Detta gäller särskilt utbredda och allmänt använda digitala tjänster som oftast utgör direkt mellanliggande led mellan företagsanvändare och slutanvändare och där funktioner som extrema stordriftsfördelar, mycket starka nätverkseffekter, förmåga att koppla samman många företagsanvändare med många slutanvändare genom dessa tjänsters flersidighet, inläsningseffekter, avsaknad av multihoming eller vertikal integration är vanligast. Ofta finns det bara ett enda eller ett litet fåtal företag som tillhandahåller de digitala tjänsterna. Dessa företag har oftast blivit grindvakter för företagsanvändare och slutanvändare, med långtgående effekter. I synnerhet har de fått möjlighet att enkelt fastställa affärsvillkoren ensidigt och till men för företagsanvändare och slutanvändare. Därför är det nödvändigt att endast fokusera på de digitala tjänster som används mest av företagsanvändare och slutanvändare och där problemen med bristande öppenhet för konkurrens och otillbörliga metoder från grindvaktens sida är mer uppenbara och akuta ur ett inre marknads perspektiv.
- (14) I synnerhet har onlinebaserade förmedlingstjänster, sökmotorer, operativsystem, sociala nätverk, videodelningsplattformar, nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, molnbaserade datortjänster, virtuella assistenter, webbläsare och webbannonseringstjänster, inbegripet annonsförmedlingstjänster, kapacitet att påverka ett stort antal slutanvändare och företag, vilket innebär en risk för otillbörliga affärsmetoder. De bör därför ingå i definitionen av centrala plattformstjänster och omfattas av denna förordning. Onlinebaserade förmedlingstjänster kan också vara verksamma inom området finansiella tjänster, och kan förmedla eller användas för att tillhandahålla sådana tjänster som förtecknas på ett icke uttömmande sätt i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535⁽¹³⁾. Vid tillämpningen av den här förordningen bör definitionen av centrala plattformstjänster vara teknikneutral och omfatta sådana som erbjuds på eller via olika medel eller enheter, t.ex. internetansluten tv eller integrerade digitala tjänster i fordon. Under vissa omständigheter bör begreppet slutanvändare omfatta användare som traditionellt betraktas som företagsanvändare, men som i en viss situation inte använder de centrala plattformstjänsterna för att tillhandahålla varor eller tjänster till andra slutanvändare, till exempel företag som är beroende av molnbaserade datortjänster för egna ändamål.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, 11.6.2005, s. 22).

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1).

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 av den 17 april 2019 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG (EUT L 130, 17.5.2019, s. 92).

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (EUT L 151, 7.6.2019, s. 70).

⁽¹²⁾ Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29).

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1).

- (15) Det faktum att en digital tjänst klassificeras som en central plattformstjänst ger inte i sig upphov till tillräckligt allvarliga problem med öppenhet för konkurrens eller otillbörliga metoder. Det är endast när en central plattformstjänst utgör en viktig ingång och drivs av ett företag med betydande inverkan på den inre marknaden och en fast förankrad och varaktig ställning, eller av ett företag som förutses åtnjuta en sådan ställning inom en snar framtid, som sådana problem uppstår. Följaktligen bör den riktade uppsättningen harmoniserade regler i denna förordning endast tillämpas på företag som betecknas på grundval av dessa tre objektiva kriterier, och de bör endast tillämpas på de av deras centrala plattformstjänster som enskilt utgör en viktig ingång för företagsanvändare för att nå slutanvändare. Det faktum att det är möjligt att ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster inte bara förmedlar tjänster mellan företagsanvändare och slutanvändare, utan även mellan slutanvändare och slutanvändare, till exempel när det gäller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, bör inte utgöra ett hinder för slutsatsen att ett sådant företag är eller skulle kunna vara en viktig ingång för företagsanvändare som vill nå slutanvändare.
- (16) För att säkerställa en effektiv tillämpning av denna förordning på de företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster som har största sannolikhet att uppfylla dessa objektiva krav, och där otillbörliga metoder som minskar öppenheten för konkurrens är vanligast och får störst inverkan, bör kommissionen ha möjlighet att direkt beteckna som grindvakter de företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster som uppfyller vissa kvantitativa tröskelvärden. Sådana företag bör under alla omständigheter omfattas av ett snabbt förfarande för betecknande som bör inledas när denna förordning blir tillämplig.
- (17) Det faktum att ett företag har en mycket stor omsättning i unionen och tillhandahåller en central plattformstjänst i minst tre medlemsstater utgör en övertygande indikation på att det företaget har en betydande inverkan på den inre marknaden. Detta gäller även när ett företag som tillhandahåller en central plattformstjänst i minst tre medlemsstater har ett mycket högt börsvärde eller motsvarande skäligt marknadsvärde. Därför bör en leverantör av en central plattformstjänst antas ha en betydande inverkan på den inre marknaden om leverantören tillhandahåller en central plattformstjänst i minst tre medlemsstater och antingen dess koncernomsättning inom unionen är lika med eller överstiger ett specifikt, högt tröskelvärde, eller gruppens börsvärde är lika med eller överstiger ett visst högt absolut värde. För företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster som tillhör företag som inte är börsnoterade bör det motsvarande skäliga marknadsvärdet användas som referensvärde. Det bör vara möjligt för kommissionen att använda sin befogenhet att anta delegerade akter för att utveckla en objektiv metod för att beräkna det värdet.

En hög koncernomsättning som uppnåtts inom unionen i kombination med tröskelvärdet för användare i unionen av centrala plattformstjänster återspeglar en relativt stark förmåga att monetarisera dessa användare. Ett högt börsvärde i förhållande till samma tröskelvärde för antalet användare i unionen återspeglar en relativt betydande potential att monetarisera dessa användare inom den närmaste framtiden. Den här monetariseringspotentialen återspeglar i sin tur, i princip, de berörda företagens ingångsposition. Båda indikatorerna återspeglar dessutom den finansiella kapaciteten hos de berörda företagen, inbegripet deras förmåga att utnyttja sin tillgång till finansmarknaderna för att stärka sin ställning. Detta kan till exempel inträffa när den här överlägsna tillgången används för att förvärva andra företag, en förmåga som i sin tur visat sig ha möjliga negativa effekter på innovationen. Börsvärdet kan också avspegla de berörda företagens förväntade framtida ställning och effekter på den inre marknaden, trots att deras nuvarande omsättning kan vara relativt låg. Börsvärdet bör baseras på en nivå som återspeglar det genomsnittliga börsvärdet av de största börsnoterade företagen i unionen under en lämplig period.

- (18) Medan ett börsvärde på eller över tröskelvärdet under det senaste räkenskapsåret bör ge upphov till en presumtion att ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster har en betydande inverkan på den inre marknaden, bör ett varaktigt börsvärde för det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster på eller över tröskelvärdet under tre år eller längre betraktas som en förstärkning av den presumtionen.

- (19) Det skulle däremot kunna finnas ett antal faktorer rörande börsvärdet som skulle kräva en ingående bedömning för att avgöra om ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster bör anses ha en betydande inverkan på den inre marknaden. Sådana faktorer skulle kunna vara när börsvärdet för det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster under de föregående räkenskapsåren var betydligt lägre än tröskelvärdet och volatiliteten i leverantörens börsvärde under den observerade perioden var oproportionell i förhållande till den totala volatiliteten på aktiemarknaden eller leverantörens marknadskapitaliseringsbana i förhållande till marknadstrender var oförenlig med en snabb tillväxt i samma riktning.
- (20) Om ett mycket stort antal företagsanvändare är beroende av en central plattformstjänst för att nå ett mycket stort antal aktiva slutanvändare varje månad, kan det företag som tillhandahåller tjänsten påverka verksamheten hos en betydande andel företagsanvändare till sin fördel, och det tyder, i princip, på att det företaget är en viktig ingång. De respektive relevanta nivåerna på de siffrorna bör fastställas såsom en betydande procentandel av hela unionens befolkning när det gäller slutanvändare, och av hela populationen av företag som använder centrala plattformstjänster, för att fastställa tröskelvärdet för företagsanvändare. Aktiva slutanvändare och företagsanvändare bör identifieras och beräknas på ett sätt som adekvat representerar den berörda centrala plattformstjänstens roll och räckvidd. För att erbjuda grindvakter rättssäkerhet bör faktorerna för att fastställa antalet aktiva slutanvändare och företagsanvändare per central plattformstjänst anges i bilagan till denna förordning. Sådana faktorer kan påverkas av den tekniska utvecklingen och annan utveckling. Kommissionen bör därför ges befogenhet att anta delegerade akter i syfte att ändra denna förordning genom att uppdatera den metod och den förteckning över indikatorer som används för att fastställa antalet aktiva slutanvändare och aktiva företagsanvändare.
- (21) En fast förankrad och varaktig ställning när det gäller verksamheten, eller att det förutses att en sådan ställning kommer att åtnjutas i framtiden, uppstår i synnerhet när det råder begränsad möjlighet att konkurrera med den ställning som det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster har. Det är sannolikt fallet om företaget har tillhandahållit en central plattformstjänst i minst tre medlemsstater till ett mycket stort antal företagsanvändare och slutanvändare under minst tre år.
- (22) Sådana tröskelvärden kan påverkas av marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen. Kommissionen bör därför ges befogenhet att anta delegerade akter för att specificera metoden för att avgöra om de kvantitativa tröskelvärdena har uppnåtts, och att vid behov regelbundet anpassa dem till marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen. Sådana delegerade akter bör inte ändra de kvantitativa tröskelvärden som fastställs i denna förordning.
- (23) Ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster bör, under särskilda omständigheter, ha möjlighet att motbevisa presumtionen att företaget har en betydande inverkan på den inre marknaden genom att visa att det, även om det uppfyller de kvantitativa tröskelvärden som fastställs i denna förordning, inte uppfyller kraven för att betecknas som grindvakt. Bevisbördan för att den presumtion som härrör från att de kvantitativa tröskelvärdena uppfyllts inte bör gälla bör bäras av det företaget. I sin bedömning av de bevis och argument som lagts fram bör kommissionen endast beakta de faktorer som har ett direkt samband med de kvantitativa kriterierna, nämligen den inverkan som det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster har på den inre marknaden utöver inkomsterna eller börsvärdet, såsom dess storlek i absoluta tal och det antal medlemsstater i vilka det har närvaro, med hur mycket antalet faktiska företagsanvändare och slutanvändare överskrider tröskelvärdena och betydelsen av företagets centrala plattformstjänster, med beaktande av den totala omfattningen av respektive central plattformstjänst, och det antal år för vilka tröskelvärdena har uppnåtts.

Varje motivering, som hänvisar till ekonomiska skäl, som syftar till att avgränsa marknaden eller att påvisa effektivitetsvinster till följd av en viss typ av beteende hos det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster bör förkastas, eftersom de inte är relevanta för betecknandet som grindvakt. Om de framförda argumenten inte är tillräckligt underbyggda, därför att de inte uppenbart sätter presumtionen i fråga, bör kommissionen kunna avvisa argumenten inom den tidsfrist på 45 arbetsdagar som fastställts för betecknandet. Kommissionen bör kunna fatta ett beslut genom att förlita sig på tillgänglig information om de kvantitativa tröskelvärdena, om det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster hindrar utredningen genom att inte följa de utredningsåtgärder som kommissionen vidtar.

- (24) Det bör också vidtas åtgärder för att bedöma vilken roll som grindvakt som företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster som inte uppfyller alla kvantitativa tröskelvärden kan spela, med beaktande av de övergripande objektiva kraven att de har en betydande inverkan på den inre marknaden, fungerar som en viktig ingång för företagsanvändare för att nå slutanvändare och har en fast förankrad och varaktig ställning i sin verksamhet, eller att de förutses göra detta inom en nära framtid. Om det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster är ett medelstort företag, litet företag eller mikroföretag bör man vid bedömningen noggrant beakta huruvida ett sådant företag avsevärt skulle kunna undergräva de centrala plattformstjänsternas öppenhet för konkurrens, eftersom denna förordning i första hand riktar sig till stora företag med betydande ekonomisk styrka snarare än till medelstora företag, små företag eller mikroföretag.
- (25) En sådan bedömning kan endast göras mot bakgrund av en marknadsundersökning, samtidigt som de kvantitativa tröskelvärdena beaktas. Kommissionen bör i sin bedömning sträva efter att bevara och främja innovation och kvaliteten på de digitala produkterna och tjänsterna, rättvisa och konkurrenskraftiga priser samt en hög nivå på kvaliteten eller urvalet för företagsanvändare och slutanvändare. I samband med det kan faktorer beaktas som är specifika för de företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster, såsom extrema stordrifts- eller diversifieringsfördelar, mycket starka nätverkseffekter, datadrivna fördelar, förmåga att koppla samman många företagsanvändare med många slutanvändare genom tjänsternas mångsidiga karaktär, inlåsnings effekter, brist på multihoming, företagsstruktur i form av konglomerat eller vertikal integration. Dessutom kan ett mycket högt börsvärde, en mycket hög andel eget kapital i förhållande till vinsten eller en mycket hög omsättning som härrör från slutanvändare av en enda central plattformstjänst användas som indikator på en möjlighet för sådana företag att utnyttja sin ställning och på att jämvikten på marknaden tippar till deras fördel. Tillsammans med börsvärdet är hög relativ tillväxttakt exempel på dynamiska parametrar som är särskilt relevanta för att identifiera sådana företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster som kan förutses bli fast förankrade och varaktiga. Kommissionen bör kunna fatta ett beslut genom att dra negativa slutsatser av tillgängliga uppgifter, om det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster avsevärt hindrar utredningen genom att inte följa de utredningsåtgärder som kommissionen vidtagit.
- (26) En särskild undergrupp av regler bör gälla för de företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster som kan förutses få en fast förankrad och varaktig ställning inom en nära framtid. Samma särskilda egenskaper hos de centrala plattformstjänsterna gör dem benägna att tippa: när ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster har fått en viss fördel jämfört med konkurrenter eller potentiella utmanare i fråga om storlek eller förhandlingsstyrka, skulle företagets ställning kunna bli ointaglig och läget kunna utvecklas så att den sannolikt blir fast förankrad och varaktig inom en nära framtid. Företagen kan försöka få marknaden att tippa och bli grindvakter genom att använda vissa av de orättvisa villkor och otillbörliga metoder som regleras i denna förordning. I en sådan situation förefaller det lämpligt att ingripa innan marknaden oåterkalleligen har tippat.
- (27) Ett sådant tidigt ingripande bör dock begränsas till att införa endast sådana skyldigheter som är nödvändiga och lämpliga för att säkerställa att tjänsterna i fråga förblir öppna och för att göra det möjligt att undvika en kvalificerad risk för orättvisa villkor och otillbörliga metoder. Skyldigheter som hindrar det företag som tillhandahåller berörda centrala plattformstjänster från att åtnjuta en fast förankrad och varaktig ställning i sin verksamhet, till exempel sådana skyldigheter som förhindrar utnyttjande av sin ställning, och sådana skyldigheter som underlättar byte och multihoming, är mer direkt inriktade på detta syfte. För att säkerställa proportionalitet bör kommissionen dessutom endast tillämpa de skyldigheter i denna undergrupp som är nödvändiga och proportionella för att uppnå målen i denna förordning och bör regelbundet se över huruvida dessa skyldigheter bör bibehållas, avskaffas eller anpassas.
- (28) En tillämpning av enbart de skyldigheter som är nödvändiga och proportionella för att uppnå målen i denna förordning bör göra det möjligt för kommissionen att ingripa i tid och på ett effektivt sätt, samtidigt som man fullt ut respekterar de övervägda åtgärdernas proportionalitet. Detta bör också försäkra befintliga eller potentiella marknadsaktörer om att de berörda tjänsterna är öppna för konkurrens och rättvisa.
- (29) Grindvakter bör fullgöra de skyldigheter som fastställs i denna förordning med avseende på var och en av de centrala plattformstjänster som förtecknas i det relevanta beslutet om betecknande. Skyldigheterna bör tillämpas med beaktande av grindvaktens ställning som konglomerat, i tillämpliga fall. Dessutom bör det vara möjligt för

kommissionen att genom beslut ålägga grindvakten genomförandeåtgärder. Dessa genomförandeåtgärder bör utformas på ett effektivt sätt, med beaktande av de centrala plattformstjänsternas egenskaper och de eventuella riskerna för kringgående, och i överensstämmelse med proportionalitetsprincipen och de berörda företagens och tredje parter grundläggande rättigheter.

- (30) Den mycket snabbt föränderliga och komplexa tekniska karaktären hos centrala plattformstjänster kräver en regelbunden översyn av grindvaktens status, även sådana grindvakter som förutses få en fast förankrad och varaktig ställning i sin verksamhet inom en nära framtid. För att ge alla marknadsaktörer, inklusive grindvakter, den säkerhet som krävs när det gäller tillämpliga rättsliga skyldigheter är det nödvändigt med en tidsfrist för sådana regelbundna översyner. Det är också viktigt att göra sådana översyner regelbundet, minst vart tredje år. Vidare är det viktigt att klargöra att inte alla förändringar av de omständigheter som låg till grund för att ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster betecknades som grindvakt bör föranleda en ändring av beslutet om betecknande. En ändring krävs endast om de förändrade omständigheterna även leder till en förändrad bedömning. Huruvida detta är fallet bör beslutas utifrån en bedömning från fall till fall av fakta och omständigheter.
- (31) För att garantera att de centrala plattformstjänster som tillhandahålls av grindvakter är öppna för konkurrens och rättvisa är det nödvändigt att en uppsättning harmoniserade regler med avseende på dessa tjänster fastställs på ett klart och otvetydigt sätt. Sådana regler behövs för att hantera risken för skadliga effekter av metoder som tillämpas av grindvakter, till gagn för företagsklimatet inom de berörda tjänsterna, användarna och i slutändan samhället som helhet. Skyldigheterna motsvarar de metoder som anses undergräva öppenheten för konkurrens eller vara otillbörliga, eller bådadera, när hänsyn tas till den digitala sektorns särdrag, och som har en särskilt negativ direkt inverkan på företagsanvändare och slutanvändare. Det bör vara möjligt att man i samband med de skyldigheter som fastställs i denna förordning tar särskild hänsyn till de tillhandahållna centrala plattformstjänsternas karaktär. Skyldigheterna i denna förordning bör säkerställa öppenhet för konkurrens och vara rättvisa inte bara med avseende på de centrala plattformstjänster som förtecknas i beslutet om betecknande, utan även med avseende på andra digitala produkter och tjänster där grindvakter utnyttjar sin ingångsposition och som ofta tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för de centrala plattformstjänsterna.
- (32) Vid tillämpningen av denna förordning bör öppenhet för konkurrens avse företags förmåga att effektivt övervinna inträdes- och expansionshinder och utmana grindvakten på grundval av de egna produkternas och tjänsternas fördelar. Särdragen vad avser centrala plattformstjänster i den digitala sektorn, till exempel nätverkseffekter, starka stordriftsfördelar och datafördelar, har begränsat dessa tjänsters och relaterade ekosystems öppenhet för konkurrens. Denna begränsade öppenhet minskar grindvaktens, dess företagsanvändares, utmanares och kunders incitament att förnya och förbättra produkterna och tjänsterna, och får därmed en negativ inverkan på innovationspotentialen i den bredare onlinebaserade plattformsekonomin. Öppenheten för konkurrens vad avser tjänster inom den digitala sektorn kan också begränsas om det finns mer än en grindvakt för en central plattformstjänst. Denna förordning bör därför förbjuda vissa metoder som tillämpas av grindvakter som kan öka inträdes- eller expansionshindren och införa vissa skyldigheter för grindvakter som bidrar till att minska dessa hinder. Skyldigheterna bör också omfatta situationer där grindvaktens ställning skulle kunna förankras i en sådan utsträckning att konkurrensen mellan plattformarna inte är effektiv på kort sikt, vilket innebär att konkurrens inom plattformarna måste skapas eller ökas.
- (33) Vid tillämpningen av denna förordning bör orättvisa eller otillbörlighet avse en obalans mellan företagsanvändares rättigheter och skyldigheter, där grindvakten får en oproportionell fördel. Marknadsaktörer, inbegripet företagsanvändare av centrala plattformstjänster och alternativa leverantörer av tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för sådana centrala plattformstjänster, bör på lämpligt sätt kunna utnyttja fördelarna med sina innovativa eller andra insatser. På grund av grindvaktens ingångsposition och överlägsna förhandlingsstyrka är det möjligt att de agerar på ett sätt som inte gör det möjligt för andra att fullt ut utnyttja fördelarna med sina egna bidrag och ensidigt fastställer obalanserade villkor för användningen av sina centrala plattformstjänster eller tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för deras centrala plattformstjänster. En sådan obalans utsluts inte av det faktum att grindvakten erbjuder en viss tjänst kostnadsfritt till en specifik grupp av användare, och den kan också bestå i att företagsanvändare utsluts eller diskrimineras, särskilt om de senare konkurrerar med tjänster som tillhandahålls av grindvakten. Denna förordning bör därför införa skyldigheter för grindvakter att ta itu med sådant beteende.

- (34) Öppenhet för konkurrens och rättvisa är sammanflätade. Ingen eller begränsad öppenhet för konkurrens för en viss tjänst kan göra det möjligt för en grindvakt att använda otillbörliga metoder. På samma sätt kan en grindvaks otillbörliga metoder minska möjligheterna för företagsanvändare eller andra att bestrida grindvaktens ställning. En särskild skyldighet i denna förordning skulle därför kunna omfatta båda aspekterna.
- (35) De skyldigheter som fastställs i denna förordning är därför nödvändiga för att ta itu med identifierade problem rörande den offentliga politiken, eftersom det inte finns några alternativa och mindre restriktiva åtgärder som faktiskt skulle leda till samma resultat, med beaktande av behovet av att skydda allmän ordning och privatliv samt bekämpa bedrägliga och vilseledande affärsmetoder.
- (36) Grindvakter samlar ofta direkt in slutanvändares personuppgifter i syfte att tillhandahålla onlinebaserade annonseringstjänster när slutanvändare använder tredje parts webbplatser och programvaruapplikationer. Tredje parter förser också grindvakter med personuppgifter om sina slutanvändare i syfte att utnyttja vissa tjänster som erbjuds av grindvakter inom ramen för deras centrala plattformstjänster, till exempel rörande anpassade målgrupper. Behandling av personuppgifter från tredje parter som använder centrala plattformstjänster, i syfte att tillhandahålla onlinebaserade annonseringstjänster, ger grindvakter potentiella fördelar i form av ackumulering av data, vilket skapar inträdeshinder. Detta beror på att grindvakter behandlar personuppgifter från ett betydligt större antal tredje parter än andra företag. Liknande fördelar följer av att i) slutanvändares personuppgifter som samlats in från en central plattformstjänst kombineras med data som samlats in från andra tjänster, ii) personuppgifter från en central plattformstjänst samkörs med andra tjänster som tillhandahålls separat av grindvakten, särskilt tjänster som inte erbjuds tillsammans med eller till stöd för den relevanta centrala plattformstjänsten, och vice versa, eller iii) slutanvändare loggas in på olika tjänster som tillhandahålls av grindvakter i syfte att kombinera personuppgifter. För att säkerställa att grindvakter inte på ett otillbörligt sätt undergräver de centrala plattformstjänsternas öppenhet för konkurrens bör grindvakter göra det möjligt för slutanvändare att fritt välja om de vill delta i sådan databehandling och inloggning genom att erbjuda ett mindre individanpassat men likvärdigt alternativ, och utan att göra användningen av den centrala plattformstjänsten eller vissa av dess funktioner avhängiga av slutanvändarens samtycke. Detta bör inte påverka grindvaktens behandling av personuppgifter eller inloggning av slutanvändare på en tjänst, på grundval av den rättsliga grunden enligt artikel 6.1 c, d och e i förordning (EU) 2016/679, men inte på grundval av artikel 6.1 b och f i den förordningen.
- (37) Det mindre individanpassade alternativet bör inte vara annorlunda eller av sämre kvalitet jämfört med den tjänst som erbjuds de slutanvändare som ger sitt samtycke, såvida inte en försämring av kvaliteten är en direkt följd av att grindvakten inte kan behandla sådana personuppgifter eller logga in slutanvändare på en tjänst. Att inte ge sitt samtycke bör inte vara svårare än att ge sitt samtycke. När grindvakten begär samtycke bör den proaktivt presentera en användarvänlig lösning för slutanvändaren så att denna kan ge, ändra eller återkalla sitt samtycke på ett uttryckligt, tydligt och enkelt sätt. I synnerhet bör samtycke ges genom en entydig bekräftande handling eller ett uttalande som innebär ett frivilligt, specifikt, informerat och otvetydigt medgivande från slutanvändaren, enligt definitionen i förordning (EU) 2016/679. Samtidigt som samtycket ges, och endast i tillämpliga fall, bör slutanvändaren informeras om att nekat samtycke kan leda till ett mindre individanpassat erbjudande, men att den centrala plattformstjänsten i övrigt kommer att förbli oförändrad och att inga funktioner försvinner. Om samtycke inte kan ges direkt till grindvaktens centrala plattformstjänst bör slutanvändare undantagsvis kunna ge sitt samtycke via varje tredjepartstjänst som använder den centrala plattformstjänsten, så att grindvakten kan behandla personuppgifter i syfte att tillhandahålla onlinebaserade annonseringstjänster.

Slutligen bör det vara lika lätt att återkalla, som att ge, sitt samtycke. Grindvakter bör inte utforma, organisera eller driva sina onlinegränssnitt på ett sätt som innebär att slutanvändare vilseleds eller manipuleras eller att deras möjlighet att frivilligt ge sitt samtycke på annat sätt väsentligen hämmas eller försämrats. I synnerhet bör grindvakter inte tillåtas att mer än en gång om året uppmana slutanvändare att ge sitt samtycke för samma behandlingssyfte för vilket de ursprungligen inte gav, eller återkallade, sitt samtycke. Den här förordningen påverkar inte tillämpningen av förordning (EU) 2016/679, inbegripet ramen för övervakning av dess efterlevnad, som förblir fullt tillämplig med avseende på eventuella anspråk från registrerade vad gäller ett åsidosättande av deras rättigheter enligt den förordningen.

- (38) Barn förtjänar ett särskilt skydd av sina personuppgifter, särskilt när det gäller användningen av deras personuppgifter för kommersiella meddelanden eller skapande av användarprofiler. Skyddet av barn på nätet är ett viktigt mål för unionen och bör återspeglas i relevant unionsrätt. I detta sammanhang bör vederbörlig hänsyn tas till en förordning om en inre marknad för digitala tjänster. Ingenting i denna förordning undantar grindvakter från deras skyldighet att skydda barn enligt tillämplig unionsrätt.
- (39) I vissa fall kan grindvakter, till exempel genom att införa avtalsvillkor, begränsa möjligheterna för företagsanvändare som utnyttjar deras onlinebaserade förmedlingstjänster att erbjuda slutanvändare sina produkter eller tjänster till gynnsammare villkor, inklusive ett lägre pris, via andra onlinebaserade förmedlingstjänster eller via direktkanaler för onlineförsäljning. Om sådana begränsningar avser en tredje parts onlinebaserade förmedlingstjänster, inskränker de öppenheten för konkurrens mellan olika plattformar, vilket i sin tur begränsar urvalet av alternativa onlinebaserade mellanhandstjänster för slutanvändare. Om sådana begränsningar avser direktkanaler för onlineförsäljning, inskränker de på ett orättvist sätt företagsanvändares frihet att använda sådana kanaler. För att säkerställa att företagsanvändare av grindvaktens onlinebaserade förmedlingstjänster fritt kan välja alternativa nätbaserade mellanhandstjänster eller direktkanaler för onlineförsäljning och differentiera villkoren för de produkter eller tjänster som de erbjuder slutanvändare, bör det inte accepteras att grindvakter inskränker deras valmöjlighet när det gäller att differentiera affärsvillkor, inklusive pris. En sådan begränsning bör gälla alla åtgärder med motsvarande verkan, till exempel höjda provisionsavgifter eller borttagande av företagsanvändares erbjudanden.
- (40) För att förhindra att företagsanvändares beroende av grindvaktens centrala plattformstjänster ytterligare stärks, och för att främja multihoming, bör företagsanvändare ha frihet att främja och välja den distributionskanal som de anser är lämpligast för att interagera med slutanvändare som de redan har förvärvat genom centrala plattformstjänster som tillhandahålls av grindvakten eller genom andra kanaler. Detta bör gälla främjande av erbjudanden, inbegripet genom företagsanvändarens programvaruapplikation, och alla former av kommunikation och ingående av avtal mellan företagsanvändare och slutanvändare. En slutanvändare anses vara en förvärvat slutanvändare om denne redan har ingått en affärsförbindelse med företagsanvändaren och, i tillämpliga fall, grindvakten direkt eller indirekt har fått ersättning av företagsanvändaren för att underlätta företagsanvändarens inledande förvärv av slutanvändaren. Sådana affärsförbindelser kan antingen vara avgiftsbaserade eller kostnadsfria, till exempel gratis provperioder eller kostnadsfria bastjänster, och kan ingås antingen via grindvaktens centrala plattformstjänst eller via någon annan kanal. Omvänt bör slutanvändare också ha frihet att välja erbjudanden från sådana företagsanvändare och att ingå avtal med dem antingen via grindvaktens centrala plattformstjänster, i förekommande fall, eller från en direkt distributionskanal som tillhör företagsanvändaren eller en annan indirekt kanal som en sådan företagsanvändare använder.
- (41) Slut användares möjligheter att förvärva innehåll, abonnemang, funktioner eller andra föremål utanför grindvaktens centrala plattformstjänster bör inte undergrävas eller begränsas. Särskilt bör det undvikas att grindvakter begränsar slutanvändares tillgång till och användning av sådana tjänster via en programvaruapplikation som används i deras centrala plattformstjänst. Exempelvis bör de som abonnerar på onlineinnehåll som köpts utanför en programvaruapplikation, programvarubutik eller virtuell assistent inte hindras från att få tillgång till sådant innehåll på en programvaruapplikation på grindvaktens centrala plattformstjänst enbart på grund av att det köptes utanför en sådan programvaruapplikation, programvarubutik eller virtuell assistent.
- (42) För att säkerställa en rättvis affärsmiljö och skydda den digitala sektorns öppenhet är det viktigt att skydda företagsanvändares och slutanvändares, inbegripet visselblåsares, rätt att ta upp eventuella betänkligheter rörande otillbörliga metoder som tillämpas av grindvakter som aktualiserar frågor om bristande efterlevnad av relevant unionsrätt eller nationell rätt hos alla relevanta administrativa eller andra offentliga myndigheter, inbegripet nationella domstolar. Till exempel är det möjligt att företagsanvändare eller slutanvändare kommer att vilja framföra klagomål om olika typer av otillbörliga metoder, såsom diskriminerande villkor för åtkomst, omotiverad stängning av företagsanvändarkonton eller otydliga grunder för borttagande av produkter. All praxis som på något sätt gör det

svårare för eller hindrar dessa användare från att väcka frågor eller att begära prövning, till exempel genom sekretessklausuler i avtal eller andra skriftliga villkor, bör därför förbjudas. Detta förbud bör inte påverka rätten för företagsanvändare och grindvakter att i sina avtal fastställa användningsvillkoren, inbegripet användningen av lagliga mekanismer för hantering av klagomål, däribland eventuell användning av alternativa tvistlösningsmekanismer eller behörighet för särskilda domstolar i enlighet med respektive unionsrätt och nationell rätt. Detta bör inte heller påverka den roll som grindvakter spelar i kampen mot olagligt innehåll online.

- (43) Vissa tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för grindvaktens relevanta centrala plattformstjänster, till exempel identifieringstjänster, webbläsarmotorer, betaltjänster eller tekniska tjänster som stöder tillhandahållandet av betaltjänster, till exempel betalningssystem för köp i app, är avgörande för att företagsanvändare ska kunna bedriva sin verksamhet och göra det möjligt för dem att optimera tjänsterna. I synnerhet bygger varje webbläsare på en webbläsarmotor som ansvarar för viktiga webbläsarfunktioner såsom hastighet, tillförlitlighet och webbkompatibilitet. När grindvakter driver och beslutar vilka webbläsarmotorer som ska användas har de möjlighet att avgöra vilken funktion och vilka standarder som ska gälla inte bara för deras egna webbläsare, utan även för konkurrerande webbläsare och, i sin tur, för webbprogramvaruapplikationer. Grindvakter bör därför inte utnyttja sin ställning för att kräva att företagsanvändare som är beroende av dem använder någon av de tjänster som tillhandahålls tillsammans med, eller till stöd för, centrala plattformstjänster av grindvakten själv som ett led i dessa slutanvändares tillhandahållande av tjänster eller produkter. För att undvika en situation där grindvakter indirekt tvingar företagsanvändare att använda grindvaktens egna tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för centrala plattformstjänster, bör grindvakter också förbjudas att tvinga slutanvändare att använda sådana tjänster, om detta krav införs i samband med den tjänst som tillhandahålls slutanvändare av företagsanvändaren med hjälp av grindvaktens centrala plattformstjänst. Detta förbud syftar till att skydda företagsanvändarens frihet att välja alternativa tjänster i stället för grindvaktens tjänster, men bör inte tolkas som en skyldighet för företagsanvändaren att erbjuda sina slutanvändare sådana alternativa tjänster.
- (44) Bruket att kräva att företagsanvändare eller slutanvändare abonnerar på eller registrerar sig för eventuella övriga centrala plattformstjänster hos grindvakten, vilka förtecknas i beslutet om betecknande eller vilka uppfyller de tröskelvärden för aktiva slutanvändare och företagsanvändare som fastställs i denna förordning, som ett villkor för att få använda, få tillgång till, anmäla sig till eller registrera sig för en central plattformstjänst, ger grindvakten ett sätt att fånga och låsa in nya företagsanvändare och slutanvändare i sina centrala plattformstjänster genom att säkerställa att företagsanvändare inte kan få tillgång till en central plattformstjänst utan att också åtminstone registrera sig eller skapa ett konto för att få en andra central plattformstjänst. Detta bruk ger även grindvakter en potentiell fördel i form av ackumulering av data. Det riskerar således att skapa inträdeshinder och bör förbjudas.
- (45) Villkoren för de onlinebaserade annonseringstjänster som grindvakter tillhandahåller företagsanvändare, såväl annonsörer som utgivare, brister ofta i transparens och insyn. Denna bristande insyn är delvis kopplad till ett fåtal plattformars praxis, men beror också på att den programmatiska annonsering som i dag förekommer är komplicerad. Sektorn anses ha blivit mindre transparent efter införandet av ny lagstiftning om integritetsskydd. Detta leder ofta till att annonsörer och utgivare får bristande information och kunskap om villkoren för de onlinebaserade annonseringstjänster de köper och undergräver deras möjligheter att byta mellan företag som tillhandahåller onlinebaserade annonseringstjänster. Dessutom är kostnaderna för onlinebaserade annonseringstjänster under dessa villkor sannolikt högre än de skulle varit i ett rättvisare, mer transparent och öppet plattformsklimat. Dessa högre kostnader återspeglas sannolikt i de priser som slutanvändare betalar för många dagligvaror och dagliga tjänster som är beroende av onlinebaserade annonseringstjänster. Det bör därför införas skyldigheter om transparens som ålägger grindvakter att på begäran och kostnadsfritt förse de annonsörer och utgivare till vilka de tillhandahåller onlinebaserade annonseringstjänster med information som gör det möjligt för båda parter att förstå vilket pris som betalas för var och en av de olika onlinebaserade annonseringstjänster som tillhandahålls som en del av den relevanta annonseringsvärdekedjan.

Denna information bör på begäran tillhandahållas en annonsör för individuella annonser och avse det pris och de avgifter som åläggs annonsören samt, efter överenskommelse med den utgivare som äger den databas där annonsen visas, den ersättning som den samtyckande utgivaren ska erhålla. Det dagliga tillhandahållandet av denna information kommer att göra det möjligt för annonsörer att få information som är tillräckligt detaljerad för att kostnaderna för att använda grindvaktens onlinebaserade annonseringstjänster ska kunna jämföras med kostnaderna för att använda andra företags onlinebaserade annonseringstjänster. Om vissa utgivare inte ger sitt samtycke till att den relevanta informationen delas med annonsören bör grindvakten förse annonsören med information om den genomsnittliga ersättning per dag som dessa utgivare erhåller för de relevanta annonserna. Samma skyldigheter och

principer för delning av relevant information om tillhandahållandet av onlinebaserade annonseringstjänster bör gälla för begäranden från utgivare. Eftersom grindvakter kan använda olika prissättningsmodeller för tillhandahållandet av onlinebaserade annonseringstjänster till annonsörer och utgivare, till exempel ett pris per budskap, per visning eller något annat kriterium, bör grindvakter också tillhandahålla den metod enligt vilken varje pris och ersättning beräknas.

- (46) Under vissa omständigheter har en grindvakt en dubbel roll som företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster, varigenom det tillhandahåller en central plattformstjänst, och eventuellt andra tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för den centrala plattformstjänsten, till en företagsanvändare, samtidigt som den konkurrerar, eller avser att konkurrera, med samma företagsanvändare om tillhandahållandet av samma eller liknande tjänster eller produkter till samma slutanvändare. Under dessa förhållanden kan en grindvakt utnyttja sin dubbla roll och använda data som genererats eller tillhandahållits av företagsanvändare i samband med den verksamhet som dessa företagsanvändare bedriver vid användningen av de centrala plattformstjänsterna eller de tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för dessa centrala plattformstjänster, för de tjänster eller produkter som de själva erbjuder. Företagsanvändarens data kan också omfatta alla data som genereras av eller tillhandahålls under dess slutanvändares verksamhet. Detta kan till exempel vara fallet när en grindvakt tillhandahåller företagsanvändare en e-marknadsplats eller programvarubutik och samtidigt tillhandahåller dem tjänster som ett företag som tillhandahåller onlinebaserade butikstjänster eller programvaruapplikationer. För att förhindra att grindvakter otillbörligt drar nytta av sin dubbla roll är det nödvändigt att säkerställa att de inte använder aggregerade eller icke-aggregerade data, som skulle kunna inbegripa anonymiserade uppgifter och personuppgifter som inte är allmänt tillgängliga, för att tillhandahålla tjänster som liknar företagsanvändarnas. Denna skyldighet bör gälla för varje grindvakt som helhet, inbegripet men inte begränsat till dess affärsenhet som konkurrerar med en central plattformstjänsts företagsanvändare.
- (47) Företagsanvändare kan också köpa onlinebaserade annonseringstjänster från ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster i syfte att tillhandahålla varor och tjänster till slutanvändare. Då kan det hända att data inte genereras på den centrala plattformstjänsten, utan tillhandahålls den centrala plattformstjänsten av företagsanvändaren eller genereras utifrån dess verksamhet via den berörda centrala plattformstjänsten. I vissa fall kan den centrala plattformstjänst som tillhandahåller annonsering ha en dubbel roll, både som ett företag som tillhandahåller onlinebaserade annonseringstjänster och som ett företag som tillhandahåller tjänster som konkurrerar med företagsanvändare. I enlighet därmed bör förbudet för grindvakter med dubbla roller att använda företagsanvändares data även gälla data som en central plattformstjänst har mottagit av företag i syfte att tillhandahålla onlinebaserade annonseringstjänster med koppling till den centrala plattformstjänsten.
- (48) När det gäller molntjänster bör skyldigheten att inte använda företagsanvändares data utvidgas till att även omfatta data som tillhandahålls eller genereras av grindvaktens företagsanvändare i samband med deras användning av grindvaktens molntjänst, eller via dess programvarubutik som ger slutanvändare av molntjänster tillgång till programvaruapplikationer. Denna skyldighet bör inte påverka grindvaktens rätt att använda aggregerade data för att tillhandahålla andra tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för dess centrala plattformstjänst, till exempel dataanalystjänster, under förutsättning att kraven i förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG uppfylls och de relevanta skyldigheterna i den här förordningen när det gäller sådana tjänster efterlevs.
- (49) En grindvakt kan använda andra medel för att gynna sina egna eller en tredje parts tjänster eller produkter i sitt operativsystem, sin virtuella assistent eller sin webbläsare, till nackdel för samma eller liknande tjänster som slutanvändare skulle kunna erhålla genom en annan tredje part. Detta kan till exempel hända när vissa programvaruapplikationer eller programvarutjänster förinstalleras av en grindvakt. För att erbjuda slutanvändare valmöjlighet bör grindvakter inte hindra slutanvändare från att avinstallera programvaruapplikationer i sitt operativsystem. Det bör vara möjligt för en grindvakt att begränsa sådan avinstallation enbart om dessa programvaruapplikationer är nödvändiga för att operativsystemet eller enheten ska fungera. Grindvakter bör också göra det möjligt för slutanvändare att enkelt ändra operativsystemets, den virtuella assistentens och webbläsarens standardinställningar om dessa standardinställningar gynnar deras egna programvaruapplikationer och tjänster. Detta inbegriper visandet

av en dialogruta när användarna för första gången använder en sökmotor, virtuell assistent eller webbläsare som är förtecknad i beslutet om betecknande, varigenom slutanvändare ges möjlighet att välja en alternativ standardtjänst när grindvaktens operativsystem dirigerar slutanvändare till denna sökmotor, virtuella assistent eller webbläsare, och när grindvaktens virtuella assistent eller webbläsare dirigerar användaren till den sökmotor som är förtecknad i beslutet om betecknande.

- (50) De regler som en grindvakt fastställer för distribution av programvaruapplikationer kan under vissa omständigheter begränsa slutanvändares möjligheter att installera och effektivt använda tredje parts programvaruapplikationer eller programvarubutiker på den grindvaktens maskinvara eller operativsystem och begränsa slutanvändares möjlighet att få tillgång till sådana programvaruapplikationer eller programvarubutiker utanför den grindvaktens centrala plattformstjänster. Sådana begränsningar kan minska programutvecklarnas möjligheter att använda alternativa distributionskanaler och slutanvändares möjlighet att välja mellan olika programvaruapplikationer från olika distributionskanaler och bör förbjudas eftersom de är orättvisa och riskerar att minska de centrala plattformstjänsternas öppenhet. För att säkerställa öppenhet för konkurrens bör grindvakten dessutom tillåta att tredje parts programvaruapplikationer eller programvarubutiker via en dialogruta låter slutanvändaren besluta om den tjänsten bör bli standard och göra det lätt att genomföra ändringen.

För att säkerställa att tredje parts programvaruapplikationer eller programvarubutiker inte äventyrar integriteten hos den maskinvara eller det operativsystem som grindvakten tillhandahåller bör det vara möjligt för den berörda grindvakten att genomföra proportionella tekniska eller avtalsmässiga åtgärder för att uppnå detta mål, om grindvakten visar att sådana åtgärder är nödvändiga och motiverade och att det inte finns några mindre restriktiva åtgärder för att skydda maskinvarans eller operativsystemets integritet. Maskinvarans eller operativsystemets integritet bör omfatta alla konstruktionsalternativ som måste införas och underhållas för att skydda maskinvaran eller operativsystemet mot obehörig åtkomst, genom att säkerställa att de säkerhetskontroller som specificeras för den berörda maskinvaran eller det berörda operativsystemet inte kan äventyras. För att säkerställa att tredje parts programvaruapplikationer eller programvarubutiker inte undergräver slutanvändares säkerhet bör det dessutom vara möjligt för grindvakten att genomföra strikt nödvändiga och proportionella åtgärder och inställningar, förutom standardinställningar, som gör det möjligt för slutanvändare att effektivt skydda säkerheten i förhållande till tredje parts programvaruapplikationer eller programvarubutiker, om grindvakten visar att sådana åtgärder och inställningar är strikt nödvändiga och berättigade och att det inte finns några mindre restriktiva åtgärder för att uppnå detta mål. Grindvakten bör hindras från att genomföra sådana åtgärder som en standardinställning eller förinstallation.

- (51) Grindvakter är ofta vertikalt integrerade och erbjuder vissa produkter eller tjänster till slutanvändare genom sina egna centrala plattformstjänster eller genom en företagsanvändare som de kontrollerar, vilket ofta leder till intressekonflikter. Detta kan innebära en situation där en grindvakt tillhandahåller sina egna onlinebaserade förmedlingstjänster via en sökmotor. När grindvakter erbjuder dessa produkter eller tjänster på den centrala plattformstjänsten kan de reservera en högre position i rangordningen, samt därtill hörande indexering och webbsökning, för sina egna erbjudanden än för produkter eller tjänster från tredje parter som också bedriver verksamhet på den centrala plattformstjänsten. Detta kan till exempel gälla produkter eller tjänster, inklusive andra centrala plattformstjänster, som rangordnas i de resultat som kommuniceras av sökmotorerna, eller som helt eller delvis är integrerade i sökmotorresultatet, grupper av resultat som hör till ett speciellt ämne och som visas tillsammans med resultaten från en sökmotor, som av vissa slutanvändare betraktas eller används som en tjänst som skiljer sig från eller kompletterar sökmotorn.

Andra exempel är programvarutillämpningar som distribueras genom programvarubutiker, eller videor som distribueras via en videodelningsplattform, eller produkter eller tjänster som framhävs och visas i en onlinebaserad social nätverkstjänsts nyhetsflöde, eller produkter eller tjänster som rangordnas i sökresultaten eller visas på en e-marknadsplats, eller produkter eller tjänster som erbjuds genom en virtuell assistent. En sådan reservering av en högre position för grindvaktens eget erbjudande kan ske redan före rangordningen efter en sökning, till exempel under webbsökning eller indexering. Redan under webbsökning, som en upptäcktsprocess genom vilken nytt och uppdaterat innehåll påträffas, och indexering, vilket innebär att det innehåll som påträffats under webbsöknings-

processen lagras och organiseras, kan grindvakten till exempel gynna sitt eget innehåll i förhållande till tredje parter. Under dessa omständigheter har grindvakten en dubbel roll som mellanhand för tredjepartsföretag och som företag som direkt tillhandahåller produkter eller tjänster. Följaktligen har sådana grindvakter möjlighet att direkt undergräva dessa produkters eller tjänsters möjlighet att konkurrera på de centrala plattformstjänsterna, till nackdel för de företagsanvändare som inte kontrolleras av grindvakten.

- (52) I sådana situationer bör grindvakten inte ägna sig åt någon form av differentierad eller förmånlig behandling vid rangordning på centrala plattformstjänster, och därtill hörande indexering och webbsökning, vare sig rättsligt, kommersiellt eller tekniskt, till förmån för produkter eller tjänster som den erbjuder själv eller genom en företagsanvändare som den kontrollerar. För att säkerställa att denna skyldighet är effektiv bör de villkor som gäller för en sådan rangordning i allmänhet också vara rättvisa och transparenta. Rangordning bör i detta sammanhang omfatta alla former av relativ synlighet, inbegripet visning, betygsättning, länkning eller röstresultat och bör även omfatta fall där en central plattformstjänst presenterar eller vidarebefordrar endast ett resultat till slutanvändaren. För att säkerställa att denna skyldighet är effektiv och inte kan kringgås bör den även tillämpas på eventuella åtgärder som har en likvärdig effekt i förhållande till den differentierade eller förmånliga behandlingen i rangordningen. De riktlinjer som antas i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2019/1150 bör också underlätta genomförandet och efterlevnaden av denna skyldighet.
- (53) Grindvakter bör inte begränsa eller hindra slutanvändares fria val genom att tekniskt eller på annat sätt förhindra byte mellan eller abonnemang på olika programvaruapplikationer och programvarutjänster. Detta skulle göra det möjligt för fler företag att erbjuda sina tjänster, vilket i slutändan skulle ge slutanvändare ökat urval. Grindvakter bör säkerställa det fria valet, oavsett om de är tillverkaren av en maskinvara som används för att få tillgång till sådana programvaruapplikationer eller programvarutjänster, och bör inte skapa artificiella tekniska eller andra hinder för att göra byten omöjliga eller inte ändamålsenliga. Att enbart erbjuda konsumenter en viss produkt eller tjänst, även genom förinstallation, eller att förbättra erbjudandet till slutanvändare, t.ex. genom lägre priser eller högre kvalitet, bör inte tolkas som ett förbjudet hinder för byte.
- (54) Grindvakter kan göra det svårare för slutanvändare att få tillgång till onlineinnehåll och onlinetjänster, inklusive programvaruapplikationer. Därför bör det fastställas regler för att säkerställa att slutanvändares rätt att få tillgång till ett öppet internet inte äventyras av grindvaktens agerande. Grindvakter kan också tekniskt begränsa slutanvändares möjligheter att effektivt byta mellan olika företag som tillhandahåller internetanslutningstjänster, särskilt genom att ha kontrollen över maskinvaran eller operativsystemen. Detta snedvrider villkoren för internetanslutningstjänster och är i slutändan till nackdel för slutanvändare. Det bör därför säkerställas att grindvakter inte på ett otillbörligt sätt begränsar slutanvändares val av företag som tillhandahåller internetanslutningstjänster.
- (55) En grindvakt kan tillhandahålla tjänster eller maskinvara, till exempel kroppsburna enheter, som har tillgång till en enhets maskinvara eller programvarufunktioner som nås eller kontrolleras via ett operativsystem eller en virtuell assistent i syfte att erbjuda slutanvändare specifika funktioner. I så fall behöver konkurrerande tillhandahållare av tjänster eller maskinvara, såsom tillhandahållare av kroppsburna enheter, lika effektiv interoperabilitet med och tillgång i interoperabilitetssyfte till samma maskinvara eller programvarufunktioner för att kunna tillhandahålla slutanvändare ett konkurrenskraftigt erbjudande.
- (56) Grindvakter kan också ha en dubbel roll som utvecklare av operativsystem och tillverkare av enheter, inbegripet de tekniska funktioner som sådana enheter kan ha. Till exempel kan en grindvakt som är tillverkare av en enhet begränsa tillgången till vissa av funktionerna i enheten, såsom säkra detaljer och processorer för teknik för nära kommunikation, autentiseringsmekanismer och den programvara som används för att driva den tekniken, vilken kan krävas för att grindvakten, och eventuella tredjepartsföretag som tillhandahåller en sådan tjänst, effektivt ska kunna tillhandahålla en tjänst som tillhandahålls tillsammans med, eller till stöd för, den centrala plattformstjänsten.

- (57) Om dubbla roller används på ett sätt som hindrar alternativa leverantörer av tjänster och maskinvaror från att på lika villkor få tillgång till samma operativsystem, maskinvara eller programvarufunktioner som är tillgängliga eller används av grindvakten vid tillhandahållande av sina egna kompletterande eller stödjande tjänster eller maskinvaror, skulle detta kunna ha mycket skadlig inverkan på innovationen hos sådana alternativa leverantörer och på slutanvändares urval. Grindvakterna bör därför vara skyldiga att kostnadsfritt säkerställa effektiv interoperabilitet med, och tillgång i interoperabilitetssyfte till, samma operativsystem, maskinvara eller programvarufunktioner som är tillgängliga eller används för tillhandahållande av deras egna kompletterande och stödjande tjänster och maskinvaror. Sådan tillgång kan även krävas för programvaruapplikationer med koppling till de relevanta tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för den centrala plattformstjänsten i syfte att effektivt utveckla och tillhandahålla funktioner som är interoperabla med dem som tillhandahålls av grindvakter. Syftet med skyldigheterna är att göra det möjligt för konkurrerande tredje parter att bedriva samtrafik genom gränssnitt eller liknande lösningar med respektive funktioner lika effektivt som grindvaktens egna tjänster eller maskinvaror.
- (58) Villkoren för de webbannonseringstjänster som grindvakter tillhandahåller företagsanvändare, såväl annonsörer som utgivare, brister ofta i transparens och insyn. Detta leder ofta till att annonsörer och utgivare inte får information om effekten av en viss annons. För att ytterligare öka rättvisan, transparensen och öppenheten för konkurrens hos de webbannonseringstjänster som förtecknas i beslutet om betecknande samt de som är helt integrerade med andra centrala plattformstjänster från samma företag bör grindvakter på begäran ge annonsörer och utgivare samt tredje parter som auktoriserats av annonsörer och utgivare kostnadsfri tillgång till grindvaktens resultatmättningsverktyg och de data, inbegripet aggregerade och icke-aggregerade data, som krävs för att annonsörer, auktoriserade tredje parter såsom reklambyråer som annonserar för ett företags räkning och utgivare ska kunna utföra sina egna oberoende kontroller av tillhandahållandet av de relevanta webbannonseringstjänsterna.
- (59) Grindvakter har tillgång till mycket stora mängder data som de samlar in när de tillhandahåller de centrala plattformstjänsterna och andra digitala tjänster. För att säkerställa att grindvakter inte undergräver de centrala plattformstjänsternas öppenhet för konkurrens eller innovationspotentialen inom den dynamiska digitala sektorn genom att begränsa byte eller multihoming, bör slutanvändare och tredje parter som auktoriserats av en slutanvändare ges effektiv och omedelbar tillgång till de data som de tillhandahöll eller som genererades genom deras verksamhet på grindvaktens relevanta centrala plattformstjänster. Uppgifterna bör tas emot i ett format som omedelbart och effektivt kan nås och användas av slutanvändaren eller den berörda tredje part som auktoriserats av slutanvändaren och till vilken uppgifterna porteras. Grindvakter bör också genom lämpliga tekniska åtgärder av hög kvalitet, såsom programmeringsgränssnitt, säkerställa att slutanvändare eller tredje parter som auktoriserats av slutanvändare fritt kan portera data kontinuerligt och i realtid. Detta bör även gälla alla andra data på olika aggregeringsnivåer som är nödvändiga för att möjliggöra en sådan portabilitet på ett effektivt sätt. För att undvika tveksamhet kompletterar grindvaktens skyldighet att säkerställa effektiv dataportabilitet inom ramen för denna förordning rätten till dataportabilitet enligt förordning (EU) 2016/679. Ett underlättande av byte eller multihoming bör i sin tur leda till ökat urval för slutanvändare och fungerar som ett incitament för grindvakter och företagsanvändare att innovera.
- (60) Företagsanvändare av centrala plattformstjänster som tillhandahålls av grindvakter och dessa företagsanvändares slutanvändare tillhandahåller och genererar en mycket stor mängd data. För att säkerställa att företagsanvändare har tillgång till de relevanta data som genereras på detta sätt bör grindvakten på deras begäran ge kostnadsfri effektiv tillgång till sådana data. Sådan tillgång bör också ges till tredje parter som kontrakterats av företagsanvändaren, som fungerar som personuppgiftsbiträden för dessa data åt företagsanvändaren. Tillgången bör inbegripa tillgång till data som tillhandahålls eller genereras av samma företagsanvändare och samma slutanvändare av dessa företagsanvändare inom ramen för andra tjänster som tillhandahålls av samma grindvakt, inbegripet tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för centrala plattformstjänster om detta är oupplösligt förbundet med begäran i fråga. Därför bör en grindvakt inte använda några avtalsmässiga eller andra begränsningar för att hindra företagsanvändare från att få tillgång till relevanta data och bör göra det möjligt för företagsanvändare att få samtycke av sina slutanvändare till sådan tillgång till och sökning av data, om sådant samtycke krävs enligt förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG. Grindvakter bör också säkerställa kontinuerlig tillgång i realtid till sådana data genom lämpliga tekniska åtgärder, till exempel genom att inrätta programmeringsgränssnitt av hög kvalitet eller integrerade verktyg för företagsanvändare som behöver tillgång till små datavolymer respektive som har små transaktionsvolymer.

- (61) Sökmotorers värde för företagsanvändare och slutanvändare ökar i takt med att det totala antalet företags- och slutanvändare ökar. Företag som tillhandahåller sökmotorer samlar in och lagrar aggregerade dataset som innehåller information om vad användarna sökte efter och hur de interagerade med de resultat som de tillhandahölls. Företag som tillhandahåller sökmotorer samlar in dessa data från sökningar som gjorts på deras egen sökmotor och, i tillämpliga fall, sökningar som gjorts på plattformar tillhörande deras affärspartner nedströms. Grindvaktens tillgång till sådana data om rangordning, sökningar, klickningar och visningar utgör ett viktigt hinder för inträde och expansion, vilket undergräver möjligheten att konkurrera för de sökmotorerna. Grindvakter bör därför vara skyldiga att på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor ge andra företag som tillhandahåller sådana tjänster tillgång till dessa data om rangordning, sökningar, klickningar och visningar i samband med kostnadsfria och betalda sökningar som genereras av konsumenter på sökmotorer, så att de tredjepartsföretagen kan optimera sina tjänster och konkurrera med de centrala plattformstjänsterna i fråga. Sådan tillgång bör också ges till tredje parter som kontrakterats av en sökmotorleverantör, som fungerar som personuppgiftsbiträde för dessa data åt sökmotorn. När en grindvakt ger tillgång till sina sökdata bör den säkerställa att slutanvändares personuppgifter skyddas på lämpligt sätt, bland annat mot eventuella risker för återidentifiering, exempelvis genom anonymisering av personuppgifterna, utan att uppgifternas kvalitet eller användbarhet avsevärt försämras. De relevanta uppgifterna anonymiseras om personuppgifter ändras oåterkalleligt på ett sådant sätt att informationen inte avser en identifierad eller identifierbar fysisk person eller om personuppgifterna anonymiseras på ett sådant sätt att den registrerade inte eller inte längre är identifierbar.
- (62) För programvarubutiker, sökmotorer och onlinebaserade sociala nätverkstjänster som förtecknas i beslutet om betecknande bör grindvakter offentliggöra och tillämpa allmänna villkor för tillträde som bör vara rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande. De allmänna villkoren bör föreskriva en unionsbaserad alternativ tvistlösningsmekanism som är lättillgänglig, opartisk, oberoende och kostnadsfri för företagsanvändaren, utan att det påverkar företagsanvändarens egen kostnad och proportionella åtgärder som syftar till att förhindra att företagsanvändare missbrukar tvistlösningsmekanismen. Tvistlösningsmekanismen bör inte påverka företagsanvändares rätt att begära prövning vid rättsliga myndigheter i enlighet med unionsrätten och nationell rätt. I synnerhet är grindvakter som ger tillgång till programvarubutiker en viktig ingång för de företagsanvändare som försöker nå slutanvändare. Med tanke på obalansen i förhandlingsstyrka mellan de grindvakterna och företagsanvändare av deras programvarubutiker bör de grindvakterna inte tillåtas att införa allmänna villkor, inbegripet prisvillkor, som skulle vara orättvisa eller leda till omotiverad differentiering.

Prissättningen eller andra allmänna villkor för tillträdet bör anses vara orättvisa om de leder till en obalans mellan rättigheter och skyldigheter för företagsanvändare eller ger grindvakten en fördel som är oproportionell i förhållande till den tjänst som grindvakten tillhandahåller för företagsanvändare eller leder till en nackdel för företagsanvändare när de tillhandahåller samma eller liknande tjänster som grindvakten. Följande riktmärken kan användas för att avgöra om de allmänna tillträdesvillkoren är rättvisa: de priser eller villkor som andra leverantörer av programvarubutiker tillämpar på samma eller liknande tjänster, de priser eller villkor som leverantören av programvarubutiken tillämpar på olika tillhörande eller liknande tjänster eller på olika typer av slutanvändare, de priser eller villkor som leverantören av programvarubutiken tillämpar på samma tjänst i olika geografiska regioner, de priser eller villkor som leverantören av programvarubutiken tillämpar på samma tjänst som grindvakten tillhandahåller sig själv. Denna skyldighet bör inte skapa rätt till tillträde och bör inte påverka möjligheten för leverantörerna av programvarubutiker, sökmotorer och onlinebaserade sociala nätverkstjänster att ta det ansvar som krävs i kampen mot olagligt och oönskat innehåll i enlighet med en förordning om en inre marknad för digitala tjänster.

- (63) Grindvakter kan göra det svårare för företagsanvändare och slutanvändare att säga upp en central plattformstjänst som de tidigare har abonnerat på. Därför bör regler fastställas för att undvika en situation där grindvakter undergräver företagsanvändares och slutanvändares rätt att fritt välja vilken central plattformstjänst de använder. För att skydda företagsanvändares och slutanvändares fria val bör grindvakter inte ha rätt att göra det onödigt svårt eller komplicerat för företagsanvändare eller slutanvändare att säga upp en central plattformstjänst. Att avsluta ett konto eller ett abonnemang bör inte göras mer komplicerat än att öppna ett konto eller att abonnera på samma

tjänst. Grindvakter bör inte ta ut ytterligare avgifter när de avslutar avtal med sina slutanvändare eller företagsanvändare. Grindvakter bör säkerställa att villkoren för att säga upp avtal alltid är proportionella och inte orsakar onödiga svårigheter för slutanvändare, till exempel när det gäller skälen för uppsägning, uppsägningstiden eller formen för en sådan uppsägning. Detta påverkar inte tillämpningen av nationell lagstiftning som är tillämplig i enlighet med unionsrätten och som fastställer rättigheter och skyldigheter när det gäller villkor för slutanvändares uppsägning av tillhandahållandet av centrala plattformstjänster.

- (64) Avsaknaden av interoperabilitet ger grindvakter som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster möjlighet att dra nytta av starka nätverkseffekter som minskar öppenheten för konkurrens. Oavsett om slutanvändare använder sig av multihoming eller inte, tillhandahåller grindvakter dessutom ofta nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som en del av sina ekosystem av plattformar, och detta förvärrar inträdeshindren för alternativa leverantörer av sådana tjänster och ökar kostnaderna för slutanvändare vid byte. Utan att det påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972⁽¹⁴⁾ och, i synnerhet, de villkor och förfaranden som föreskrivs i artikel 61 i det direktivet, bör grindvakter därför kostnadsfritt och på begäran säkerställa interoperabilitet med vissa grundläggande funktioner i deras nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som de tillhandahåller sina egna slutanvändare för tredjepartsleverantörer av sådana tjänster.

Grindvakter bör säkerställa interoperabilitet för tredjepartsleverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som erbjuder eller avser att erbjuda sina nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster till slutanvändare och företagsanvändare i unionen. För att underlätta det praktiska genomförandet av sådan interoperabilitet bör den berörda grindvakten vara skyldig att offentliggöra ett referenserbjudande som fastställer de närmare tekniska uppgifterna och de allmänna villkoren för interoperabilitet med dess nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. I tillämpliga fall bör kommissionen kunna samråda med Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation i syfte att fastställa huruvida de närmare tekniska uppgifter och de allmänna villkor som offentliggjorts i referenserbjudandet och som grindvakten avser att genomföra eller har genomfört säkerställer fullgörande av denna skyldighet.

I samtliga fall bör grindvakten och den begärande leverantören säkerställa att interoperabiliteten inte undergräver en hög nivå av säkerhet och dataskydd i linje med deras skyldigheter enligt denna förordning och tillämplig unionsrätt, i synnerhet förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG. Skyldigheten till interoperabilitet bör inte påverka den information och de val som ska göras tillgängliga för slutanvändare av grindvaktens nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och den begärande leverantören inom ramen för denna förordning och annan unionsrätt, särskilt förordning (EU) 2016/679.

- (65) För att säkerställa att de skyldigheter som fastställs i denna förordning är ändamålsenliga och samtidigt se till att de skyldigheterna är begränsade till vad som är nödvändigt för att säkerställa öppenheten för konkurrens och åtgärda de skadliga effekterna av grindvaktens otillbörliga metoder, är det viktigt att tydligt definiera och begränsa dem så att grindvakten kan uppfylla dem till fullo och samtidigt till fullo efterleva tillämplig lagstiftning, i synnerhet förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG samt lagstiftning om konsumentskydd, cybersäkerhet, produktsäkerhet och tillgänglighetskrav, inbegripet Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 och (EU) 2016/2102⁽¹⁵⁾. Grindvakter bör säkerställa inbyggd överensstämmelse med denna förordning. Därför bör de nödvändiga åtgärderna i möjligaste mån integreras i den tekniska utformning som grindvakterna använder.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36).

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (EUT L 327, 2.12.2016, s. 1).

Det kan i vissa fall vara lämpligt att kommissionen, efter en dialog med den berörda grindvakten och efter att ha gett tredje parter möjlighet att lämna synpunkter, ytterligare specificerar vissa av de åtgärder som den berörda grindvakten bör vidta för att effektivt fullgöra skyldigheter som kan komma att specificeras ytterligare eller, vid kringgående, samtliga skyldigheter. I synnerhet bör en sådan ytterligare specificering vara möjlig om fullgörandet av en skyldighet som kan komma att specificeras ytterligare kan påverkas av variationer i tjänster inom en enda kategori av centrala plattformstjänster. Grindvakten bör därför kunna begära att kommissionen ska inleda en process där kommissionen ytterligare kan specificera vissa av de åtgärder som den berörda grindvakten bör vidta för att effektivt fullgöra de skyldigheterna.

Kommissionen bör ha utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller huruvida och när sådan ytterligare specificering bör tillhandahållas, samtidigt som principerna om likabehandling, proportionalitet och god förvaltning respekteras. I detta avseende bör kommissionen ange huvudskälen för sin bedömning, inbegripet eventuella prioriteringar avseende övervakningen av regelefterlevnaden. Denna process bör inte användas för att undergräva ändamålsenligheten i denna förordning. Processen påverkar inte heller kommissionens befogenheter att anta ett beslut där det fastställs att en grindvakt har underlåtit att fullgöra någon av de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning, inbegripet möjligheten att förelägga böter eller viten. Kommissionen bör kunna återuppta förfarandet, bland annat om det visar sig att de specificerade åtgärderna inte är ändamålsenliga. Genom ett återupptagande på grund av en icke ändamålsenlig specificering som antagits genom beslut bör kommissionen kunna ändra specificeringen inför framtiden. Kommissionen bör också kunna fastställa en rimlig tidsperiod inom vilken förfarandet kan återupptas om det visar sig att de specificerade åtgärderna inte är ändamålsenliga.

- (66) Som ett ytterligare led i att säkerställa proportionalitet bör grindvakter ges möjlighet att, i den utsträckning det är nödvändigt, begära tillfälligt upphävande av en specifik skyldighet under exceptionella omständigheter som ligger utanför grindvaktens kontroll, till exempel en oförutsedd extern chock som tillfälligt har eliminerat en betydande del av slutanvändares efterfrågan på den relevanta centrala plattformstjänsten, om grindvakten visar att fullgörandet av en särskild skyldighet äventyrar den ekonomiska bärkraften hos den berörda grindvaktens verksamhet i unionen. Kommissionen bör identifiera de exceptionella omständigheter som motiverar det tillfälliga upphävandet, och se över beslutet regelbundet för att bedöma huruvida villkoren för beviljandet fortfarande är giltiga.
- (67) I undantagsfall, som grundas på hänsyn till folkhälsa eller allmän säkerhet som fastställs i unionsrätten och tolkas av domstolen, bör kommissionen kunna besluta att en viss skyldighet inte gäller en viss central plattformstjänst. Om sådana allmänintressen skadas skulle detta kunna tyda på att kostnaderna för samhället som helhet för att genomföra en viss skyldighet i ett visst undantagsfall är för höga och därmed oproportionella. I lämpliga fall bör kommissionen kunna underlätta fullgörandet genom att bedöma om ett begränsat och vederbörligen motiverat tillfälligt upphävande eller ett begränsat och vederbörligen motiverat undantag är berättigat. Därigenom bör proportionaliteten i skyldigheterna i denna förordning säkerställas utan att de avsedda förhandseffekterna på rättvisan och öppenheten för konkurrens undergrävs. När ett sådant undantag beviljas bör kommissionen se över sitt beslut varje år.
- (68) Grindvakter bör, inom tidsfristen för att fullgöra de skyldigheter de är ålagda enligt denna förordning, genom obligatorisk rapportering informera kommissionen om de åtgärder som de avser att vidta eller har vidtagit för att säkerställa effektivt fullgörande av de skyldigheterna, inbegripet åtgärderna för efterlevnad av förordning (EU) 2016/679, i den mån som de är relevanta för fullgörandet av de skyldigheter som föreskrivs enligt den här förordningen, vilket bör göra det möjligt för kommissionen att fullgöra sina skyldigheter enligt den här förordningen. Dessutom bör en tydlig och heltäckande icke-konfidentiell sammanfattning av denna information göras tillgänglig för allmänheten, samtidigt som hänsyn tas till grindvaktens berättigade intresse av att skydda sina affärshemligheter och andra konfidentiella uppgifter. Denna icke-konfidentiella publikation bör göra det möjligt för tredje parter att bedöma om grindvakterna fullgör de skyldigheter som fastställs i denna förordning. Rapporteringen bör inte påverka några av kommissionens åtgärder för efterlevnadskontroll vid någon tidpunkt efter rapporteringen. Kommissionen bör offentliggöra en länk till den icke-konfidentiella sammanfattningen av rapporten online och all annan offentlig information på grundval av informationskyldigheterna enligt denna förordning, i syfte att säkerställa att sådan information är tillgänglig på ett användbart och heltäckande sätt, särskilt för små och medelstora företag.

- (69) Grindvakters skyldigheter bör endast uppdateras om det upptäcks specifika nya metoder, där man efter en grundlig undersökning av deras art och inverkan fastställer att de är otillbörliga eller begränsar öppenheten för konkurrens på samma sätt som de otillbörliga metoder som fastställs i denna förordning, samtidigt som de potentiellt undgår att omfattas av den befintliga uppsättningen skyldigheter. Kommissionen bör kunna inleda en utredning i syfte att avgöra om de befintliga skyldigheterna behöver uppdateras, antingen på kommissionens eget initiativ eller till följd av en motiverad begäran från minst tre medlemsstater. När medlemsstaterna lägger fram sådana motiverade begäranden bör det vara möjligt för dem att inkludera information om nyligen introducerade erbjudanden om produkter, tjänster, programvara eller funktioner som kan innebära problem när det gäller öppenhet för konkurrens eller rättvisa, oavsett om de genomförs inom ramen för befintliga centrala plattformstjänster eller inte. I de fall då kommissionen efter en marknadsundersökning anser det vara nödvändigt att ändra väsentliga delar av denna förordning, till exempel genom att införa nya skyldigheter som avviker från de frågor om öppenhet för konkurrens och rättvisa som åtgärdas genom denna förordning, bör kommissionen lägga fram ett förslag om att ändra denna förordning.
- (70) Med tanke på grindvakters betydande ekonomiska styrka är det viktigt att skyldigheterna tillämpas på ett ändamålsenligt sätt och inte kringgås. Därför bör reglerna i fråga gälla varje metod som en grindvakt tillämpar, oberoende av dess form och oberoende av om den är avtalsmässig, kommersiell, teknisk eller av annan art, i den mån metoden motsvarar den typ av metoder som omfattas av en av de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning. Grindvakter bör inte bete sig på ett sätt som skulle undergräva ändamålsenligheten i de förbud och skyldigheter som fastställs i denna förordning. Sådant beteende inbegriper den utformning som grindvakten använder, presentation av slutanvändares val på ett icke-neutralt sätt, eller användning av strukturen, funktionen eller driftsättet för ett användargränssnitt eller en del av detta för att undergräva eller försämra användarnas autonomi, beslutsfattande eller valmöjligheter. Vidare bör grindvakten inte tillåtas att bete sig på ett sätt som undergräver interoperabiliteten enligt kraven i denna förordning genom att till exempel tillämpa oberättigade tekniska skyddsåtgärder, diskriminerande villkor för tjänsten, olagliga anspråk på upphovsrätt till programmeringsgränssnitt eller tillhandahållande av missvisande uppgifter. Grindvakter bör inte få kringgå sitt betecknande genom att på ett konstlat sätt segmentera, dela, underindela, fragmentera eller splittra sin centrala plattformstjänst för att kringgå de kvantitativa tröskelvärden som fastställs i denna förordning.
- (71) För att säkerställa att översynen av grindvakters status är verkningsfull, och för att göra det möjligt att anpassa förteckningen över de centrala plattformstjänster som tillhandahålls av en grindvakt, bör grindvakter informera kommissionen om alla planerade förvärv, innan de genomförs, av andra företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster eller andra tjänster som tillhandahålls inom den digitala sektorn eller andra tjänster som möjliggör insamling av data. Den informationen bör inte bara fungera som underlag för översynsförfarandet när det gäller enskilda grindvakters status, utan kommer också att vara avgörande för att övervaka bredare trender rörande öppenheten för konkurrens inom den digitala sektorn och kan därför vara en användbar faktor att beakta i samband med de marknadsundersökningar som föreskrivs i denna förordning. Dessutom bör kommissionen informera medlemsstaterna om sådan information, med tanke på att informationen kan användas för nationell koncentrationskontroll och eftersom den nationella behöriga myndigheten under vissa omständigheter har möjlighet att hänvisa sådana förvärv till kommissionen för koncentrationskontroll. Kommissionen bör också årligen offentliggöra en förteckning över de förvärv som den har informerats om av grindvakten. I syfte att säkerställa att informationen är så transparent som krävs och kan användas för de olika syften som föreskrivs i denna förordning bör grindvakter tillhandahålla information om åtminstone de företag som berörs av koncentrationen, deras årliga omsättning inom unionen och globalt, deras verksamhetsområde, inbegripet sådan verksamhet som är direkt relaterad till koncentrationen, transaktionsvärdet eller en uppskattning av detta, en sammanfattning av koncentrationen, inbegripet dess art och bakgrund, samt en förteckning över de medlemsstater som berörs av insatsen.
- (72) Slut användares intressen i fråga om dataskydd och integritet är relevanta för alla bedömningar av möjliga negativa effekter av grindvaktens observerade praxis att samla in och lagra stora mängder data från slutanvändare. En lämplig grad av transparens i de profileringsmetoder som grindvakter använder, inbegripet men inte begränsat till profilering i den mening som avses i artikel 4.4 i förordning (EU) 2016/679, gör det lättare att konkurrera med centrala plattformstjänster. Genom transparens utsätts grindvakter för yttre påtryckningar om att inte göra djupgående konsumentprofilering till branschstandard, med tanke på att potentiella nya aktörer eller nystartade företag inte kan få tillgång till data i samma utsträckning och djup, och i samma omfattning. Ökad transparens bör göra det möjligt för andra företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster att differentiera sig bättre genom att använda överlägsna garantier för den personliga integriteten.

För att säkerställa en miniminivå av effektivitet hos denna transparenskyldighet bör grindvakter åtminstone tillhandahålla en beskrivning, granskad genom en oberoende revision, av den grund på vilken profileringen utförs, inbegripet om personuppgifter och data som härrör från användaraktiviteter i enlighet med förordning (EU) 2016/679 används, vilken behandling som görs, för vilka ändamål profilen förbereds och slutligen används, hur länge profileringen pågår, hur profileringen påverkar grindvaktens tjänster, samt vilka åtgärder som vidtagits för att på ett ändamålsenligt sätt göra det möjligt för slutanvändare att få kännedom om den relevanta användningen av sådan profilering, och för att begära deras samtycke eller ge dem möjlighet att vägra eller ta tillbaka samtycke. Kommissionen bör överlämna den genom revision granskade beskrivningen till Europeiska dataskyddsstyrelsen för att informera om efterlevnaden av unionens dataskyddsregler. Kommissionen bör ges befogenhet att utarbeta metoden och förfarandet för den genom en revision granskade beskrivningen i samråd med Europeiska datatillsynsmannen, Europeiska dataskyddsstyrelsen, det civila samhället och experter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 182/2011⁽¹⁶⁾ och (EU) 2018/1725⁽¹⁷⁾ och reglerna för kommittéförfarandet.

- (73) För att säkerställa att målen för denna förordning fullständigt och varaktigt uppnås bör kommissionen kunna bedöma om ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster bör betecknas som grindvakt utan att det uppnår de kvantitativa tröskelvärden som fastställs i denna förordning, om en grindvakt systematiskt bristande fullgörande motiverar att ytterligare korrigerande åtgärder vidtas, om fler tjänster inom den digitala sektorn bör läggas till i förteckningen över centrala plattformstjänster, och om ytterligare metoder som på liknande sätt är otillbörliga och begränsar de digitala marknadernas öppenhet behöver utredas. En sådan bedömning bör baseras på marknadsundersökningar som ska utföras inom en lämplig tidsram, med hjälp av tydliga förfaranden och tidsfrister, för att stödja denna förordnings förhandseffekt på öppenheten och rättvisan inom den digitala sektorn, och för att ge den rättsäkerhet som krävs.
- (74) På grundval av en marknadsundersökning bör kommissionen kunna fastställa att ett företag som tillhandahåller en central plattformstjänst uppfyller alla övergripande kvalitativa kriterier för att identifieras som grindvakt. Det företaget bör då i princip fullgöra alla relevanta skyldigheter som fastställs i denna förordning. För grindvakter som av kommissionen har betecknats som sådana på grund av att de förväntas nå en fast förankrad och varaktig ställning inom en nära framtid bör kommissionen dock endast införa sådana skyldigheter som är nödvändiga och lämpliga för att förhindra att berörda grindvakter uppnår en fast förankrad och varaktig ställning i sin verksamhet. När det gäller sådana nya grindvakter bör kommissionen ta hänsyn till att denna status i princip är av tillfällig natur, och det bör därför vid en given tidpunkt beslutas om huruvida ett sådant företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster bör omfattas av alla skyldigheter för grindvakter, eftersom det har uppnått en fast förankrad och varaktig ställning, eller om villkoren för betecknandet slutligen inte uppfylls och att alla tidigare ålagda skyldigheter därför borde undantas.
- (75) Kommissionen bör undersöka och bedöma om ytterligare beteendemässiga korrigerande åtgärder eller, i förekommande fall, strukturella korrigerande åtgärder är motiverade för att säkerställa att grindvakten inte kan motverka målen i denna förordning genom att systematiskt underlåta att fullgöra en eller flera av de skyldigheter som fastställs i denna förordning. Detta är fallet när kommissionen har utfärdat minst tre beslut om bristande efterlevnad mot en grindvakt inom en period av åtta år, som kan gälla olika centrala plattformstjänster och olika skyldigheter som fastställs i denna förordning, och om grindvakten har bibehållit, utvidgat eller ytterligare stärkt sin inverkan på den inre marknaden, sina företagsanvändares och slutanvändares ekonomiska beroende av grindvaktens centrala plattformstjänster eller den fasta förankringen av dess ställning. En grindvakt bör anses ha bibehållit, utvidgat eller ytterligare stärkt sin ställning som grindvakt om grindvakten, trots de tillsynsåtgärder som kommissionen vidtar, fortfarande innehar eller ytterligare har befast eller fast förankrat sin betydelse som ingång för företagsanvändare när de ska nå slutanvändare.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

Kommissionen bör i sådana fall ha befogenhet att införa eventuella korrigerande åtgärder, antingen de är beteendemässiga eller strukturella, med vederbörlig hänsyn till proportionalitetsprincipen. I den mån en sådan korrigerande åtgärd är proportionell och nödvändig för att bibehålla eller återställa rättvisa och öppenhet som påverkats av det systematiskt bristande fullgörandet, bör kommissionen i detta sammanhang ha befogenhet att under en begränsad tidsperiod förbjuda grindvakten att ingå en koncentration avseende de centrala plattformstjänsterna eller de andra tjänster som tillhandahålls inom den digitala sektorn eller tjänster som möjliggör insamling av data som påverkas av den systematiska bristande efterlevnaden. I syfte att möjliggöra ett effektivt deltagande av tredje parter och möjligheten att testa korrigerande åtgärder innan de tillämpas bör kommissionen offentliggöra en detaljerad icke-konfidentiell sammanfattning av fallet och de åtgärder som ska vidtas. Kommissionen bör kunna återuppta förfarandet, bland annat om det visar sig att de specificerade korrigerande åtgärderna inte är ändamålsenliga. Genom ett återupptagande på grund av icke ändamålsenliga korrigerande åtgärder som antagits genom beslut bör kommissionen kunna ändra de korrigerande åtgärderna inför framtiden. Kommissionen bör också kunna fastställa en rimlig tidsperiod inom vilken det bör vara möjligt att återuppta förfarandet om det visar sig att de korrigerande åtgärderna inte är ändamålsenliga.

- (76) Om en grindvakt under en undersökning av systematiskt bristande fullgörande erbjuder kommissionen åtaganden, bör kommissionen ha möjlighet att anta ett beslut som gör dessa åtaganden bindande för den berörda grindvakten, om den konstaterar att åtagandena säkerställer att de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning fullgörs effektivt. I det beslutet bör det också konstateras att det inte längre finns skäl för kommissionen att ingripa när det gäller det systematiska bristande fullgörandet som undersöks. Vid bedömning av om de åtaganden som grindvakten erbjuder är tillräckliga för att säkerställa effektivt fullgörande av skyldigheterna enligt denna förordning bör kommissionen tillåtas att ta hänsyn till prov som gjorts av grindvakten för att visa att de erbjudna åtagandena är ändamålsenliga i praktiken. Kommissionen bör kontrollera att beslutet om åtaganden respekteras fullt ut och når sina mål och bör ha rätt att ompröva beslutet om den konstaterar att åtagandena inte är ändamålsenliga.
- (77) Tjänsterna inom den digitala sektorn och de typer av metoder som rör dessa tjänster kan förändras snabbt och i betydande utsträckning. För att säkerställa att denna förordning förblir aktuell och utgör en effektiv och heltäckande rättslig reaktion på de problem som orsakas av grindvakter är det viktigt att föreskriva en regelbunden översyn av förteckningarna över centrala plattformstjänster samt av de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning. Detta är särskilt viktigt för att säkerställa att en metod som sannolikt kan begränsa de centrala plattformstjänsternas öppenhet eller är otillbörlig identifieras. Även om det är viktigt att regelbundet göra en översyn, med tanke på den digitala sektorns dynamiskt föränderliga karaktär, för att säkerställa rättssäkerheten när det gäller de rättsliga villkoren, bör eventuella översyner genomföras inom en rimlig och lämplig tidsram. Genom marknadsundersökningar bör det också säkerställas att kommissionen har en solid bevisgrund som gör det möjligt för den att bedöma huruvida den bör föreslå en ändring av denna förordning för att se över, utöka, eller ytterligare specificera, förteckningarna över centrala plattformstjänster. De bör också säkerställa att kommissionen har en solid bevisgrund som gör det möjligt för den att bedöma huruvida den bör föreslå ändringar av de skyldigheter som fastställs i denna förordning eller om den bör anta en delegerad akt om uppdatering av sådana skyldigheter.
- (78) När det gäller grindvaktens beteenden som inte omfattas av de skyldigheter som fastställs i denna förordning bör kommissionen ha möjlighet att inleda en marknadsundersökning av nya tjänster och nya metoder i syfte att avgöra huruvida de skyldigheter som fastställs i denna förordning ska kompletteras genom en delegerad akt som omfattas av tillämpningsområdet för den befogenhet som fastställs avseende sådana delegerade akter i denna förordning, eller genom ett förslag om ändring av denna förordning. Detta påverkar inte möjligheten för kommissionen att, när så är lämpligt, inleda förfaranden i enlighet med artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget. Sådana förfaranden bör genomföras i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1/2003⁽¹⁸⁾. I fall som är brådskande, på grund av att konkurrensen riskerar att lida allvarlig och irreparabel skada, bör kommissionen överväga att anta interimistiska åtgärder i enlighet med artikel 8 i förordning (EG) nr 1/2003.

⁽¹⁸⁾ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1).

- (79) Om grindvakter använder en metod som är otillbörlig eller som begränsar möjligheten att konkurrera med de centrala plattformstjänster som redan har betecknats enligt denna förordning, men utan att sådana metoder uttryckligen omfattas av de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning, bör kommissionen kunna uppdatera denna förordning genom delegerade akter. Sådana uppdateringar genom delegerade akter bör omfattas av samma utredningsstandard och därför föregås av en marknadsundersökning. Kommissionen bör också tillämpa en fördefinierad standard för att identifiera sådana typer av metoder. Denna rättsliga standard bör säkerställa att den typ av skyldigheter som grindvakter när som helst skulle kunna åläggas enligt denna förordning är tillräckligt förutsägbara.
- (80) För att säkerställa ett effektivt genomförande och en effektiv efterlevnad av denna förordning bör kommissionen ha starka utrednings- och tillsynsbefogenheter, så att den kan utreda, övervakar efterlevnaden av, och bevaka, bestämmelserna i denna förordning, samtidigt som den säkerställer respekten för den grundläggande rätten att höras och få tillgång till handlingarna i ärendet i samband med genomdrivandeförfarandena. Kommissionen bör ha dessa utredningsbefogenheter även för att genomföra marknadsundersökningar, bland annat i syfte att uppdatera och se över denna förordning.
- (81) Kommissionen bör ges befogenhet att begära information som är nödvändig för tillämpningen av denna förordning. Kommissionen bör särskilt ha tillgång till alla relevanta handlingar, data, databaser, algoritmer och den information som behövs för att inleda och genomföra utredningar och övervaka fullgörandet av de skyldigheter som fastställs i denna förordning, oavsett vem som innehar sådan information, oavsett form och format, lagringsmedium eller den plats där de lagras.
- (82) Kommissionen bör direkt kunna begära att företag eller företagssammanslutningar tillhandahåller alla relevanta bevis, data och information. Dessutom bör kommissionen kunna begära all relevant information från behöriga myndigheter i medlemsstaten eller från fysiska eller juridiska personer vid tillämpningen av denna förordning. När företagen följer ett kommissionsbeslut är de skyldiga att besvara frågor om de faktiska omständigheterna och tillhandahålla handlingar.
- (83) Kommissionen bör också ges befogenhet att utföra inspektioner av företag eller företagssammanslutningar och att intervjua alla personer som skulle kunna ha tillgång till användbar information och att protokollföra de uttalanden som gjorts.
- (84) Interimistiska åtgärder kan vara ett betydelsefullt verktyg för att säkerställa att en överträdelse som utreds, så länge en utredning pågår, inte leder till allvarlig och irreparabel skada för grindvaktens företagsanvändare eller slutanvändare. Detta verktyg är viktigt för att undvika en utveckling som kan vara mycket svår för kommissionen att häva genom ett beslut fattat vid förfarandets slut. Kommissionen bör därför ha befogenhet att besluta om interimistiska åtgärder inom ramen för de förfaranden som inletts med sikte på ett eventuellt antagande av ett beslut om bristande efterlevnad. Denna befogenhet bör gälla i fall då kommissionen har gjort ett prima facie-konstaterande av en grindvaktens bristande efterlevnad av skyldigheter och det föreligger en risk för allvarlig och irreparabel skada för grindvaktens företagsanvändare eller slutanvändare. Interimistiska åtgärder bör endast tillämpas under en viss tidsperiod, som antingen upphör när kommissionen har avslutat förfarandet eller omfattar en bestämd period som kan förnyas i den mån detta är nödvändigt och lämpligt.
- (85) Kommissionen bör kunna vidta nödvändiga åtgärder för att övervaka det faktiska genomförandet och fullgörandet av de skyldigheter som fastställs i denna förordning. Sådana åtgärder bör inbegripa en förmåga för kommissionen att utse oberoende externa experter och revisorer, för att bistå kommissionen i denna process, i förekommande fall även från medlemsstaternas behöriga myndigheter, såsom dataskydds- eller konsumentskyddsmyndigheter. När kommissionen utser revisorer bör den säkerställa tillräcklig rotation.

- (86) För att säkerställa att de skyldigheter som åläggs enligt denna förordning fullgörs bör böter och viten kunna åläggas. Därför bör det även fastställas lämpliga nivåer för böter och viten för bristande fullgörande av skyldigheterna och brott mot förfaranderegler i överensstämmelse med lämpliga preskriptionsfrister, i enlighet med proportionalitetsprincipen och principen *ne bis in idem*. Kommissionen och de berörda nationella myndigheterna bör samordna sina tillsynsåtgärder för att säkerställa att dessa principer respekteras. I synnerhet bör kommissionen beakta eventuella böter och viten som åläggs samma juridiska person för samma sakförhållanden genom ett slutligt beslut i förfaranden som rör en överträdelse av andra unionsregler eller nationella regler, för att säkerställa att de totala böter och viten som utdöms står i proportion till de överträdelsernas allvar.
- (87) För att säkerställa en effektiv indrivning av böter som ålagts företagssammanslutningar för överträdelser som dessa har begått är det nödvändigt att fastställa på vilka villkor det bör vara möjligt för kommissionen att kräva betalning av böterna av medlemmar i den företagssammanslutningen, om den inte är solvent.
- (88) I samband med förfaranden som genomförs enligt denna förordning bör det berörda företaget ges rätt att höras av kommissionen, och de beslut som fattas bör ges stor spridning. Samtidigt som rätten till god förvaltning, rätten att få tillgång till handlingarna i ärendet och rätten att höras säkerställs är det viktigt att skydda konfidentiella uppgifter. Dessutom bör kommissionen, med respekt för sekretesskyddet av informationen, se till att all information på vilken beslutet grundas lämnas ut i en omfattning som gör det möjligt för den som beslutet riktar sig till att förstå de omständigheter och överväganden som lett till beslutet. Det är också nödvändigt att säkerställa att kommissionen endast använder information som har samlats in enligt denna förordning med avseende på tillämpningen av denna förordning, såvida inte annat specifikt förutses. Slutligen bör det på vissa villkor vara möjligt att betrakta vissa affärshandlingar, såsom kommunikation mellan advokater och deras klienter, som konfidentiella om de relevanta villkoren är uppfyllda.
- (89) När kommissionen utarbetar icke-konfidentiella sammanfattningar för offentliggörande för att på ett effektivt sätt göra det möjligt för berörda tredje parter att lämna synpunkter, bör den ta vederbörlig hänsyn till företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter och andra konfidentiella uppgifter skyddas.
- (90) En enhetlig, ändamålsenlig och kompletterande tillämpning av tillgängliga rättsliga instrument som är tillämpliga på grindvakter kräver samarbete och samordning mellan kommissionen och nationella myndigheter inom ramen för deras befogenheter. Kommissionen och nationella myndigheter bör samarbeta och samordna de insatser som är nödvändiga för tillämpningen av de tillgängliga rättsliga instrument som är tillämpliga på grindvakter i den mening som avses i denna förordning och respektera den princip om lojalt samarbete som föreskrivs i artikel 4 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Stödet från behöriga myndigheter till kommissionen bör kunna inbegripa att kommissionen förses med alla nödvändiga uppgifter som dessa förfogar över eller att de på begäran bistår kommissionen vid utövandet av dess befogenheter så att kommissionen bättre kan utföra sina uppgifter enligt denna förordning.
- (91) Kommissionen är den enda instans som har befogenhet att kontrollera efterlevnaden av denna förordning. I syfte att stödja kommissionen bör medlemsstaterna kunna ge sina behöriga myndigheter befogenhet att kontrollera efterlevnaden av konkurrensregler för att genomföra utredningar av grindvaktens eventuella bristande efterlevnad av vissa skyldigheter enligt denna förordning. Detta skulle särskilt kunna vara relevant i fall där det från början inte går att fastställa om en grindvaktens beteende kan strida mot denna förordning, mot de konkurrensregler för vilka den nationella behöriga myndigheten har befogenhet att kontrollera efterlevnaden eller båda delarna. Den nationella behöriga myndighet som kontrollerar efterlevnaden av konkurrensregler bör rapportera till kommissionen om sina resultat avseende grindvaktens eventuella bristande efterlevnad av vissa skyldigheter enligt denna förordning, så att kommissionen kan inleda förfaranden för att utreda eventuell bristande efterlevnad i sin roll som enda myndighet med befogenhet att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i denna förordning.

Kommissionen bör ha full frihet att besluta om dessa förfaranden ska inledas. För att undvika överlappande utredningar enligt denna förordning bör den berörda nationella behöriga myndigheten informera kommissionen innan den vidtar sin första utredningsåtgärd med anledning av en grindvacts eventuella bristande efterlevnad av skyldigheterna enligt denna förordning. De nationella behöriga myndigheterna bör också nära samarbeta och samordna med kommissionen när de kontrollerar efterlevnaden av nationella konkurrensregler mot grindvakter, inbegripet när det gäller fastställande av böter. I det syftet bör de informera kommissionen när de inleder förfaranden på grundval av nationella konkurrensregler mot grindvakter och innan de inför skyldigheter för grindvakter i sådana förfaranden. För att undvika dubbelarbete bör det i tillämpliga fall vara möjligt för information om utkastet till beslut i enlighet med artikel 11 i förordning (EG) nr 1/2003 att fungera som underrättelse enligt den här förordningen.

- (92) För att slå vakt om en samordnad tillämpning och efterlevnadskontroll av denna förordning är det viktigt att säkerställa att nationella myndigheter, inbegripet nationella domstolar, har all information som krävs för att säkerställa att deras beslut inte strider mot något beslut som kommissionen har antagit enligt denna förordning. Nationella domstolar bör ha möjlighet att be kommissionen att skicka information eller yttranden i frågor som rör tillämpningen av denna förordning. Samtidigt bör kommissionen kunna lämna muntliga eller skriftliga synpunkter till de nationella domstolarna. Detta påverkar inte de nationella domstolarnas möjlighet att begära ett förhandsavgörande enligt artikel 267 i EUF-fördraget.
- (93) För att säkerställa samstämmighet och faktisk komplementaritet vid genomförandet av denna förordning och av andra sektorsspecifika förordningar som är tillämpliga på grindvakter bör kommissionen dra nytta av sakkunskapen hos en särskild högnivågrupp. Den högnivågruppen bör även i relevanta fall kunna bistå kommissionen genom rådgivning, sakkunskap och rekommendationer i allmänna frågor med anknytning till genomförandet eller efterlevnaden av denna förordning. Högnivågruppen bör bestå av relevanta europeiska organ och nätverk, och dess sammansättning bör säkerställa en hög nivå av sakkunskap och en geografisk balans. Medlemmarna i högnivågruppen bör regelbundet rapportera till de organ och nätverk som de företräder om de uppgifter som utförs inom ramen för gruppen och samråda med dem i detta avseende.
- (94) Eftersom alla beslut som kommissionen fattar enligt denna förordning kan prövas av domstolen i enlighet med EUF-fördraget bör domstolen i enlighet med artikel 261 i EUF-fördraget ha obegränsad behörighet i fråga om böter och viten.
- (95) Kommissionen bör kunna utarbeta riktlinjer för att ge ytterligare vägledning om olika aspekter av denna förordning eller för att bistå företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster vid fullgörandet av skyldigheter enligt denna förordning. Sådan vägledning bör kunna baseras i synnerhet på den erfarenhet som kommissionen får genom övervakningen av efterlevnaden av denna förordning. Kommissionen har ensamrätt att efter eget gottfinnande utfärda riktlinjer enligt denna förordning, och utfärdandet av sådana riktlinjer bör inte anses utgöra en grundläggande del i säkerställandet av att de berörda företagen eller företagsammanslutningarna fullgör sina skyldigheter enligt denna förordning.
- (96) Genomförandet av vissa av grindvakternas skyldigheter, såsom de som avser tillgång till data, dataportabilitet eller interoperabilitet kan underlättas av att tekniska standarder används. I detta avseende bör det vara möjligt för kommissionen att, när så är lämpligt och nödvändigt, begära att europeiska standardiseringsorgan utvecklar dem.
- (97) I syfte att säkerställa öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn överallt i unionen där grindvakter finns bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen när det gäller ändring av den metod som ingår i en bilaga till denna förordning och som fastställer om de kvantitativa tröskelvärdena för aktiva slutanvändare och aktiva företagsanvändare för betecknande av grindvakter är uppfyllda, när det gäller närmare specificering av de ytterligare delar av metoden som inte omfattas av den bilagan, för att fastställa huruvida de kvantitativa tröskelvärdena för beteckning som grindvakt är uppfyllda, och när det gäller komplettering av de befintliga skyldigheter som fastställs i denna förordning, om kommissionen på grundval av en marknadsundersökning har fastställt behovet av att uppdatera skyldigheterna för att åtgärda metoder som begränsar centrala plattformstjänsters öppenhet eller som är otillbörliga och den uppdatering som övervägs omfattas av tillämpningsområdet för den befogenhet som fastställs avseende sådana delegerade akter i den här förordningen.

- (98) När kommissionen antar delegerade akter enligt denna förordning är det särskilt viktigt att den genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning⁽¹⁹⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter bör Europaparlamentet och rådet erhålla alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (99) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning, bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter för att ange åtgärder som ska vidtas av grindvakter för att effektivt fullgöra skyldigheterna enligt denna förordning, tillfälligt upphäva, helt eller delvis, en särskild skyldighet som ålagts en grindvakt, helt eller delvis undanta en grindvakt från en viss skyldighet, ange de åtgärder som en grindvakt ska vidta när den kringgår skyldigheter enligt denna förordning, slutföra en marknadsundersökning för betecknande av grindvakter, ålägga åtgärder vid systematisk bristande efterlevnad, besluta om interimistiska åtgärder mot en grindvakt, göra åtaganden bindande för en grindvakt, redovisa sina resultat om bristande efterlevnad, fastställa det slutliga vitesbeloppet, fastställa formen, innehållet och andra detaljer för underrättelser, inlämning av uppgifter, motiverade begäranden och rapporter om efterlevnad som översänds av grindvakter, fastställa operativa och tekniska arrangemang i syfte att genomföra interoperabilitet samt metoden och förfarandet för den genom revision granskade beskrivningen av de tekniker som används för profilering av konsumenter, föreskriva praktiska arrangemang för förfaranden, förlängning av tidsfrister, utövande av rättigheter under förfaranden, villkor för offentliggörande samt samarbete och samordning mellan kommissionen och de nationella myndigheterna. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med förordning (EU) nr 182/2011.
- (100) Granskningsförfarandet bör tillämpas vid antagandet av en genomförandeakt om de praktiska arrangemangen för samarbete och samordning mellan kommissionen och medlemsstaterna. Det rådgivande förfarandet bör tillämpas för de återstående genomförandeakter som avses i denna förordning. Motiveringen till det är att dessa återstående genomförandeakter avser praktiska aspekter av de förfaranden som fastställs i denna förordning, såsom form, innehåll och andra aspekter av förfarandets olika etapper, de praktiska arrangemangen för olika etapper i förfarandet såsom exempelvis förlängningen av tidsfrister i förfarandena eller rätten att höras, samt enskilda genomförandebeslut som riktar sig till en grindvakt.
- (101) I enlighet med förordning (EU) nr 182/2011 bör varje medlemsstat vara företräd i den rådgivande kommittén och besluta om sammansättningen av sin delegation. En sådan delegering kan inbegripa bland annat experter från de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna som har relevant sakkunskap för en specifik fråga som läggs fram för den rådgivande kommittén.
- (102) Visselblåsare kan göra behöriga myndigheter uppmärksamma på ny information som kan hjälpa de behöriga myndigheterna att upptäcka överträdelser av denna förordning och påföra sanktioner. Det bör säkerställas att det finns lämpliga arrangemang som ger visseblåsare möjlighet att uppmärksamma de behöriga myndigheterna på faktiska eller potentiella överträdelser av denna förordning och skyddar visseblåsare mot repressalier. I detta syfte bör det i denna förordning föreskrivas att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937⁽²⁰⁾ är tillämpligt på rapportering av överträdelser av denna förordning och på skydd av personer som rapporterar sådana överträdelser.
- (103) För att öka rättssäkerheten bör tillämpligheten, i enlighet med denna förordning, av direktiv (EU) 2019/1937 på rapporter om överträdelser av denna förordning och på skyddet av personer som rapporterar sådana överträdelser återspeglas i det direktivet. Bilagan till direktiv (EU) 2019/1937 bör därför ändras i enlighet med detta. Det ankommer på medlemsstaterna att säkerställa att denna ändring återspeglas i deras införlivandeåtgärder som antas i enlighet med direktiv (EU) 2019/1937, även om antagandet av nationella införlivandeåtgärder inte är ett villkor för att direktivet ska vara tillämpligt på rapportering av överträdelser av denna förordning och på skyddet av rapporterade personer från och med den dag då denna förordning börjar tillämpas.

⁽¹⁹⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (EUT L 305, 26.11.2019, s. 17).

- (104) Konsumenter bör ha rätt att åberopa sina rättigheter i förhållande till de skyldigheter som infördes för grindvakter enligt denna förordning genom grupptalan i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828 ⁽²¹⁾. I detta syfte bör det i denna förordning föreskrivas att direktiv (EU) 2020/1828 är tillämpligt på grupptalan om grindvaktens överträdelser av bestämmelserna i denna förordning när dessa skadar eller kan skada konsumenternas kollektiva intressen. Bilagorna till det direktivet bör därför ändras i enlighet med detta. Det ankommer på medlemsstaterna att se till att denna ändring återspeglas i deras införlivandeåtgärder som antas i enlighet med direktiv (EU) 2020/1828, även om antagandet av nationella införlivandeåtgärder i detta avseende inte är ett villkor för att det direktivet ska vara tillämpligt på den grupptalan. Tillämpligheten av direktiv (EU) 2020/1828 på grupptalan om grindvaktens överträdelser av bestämmelserna i denna förordning när dessa skadar eller kan skada konsumenternas kollektiva intressen, bör inledas på datumen för tillämpning av medlemsstaternas lagar och andra författningar som är nödvändiga för att införliva det direktivet eller på datumet för tillämpning av denna förordning, beroende på vilket som inträffar sist.
- (105) Kommissionen bör regelbundet utvärdera denna förordning och noga övervaka dess effekter i fråga om öppenhet och rättvisa på affärsförbindelser i onlineplattformsekonomin, särskilt i syfte att fastställa behovet av ändringar mot bakgrund av relevant teknisk eller kommersiell utveckling. Utvärderingen bör inbegripa en regelbunden översyn av förteckningen över centrala plattformstjänster och de skyldigheter som gäller för grindvakter, liksom deras efterlevnad, i syfte att säkerställa att de digitala marknaderna i hela unionen är öppna och rättvisa. I det sammanhanget bör kommissionen också utvärdera tillämpningsområdet för skyldigheten avseende nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänsters interoperabilitet. För att få en bred överblick över utvecklingen inom den digitala sektorn bör man inom ramen för utvärderingen ta hänsyn till medlemsstaternas och de berörda parternas erfarenheter. Kommissionen bör i detta avseende även kunna beakta de yttranden och rapporter som lagts fram för den av observationscentrumet för onlineplattformsekonomin, som först inrättades genom kommissionens beslut C(2018)2393 av den 26 april 2018. Till följd av utvärderingen bör kommissionen vidta lämpliga åtgärder. Kommissionen bör ha som mål att upprätthålla en hög skyddsnivå och respekt för de gemensamma rättigheterna och värdena, särskilt jämlikhet och icke-diskriminering, när den gör bedömningar och översyner av praxis och skyldigheter enligt denna förordning.
- (106) Utan att det påverkar budgetförfarandet, och genom befintliga finansieringsinstrument, bör kommissionen tilldelas tillräckliga personalresurser och ekonomiska och tekniska resurser för att säkerställa att den kan utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt och utöva sina befogenheter med avseende på efterlevnaden av denna förordning.
- (107) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att säkerställa en öppen och rättvis digital sektor i allmänhet och öppna och rättvisa centrala plattformstjänster i synnerhet, för att främja innovation, högkvalitativa digitala produkter och digitala tjänster, rättvisa och konkurrenskraftiga priser samt hög kvalitet och urval för slutanvändare i den digitala sektorn, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av grindvakternas affärsmodeller och verksamhet samt storleken på och effekterna av deras verksamhet, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (108) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med artikel 42 i förordning (EU) 2018/1725 och avgav ett yttrande den 10 februari 2021 ⁽²²⁾.
- (109) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt artiklarna 16, 47 och 50. Tolkningen och tillämpningen av denna förordning bör således respektera dessa rättigheter och principer.

⁽²¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828 av den 25 november 2020 om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen och om upphävande av direktiv 2009/22/EG (EUT L 409, 4.12.2020, s. 1).

⁽²²⁾ EUT C 147, 26.4.2021, s. 4.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

INNEHÅLL, TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Innehåll och tillämpningsområde

1. Syftet med denna förordning är att bidra till en välfungerande inre marknad genom fastställande av harmoniserade regler som för alla företag säkerställer öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn i hela unionen där grindvakter finns, till gagn för företagsanvändare och slutanvändare.
2. Denna förordning är tillämpligt på centrala plattformstjänster som tillhandahålls eller erbjuds av grindvakter till företagsanvändare som är etablerade i unionen eller slutanvändare som är etablerade eller befinner sig i unionen, oavsett grindvakternas etableringsort eller hemvist och oberoende av vilken lag som annars skulle vara tillämplig på tillhandahållandet av tjänster.
3. Denna förordning är inte tillämplig på marknader som avser
 - a) elektroniska kommunikationsnät enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - b) andra elektroniska kommunikationstjänster enligt definitionen i artikel 2.4 i direktiv (EU) 2018/1972 än sådana som avser nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.
4. När det gäller interpersonella kommunikationstjänster enligt definitionen i artikel 2.5 i direktiv (EU) 2018/1972 påverkar denna förordning inte de befogenheter och ansvarsområden som tilldelats de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter i enlighet med artikel 61 i det direktivet.
5. För att undvika fragmentering av den inre marknaden ska medlemsstaterna inte ålägga grindvakter ytterligare skyldigheter genom lagar och andra författningar i syfte att säkerställa öppna och rättvisa marknader. Inget i denna förordning hindrar medlemsstaterna från att ålägga skyldigheter för företag, inbegripet företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster, för frågor som inte omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning, förutsatt att dessa skyldigheter är förenliga med unionsrätten och inte uppkommer på grund av de berörda företagens status som grindvakt i den mening som avses i denna förordning.
6. Denna förordning påverkar inte tillämpningen av artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget. Den påverkar inte heller tillämpningen av
 - a) nationella konkurrensregler som förbjuder konkurrensbegränsande avtal, beslut av företagssammanslutningar, samordnade förfaranden och missbruk av dominerande ställning,
 - b) nationella konkurrensregler som förbjuder andra former av ensidigt beteende i den mån de tillämpas på andra företag än grindvakter eller innebär att grindvakter åläggs ytterligare skyldigheter, och
 - c) rådets förordning (EG) nr 139/2004 ⁽²³⁾ och nationella bestämmelser om koncentrationskontroll.

⁽²³⁾ Rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (EG:s koncentrationsförordning) (EUT L 24, 29.1.2004, s. 1).

7. Nationella myndigheter får inte fatta beslut som strider mot ett beslut som kommissionen har antagit enligt denna förordning. Kommissionen och medlemsstaterna ska ha ett nära samarbete och samordna sina tillsynsåtgärder på grundval av de principer som fastställs i artiklarna 37 och 38.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *grindvakt*: ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster vilket betecknats i enlighet med artikel 3.
2. *central plattformstjänst* avser något av följande:
 - a) Onlinebaserade förmedlingstjänster.
 - b) Sökmotorer.
 - c) Onlinebaserade sociala nätverkstjänster.
 - d) Videodelningsplattformstjänster.
 - e) Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.
 - f) Operativsystem.
 - g) Webbläsare.
 - h) Virtuella assistenter.
 - i) Molntjänster.
 - j) Onlinebaserade annonseringstjänster, inbegripet annonseringsnätverk, annonsutbyten och andra annonsförmedlingstjänster, som tillhandahålls av ett företag som tillhandahåller någon av de centrala plattformstjänster som förtecknas i leden a–i.
3. *informationssamhällets tjänster*: varje tjänst enligt definitionen i artikel 1.1 b i direktiv (EU) 2015/1535.
4. *den digitala sektorn*: sektorn för produkter och tjänster som tillhandahålls med hjälp av eller genom informations-samhällets tjänster.
5. *onlinebaserade förmedlingstjänster*: onlinebaserade förmedlingstjänster enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2019/1150.
6. *sökmotor*: en sökmotor enligt definitionen i artikel 2.5 i förordning (EU) 2019/1150.
7. *onlinebaserad social nätverkstjänst*: en plattform som gör det möjligt för slutanvändare att ansluta sig till och kommunicera med varandra, dela innehåll och upptäcka andra användare och annat innehåll via flera olika enheter, särskilt via chattar, inlägg, videor och rekommendationer.
8. *videodelningsplattformstjänst*: en videodelningsplattformstjänst enligt definitionen i artikel 1.1 aa i direktiv 2010/13/EU.
9. *nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst*: en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst enligt definitionen i artikel 2.7 i direktiv (EU) 2018/1972.
10. *operativsystem*: en systemprogramvara som kontrollerar maskinvarans eller programvarans grundläggande funktioner och gör det möjligt för programvaruapplikationer att köras på den.
11. *webbläsare*: en programvaruapplikation som gör det möjligt för slutanvändare att få tillgång till och interagera med webbinnehåll på servrar som är anslutna till nätverk såsom internet, inbegripet fristående webbläsare och webbläsare som är integrerade eller inkapslade i programvara eller liknande.

12. *virtuell assistent*: en programvara som kan behandla begäranden, utföra uppgifter eller besvara frågor baserade på ljud, bild, skrift, gester eller rörelser och som på grundval av dessa begäranden, uppgifter eller frågor ger tillgång till andra tjänster eller styr anslutna/fysiska enheter.
13. *molntjänst*: en molntjänst enligt definitionen i artikel 4.19 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 ⁽²⁴⁾.
14. *programvarubutiker*: en typ av onlinebaserade förmedlingstjänster som är inriktad på programvaruapplikationer som förmedlad produkt eller tjänst.
15. *programvaruapplikation*: varje digital produkt eller tjänst som körs på ett operativsystem.
16. *betaltjänst*: en betaltjänst enligt definitionen i artikel 4.3 i direktiv (EU) 2015/2366.
17. *teknisk tjänst som stöder betaltjänster*: en tjänst i den mening som avses i artikel 3 j i direktiv (EU) 2015/2366.
18. *betalningssystem för köp i app*: en programvaruapplikation, en tjänst eller ett användargränssnitt som underlättar köp av digitalt innehåll eller digitala tjänster i en programvaruapplikation, inbegripet innehåll, abonnemang, funktioner eller egenskaper, och betalningen för sådana köp.
19. *identifieringstjänst*: en typ av tjänst som tillhandahålls tillsammans med eller som stöd för centrala plattformstjänster och som möjliggör någon form av kontroll av slutanvändares eller företagsanvändares identitet, oavsett vilken teknik som används.
20. *slutanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som använder centrala plattformstjänster på annat sätt än som företagsanvändare.
21. *företagsanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som affärs- eller yrkesmässigt använder centrala plattformstjänster i syfte att eller i samband med att tillhandahålla varor eller tjänster till slutanvändare.
22. *rangordning*: den relativa position som tilldelas varor eller tjänster som erbjuds via onlinebaserade förmedlingstjänster, onlinebaserade sociala nätverkstjänster, videodelningsplattformstjänster eller virtuella assistenter, eller den relevans som sökresultat ges av sökmotorer, såsom dessa presenteras, organiseras eller vidarebefordras av företag som tillhandahåller onlinebaserade förmedlingstjänster, onlinebaserade sociala nätverkstjänster, videodelningsplattformstjänster, virtuella assistenter eller sökmotorer, oavsett vilka tekniska medel som används för sådan presentation, organisation eller vidarebefordran och oavsett om endast ett resultat presenteras eller vidarebefordras.
23. *sökresultat*: all information i vilket format som helst, inbegripet text, grafik, tal eller andra utdata, som returneras som svar på och med anknytning till en sådan sökfråga, oavsett om den information som returneras är ett betalt eller obetalt resultat, ett direkt svar eller en produkt, en tjänst eller information som erbjuds i samband med de organiska resultaten eller visas tillsammans med eller helt eller delvis är inbäddad i dem.
24. *data*: varje digital återgivning av handlingar, fakta eller information och varje sammanställning av sådana handlingar, fakta eller information, även i form av ljudupptagningar, bildupptagningar eller audiovisuella upptagningar.
25. *personuppgifter*: personuppgifter enligt definitionen i artikel 4.1 i förordning (EU) 2016/679.
26. *icke-personuppgifter*: andra uppgifter än personuppgifter.
27. *företag*: en enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett juridisk form och hur den finansieras, inbegripet alla anknutna eller anslutna företag som bildar en grupp genom ett annat företags direkta eller indirekta kontroll över ett företag.

⁽²⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen (EUT L 194, 19.7.2016, s. 1).

28. *kontroll*: möjligheten att utöva ett avgörande inflytande på ett företag i den mening som avses i artikel 3.2 i förordning (EG) nr 139/2004.
29. *interoperabilitet*: möjligheten att utbyta information och ömsesidigt använda den information som har utbytt genom gränssnitt eller andra lösningar, så att alla maskinvaru- eller programvaruelement fungerar ihop med annan maskinvara och programvara och med användare på alla sätt som de är avsedda att fungera på.
30. *omsättning*: ett företags intäkter i den mening som avses i artikel 5.1 i förordning (EG) nr 139/2004.
31. *profilering*: profilering enligt definitionen i artikel 4.4 i förordning (EU) 2016/679.
32. *samtycke*: samtycke enligt definitionen i artikel 4.11 i förordning (EU) 2016/679.
33. *nationell domstol*: en domstol i en medlemsstat i den mening som avses i artikel 267 i EUF-fördraget.

KAPITEL II

GRINDVAKTER

Artikel 3

Betecknande som grindvakt

1. Ett företag ska betecknas som grindvakt om
 - a) det har en betydande inverkan på den inre marknaden,
 - b) det tillhandahåller en central plattformstjänst som är en viktig ingång för företagsanvändare för att nå ut till slutanvändare, och
 - c) det har en fast förankrad och varaktig ställning i sin verksamhet eller det kan förutses att det kommer att ha en sådan ställning inom en nära framtid.
2. Ett företag ska förutsättas uppfylla de respektive kraven i punkt 1
 - a) när det gäller punkt 1 a, om företaget har uppnått en årlig omsättning inom unionen på minst 7,5 miljarder EUR under vart och ett av de tre senaste räkenskapsåren, eller om dess genomsnittliga börsvärde eller motsvarande rättvisa marknadsvärde uppgick till minst 75 miljarder EUR under det senaste räkenskapsåret, och det tillhandahåller samma centrala plattformstjänst i minst tre medlemsstater,
 - b) när det gäller punkt 1 b, om företaget tillhandahåller en central plattformstjänst som under det senaste räkenskapsåret har haft minst 45 miljoner aktiva slutanvändare i månaden som är etablerade eller befinner sig i unionen och minst 10 000 aktiva företagsanvändare per år som är etablerade i unionen, som identifierats och räknats i enlighet med den metod och de indikatorer som fastställs i bilagan.
 - c) när det gäller punkt 1 c, om tröskelvärdena i led b i den här punkten uppnåddes under vart och ett av de tre senaste räkenskapsåren.
3. Om ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster uppnår alla tröskelvärden i punkt 2 ska det underrätta kommissionen om detta utan dröjsmål, dock senast två månader efter det att dessa tröskelvärden har uppnåtts, och tillhandahålla den relevanta information som anges i punkt 2. Underrättelsen ska innehålla den relevanta information som anges i punkt 2 för var och en av de centrala plattformstjänster som tillhandahålls av det företag som uppnår tröskelvärdena i punkt 2 b. När en annan central plattformstjänst som tillhandahålls av det företag som tidigare har betecknats som grindvakt uppnår tröskelvärdena i punkt 2 b och c, ska det företaget underrätta kommissionen om detta senast två månader efter det att dessa tröskelvärden har uppnåtts.

Om det företag som tillhandahåller den centrala plattformstjänsten underlåter att underrätta kommissionen i enlighet med första stycket i denna punkt och underlåter att inom den tidsfrist som fastställts av kommissionen i dess begäran om information i enlighet med artikel 21 tillhandahålla all relevant information som krävs för att kommissionen ska kunna beteckna det berörda företaget som grindvakt i enlighet med punkt 4 i den här artikeln, ska kommissionen fortfarande ha rätt att beteckna det företaget som grindvakt på grundval av information som kommissionen har tillgång till.

Om det företag som tillhandahåller den centrala plattformstjänsten uppfyller begäran om information i enlighet med denna punkt andra stycket eller om informationen tillhandahålls efter utgången av den tidsfrist som avses i det stycket, ska kommissionen tillämpa det förfarande som anges i punkt 4.

4. Kommissionen ska utan onödigt dröjsmål, dock senast 45 arbetsdagar efter att ha mottagit den fullständiga information som avses i punkt 3, beteckna ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster och som uppfyller alla tröskelvärden i punkt 2 som grindvakt.

5. Det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster får, tillsammans med sin underrättelse, lägga fram tillräckligt underbyggda argument som visar att det, i undantagsfall, även om det uppfyller alla tröskelvärden i punkt 2, på grund av de omständigheter under vilka den relevanta centrala plattformstjänsten är verksam inte uppfyller kraven i punkt 1.

Om kommissionen anser att de argument som det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster har lagt fram i enlighet med första stycket inte är tillräckligt underbyggda eftersom de inte uppenbart sätter i fråga antagandena i punkt 2 i denna artikel, får kommissionen avvisa dessa argument inom den tidsfrist som avses i punkt 4 utan att tillämpa det förfarande som fastställs i artikel 17.3.

Om det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster lägger fram sådana tillräckligt underbyggda argument som uppenbart sätter i fråga antagandena i punkt 2 i denna artikel, får kommissionen, utan hinder av första stycket i denna punkt, inom den tidsfrist som avses i punkt 4 i denna artikel, inleda det förfarande som fastställs i artikel 17.3.

Om kommissionen drar slutsatsen att det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster inte kan styrka att de relevanta centrala plattformstjänster som det tillhandahåller inte uppfyller kraven i punkt 1 i denna artikel, ska den beteckna det företaget som grindvakt i enlighet med det förfarande som fastställs i artikel 17.3.

6. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 49 för att komplettera denna förordning genom att specificera metoden för att avgöra om de kvantitativa tröskelvärden som fastställs i punkt 2 i den här artikeln har uppnåtts och regelbundet anpassa den metoden till marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen, vid behov.

7. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 49 för att ändra denna förordning genom att uppdatera den metod och den förteckning över indikatorer som fastställs i bilagan.

8. Kommissionen ska, i enlighet med förfarandet i artikel 17, som grindvakt beteckna varje företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster och som uppfyller vart och ett av kraven i punkt 1 i den här artikeln, men som inte uppfyller vart och ett av tröskelvärdena i punkt 2 i den här artikeln.

I detta syfte ska kommissionen beakta vissa eller samtliga följande omständigheter, i den utsträckning de är relevanta för det berörda företaget som tillhandahåller centrala plattformstjänster:

- a) Företagets storlek, inbegripet omsättning och börsvärde, verksamhet och ställning.
- b) Det antal företagsanvändare som använder den centrala plattformstjänsten för att nå slutanvändare och antalet slutanvändare.

- c) Nätverkseffekter och datadrivna fördelar, särskilt när det gäller det företags tillgång till och insamling av personuppgifter och icke-personuppgifter eller analyskapacitet.
- d) Eventuella stordrifts- och diversifieringsfördelar som företaget drar nytta av, bland annat när det gäller data och, i förekommande fall, dess verksamheter utanför unionen.
- e) Inläsning av företagsanvändare eller slutanvändare, inbegripet omställningskostnader och beteendebias som minskar möjligheten för företagsanvändare och slutanvändare att byta eller använda sig av multihoming.
- f) En företagsstruktur i form av konglomerat eller vertikal integration av det företaget, som till exempel gör det möjligt för företaget att korssubventionera, att kombinera data från olika källor och att utnyttja sin position.
- g) Andra strukturella affärs- eller tjänsteegenskaper.

Vid sin bedömning i enlighet med denna punkt ska kommissionen ta hänsyn till den förutsebara utvecklingen i förhållande till de faktorer som anges i andra stycket, inbegripet planerade koncentrationer som involverar ett annat företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster eller andra tjänster inom den digitala sektorn eller som möjliggör datainsamling.

Om ett företag tillhandahåller en central plattformstjänst som inte uppfyller de kvantitativa tröskelvärdena i punkt 2 på ett betydande sätt underlåter att efterleva de utredningsåtgärder som kommissionen har beordrat, och den underlåtenheten kvarstår efter det att företaget har uppmanats att uppfylla kraven inom en rimlig tidsfrist och att lämna synpunkter, får kommissionen beteckna det företaget som grindvakt på grundval av de uppgifter som kommissionen har tillgång till.

9. För varje företag som betecknas som grindvakt enligt punkt 4 eller 8 ska kommissionen i beslutet om betecknande förteckna de relevanta centrala plattformstjänster som tillhandahålls inom det företaget och som enskilt är en viktig ingång för företagsanvändare att nå slutanvändare i enlighet med punkt 1 b.

10. Grindvakten ska uppfylla de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5, 6 och 7 senast sex månader efter det att en central plattformstjänst har förtecknats i beslutet om betecknande enligt punkt 9 i den här artikeln.

Artikel 4

Översyn av statusen som grindvakt

1. Kommissionen får på begäran eller på eget initiativ när som helst ompröva, ändra eller upphäva ett beslut om betecknande som antagits i enlighet med artikel 3 av något av följande skäl:

- a) Det har skett en väsentlig förändring av något av de sakförhållanden som ligger till grund för beslutet om betecknande.
- b) Beslutet om betecknande grundades på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande upplysningar.

2. Kommissionen ska regelbundet, och minst vart tredje år, kontrollera om grindvakterna fortsätter att uppfylla kraven i artikel 3.1. I den kontrollen ska det även utredas om förteckningen över grindvaktens centrala plattformstjänster, som enskilt är en viktig ingång för företagsanvändare att nå slutanvändare i enlighet med artikel 3.1 b, behöver ändras. Dessa översyner ska inte ha någon suspensiv verkan på grindvaktens skyldigheter.

Kommissionen ska dessutom minst varje år utreda om nya företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster uppfyller dessa krav.

Om kommissionen, på grundval av översynerna enligt första stycket, konstaterar att de sakförhållanden som låg till grund för att beteckna företagen som tillhandahåller centrala plattformstjänster som grindvakter har ändrats, ska kommissionen anta ett beslut som bekräftar, ändrar eller upphäver beslutet om betecknande.

3. Kommissionen ska fortlöpande offentliggöra och uppdatera en förteckning över grindvakter och förteckningen över de centrala plattformstjänster för vilka de måste uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i kapitel III.

KAPITEL III

KONKURRENSBEGRÄNSANDE ELLER OTILLBÖRLIGA METODER SOM TILLÄMPAS AV GRINDVAKTER

Artikel 5

Skyldigheter som åligger grindvakter

1. Grindvakten ska uppfylla samtliga krav i denna artikel för var och en av sina centrala plattformstjänster som är förtecknade i beslutet om betecknande i enlighet med artikel 3.9.

2. Grindvakten får inte göra något av följande:

- a) i syfte att tillhandahålla annonseringstjänster online behandla personuppgifter om slutanvändare som använder tjänster av tredje parter som använder grindvaktens centrala plattformstjänster,
- b) kombinera personuppgifter från den relevanta centrala plattformstjänsten med personuppgifter från ytterligare centrala plattformstjänster eller från eventuella andra tjänster som tillhandahålls av grindvakten eller med personuppgifter från tredjepartstjänster,
- c) korsanvända personuppgifter från den relevanta centrala plattformstjänsten i andra tjänster som grindvakten tillhandahåller separat, inbegripet andra centrala plattformstjänster, och vice versa, och
- d) logga in slutanvändare på andra tjänster som tillhandahålls av grindvakten för att kombinera personuppgifter,

om inte slutanvändaren har givits det specifika valet och har gett sitt samtycke i den mening som avses i artiklarna 4.1.1 och 7 i förordning (EU) 2016/679.

Om slutanvändaren har nekat eller dragit tillbaka samtycke som givits enligt första stycket får grindvakten inte upprepa sin begäran om samtycke för samma ändamål mer än en gång inom en period på ett år.

Denna punkt påverkar inte grindvaktens möjlighet att i tillämpliga fall förlita sig på artikel 6.1 c, d och e i förordning (EU) 2016/679.

3. Grindvakten får inte hindra företagsanvändare från att erbjuda slutanvändare samma produkter eller tjänster genom onlinebaserade förmedlingstjänster från tredje part eller genom sina egna direktkanaler för onlineförsäljning till priser eller villkor som skiljer sig från dem som erbjuds genom grindvaktens onlinebaserade förmedlingstjänster,

4. Grindvakten ska göra det möjligt för företagsanvändare att kostnadsfritt informera om och marknadsföra erbjudanden, bland annat enligt andra villkor, till slutanvändare som förvärvat via dess centrala plattformstjänst eller genom andra kanaler och att ingå avtal med dessa slutanvändare, oavsett om de för detta ändamål använder grindvaktens centrala plattformstjänster.

5. Grindvakten ska ge slutanvändare möjlighet att via dess centrala plattformstjänster få tillgång till och använda innehåll, abonnemang, funktioner eller andra produkter med hjälp av en företagsanvändares programvaruapplikation, inbegripet om dessa slutanvändare har förvärvat dessa produkter från den berörda företagsanvändaren utan att använda grindvaktens centrala plattformstjänster.

6. Grindvakten får inte direkt eller indirekt hindra eller begränsa företagsanvändare eller slutanvändare från att med relevanta offentliga myndigheter, inbegripet nationella domstolar, ta upp eventuella frågor om grindvaktens bristande efterlevnad av relevant unionsrätt eller nationell rätt, som gäller metoder som används av grindvakten. Detta påverkar inte rätten för företagsanvändare och grindvakter att i sina avtal fastställa användningsvillkoren för lagenliga mekanismer för hantering av klagomål.

7. Grindvakten får inte kräva att slutanvändare ska använda, eller att företagsanvändare ska använda, erbjuda eller samverka med, den grindvaktens identifieringstjänst, webbläsare, betaltjänst eller tekniska tjänster som stöder tillhandahållandet av betaltjänster, såsom ett betalningssystem för köp i app, i samband med tjänster som företagsanvändare tillhandahåller genom att använda den grindvaktens centrala plattformstjänster,

8. Grindvakten får inte kräva att företagsanvändare eller slutanvändare abonnerar på eller registrerar sig hos ytterligare centrala plattformstjänster som är förtecknade i beslutet om betecknande i enlighet med artikel 3.9 eller som uppfyller tröskelvärdena i artikel 3.2 b som ett villkor för användning av, åtkomst till, anslutning till eller registrering hos någon av den grindvaktens centrala plattformstjänster som förtecknats i enlighet med den artikeln.

9. Grindvakten ska på annonsörens begäran ge varje annonsör till vilken den tillhandahåller onlinebaserade annonseringstjänster, eller tredje part som auktoriserats av annonsörer, daglig kostnadsfri information avseende varje annons som annonsören lagt upp, om

- a) det pris och de avgifter som den annonsören betalar, inbegripet eventuella avdrag och tilläggsavgifter, för var och en av de relevanta onlinebaserade annonseringstjänster som tillhandahålls av grindvakten,
- b) den ersättning som utgivaren erhåller, inbegripet eventuella avdrag och tilläggsavgifter, med förbehåll för utgivarens samtycke, och
- c) parametrar för beräkning av pris, avgift respektive ersättning.

Om en utgivare inte ger sitt samtycke till att information om den erhållna ersättningen delas, enligt vad som avses i första stycket b, ska grindvakten ge varje annonsör kostnadsfri information om den genomsnittliga ersättning som den utgivaren erhåller dagligen, inbegripet eventuella avdrag och tilläggsavgifter, för de relevanta annonserna.

10. Grindvakten ska på annonsörens begäran ge varje utgivare till vilken den tillhandahåller onlinebaserade annonseringstjänster, eller tredje part som auktoriserats av utgivare, daglig kostnadsfri information avseende varje annons som visas i utgivarens annonsdatabas, om

- a) den ersättning som erhålls och de avgifter som den utgivaren betalar, inbegripet eventuella avdrag och tilläggsavgifter, för var och en av de relevanta onlinebaserade annonseringstjänster som tillhandahålls av grindvakten,
- b) det pris som annonsören betalar, inbegripet eventuella avdrag och tilläggsavgifter, med förbehåll för annonsörens samtycke, och
- c) parametrar för beräkning av pris respektive ersättning.

Om en annonsör inte ger sitt samtycke till att informationen delas ska grindvakten ge varje utgivare kostnadsfri information om det genomsnittliga pris som den annonsören betalar dagligen, inbegripet eventuella avdrag och tilläggsavgifter, för de relevanta annonserna.

Artikel 6

Grindvaktens skyldigheter som kan komma att anges närmare enligt artikel 8

1. Grindvakten ska uppfylla samtliga skyldigheter i denna artikel för var och en av sina centrala plattformstjänster som är förtecknade i beslutet om betecknande i enlighet med artikel 3.9.

2. Grindvakten får inte, i konkurrens med företagsanvändare, använda data som inte är allmänt tillgängliga och som genereras eller tillhandahålls av dessa företagsanvändare i samband med deras användning av de relevanta centrala plattformstjänsterna eller av de tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för de relevanta centrala plattformstjänsterna, inbegripet data som genereras eller tillhandahålls av dessa företagsanvändares kunder.

Vid tillämpning av första stycket ska data som inte är allmänt tillgängliga omfatta alla aggregerade och icke-aggregerade data som genererats av företagsanvändare och som kan härledas från eller samlas in genom företagsanvändares eller deras kunders kommersiella verksamhet, inbegripet klick-, sök-, visnings- och röstdata, på de relevanta centrala plattformstjänsterna eller på tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för grindvaktens relevanta centrala plattformstjänster.

3. Grindvakten ska tillåta och göra det tekniskt möjligt för slutanvändare att enkelt avinstallera alla programvaruapplikationer i grindvaktens operativsystem utan att det påverkar möjligheten för den grindvakten att begränsa sådan avinstallering med avseende på programvaruapplikationer som är nödvändiga för operativsystemets eller enhetens funktion och som inte tekniskt kan erbjudas fristående av tredje parter.

Grindvakten ska tillåta och göra det tekniskt möjligt för slutanvändare att enkelt ändra operativsystemets standardinställningar, grindvaktens virtuella assistent och webbläsare som dirigerar eller styr slutanvändare till produkter eller tjänster som erbjuds av grindvakten. Detta inbegriper att uppmana slutanvändare, när de första gången använder en sökmotor, grindvaktens virtuella assistent eller webbläsare som är förtecknad i beslutet om beteckning i enlighet med artikel 3.9, att ur en förteckning över de huvudsakliga tillgängliga tjänsteleverantörerna välja den sökmotor, virtuella assistent eller webbläsare till vilken grindvaktens operativsystem som standard dirigerar eller styr användare, och den sökmotor till vilken grindvaktens virtuella assistent och webbläsare som standard dirigerar eller styr användare.

4. Grindvakten ska tillåta och tekniskt möjliggöra installation och effektiv användning av tredje parts programvaruapplikationer eller programvarubutiker som använder, eller är interoperabla med, dess operativsystem och göra det möjligt att komma åt dessa programvaruapplikationer eller programvarubutiker på annat sätt än genom den grindvaktens relevanta centrala plattformstjänster. Grindvakten ska, i tillämpliga fall, inte hindra nedladdade tredjeparts programvaruapplikationer eller programvarubutiker från att uppmana slutanvändare att besluta om de vill ställa in den nedladdade programvaruapplikationen eller programvarubutiken som standard. Grindvakten ska göra det tekniskt möjligt för slutanvändare som beslutar att ställa in den nedladdade programvaruapplikationen eller programvarubutiken som standard att enkelt utföra denna ändring.

Grindvakten ska inte hindras från att vidta åtgärder, förutsatt att de är strikt nödvändiga och proportionella, för att säkerställa att tredje parts programvaruapplikationer eller programvarubutiker inte äventyrar integriteten hos den hårdvara eller det operativsystem som tillhandahålls av grindvakten, förutsatt att dessa åtgärder vederbörligen motiveras av grindvakten.

Grindvakten ska inte heller hindras från att använda sig av andra åtgärder och inställningar än standardinställningarna, förutsatt att de är strikt nödvändiga och proportionella, för att göra det möjligt för slutanvändare att skydda säkerheten i förhållande till tredje parts programvaruapplikationer eller programvarubutiker, förutsatt att dessa åtgärder och andra inställningar än standardinställningarna vederbörligen motiveras av grindvakten.

5. Grindvakten får inte behandla tjänster och produkter som erbjuds av grindvakten själv förmånligare, när det gäller rangordning och tillhörande indexering och webbsökning, än liknande tjänster eller produkter från en tredje part. Grindvakten ska tillämpa transparenta, rättvisa och icke-diskriminerande villkor för denna rangordning.

6. Grindvakten får inte tekniskt eller på annat sätt begränsa slutanvändares möjlighet att byta mellan och abonnera på olika programvaruapplikationer och tjänster som nås med hjälp av grindvaktens centrala plattformstjänster, även när det gäller slutanvändares val av internetanslutningstjänster.

7. Grindvakten ska kostnadsfritt ge tjänsteleverantörer och leverantörer av maskinvara möjlighet till effektiv interoperabilitet med, och för interoperabilitetsändamål ge tillgång till, samma maskinvaru- och programvarufunktioner, vilka är åtkomliga eller styrs via det operativsystem eller den virtuella assistent som förtecknats i beslutet om betecknande enligt artikel 3.9, som är tillgängliga för tjänster eller maskinvara som tillhandahålls av grindvakten. Dessutom ska grindvakten kostnadsfritt ge företagsanvändare och alternativa leverantörer av tjänster som tillhandahålls tillsammans med, eller till stöd för, centrala plattformstjänster, möjlighet till effektiv interoperabilitet med, och för interoperabilitetsändamål ge tillgång till, samma operativsystem eller maskinvaru- eller programvarufunktioner, oavsett om dessa funktioner utgör en del av operativsystemet eller inte, som är tillgängliga för, eller används av, den grindvakten vid tillhandahållandet av sådana tjänster.

Grindvakten ska inte hindras från att vidta strikt nödvändiga och proportionella åtgärder för att säkerställa att denna interoperabilitet inte äventyrar integriteten hos det operativsystem, den virtuella assistent eller de maskinvaru- eller programvarufunktioner som tillhandahålls av grindvakten, förutsatt att sådana åtgärder vederbörligen motiveras av grindvakten.

8. Grindvakten ska ge annonsörer och utgivare, samt tredje parter som bemyndigats av annonsörer och utgivare, på deras begäran och kostnadsfritt, tillgång till grindvaktens resultatmättningsverktyg och de data som krävs för att annonsörer och utgivare ska kunna göra en egen, oberoende kontroll av annonsdatabasen, inbegripet aggregerade och icke-aggregerade data. Dessa data ska tillhandahållas på ett sätt som gör det möjligt för annonsörer och utgivare att använda sina egna verifierings- och mätverktyg för att bedöma prestandan hos de centrala plattformstjänster som grindvakterna tillhandahåller.

9. Grindvakten ska tillhandahålla slutanvändare eller tredje parter som bemyndigats av en slutanvändare, på deras begäran och kostnadsfritt, faktisk portabilitet för data som tillhandahållits av slutanvändaren eller genererats genom slutanvändarens verksamhet i samband med användningen av de relevanta centrala plattformstjänsterna, bland annat genom att kostnadsfritt tillhandahålla verktyg för att underlätta det faktiska utövandet av sådan dataportabilitet, och genom att tillhandahålla kontinuerlig åtkomst till dessa data i realtid.

10. Grindvakten ska på begäran och kostnadsfritt ge företagsanvändare, och tredje parter som bemyndigats av en företagsanvändare, effektiv, högkvalitativ, kontinuerlig tillgång i realtid till, och möjlighet att använda, aggregerade och icke-aggregerade data, inbegripet personuppgifter, som tillhandahålls eller genereras i samband med användningen av de relevanta centrala plattformstjänsterna eller tjänster som tillhandahålls tillsammans med, eller till stöd för, de relevanta centrala plattformstjänsterna av dessa företagsanvändare och de slutanvändare som tar i anspråk i de produkter eller tjänster som dessa företagsanvändare tillhandahåller. När det gäller personuppgifter ska grindvakten tillhandahålla sådan tillgång till och användning av personuppgifter endast om uppgifterna har ett direkt samband med slutanvändarens användning av de produkter eller tjänster som tillhandahålls av den berörda företagsanvändaren genom den relevanta centrala plattformstjänsten, och när slutanvändaren väljer att delta genom att ge sitt samtycke.

11. Grindvakten ska ge alla tredjepartsföretag som tillhandahåller sökmotorer, på deras begäran, tillgång på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor till rangordning, sökning, klickning och visning av data i samband med kostnadsfri och betald sökning som genereras av slutanvändare på grindvaktens sökmotorer. Varje sådan sökning, klickning och visning av data som utgör personuppgifter ska anonymiseras.

12. Grindvakten ska tillämpa rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande allmänna villkor för företagsanvändares tillträde till sina programvarubutiker, sökmotorer och onlinebaserade sociala nätverkstjänster som är förtecknade i beslutet om betecknande enligt artikel 3.9.

För detta ändamål ska grindvakten offentliggöra allmänna villkor för tillträde, inbegripet en alternativ tvistlösningsmekanism.

Kommissionen ska bedöma om de allmänna villkoren för tillträde som offentliggörs är förenliga med denna punkt.

13. Grindvaktens allmänna villkor för att säga upp tillhandahållandet av en central plattformstjänst får inte vara oproportionella. Grindvakten ska säkerställa att uppsägningsvillkoren kan tillämpas utan onödiga svårigheter.

Artikel 7

Grindvaktens skyldigheter när det gäller interoperabiliteten hos nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster

1. Om en grindvakt tillhandahåller nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster som är förtecknade i beslutet om betecknande i enlighet med artikel 3.9 ska grindvakten göra de grundläggande funktionerna i sina nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster interoperabla med de nummerberoende interpersonella kommunikationstjänsterna hos en annan leverantör som erbjuder eller avser att erbjuda sådana tjänster i unionen, genom att på begäran och kostnadsfritt tillhandahålla de nödvändiga tekniska gränssnitt eller liknande lösningar som möjliggör interoperabilitet.
2. Grindvakten ska göra åtminstone följande grundläggande funktioner som avses i punkt 1 interoperabla om grindvakten själv tillhandahåller sina egna slutanvändare dessa funktioner:
 - a) Efter förtecknande i beslutet om betecknande enligt artikel 3.9,
 - i) obruten textöverföring mellan två enskilda slutanvändare,
 - ii) delning av bilder, röstmeddelanden, videor och andra bifogade filer i obruten kommunikation mellan två enskilda slutanvändare.
 - b) Inom två år efter betecknandet,
 - i) obruten textöverföring inom grupper av enskilda slutanvändare,
 - ii) delning av bilder, röstmeddelanden, videor och andra bifogade filer i obruten kommunikation mellan en gruppchatt och en enskild slutanvändare.
 - c) Inom fyra år efter betecknandet,
 - i) obrutna röstsamtal mellan två enskilda slutanvändare,
 - ii) obrutna videosamtal mellan två enskilda slutanvändare,
 - iii) obrutna röstsamtal mellan en gruppchatt och en enskild slutanvändare,
 - iv) obrutna videosamtal mellan en gruppchatt och en enskild slutanvändare.
3. Den säkerhetsnivå, inbegripet totalsträckskryptering, i förekommande fall, som grindvakten tillhandahåller sina egna slutanvändare ska bevaras i alla de interoperabla tjänsterna.
4. Grindvakten ska offentliggöra ett referenserbjudande som fastställer närmare tekniska uppgifter och allmänna villkor för interoperabilitet med dess nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster, inbegripet nödvändiga uppgifter om säkerhetsnivå och totalsträckskryptering. Grindvakten ska offentliggöra detta referenserbjudande inom den tidsfrist som fastställs i artikel 3.10 och uppdatera det vid behov.
5. Efter det att referenserbjudandet offentliggjorts enligt punkt 4 får varje leverantör av nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster som erbjuder eller avser att erbjuda sådana tjänster i unionen begära interoperabilitet med de nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster som tillhandahålls av grindvakten. En sådan begäran får omfatta vissa eller alla de grundläggande funktioner som anges i punkt 2. Grindvakten ska uppfylla varje rimlig begäran om interoperabilitet inom tre månader från mottagande av en sådan begäran genom att göra de begärda grundläggande funktionerna operativa.
6. Kommissionen får undantagsvis, på motiverad begäran av grindvakten, förlänga tidsfristerna för uppfyllande enligt punkt 2 eller 5 om grindvakten visar att det är nödvändigt för att säkerställa en effektiv interoperabilitet och för att upprätthålla en nödvändig säkerhetsnivå, inbegripet totalsträckskryptering, i förekommande fall.

7. Slutanvändarna av grindvaktens nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och den begärande leverantörens nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska fortsatt fritt kunna besluta huruvida de ska använda de interoperabla grundläggande funktioner som grindvakten kan tillhandahålla i enlighet med punkt 1.

8. Grindvakten ska samla in och utbyta med leverantören av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som gör en begäran om interoperabilitet endast de personuppgifter om slutanvändare som är absolut nödvändiga för att tillhandahålla effektiv interoperabilitet. Varje sådan insamling och sådant utbyte av slutanvändares personuppgifter ska fullt ut uppfylla kraven i förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG.

9. Grindvakten ska inte hindras från att vidta åtgärder för att säkerställa att tredjepartsleverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som begär interoperabilitet inte äventyrar integriteten och säkerheten hos grindvaktens tjänster, förutsatt att sådana åtgärder är strikt nödvändiga och proportionella och vederbörligen motiveras av grindvakten.

Artikel 8

Efterlevnad av grindvaktens skyldigheter

1. Grindvakten ska säkerställa och visa att de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5, 6 och 7 i denna förordning efterlevs. De åtgärder som vidtas av grindvakten för att säkerställa att dessa artiklar efterlevs ska vara effektiva när det gäller att uppnå målen med denna förordning och med den berörda skyldigheten. Grindvakten ska se till att dessa åtgärder tillämpas i enlighet med tillämplig lagstiftning, i synnerhet förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG samt lagstiftning om konsumentskydd, cybersäkerhet, produktsäkerhet och tillgänglighetskrav.

2. Kommissionen får på eget initiativ eller på begäran av en grindvakt enligt punkt 3 i denna artikel inleda ett förfarande enligt artikel 20.

Kommissionen får anta en genomförandeakt, med angivande av vilka åtgärder den berörda grindvakten ska vidta för att effektivt efterleva de skyldigheter som fastställs i artiklarna 6 och 7. Den genomförandeakten ska antas inom sex månader från det att ett förfarande enligt artikel 20 har inletts i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.

När ett sådant förfarande inleds på eget initiativ, avseende kringgående, enligt artikel 13, får sådana åtgärder avse de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5, 6 och 7.

3. En grindvakt får begära att kommissionen inleder ett förfarande för att avgöra om de åtgärder som den grindvakten avser att genomföra eller har genomfört för att säkerställa efterlevnad av artiklarna 6 och 7 är effektiva när det gäller att uppnå syftet med den relevanta skyldigheten under grindvaktens specifika omständigheter. Det ska vara upp till kommissionen att besluta om ett sådant förfarande ska inledas, med respekt för principerna om likabehandling, proportionalitet och god förvaltning.

I sin begäran ska grindvakten lämna en motiverad skrivelse för att förklara de åtgärder som grindvakten avser att genomföra eller har genomfört. Grindvakten ska dessutom tillhandahålla en icke-konfidentiell version av sin motiverade skrivelse som kan delas med tredje parter i enlighet med punkt 6.

4. Punkterna 2 och 3 i denna artikel ska inte påverka kommissionens befogenheter enligt artiklarna 29, 30 och 31.

5. I syfte att anta det beslut som avses i punkt 2 ska kommissionen meddela grindvakten sina preliminära resultat inom tre månader från det att förfarandet enligt artikel 20 inleddes. I de preliminära resultaten ska kommissionen förklara vilka åtgärder den överväger att vidta eller anser att den berörda grindvakten bör vidta för att effektivt åtgärda de preliminära resultaten.

6. För att på ett ändamålsenligt sätt göra det möjligt för berörda tredje parter att lämna synpunkter ska kommissionen, när den meddelar grindvakten sina preliminära resultat i enlighet med punkt 5 eller så snart som möjligt därefter, offentliggöra en icke-konfidentiell sammanfattning av ärendet och de åtgärder den överväger att vidta eller anser att den berörda grindvakten bör vidta. Kommissionen ska ange en rimlig tidsfrist inom vilken sådana synpunkter ska lämnas.

7. När kommissionen fastställer åtgärderna enligt punkt 2 ska den se till att åtgärderna är ändamålsenliga när det gäller att uppnå målen i denna förordning och för den relevanta skyldigheten och står i proportion till de särskilda omständigheter som gäller för grindvakten och den berörda tjänsten.

8. I syfte att fastställa skyldigheterna enligt artikel 6.11 och 6.12 ska kommissionen också bedöma huruvida de planerade eller genomförda åtgärderna säkerställer att det inte finns någon återstående obalans i fråga om rättigheter och skyldigheter för företagsanvändare och att åtgärderna inte i sig ger grindvakten en oproportionell fördel i förhållande till den tjänst som grindvakten tillhandahåller företagsanvändare.

9. På begäran eller på eget initiativ får kommissionen besluta att återuppta förfarandet enligt punkt 2 om

- a) det har skett en väsentlig förändring av något av de sakförhållanden som ligger till grund för beslutet, eller
- b) beslutet grundades på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande upplysningar, eller
- c) de åtgärder som anges i beslutet inte är ändamålsenliga.

Artikel 9

Tillfälligt upphävande

1. Om grindvakten i en motiverad begäran visar att efterlevnaden av en särskild skyldighet som fastställs i artikel 5, 6 eller 7 för en central plattformstjänst som är förtecknad i beslutet om betecknande enligt artikel 3.9, på grund av exceptionella omständigheter som ligger utanför grindvaktens kontroll, skulle äventyra den ekonomiska lönsamheten för grindvaktens verksamhet i unionen, får kommissionen anta en genomförandeakt som fastställer dess beslut att undantagsvis tillfälligt upphäva, helt eller delvis, den särskilda skyldighet som avses i denna motiverade begäran (*beslutet om tillfälligt upphävande*). I den genomförandeakten ska kommissionen motivera sitt beslut om tillfälligt upphävande genom att ange de exceptionella omständigheter som motiverar det tillfälliga upphävandet. Den genomförandeakten ska begränsas till den omfattning och den tid som krävs för att hantera detta hot mot grindvaktens lönsamhet. Kommissionen ska sträva efter att anta den genomförandeakten utan dröjsmål och senast tre månader efter mottagandet av en fullständig motiverad begäran. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.

2. Om tillfälligt upphävande beviljas i enlighet med punkt 1 ska kommissionen se över sitt beslut om tillfälligt upphävande varje år, om inte ett kortare intervall anges i det beslutet. Efter en sådan översyn ska kommissionen antingen helt eller delvis häva det tillfälliga upphävandet eller besluta att villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda.

3. I brådskande fall får kommissionen på motiverad begäran av en grindvakt tillfälligt upphäva tillämpningen av en särskild skyldighet som avses i punkt 1 på en eller flera enskilda centrala plattformstjänster redan före beslutet enligt den punkten. En sådan begäran får göras och beviljas när som helst i avvaktan på kommissionens bedömning enligt punkt 1.

4. Vid bedömningen av den begäran som avses i punkterna 1 och 3 ska kommissionen särskilt beakta vilken effekt efterlevnaden av den särskilda skyldigheten har på den ekonomiska lönsamheten för grindvaktens verksamhet i unionen samt på tredje parter, särskilt små och medelstora företag och konsumenter. Det tillfälliga upphävandet får förenas med villkor och skyldigheter som ska fastställas av kommissionen för att säkerställa en rättvis balans mellan dessa intressen och målen för denna förordning.

Artikel 10

Undantag på grund av folkhälsa och allmän säkerhet

1. Kommissionen får, på motiverad begäran av en grindvakt eller på eget initiativ, anta en genomförandeakt som fastställer dess beslut, för att helt eller delvis befria den grindvakten från en särskild skyldighet enligt artikel 5, 6 eller 7 med avseende på en central plattformstjänst som förtecknats i beslutet om betecknande i enlighet med artikel 3.9, om ett sådant undantag är motiverat av de skäl som anges i punkt 3 i den här artikeln (*beslutet om undantag*). Kommissionen ska anta beslutet om undantag inom tre månader efter att ha mottagit en fullständig motiverad begäran och ska tillhandahålla en motivering i vilken skälen till undantaget förklaras. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.
2. Om ett undantag beviljas i enlighet med punkt 1 ska kommissionen se över sitt beslut om undantag om grunden för undantaget inte längre föreligger eller åtminstone varje år. Efter en sådan översyn ska kommissionen antingen helt eller delvis häva undantaget eller besluta att villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda.
3. Ett undantag enligt punkt 1 får beviljas endast på grund av folkhälsa och allmän säkerhet.
4. I brådskande fall får kommissionen på motiverad begäran av en grindvakt eller på eget initiativ tillfälligt upphäva tillämpningen av en särskild skyldighet som avses i punkt 1 på en eller flera enskilda centrala plattformstjänster redan före beslutet enligt den punkten. En sådan begäran får göras och beviljas när som helst i avvaktan på kommissionens bedömning enligt punkt 1.
5. Vid bedömningen av den begäran som avses i punkterna 1 och 4 ska kommissionen särskilt beakta effekterna av fullgörandet av den särskilda skyldigheten på de grunder som anges i punkt 3 samt effekterna på den berörda grindvakten och på tredje parter. Kommissionen får göra det tillfälliga upphävandet avhängigt av villkor och skyldigheter för att säkerställa en rimlig balans mellan de mål som eftersträvas med skälen i punkt 3 och målen för denna förordning.

Artikel 11

Rapportering

1. Inom sex månader från dess betecknande som grindvakt enligt artikel 3, och i enlighet med artikel 3.10, ska grindvakten förse kommissionen med en rapport som på ett detaljerat och transparent sätt beskriver de åtgärder den har vidtagit för att säkerställa att de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7 efterlevs.
2. Inom den tidsfrist som avses i punkt 1 ska grindvakten offentliggöra och förse kommissionen med en icke-konfidentiell sammanfattning av den rapporten.

Grindvakten ska uppdatera rapporten och den icke-konfidentiella sammanfattningen åtminstone en gång om året.

Kommissionen ska lägga ut en länk till den icke-konfidentiella sammanfattningen på sin webbplats.

Artikel 12

Uppdatering av grindvaktens skyldigheter

1. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 49 för att komplettera denna förordning med avseende på de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5 och 6. Dessa delegerade akter ska grundas på en marknadsundersökning enligt artikel 19 som har fastställt att det finns ett behov av att hålla dessa skyldigheter uppdaterade för att åtgärda metoder som begränsar centrala plattformstjänsters öppenhet eller som är otillbörliga på samma sätt som de metoder som omfattas av skyldigheterna i artiklarna 5 och 6.

2. Räckvidden för en delegerad akt som antas i enlighet med punkt 1 ska vara begränsad till att
 - a) utvidga en skyldighet som endast gäller med avseende på vissa centrala plattformstjänster till att även gälla andra centrala plattformstjänster som förtecknas i artikel 2.2,
 - b) utvidga en skyldighet som gynnar vissa företagsanvändare eller slutanvändare till att även gynna andra företagsanvändare eller slutanvändare,
 - c) närmare ange hur de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5 och 6 ska fullgöras av grindvakten för att säkerställa en ändamålsenlig efterlevnad av dessa skyldigheter,
 - d) utvidga en skyldighet som endast gäller med avseende på vissa tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för centrala plattformstjänster till andra tjänster som tillhandahålls tillsammans med eller till stöd för centrala plattformstjänster,
 - e) utvidga en skyldighet som endast gäller med avseende på vissa datatyper till att även gälla andra datatyper,
 - f) lägga till ytterligare villkor i fall där en skyldighet ålägger vissa villkor för en grindvaks beteende, eller
 - g) tillämpa en skyldighet som reglerar förhållandet mellan en grindvaks olika centrala plattformstjänster på förhållandet mellan en av grindvaktens centrala plattformstjänster och grindvaktens övriga tjänster.

3. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 49 för att ändra denna förordning med avseende på den förteckning över grundläggande funktioner som fastställs i artikel 7.2 genom att lägga till eller ta bort funktioner hos nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Dessa delegerade akter ska grundas på en marknadsundersökning enligt artikel 19, i vilken det har fastställts att det finns ett behov av att hålla dessa skyldigheter uppdaterade för att åtgärda metoder som begränsar centrala plattformstjänsters öppenhet eller som är otillbörliga på samma sätt som de metoder som omfattas av skyldigheterna i artikel 7.

4. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 49 för att komplettera denna förordning med avseende på skyldigheterna i artikel 7 genom att närmare ange hur dessa skyldigheter ska fullgöras för att säkerställa en ändamålsenlig efterlevnad av dessa skyldigheter. Dessa delegerade akter ska grundas på en marknadsundersökning enligt artikel 19, vilken identifierar ett behov av att hålla dessa skyldigheter uppdaterade för att åtgärda metoder som begränsar centrala plattformstjänsters öppenhet eller som är otillbörliga på samma sätt som de metoder som omfattas av skyldigheterna i artikel 7.

5. En metod som avses i punkterna 1, 3 och 4 ska anses begränsa centrala plattformstjänsters öppenhet eller vara otillbörlig om

- a) metoden tillämpas av grindvakter och kan hindra innovation och begränsa utbudet för företagsanvändare och slutanvändare eftersom den
 - i) påverkar eller riskerar att påverka öppenheten hos en central plattformstjänst eller andra tjänster inom den digitala sektorn på varaktig grund till följd av skapande eller förstärkande av inträdeshinder eller expansion som leverantörer av en central plattformstjänst eller andra tjänster inom den digitala sektorn skapas eller förstärks, eller
 - ii) hindrar andra aktörer från att få samma tillgång som grindvakten till en viktig insatsvara, eller
- b) det råder obalans mellan företagsanvändares rättigheter och skyldigheter och grindvakten erhåller en förmån från företagsanvändare som inte står i proportion till den tjänst som den grindvakten tillhandahåller dessa företagsanvändare,

Artikel 13

Åtgärder mot kringgående

1. Ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster får inte segmentera, dela, underindela, fragmentera eller splittra upp dessa tjänster med avtalsmässiga, kommersiella, tekniska eller andra medel för att kringgå de kvantitativa tröskelvärden som fastställs i artikel 3.2. Inga sådana metoder från ett företags sida ska hindra kommissionen från att beteckna det som grindvakt i enlighet med artikel 3.4.
2. När kommissionen misstänker att ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster använder en metod som anges i punkt 1, får den kräva att företaget lämnar all information som den anser vara nödvändig för att avgöra om det företaget har ägnat sig åt en sådan metod.
3. Grindvakten ska säkerställa att skyldigheterna i artiklarna 5, 6 och 7 fullgörs fullt ut och effektivt.
4. Grindvakten får inte ägna sig åt något beteende som undergräver en effektiv efterlevnad av skyldigheterna i artiklarna 5, 6 och 7, oavsett om detta beteende är av avtalsmässig, kommersiell, teknisk eller annan art eller om det består i användning av beteendemässiga tekniker eller gränssnittsdesign.
5. Om samtycke till insamling, behandling, samkörning och utbyte av personuppgifter krävs för att säkerställa efterlevnad av denna förordning, ska en grindvakt vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för företagsanvändare att antingen direkt inhämta det samtycke till behandling av uppgifterna som krävs, om detta samtycke krävs enligt förordning (EU) 2016/679 eller direktiv 2002/58/EG, eller följa unionens regler och principer för dataskydd och integritet på andra sätt, bland annat genom att förse företagsanvändare med vederbörligen anonymiserade uppgifter när så är lämpligt. Grindvakten får inte göra det mer betungande för företagsanvändaren att få detta samtycke än att få samtycke för sina egna tjänster.
6. Grindvakten får inte försämra villkoren för eller kvaliteten på någon av de centrala plattformstjänster som tillhandahålls företagsanvändare eller slutanvändare som utnyttjar de rättigheter eller valmöjligheter som fastställs i artiklarna 5, 6 och 7, eller göra det orimligt svårt att utöva dessa rättigheter eller valmöjligheter, bland annat genom att erbjuda slutanvändare valmöjligheter på ett sätt som inte är neutralt eller genom att undergräva slutanvändares eller företagsanvändares handlingsfrihet, beslutsfattande eller valfrihet genom strukturen, utformningen, funktionen eller driftsättet för användargränssnittet eller någon del av detta.
7. Om grindvakten kringgår eller försöker kringgå någon av skyldigheterna i artikel 5, 6 eller 7 på ett sätt som beskrivs i punkterna 4, 5 eller 6 i den här artikeln, får kommissionen inleda ett förfarande enligt artikel 20 och anta en genomförandeakt som avses i artikel 8.2 för att ange de åtgärder som den berörda grindvakten ska vidta.
8. Punkt 6 i denna artikel påverkar inte kommissionens befogenheter enligt artiklarna 29, 30 och 31.

Artikel 14

Skyldighet att informera om koncentrationer

1. En grindvakt ska informera kommissionen om alla planerade koncentrationer i den mening som avses i artikel 3 i förordning (EG) nr 139/2004, om de samgående enheterna eller målet för koncentrationen tillhandahåller centrala plattformstjänster eller andra tjänster inom den digitala sektorn eller möjliggör datainsamling, oavsett om de är anmälningspliktiga till kommissionen enligt den förordningen eller till en behörig nationell konkurrensmyndighet enligt nationella koncentrationsregler.

Grindvakten ska informera kommissionen om en sådan koncentration innan den genomförs och efter ingåendet av avtalet, tillkännagivandet av det offentliga budet eller förvärvet av en kontrollerande andel.

2. Den information som grindvakten lämnar enligt punkt 1 ska åtminstone omfatta en redogörelse för de företag som berörs av koncentrationen, deras årsomsättning inom unionen och globalt, deras verksamhetsområde, inbegripet verksamheter som är direkt relaterade till koncentrationen, och avtalets transaktionsvärde eller en uppskattning av detta, tillsammans med en sammanfattning av koncentrationen, inbegripet dess art och syfte, samt en förteckning över de medlemsstater som berörs av koncentrationen.

Den information som grindvakten lämnar ska också för alla relevanta centrala plattformstjänster omfatta en redogörelse för deras respektive årsomsättning inom unionen, antalet aktiva företagsanvändare per år och antalet aktiva slutanvändare per månad.

3. Om ytterligare centrala plattformstjänster, efter en koncentration som avses i punkt 1 i denna artikel, individuellt uppfyller tröskelvärdena i artikel 3.2 b, ska den berörda grindvakten informera kommissionen om detta inom två månader från genomförandet av koncentrationen och förse kommissionen med den information som avses i artikel 3.2.

4. Kommissionen ska underrätta medlemsstaternas behöriga myndigheter om all information som mottagits i enlighet med punkt 1 och årligen offentliggöra en förteckning över förvärv som den har informerats om av grindvakter i enlighet med den punkten.

Kommissionen ska ta hänsyn till företagets berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas.

5. Medlemsstaternas behöriga myndigheter får använda den information de mottagit i enlighet med punkt 1 i denna artikel för att begära att kommissionen undersöker koncentrationen i enlighet med artikel 22 i förordning (EG) nr 139/2004.

Artikel 15

Skyldighet att genomföra en revision

1. Inom sex månader efter att ha betecknats som grindvakt i enlighet med artikel 3 ska grindvakten till kommissionen lämna in en beskrivning, granskad genom en oberoende revision, av alla eventuella tekniker för profilering av konsumenter som grindvakten tillämpar på eller använder på sina centrala plattformstjänster som förtecknas i beslutet om betecknande i enlighet med artikel 3.9. Kommissionen ska översända den reviderade beskrivningen till Europeiska dataskyddsstyrelsen.

2. Kommissionen får anta en genomförandeakt som avses i artikel 46.1 g för att utarbeta metoden och förfarandet för revisionen.

3. Grindvakten ska offentliggöra en översikt över den reviderade beskrivning som avses i punkt 1. Grindvakten ska därvid ha rätt att beakta behovet av att skydda sina affärshemligheter. Grindvakten ska uppdatera beskrivningen och översikten åtminstone en gång om året.

KAPITEL IV

MARKNADSUNDERSÖKNING

Artikel 16

Inledande av en marknadsundersökning

1. När kommissionen avser att genomföra en marknadsundersökning i syfte att eventuellt anta beslut enligt artiklarna 17, 18 och 19 ska den anta ett beslut att inleda en marknadsundersökning.

2. Utan hinder av punkt 1 får kommissionen utöva sina utredningsbefogenheter i enlighet med denna förordning innan den inleder en marknadsundersökning enligt den punkten.

3. Det beslut som avses i punkt 1 ska innehålla följande:
 - a) Datum för inledandet av marknadsundersökningen.
 - b) Beskrivning av den fråga som marknadsundersökningen avser.
 - c) Syftet med marknadsundersökningen.
4. Kommissionen får återuppta en marknadsundersökning som den har avslutat om
 - a) det har skett en väsentlig förändring av något av de sakförhållanden som ligger till grund för ett beslut som antagits enligt artikel 17, 18 eller 19, eller
 - b) det beslut som antagits enligt artikel 17, 18 eller 19 grundades på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande upplysningar.
5. Kommissionen får anmoda en eller flera nationella behöriga myndigheter att bistå den i marknadsundersökningen.

Artikel 17

Marknadsundersökning med tanke på betecknande av grindvakter

1. Kommissionen får genomföra en marknadsundersökning i syfte att undersöka om ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster bör betecknas som en grindvakt i enlighet med artikel 3.8, eller för att identifiera de centrala plattformstjänster som ska förtecknas i beslutet om betecknande i enlighet med artikel 3.9. Kommissionen ska sträva efter att slutföra sin marknadsundersökning inom tolv månader från det datum som avses i artikel 16.3 a. För att avsluta sin marknadsundersökning ska kommissionen anta en genomförandeakt som fastställer beslutet. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.
2. Under loppet av en marknadsundersökning enligt punkt 1 i denna artikel ska kommissionen sträva efter att meddela sina preliminära resultat till det berörda företaget som tillhandahåller centrala plattformstjänster inom sex månader från det datum som avses i artikel 16.3 a. I de preliminära resultaten ska kommissionen förklara om den preliminärt anser att det är lämpligt att det företaget betecknas som grindvakt i enlighet med artikel 3.8, och att de relevanta plattformstjänsterna förtecknas i enlighet med artikel 3.9.
3. Om det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster uppfyller tröskelvärdena i artikel 3.2, men har lagt fram tillräckligt underbyggda argument i enlighet med artikel 3.5 som uppenbart ifrågasatt presumtionen i artikel 3.2, ska kommissionen sträva efter att slutföra marknadsundersökningen inom fem månader från det datum som avses i artikel 16.3 a.

I så fall ska kommissionen sträva efter att meddela sina preliminära resultat enligt punkt 2 i denna artikel till det berörda företaget inom tre månader från det datum som avses i artikel 16.3 a.

4. När kommissionen, i enlighet med artikel 3.8, som grindvakt betecknar ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster vilket ännu inte har en fast förankrad och varaktig ställning i sin verksamhet, men vilket kan förutses åtnjuta en sådan ställning inom en nära framtid, får den förklara att endast en eller flera av de skyldigheter som fastställs i artikel 5.3–5.6 samt artikel 6.4, 6.7, 6.9, 6.10, och 6.13 är tillämpliga på denna grindvakt såsom anges i beslutet om betecknande som grindvakt. Kommissionen ska endast förklara de skyldigheter tillämpliga som är lämpliga och nödvändiga för att förhindra att den berörda grindvakten på ett otillbörligt sätt uppnår en fast förankrad och varaktig ställning i sin verksamhet. Kommissionen ska ompröva betecknandet som grindvakt i enlighet med förfarandet i artikel 4.

Artikel 18

Marknadsundersökning av systematisk bristande efterlevnad

1. Kommissionen får genomföra en marknadsundersökning i syfte att undersöka om en grindvakt har gjort sig skyldig till systematisk bristande efterlevnad. Kommissionen ska slutföra marknadsundersökningen inom tolv månader från det datum som avses i artikel 16.3 a. Om marknadsundersökningen visar att en grindvakt systematiskt har överträtt en eller flera av de skyldigheter som föreskrivs i artikel 5, 6 eller 7 och har behållit, stärkt eller utvidgat sin ställning som grindvakt i förhållande till de krav som anges i artikel 3.1, får kommissionen anta en genomförandeakt som ålägger en sådan grindvakt sådana beteendemässiga eller strukturella korrigerande åtgärder som är proportionella och nödvändiga för att säkerställa en effektiv efterlevnad av denna förordning. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.

2. Den korrigerande åtgärd som åläggs i enlighet med punkt 1 i denna artikel får, i den mån den är proportionell och nödvändig för att upprätthålla eller återställa rättvisa och öppenhet som påverkats av den systematiska bristande efterlevnaden, inbegripa ett förbud för grindvakten att under en begränsad period ingå en koncentration i den mening som avses i artikel 3 i förordning (EG) nr 139/2004 avseende de centrala plattformstjänsterna eller de andra tjänster som tillhandahålls inom den digitala sektorn eller möjliggör insamling av data som påverkas av den systematiska bristande efterlevnaden.

3. En grindvakt ska anses ha gjort sig skyldig till systematisk bristande efterlevnad av de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7, om kommissionen har utfärdat minst tre beslut om bristande efterlevnad enligt artikel 29 mot en grindvakt med avseende på någon av dess centrala plattformstjänster inom en period av åtta år före antagandet av beslutet om att inleda en marknadsundersökning inför ett eventuellt antagande av ett beslut enligt denna artikel.

4. Kommissionen ska meddela den berörda grindvakten sina preliminära resultat inom sex månader från det datum som avses i artikel 16.3 a. I sina preliminära resultat ska kommissionen förklara om den preliminärt anser att villkoren i punkt 1 i den här artikeln är uppfyllda och vilken korrigerande åtgärd eller vilka korrigerande åtgärder som den preliminärt anser vara nödvändiga och proportionella.

5. För att göra det möjligt för berörda tredje parter att på ett ändamålsenligt sätt lämna synpunkter, ska kommissionen, samtidigt som den meddelar grindvakten sina preliminära resultat i enlighet med punkt 4 eller så snart som möjligt därefter, offentliggöra en icke-konfidentiell sammanfattning av ärendet och de korrigerande åtgärder som den överväger att ålägga. Kommissionen ska ange en rimlig tidsfrist inom vilken sådana synpunkter ska lämnas.

6. Om kommissionen avser att anta ett beslut i enlighet med punkt 1 i denna artikel genom att göra åtaganden som erbjuds av grindvakten i enlighet med artikel 25 bindande, ska den offentliggöra en icke-konfidentiell sammanfattning av ärendet samt huvuddragen i åtagandena. Berörda tredje parter får framföra sina synpunkter inom en rimlig tidsfrist som ska fastställas av kommissionen.

7. Under loppet av marknadsundersökningen får kommissionen förlänga dess varaktighet om en sådan förlängning är motiverad av objektiva skäl och proportionell. Förlängningen kan gälla den tidsfrist inom vilken kommissionen måste framföra sina preliminära resultat eller tidsfristen för antagande av det slutliga beslutet. Den sammanlagda varaktigheten av en eller flera förlängningar enligt denna punkt får inte överstiga sex månader.

8. För att säkerställa att grindvakten effektivt fullgör sina skyldigheter enligt artiklarna 5, 6 och 7 ska kommissionen regelbundet se över de korrigerande åtgärder den ålägger i enlighet med punkterna 1 och 2 i den här artikeln. Kommissionen ska ha rätt att ändra dessa korrigerande åtgärder om den efter en ny marknadsundersökning finner att de inte är ändamålsenliga.

Artikel 19

Marknadsundersökning av nya tjänster och nya metoder

1. Kommissionen får genomföra en marknadsundersökning i syfte att undersöka om en eller flera tjänster inom den digitala sektorn bör läggas till i förteckningen över centrala plattformstjänster i artikel 2.2 eller i syfte att upptäcka metoder som begränsar centrala plattformstjänsters öppenhet eller som är otillbörliga och som inte på ett ändamålsenligt sätt åtgärdas genom denna förordning. Kommissionen ska vid sin bedömning beakta eventuella relevanta slutsatser från förfaranden enligt artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget angående digitala marknader samt annan relevant utveckling.
2. När kommissionen genomför en marknadsundersökning i enlighet med punkt 1 får den samråda med tredje parter, inbegripet företagsanvändare och slutanvändare av tjänster inom den digitala sektorn som är under utredning samt företagsanvändare och slutanvändare som är föremål för metoder som är under utredning.
3. Kommissionen ska offentliggöra sina resultat i en rapport inom 18 månader från det datum som avses i artikel 16.3 a.

Den rapporten ska överlämnas till Europaparlamentet och rådet samt i lämpliga fall åtföljas av

- a) ett lagstiftningsförslag om ändring av denna förordning för att ta med ytterligare tjänster inom den digitala sektorn i förteckningen över centrala plattformstjänster i artikel 2.2 eller för att införa nya skyldigheter i kapitel III, eller
- b) ett utkast till delegerad akt som kompletterar denna förordning med avseende på de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5 och 6, eller ett utkast till delegerad akt som ändrar eller kompletterar denna förordning med avseende på de skyldigheter som föreskrivs i artikel 7, i enlighet med artikel 12.

I det lagstiftningsförslag om ändring av denna förordning som avses i led a i andra stycket får, när så är lämpligt, även föreslås att befintliga tjänster avlägsnas från förteckningen över centrala plattformstjänster i artikel 2.2 eller att befintliga skyldigheter avlägsnas från artikel 5, 6 eller 7.

KAPITEL V

UNDERSÖKNINGS-, TILLSYNS- OCH ÖVERVAKNINGSBEFOGENHETER

Artikel 20

Inledande av förfaranden

1. Om kommissionen avser att inleda ett förfarande i syfte att eventuellt fatta beslut enligt artiklarna 8, 29 och 30 ska den anta ett beslut om att inleda ett förfarande.
2. Utan hinder av punkt 1 får kommissionen utöva sina utredningsbefogenheter i enlighet med denna förordning innan den inleder ett förfarande enligt den punkten.

Artikel 21

Begäran om upplysningar

1. För att fullgöra sina uppgifter enligt denna förordning får kommissionen, genom en enkel begäran eller genom beslut, begära att företag och företagssammanslutningar lämnar all nödvändig information. Kommissionen får också, genom en enkel begäran eller genom beslut, begära tillgång till företags data och algoritmer samt information om tester, och begära förklaringar om dessa.

2. När kommissionen skickar en enkel begäran om information till ett företag eller en företagssammanslutning ska den ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran, precisera vilken information som begärs och fastställa den tidsfrist inom vilken informationen ska lämnas samt de böter som föreskrivs i artikel 30 som är tillämpliga om ofullständiga, oriktiga eller vilseledande upplysningar eller förklaringar lämnas.

3. Om kommissionen genom beslut begär att företag och företagssammanslutningar ska lämna information, ska den ange den rättsliga grunden för och syftet med begäran, precisera vilken information som begärs och fastställa den tidsfrist inom vilken informationen ska lämnas. Om kommissionen begär att företag ska ge tillgång till data, algoritmer och information om tester ska den ange syftet med begäran samt fastställa den tidsfrist inom vilken detta ska tillhandahållas. Den ska också ange de böter som föreskrivs i artikel 30 och ange eller förelägga de vite som föreskrivs i artikel 31. Den ska vidare upplysa om rätten att få beslutet prövat av domstolen.

4. Företagen eller företagssammanslutningarna eller deras företrädare ska lämna den begärda informationen på det berörda företags eller den berörda företagssammanslutningens vägnar. I behörig ordning befullmäktigade advokater får lämna uppgifterna på sina huvudmäns vägnar. Huvudmännen ska förbli fullt ansvariga om den information som lämnas är ofullständig, oriktig eller vilseledande.

5. På begäran av kommissionen ska medlemsstaternas behöriga myndigheter förse kommissionen med all nödvändig information som de förfogar över för att kunna fullgöra de uppgifter som den tilldelas genom denna förordning.

Artikel 22

Befogenhet att genomföra höranden

1. För att fullgöra sina uppgifter enligt denna förordning får kommissionen höra varje fysisk eller juridisk person som samtycker till detta, i syfte att samla in information om frågor som har samband med föremålet för en utredning. Kommissionen ska ha rätt att ta upp sådana förhör med alla typer av tekniska medel.

2. Om ett förhör enligt punkt 1 i denna artikel hålls i ett företags lokaler ska kommissionen underrätta den nationella behöriga myndighet som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 i den medlemsstat på vars territorium intervjun äger rum. Om den myndigheten så begär får dess tjänstemän bistå de tjänstemän och andra medföljande personer som bemyndigats av kommissionen att hålla förhöret.

Artikel 23

Befogenhet att genomföra inspektioner

1. För att fullgöra sina uppgifter enligt denna förordning får kommissionen genomföra alla nödvändiga inspektioner av ett företag eller en företagssammanslutning.

2. De tjänstemän och andra medföljande personer som bemyndigats av kommissionen att genomföra en inspektion har befogenhet att

- a) bereda sig tillträde till företags eller företagssammanslutningars lokaler, mark och transportmedel,
- b) granska räkenskaper och andra affärshandlingar som avser verksamheten, oavsett i vilken form de föreligger,
- c) göra eller erhålla alla former av kopior av eller utdrag ur sådana räkenskaper och affärshandlingar,
- d) begära att företaget eller företagssammanslutningen ger tillgång till och redogör för sin organisation, sitt funktionssätt, sina it-system, sina algoritmer, sin datahantering och sina affärsmetoder och protokollföra eller dokumentera de förklaringar som ges med alla typer av tekniska medel,
- e) försegla samtliga företagslokaler, räkenskaper eller affärshandlingar så länge och i den omfattning det är nödvändigt för inspektionen,

f) begära att företagets eller företagssammanslutningens företrädare eller medarbetare lämnar förklaringar till sakförhållanden och dokument som har samband med föremålet för och syftet med inspektionen och protokollföra deras svar med alla typer av tekniska medel.

3. För att genomföra inspektioner får kommissionen begära hjälp av revisorer eller experter som utsetts av kommissionen i enlighet med artikel 26.2, liksom av den nationella behöriga myndighet som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 i den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska genomföras.

4. Vid inspektioner får kommissionen, de revisorer eller experter som den utsett samt den nationella behöriga myndighet som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 i den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska genomföras begära att företaget eller företagssammanslutningen ger tillgång till och redogör för sin organisation, sitt funktionssätt, sina it-system, sina algoritmer, sin datahantering och sin affärsverksamhet. Kommissionen och de revisorer eller experter som den utsett samt den nationella behöriga myndighet som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 i den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska genomföras får ställa frågor till alla företrädare eller medarbetare.

5. De tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat att genomföra en inspektion ska utöva sina befogenheter efter uppvisande av ett skriftligt tillstånd som anger föremålet för och syftet med inspektionen samt de böter som föreskrivs i artikel 30 och som är tillämpliga om begärda räkenskaper eller andra affärshandlingar inte läggs fram i fullständigt skick eller om svaren på en begäran enligt punkterna 2 och 4 i den här artikeln är oriktiga eller vilseledande. Kommissionen ska i god tid före inspektionen underrätta den nationella behöriga myndigheten i den medlemsstat som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 inom vars territorium inspektionen ska genomföras om denna.

6. Företag eller företagssammanslutningar är skyldiga att underkasta sig en inspektion som beordrats genom ett beslut av kommissionen. Beslutet ska ange föremålet för och syftet med inspektionen, fastställa startdatum och ange de böter och viten som föreskrivs i artiklarna 30 respektive 31 samt rätten att få beslutet prövat av domstolen.

7. Tjänstemän från och personer som bemyndigats eller utsetts av den nationella behöriga myndighet som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 i den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska genomföras ska, på begäran av den myndigheten eller av kommissionen, aktivt bistå de tjänstemän och andra medföljande personer som bemyndigats av kommissionen. För detta ändamål ska de åtnjuta de befogenheter som anges i punkterna 2 och 4 i den här artikeln.

8. Om de tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen har bemyndigat konstaterar att ett företag eller en företagssammanslutning motsätter sig en inspektion som har beslutats i enlighet med denna artikel, ska den berörda medlemsstaten lämna dem det bistånd, vid behov handräckning av polisen eller annan motsvarande rättsvärdande myndighet, som behövs för att de ska kunna genomföra sin inspektion.

9. Om det bistånd som föreskrivs i punkt 8 i denna artikel enligt nationella regler kräver tillstånd av en rättslig myndighet, ska kommissionen eller den nationella behöriga myndigheten i den medlemsstat som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 eller tjänstemän som bemyndigats av dessa myndigheter ansöka om ett sådant tillstånd. Ett sådant tillstånd kan också begäras i förebyggande syfte.

10. Vid ansökan om ett tillstånd enligt punkt 9 i denna artikel ska den nationella rättsliga myndigheten kontrollera autenticiteten i kommissionens beslut och att de planerade tvångsåtgärderna varken är godtyckliga eller alltför långtgående i förhållande till föremålet för inspektionen. Den nationella rättsliga myndigheten får, vid sin kontroll av att tvångsåtgärderna är proportionella, direkt eller via den nationella behöriga myndighet i medlemsstaten som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6, be kommissionen om närmare förklaringar särskilt om de grunder på vilka kommissionen misstänker överträdelse av denna förordning samt hur allvarlig den misstänkta överträdelsen är och på vilket sätt det berörda företaget är inblandat. Den nationella rättsliga myndigheten får dock inte ifrågasätta att en inspektion behövs eller begära att få tillgång till uppgifter i kommissionens handlingar i ärendet. Lagenligheten i kommissionens beslut kan endast prövas av domstolen.

*Artikel 24***Interimistiska åtgärder**

I brådskande fall, på grund av risken för allvarlig och irreparabel skada för grindvaktens företagsanvändare eller slutanvändare, får kommissionen anta en genomförandeakt med beslut om interimistiska åtgärder mot en grindvakt på grundval av ett prima facie-konstaterande av en överträdelse av artikel 5, 6 eller 7. Den genomförandeakten ska antas endast i samband med förfaranden som inleds i syfte att eventuellt anta ett beslut om bristande efterlevnad i enlighet med artikel 29.1. Den ska gälla endast under en bestämd tidsperiod och får förnyas om det är nödvändigt och lämpligt. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.

*Artikel 25***Åtaganden**

1. Om den berörda grindvakten under förfaranden enligt artikel 18 erbjuder åtaganden för de relevanta centrala plattformstjänsterna för att säkerställa efterlevnad av de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7, får kommissionen anta en genomförandeakt som gör dessa åtaganden bindande för den grindvakten och förklara att det inte finns några ytterligare skäl att vidta åtgärder. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.

2. Kommissionen får, på begäran eller på eget initiativ, genom beslut återuppta det relevanta förfarandet, om

- a) det har skett en väsentlig förändring av något av de sakförhållanden som ligger till grund för beslutet,
- b) den berörda grindvakten handlar i strid med sina åtaganden,
- c) beslutet grundades på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande upplysningar från parterna,
- d) åtagandena inte är ändamålsenliga.

3. Om kommissionen anser att de åtaganden som lämnats in av den berörda grindvakten inte kan säkerställa ett ändamålsenligt fullgörande av de skyldigheter som fastställs i artiklarna 5, 6 och 7, ska den förklara skälen till att dessa åtaganden inte gjorts bindande i beslutet om att avsluta de relevanta förfarandena.

*Artikel 26***Övervakning av skyldigheter och åtgärder**

1. Kommissionen ska vidta nödvändiga åtgärder för att övervaka det faktiska genomförandet och efterlevnaden av de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7 och de beslut som fattas enligt artiklarna 8, 18, 24, 25 och 29. Dessa åtgärder kan särskilt omfatta införandet av en skyldighet för grindvakter att bevara alla handlingar som anses relevanta för att bedöma genomförandet och efterlevnaden av dessa skyldigheter och beslut.

2. Åtgärderna enligt punkt 1 får omfatta utnämning av oberoende externa experter och revisorer, och utnämning av tjänstemän från medlemsstaternas nationella behöriga myndigheter, som ska bistå kommissionen med övervakningen av skyldigheterna och åtgärderna och förse kommissionen med särskild expertis eller kunskap.

*Artikel 27***Information från tredje parter**

1. Varje tredje part, inbegripet företagsanvändare, konkurrenter eller slutanvändare av de centrala plattformstjänster som förtecknas i beslutet om betecknande enligt artikel 3.9, samt deras företrädare, får informera den nationella behöriga myndighet i medlemsstaten som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6, eller kommissionen direkt, om alla metoder eller beteenden från grindvaktens sida som omfattas av denna förordnings tillämpningsområde.

2. Den nationella behöriga myndighet i medlemsstaten som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 och kommissionen ska ha full handlingsfrihet när det gäller lämpliga åtgärder och de är inte skyldiga att följa upp den mottagna informationen.

3. Om den nationella behöriga myndighet i medlemsstaten som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6, på grundval av den information den mottagit i enlighet med punkt 1 i den här artikeln, fastställer att det kan vara fråga om bristande efterlevnad av denna förordning, ska den översända denna information till kommissionen.

Artikel 28

Funktion för regelefterlevnad

1. Grindvakter ska inrätta en funktion för regelefterlevnad som ska vara oberoende av deras operativa funktioner och bestå av en eller flera regelefterlevnadsansvariga, inbegripet chefen för funktionen för regelefterlevnad.

2. Grindvakten ska säkerställa att den funktion för regelefterlevnad som avses i punkt 1 får tillräcklig auktoritet och ställning och tillräckliga resurser samt tillträde till grindvaktens ledningsorgan för att kunna övervaka grindvaktens efterlevnad av denna förordning.

3. Grindvaktens ledningsorgan ska säkerställa att de regelefterlevnadsansvariga som utnämnts enligt punkt 1 har de yrkeskvalifikationer, kunskaper och erfarenheter och den förmåga som krävs för att utföra de uppgifter som avses i punkt 5.

Grindvaktens ledningsorgan ska också säkerställa att en sådan chef för funktionen för regelefterlevnad är en oberoende person i högre ledande ställning med särskilt ansvar för funktionen för regelefterlevnad.

4. Chefen för funktionen för regelefterlevnad ska rapportera direkt till grindvaktens ledningsorgan och får peka på farhågor och varna detta organ om det uppstår risk för bristande efterlevnad av denna förordning, utan att detta påverkar ledningsorganets ansvar för tillsyn och styrning.

Chefen för funktionen för regelefterlevnad får inte avskedas utan förhandssamtycke från grindvaktens ledningsorgan.

5. Regelefterlevnadsansvariga som en grindvakt utnämnt enligt punkt 1 ska ha följande uppgifter:

- a) Att organisera, övervaka och utöva tillsyn över de åtgärder grindvakterna vidtar och den verksamhet de utför i syfte att säkerställa efterlevnaden av denna förordning.
- b) Att förse grindvakternas ledning och anställda med information och råd om efterlevnaden av denna förordning.
- c) Att i förekommande fall övervaka fullgörandet av åtaganden som gjorts bindande i enlighet med artikel 25, utan att detta påverkar kommissionens möjligheter enligt artikel 26.2 att utnämna oberoende externa experter.
- d) Att samarbeta med kommissionen vid tillämpningen av denna förordning.

6. Grindvakterna ska till kommissionen meddela namnet på och kontaktuppgifter till chefen för funktionen för regelefterlevnad.

7. Grindvakternas ledningsorgan ska fastställa, ha uppsikt över och vara ansvariga för genomförandet av de styrningsupplägg som grindvakterna infört för att säkerställa att funktionen för regelefterlevnad blir oberoende, inbegripet genom ansvarsfördelning inom grindvakternas organisation och förebyggande av intressekonflikter.

8. Ledningsorganet ska regelbundet, minst en gång om året, godkänna och se över strategierna och politiken för införande, förvaltning och övervakning av efterlevnaden av denna förordning.

9. Ledningsorganet ska avsätta tillräcklig tid åt förvaltning och övervakning av efterlevnaden av denna förordning. Det ska aktivt delta i beslut som rör förvaltning och kontroll av efterlevnaden av denna förordning och säkerställa att tillräckliga resurser anslås till funktionen för regelefterlevnad.

Artikel 29

Bristande efterlevnad

1. Kommissionen ska anta en genomförandeakt där den konstaterar bristande efterlevnad (*beslutet om bristande efterlevnad*) om den konstaterar att en grindvakt underlåter att uppfylla ett eller flera av följande krav:

- a) Någon av de skyldigheter som anges i artikel 5, 6 eller 7.
- b) Åtgärder som anges av kommissionen i ett beslut som antagits i enlighet med artikel 8.2.
- c) Korrigerande åtgärder som har ålagts i enlighet med artikel 18.1.
- d) Interimistiska åtgärder som har beslutats i enlighet med artikel 24.
- e) Åtaganden som gjorts rättsligt bindande i enlighet med artikel 25.

Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.

2. Kommissionen ska sträva efter att anta sitt beslut om bristande efterlevnad inom tolv månader från det att förfarandet enligt artikel 20 inlemts.

3. Innan kommissionen antar beslutet om bristande efterlevnad ska den meddela den berörda grindvakten sina preliminära resultat. I dessa preliminära resultat ska kommissionen förklara vilka åtgärder den överväger att vidta eller anser att grindvakten bör vidta för att effektivt åtgärda de preliminära resultaten.

4. Om kommissionen avser att anta ett beslut om bristande efterlevnad får den samråda med tredje parter.

5. I beslutet om bristande efterlevnad ska kommissionen ålägga grindvakten att upphöra med den bristande efterlevnaden inom en lämplig tidsfrist och förklara hur den planerar att följa beslutet.

6. Grindvakten ska förse kommissionen med en beskrivning av de åtgärder den har vidtagit för att säkerställa efterlevnad av beslutet om bristande efterlevnad.

7. Om kommissionen beslutar att inte anta ett beslut om bristande efterlevnad ska den avsluta förfarandet genom ett beslut.

Artikel 30

Böter

1. I beslutet om bristande efterlevnad får kommissionen ålägga grindvakten böter på högst 10 % av dess totala globala omsättning under det föregående räkenskapsåret, om den konstaterar att grindvakten uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att uppfylla

- a) någon av de skyldigheter som anges i artiklarna 5, 6 och 7,
- b) åtgärder som anges av kommissionen i ett beslut som antagits i enlighet med artikel 8.2,
- c) korrigerande åtgärder som har ålagts i enlighet med artikel 18.1,
- d) interimistiska åtgärder som har beslutats i enlighet med artikel 24, eller
- e) åtaganden som gjorts rättsligt bindande i enlighet med artikel 25.

2. Utan hinder av punkt 1 i denna artikel får kommissionen i beslutet om bristande efterlevnad ålägga en grindvakt böter på högst 20 % av dess totala globala omsättning under det föregående räkenskapsåret om den finner att grindvakten har begått samma eller en liknande överträdelse av en skyldighet som förskrivs i artikel 5, 6 eller 7 med avseende på samma centrala plattformstjänst som den konstaterades ha begått i ett beslut om bristande efterlevnad som antagits under de åtta föregående åren.

3. Kommissionen får anta ett beslut som ålägger företag, i tillämpliga fall inbegripet grindvakter, och företagssammanslutningar böter på högst 1 % av deras sammanlagda globala omsättning under det föregående räkenskapsåret, om de uppsåtligen eller av oaksamhet

- a) underlåter att inom den utsatta fristen lämna upplysningar som krävs för att bedöma betecknandet av dem som grindvakter enligt artikel 3 eller lämnar oriktig, ofullständig eller vilseledande information,
- b) underlåter att fullgöra skyldigheten att underrätta kommissionen i enlighet med artikel 3.3,
- c) underlåter att meddela information eller lämnar oriktig, ofullständig eller vilseledande information som krävs enligt artikel 14,
- d) underlåter att lämna in den beskrivning som krävs eller lämnar oriktig, ofullständig eller vilseledande information som krävs enligt artikel 15,
- e) underlåter att ge åtkomst till data och algoritmer eller information om testning som svar på en begäran som gjorts i enlighet med artikel 21.3,
- f) underlåter att lämna den begärda informationen inom den tidsfrist som fastställts i enlighet med artikel 21.3 eller lämnar oriktiga, ofullständiga eller vilseledande upplysningar eller förklaringar som begärs i enlighet med artikel 21 eller lämnas i ett förhör i enlighet med artikel 22,
- g) underlåter att inom en frist som fastställts av kommissionen korrigera oriktig, ofullständig eller vilseledande information från en företrädare eller medarbetare, eller underlåter eller vägrar att lämna fullständig information om sakförhållanden som rör föremålet för och syftet med en inspektion enligt artikel 23,
- h) vägrar att underkasta sig en inspektion enligt artikel 23,
- i) underlåter att fullgöra de skyldigheter som ålagts av kommissionen enligt artikel 26,
- j) underlåter att införa en funktion för efterlevnad i enlighet med artikel 28, eller
- k) underlåter att uppfylla villkoren för tillgång till kommissionens handlingar i enlighet med artikel 34.4.

4. Vid fastställandet av bötesbeloppet ska kommissionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är, hur länge den har varat, om den upprepats och, när det gäller böter som utdöms i enlighet med punkt 3, till den försening av förfarandet som överträdelsen orsakat.

5. Om böter åläggs en företagssammanslutning och hänsyn tas till medlemmarnas globala omsättning men sammanslutningen inte är solvent, ska den vara skyldig att kräva betalning från sina medlemmar för att täcka bötesbeloppet.

Om sådana inbetalningar inte har gjorts till företagssammanslutningen inom den tidsfrist som kommissionen fastställt, får kommissionen kräva att böterna betalas direkt av vilket som helst av de företag vars företrädare var medlemmar i sammanslutningens berörda beslutsfattande organ.

Efter det att kommissionen har krävt betalning enligt andra stycket får den, om så är nödvändigt för att garantera att hela bötesbeloppet betalas, kräva betalning av vilken som helst av företagssammanslutningens medlemmar.

Kommissionen får dock inte kräva betalning enligt andra och tredje styckena från företag som kan visa att de inte har genomfört det beslut som fattades av företagssammanslutningen och som ledde till överträdelse av denna förordning och antingen inte var medvetna om beslutets existens eller aktivt tog avstånd från det innan kommissionen inledde ett förfarande enligt artikel 20.

När det gäller betalning av böterna får betalningsansvaret för varje företag inte överstiga 20 % av föregående räkenskapsårs sammanlagda globala omsättning.

Artikel 31

Viten

1. Kommissionen får anta ett beslut som förelägger företag, i tillämpliga fall inbegripet grindvakter, och företagssammanslutningar vite på högst 5 % av den genomsnittliga globala dagsomsättningen under det föregående räkenskapsåret för varje dags dröjsmål, räknat från den dag som anges i beslutet, för att tvinga dem att

- a) följa de åtgärder som anges av kommissionen i ett beslut antaget enligt artikel 8.2,
- b) följa det beslut som avses i artikel 18.1,
- c) lämna korrekt och fullständig information inom den tidsfrist som krävs enligt en begäran om information som görs genom ett beslut enligt artikel 21,
- d) säkerställer tillgång till data, algoritmer och information om testning som svar på en begäran som gjorts i enlighet med artikel 21.3, och tillhandahålla förklaringar om dem som krävs genom ett beslut enligt artikel 21,
- e) underkasta sig en inspektion som beordrats genom ett beslut enligt artikel 23,
- f) följa ett beslut om interimistiska åtgärder enligt artikel 24,
- g) fullgöra åtaganden som gjorts rättsligt bindande genom ett beslut enligt artikel 25.1,
- h) följa ett beslut enligt artikel 29.1.

2. Om företag eller företagssammanslutningar har fullgjort den skyldighet för vars uppfyllande vitet har förelagts, får kommissionen anta en genomförandeakt där den fastställer det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som följer av det ursprungliga beslutet. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.

Artikel 32

Preskriptionsfrister för åläggande av sanktioner

1. De befogenheter som kommissionen tilldelas genom artiklarna 30 och 31 ska omfattas av en preskriptionsfrist på fem år.
2. Preskriptionsfristen ska räknas från och med den dag då överträdelsen begicks. Vid fortsatta eller upprepade överträdelser ska dock tiden räknas från och med den dag då överträdelsen upphörde.
3. Eventuella åtgärder som kommissionen vidtar i samband med en marknadsundersökning eller förfaranden avseende en överträdelse ska avbryta preskriptionsfristen för åläggande av böter eller viten. Avbrottet i preskriptionsfristen ska gälla från och med den dag då minst ett företag eller en företagssammanslutning som har deltagit i överträdelsen underrättas om åtgärden. Åtgärder som avbryter preskriptionsfristen ska särskilt utgöras av

- a) kommissionens begäran om information,
 - b) skriftliga tillstånd att genomföra inspektioner vilka kommissionen har givit sina tjänstemän,
 - c) kommissionens inledande av ett förfarande enligt artikel 20.
4. Efter varje avbrott ska preskriptionsfristen börja löpa på nytt. Preskriptionsfristen ska dock löpa ut senast den dag då en period som är lika med den dubbla preskriptionsfristen har förflutit utan att kommissionen har ålagt böter eller viten. Fristen ska förlängas med den tid under vilken preskriptionen tillfälligt avbryts enligt punkt 5.
5. Preskriptionsfristen för åläggande av böter eller viten ska avbrytas tillfälligt så länge som kommissionens beslut är föremål för domstolens prövning.

Artikel 33

Preskriptionsfrister för verkställighet av sanktioner

1. En preskriptionsfrist på fem år ska gälla för kommissionens befogenhet att verkställa beslut som fattats enligt artiklarna 30 och 31.
2. Preskriptionsfristen ska räknas från och med den dag då beslutet vinner laga kraft.
3. Preskriptionsfristen för verkställande av påföljder ska avbrytas
 - a) genom underrättelse om ett beslut om ändring av det ursprungliga bötes- eller vitesbeloppet eller om avslag på en begäran om en sådan ändring, eller
 - b) genom åtgärder som vidtas av kommissionen eller av en medlemsstat på kommissionens begäran för att driva in böter eller viten.
4. Efter varje avbrott ska preskriptionsfristen börja löpa på nytt.
5. Preskriptionsfristen för verkställande av påföljder ska upphöra att löpa så länge som
 - a) en betalningsfrist medges, eller
 - b) indrivningen har skjutits upp enligt ett beslut av domstolen eller ett beslut av en nationell domstol.

Artikel 34

Rätt att höras och tillgång till handlingar i ärendet

1. Innan kommissionen antar ett beslut enligt artiklarna 8, 9.1, 10.1, 17, 18, 24, 25, 29, 30 och 31.2 ska den ge den berörda grindvakten eller det berörda företaget eller den berörda företagssammanslutningen möjlighet att yttra sig om
 - a) kommissionens preliminära resultat, inbegripet alla frågor där kommissionen har invändningar, och
 - b) åtgärder som kommissionen kan komma att vidta mot bakgrund av de preliminära resultaten enligt led a i denna punkt.
2. Berörda grindvakter, företag och företagssammanslutningar får till kommissionen lämna sina synpunkter angående kommissionens preliminära resultat inom en tidsfrist som kommissionen fastställt i sina preliminära resultat och som inte får vara kortare än 14 dagar.

3. Kommissionen ska grunda sina beslut endast på preliminära resultat, inbegripet alla frågor där kommissionen har invändningar, som berörda grindvakter, företag och företagssammanslutningar har kunnat yttra sig om.

4. Den berörda grindvaktens, det berörda företags eller den berörda företagssammanslutningens rätt till försvar ska respekteras fullt ut i alla förfaranden. Den berörda grindvakten, det berörda företaget eller den berörda företagssammanslutningen ska ha rätt att få tillgång till kommissionens handlingar i enlighet med villkoren för insyn, med förbehåll för företagens berättigade intresse av att deras affärshemligheter skyddas. I händelse av oenighet mellan parterna får kommissionen anta beslut om dessa villkor för offentliggörande. Rätten till tillgång till kommissionens handlingar i ärendet ska inte omfatta konfidentiell information och interna handlingar hos kommissionen eller medlemsstaternas behöriga myndigheter. Särskilt, ska rätten till tillgång till handlingar i ärendet inte omfatta skriftväxling mellan kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter. Detta ska inte hindra kommissionen från att röja eller använda information som är nödvändig för att bevisa en överträdelse.

Artikel 35

Årlig rapportering

1. Kommissionen ska till Europaparlamentet och rådet överlämna en årlig rapport om genomförandet av denna förordning och om de framsteg som gjorts för att uppnå dess mål.

2. Den rapport som avses i punkt 1 ska innehålla följande:

- a) En sammanfattning av kommissionens verksamhet, inbegripet antagna åtgärder eller beslut och pågående marknadsundersökningar i samband med denna förordning.
- b) Resultaten av övervakningen av grindvakternas genomförande av skyldigheterna enligt denna förordning.
- c) En bedömning av den reviderade beskrivning som avses i artikel 15.
- d) En översikt över samarbetet mellan kommissionen och nationella myndigheter i samband med denna förordning.
- e) En översikt över de verksamheter och uppgifter som utförs av högnivågruppen för digitala tillsynsmyndigheter, inbegripet hur dess rekommendationer vad gäller efterlevnaden av denna förordning ska genomföras.

3. Kommissionen ska offentliggöra rapporten på sin webbplats.

Artikel 36

Tystnadsplikt

1. Den information som samlas in enligt denna förordning ska användas med avseende på tillämpningen av denna förordning.

2. Den information som samlas in enligt artikel 14 ska användas med avseende på tillämpningen av denna förordning, förordning (EG) nr 139/2004 och nationella koncentrationsregler.

3. Den information som samlas in enligt artikel 15 ska användas med avseende på tillämpningen av denna förordning och förordning (EU) 2016/679.

4. Utan att det påverkar det utbyte och den användning av information som tillhandahålls för att användas enligt artiklarna 38, 39, 41 och 43, får kommissionen, medlemsstaternas behöriga myndigheter, deras tjänstemän, anställda och övriga personer som arbetar under dessa myndigheters övervakning liksom fysiska eller juridiska personer, inbegripet revisorer och experter som utnämnts i enlighet med artikel 26.2, inte röja information som de har inhämtat eller utbytt med stöd av denna förordning och som är av sådant slag att den omfattas av tystnadsplikt.

*Artikel 37***Samarbete med nationella myndigheter**

1. Kommissionen och medlemsstaterna ska ha ett nära samarbete och samordna sina tillsynsåtgärder för att säkerställa en enhetlig, ändamålsenlig och kompletterande tillämpning av tillgängliga rättsliga instrument som är tillämpliga på grindvakter i den mening som avses i denna förordning.
2. Kommissionen får när så är lämpligt samråda med nationella myndigheter i alla frågor som rör tillämpningen av denna förordning.

*Artikel 38***Samarbete och samordning med nationella behöriga myndigheter som övervakar efterlevnaden av konkurrensregler**

1. Kommissionen och de nationella behöriga myndigheter i medlemsstaterna som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 ska samarbeta med varandra och genom Europeiska konkurrensnätverket underrätta varandra om sina respektive tillsynsåtgärder. De ska ha befogenhet att förse varandra med information om faktiska eller rättsliga omständigheter, även konfidentiella uppgifter. Om den behöriga myndigheten inte är medlem i Europeiska konkurrensnätverket ska kommissionen vidta nödvändiga åtgärder för samarbete och informationsutbyte i ärenden som rör efterlevnaden av denna förordning och sådana myndigheters tillsyn av de fall som avses i artikel 1.6. Kommissionen får fastställa sådana åtgärder i en genomförandeakt som avses i artikel 46.1 l.
2. Om en nationell behörig myndighet i medlemsstater som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 avser att inleda en utredning av grindvakter på grundval av den nationella lagstiftning som avses i artikel 1.6, ska den skriftligen underrätta kommissionen om den första formella utredningsåtgärden, innan eller omedelbart efter det att en sådan åtgärd har inletts. Denna information får också göras tillgänglig för övriga medlemsstaters nationella behöriga myndigheter som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6.
3. Om en nationell behörig myndighet i medlemsstaterna vilken övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 avser att ålägga grindvakter skyldigheter på grundval av den nationella lagstiftning som avses i artikel 1.6 ska den senast 30 dagar innan förslaget till denna åtgärd antas översända förslaget till kommissionen, åtföljt av en motivering av åtgärden. Om det rör sig om interimistiska åtgärder ska den nationella behöriga myndighet i medlemsstaterna vilken övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 underrätta kommissionen om det utkast till åtgärder som planeras så snart som möjligt och senast omedelbart efter antagandet av sådana åtgärder. Denna information får också göras tillgänglig för övriga medlemsstaters nationella behöriga myndigheter som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6.
4. De informationsmekanismer som föreskrivs i punkterna 2 och 3 ska inte tillämpas på beslut som planeras i enlighet med nationella koncentrationsregler.
5. Information som utbyts i enlighet med punkterna 1–3 i denna artikel får endast utbytas och användas för att samordna tillämpningen av denna förordning och de regler som avses i artikel 1.6.
6. Kommissionen får be medlemsstaternas nationella behöriga myndigheter som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 att stödja dess marknadsundersökningar i enlighet med denna förordning.
7. En nationell behörig myndighet i medlemsstaterna som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 får på eget initiativ genomföra en utredning av ett fall av eventuell bristande efterlevnad av artiklarna 5, 6 och 7 i denna förordning på sitt territorium, om den enligt nationell rätt har behörighet och utredningsbefogenheter att göra detta. Den myndigheten ska skriftligen underrätta kommissionen innan den vidtar sin första utredningsåtgärd.

Om kommissionen inleder ett förfarande enligt artikel 20 ska de nationella behöriga myndigheterna i medlemsstaterna som övervakar efterlevnaden av de regler som avses i artikel 1.6 fråntas möjligheten att genomföra en sådan undersökning eller avsluta den om den redan pågår. Dessa myndigheter ska rapportera till kommissionen om resultaten av en sådan undersökning för att stödja kommissionen i dess roll som enda myndighet med befogenhet att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i av denna förordning.

Artikel 39

Samarbete med nationella domstolar

1. Vid förfaranden i samband med tillämpningen av denna förordning får nationella domstolar begära att kommissionen ska överlämna upplysningar som den förfogar över eller avge yttranden i frågor som rör tillämpningen av denna förordning.
2. Medlemsstaterna ska till kommissionen översända en kopia av eventuella skriftliga domar från nationella domstolar som beslutar om tillämpningen av denna förordning. Dessa kopior ska översändas utan dröjsmål efter det att den fullständiga skriftliga domen har meddelats parterna.
3. När så krävs för en enhetlig tillämpning av denna förordning får kommissionen på eget initiativ lämna skriftliga synpunkter till nationella domstolar. Med tillstånd från domstolen i fråga får kommissionen också avge muntliga yttranden.
4. Kommissionen får, men endast i syfte att utarbeta sina synpunkter, begära att den berörda nationella domstolen ska översända eller se till att alla handlingar som är nödvändiga för bedömningen av ärendet översänds till kommissionen.
5. De nationella domstolarna får inte fatta beslut som strider mot ett beslut som kommissionen har antagit enligt denna förordning. De ska också undvika att fatta beslut som skulle stå i strid med ett beslut som kommissionen överväger i förfaranden som inletts enligt denna förordning. I detta syfte får den nationella domstolen bedöma om det är nödvändigt att inhibera förfarandet. Detta påverkar inte de nationella domstolarnas möjlighet att begära ett förhandsavgörande enligt artikel 267 i EUF-fördraget.

Artikel 40

Högnivågruppen

1. Kommissionen ska inrätta en högnivågrupp för förordningen om digitala marknader (*högnivågruppen*).
2. Högnivågruppen ska bestå av följande europeiska organ och nätverk:
 - a) Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation.
 - b) Europeiska datatillsynsmannen och Europeiska dataskyddsstyrelsen.
 - c) Europeiska konkurrensnätverket.
 - d) Nätverket för konsumentskyddssamarbete.
 - e) Den europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster.
3. De europeiska organ och nätverk som avses i punkt 2 ska vart och ett ha samma antal företrädare i högnivågruppen. Antalet ledamöter i högnivågruppen ska inte överstiga 30.
4. Kommissionen ska tillhandahålla högnivågruppen sekretariatstjänster för att underlätta dess arbete. Kommissionen ska vara ordförande i högnivågruppen och delta i dess möten. Högnivågruppen ska sammanträda på begäran av kommissionen minst en gång per kalenderår. Kommissionen ska också sammankalla gruppen till ett möte på begäran av majoriteten av gruppens ledamöter för att behandla en viss fråga.

5. Högnivågruppen får ge kommissionen råd och sakkunskap på de områden som omfattas av medlemmarnas befogenheter, inbegripet

- a) råd och rekommendationer inom ramen för deras sakkunskap som är relevanta för alla allmänna frågor som rör genomförandet eller efterlevnaden av denna förordning, eller
- b) rådgivning och sakkunskap som främjar en konsekvent regleringsstrategi mellan olika regleringsinstrument.

6. Högnivågruppen får i synnerhet identifiera och bedöma den aktuella och potentiella samverkan mellan denna förordning och de sektorsspecifika regler som tillämpas av de nationella myndigheter som ingår i de europeiska organ och nätverk som avses i punkt 2 och överlämna en årlig rapport till kommissionen med en sådan bedömning och identifiering av möjliga övergripande regleringsfrågor. En sådan rapport får åtföljas av rekommendationer som syftar till konvergens mot konsekventa sektorsövergripande strategier och synergier mellan genomförandet av denna förordning och av andra sektorsspecifika förordningar. Rapporten ska översändas till Europaparlamentet och rådet.

7. I samband med marknadsundersökningar av nya tjänster och nya metoder får högnivågruppen bistå kommissionen med sakkunskap om behovet av att ändra, lägga till eller ta bort regler i denna förordning för att säkerställa att de digitala marknaderna i hela unionen är öppna och rättvisa.

Artikel 41

Begäran om en marknadsundersökning

1. Tre eller flera medlemsstater får begära att kommissionen ska inleda en marknadsundersökning enligt artikel 17 om de anser att det finns rimliga skäl att misstänka att ett företag bör betecknas som grindvakt.

2. En eller flera medlemsstater får begära att kommissionen ska inleda en marknadsundersökning enligt artikel 18 om de anser att det finns rimliga skäl att misstänka att en grindvakt systematiskt har överträtt en eller flera av de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7 och har behållit, stärkt eller utvidgat sin ställning som grindvakt i förhållande till kraven enligt artikel 3.1.

3. Tre eller flera medlemsstater får begära att kommissionen ska genomföra en marknadsundersökning enligt artikel 19 om de anser att det finns rimliga skäl att misstänka att

- a) en eller flera tjänster inom den digitala sektorn bör läggas till i förteckningen över centrala plattformstjänster enligt artikel 2.2, eller
- b) en eller flera metoder inte på ett ändamålsenligt sätt åtgärdas genom denna förordning och kan begränsa centrala plattformstjänsters öppenhet för konkurrens eller vara otillbörliga.

4. Medlemsstaterna ska lägga fram bevis till stöd för sin begäran enligt punkterna 1, 2 och 3. För begäranden enligt punkt 3 får sådana bevis omfatta information om nyligen introducerade erbjudanden om produkter, tjänster, programvara eller funktioner som kan innebära problem när det gäller öppenhet för konkurrens eller rättvisa, oavsett om de genomförs inom ramen för befintliga centrala plattformstjänster eller inte.

5. Inom fyra månader efter mottagandet av en begäran enligt denna artikel ska kommissionen undersöka om det finns rimliga skäl att inleda en marknadsundersökning enligt punkt 1, 2 eller 3. Kommissionen ska offentliggöra resultaten av sin bedömning.

Artikel 42

Grupptalan

Direktiv (EU) 2020/1828 ska tillämpas på grupptalan om grindvakters överträdelse av bestämmelserna i denna förordning som skadar eller kan skada konsumenternas kollektiva intressen.

*Artikel 43***Rapportering av överträdelser och skydd för personer som rapporterar om överträdelser**

Direktiv (EU) 2019/1937 ska tillämpas på rapporteringen av alla överträdelser av denna förordning och på skyddet för personer som rapporterar om sådana överträdelser.

KAPITEL VI

SLUTBESTÄMMELSER*Artikel 44***Offentliggörande av beslut**

1. Kommissionen ska offentliggöra de beslut som den fattar enligt artiklarna 3, 4, 8.2, 9, 10, 16–20, 24, 25.1, 29, 30 och 31. I ett sådant offentliggörande ska de berörda parternas namn och huvuddragen i beslutet anges, inbegripet ålagda påföljder.
2. Offentliggörandet ska ske med hänsyn tagen till grindvaktens eller tredje parters berättigade intresse av att deras konfidentiella information skyddas.

*Artikel 45***Domstolens prövning**

I enlighet med artikel 261 i EUF-fördraget har domstolen obegränsad behörighet att pröva beslut genom vilka kommissionen har ålagt böter eller viten. Den får upphäva, minska eller öka ålagda böter eller viten.

*Artikel 46***Tillämpningsföreskrifter**

1. Kommissionen får anta genomförandeakter där det fastställs detaljerade arrangemang för tillämpningen av följande:
 - a) Form, innehåll och andra närmare bestämmelser om underrättelser och skrivelser enligt artikel 3.
 - b) Form, innehåll och andra närmare bestämmelser om de tekniska åtgärder som grindvakter ska vidta för att säkerställa efterlevnaden av artikel 5, 6 eller 7.
 - c) Operativa och tekniska arrangemang i syfte att genomföra interoperabilitet för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 7.
 - d) Form, innehåll och andra närmare uppgifter om den motiverade begäran enligt artikel 8.3.
 - e) Form, innehåll och andra närmare uppgifter om den motiverade begäran enligt artiklarna 9 och 10.
 - f) Form, innehåll och andra närmare uppgifter om de rapporter om efterlevnad som avges enligt artikel 11.
 - g) Metod och förfarande för den reviderade beskrivningen av de tekniker som används för profilering av konsumenter som föreskrivs i artikel 15.1. Kommissionen ska, när den utarbetar ett utkast till genomförandeakt för detta ändamål, samråda med Europeiska datatillsynsmannen och får samråda med Europeiska dataskyddsstyrelsen, det civila samhället och andra relevanta experter.
 - h) Form, innehåll och andra närmare bestämmelser om anmälningar och skrivelser enligt artiklarna 14 och 15.

- i) De praktiska arrangemangen för förfaranden rörande marknadsundersökningar enligt artiklarna 17, 18 och 19 samt för förfaranden enligt artiklarna 24, 25 och 29.
- j) De praktiska arrangemangen för utövandet av rätten att höras enligt artikel 34.
- k) De praktiska arrangemangen för de villkor för offentliggörande av information som föreskrivs i artikel 34.
- l) De praktiska arrangemangen för det samarbete och den samordning mellan kommissionen och nationella myndigheter som föreskrivs i artiklarna 37 och 38.
- m) De praktiska arrangemangen för beräkning och förlängning av tidsfrister.

2. De genomförandeakter som avses i punkt 1 a–k och m i denna artikel ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 50.2.

Den genomförandeakt som avses i punkt 1 l i denna artikel ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 50.3.

3. Innan kommissionen antar en genomförandeakt enligt punkt 1 ska den offentliggöra ett utkast till dessa åtgärder och ge alla berörda parter tillfälle att framföra sina synpunkter inom en tidsfrist som inte får understiga en månad.

Artikel 47

Riktlinjer

Kommissionen får anta riktlinjer för alla aspekter av denna förordning i syfte att underlätta dess ändamålsenliga genomförande och tillsyn.

Artikel 48

Standardisering

När så är lämpligt och nödvändigt får kommissionen uppdra åt europeiska standardiseringsorgan att underlätta genomförandet av de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning genom att utveckla lämpliga standarder.

Artikel 49

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 3.6, 3.7, 12.1, 12.3 och 12.4 ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 1 november 2022. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.
3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 3.6, 3.7, 12.1, 12.3 och 12.4 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.

5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 3.6, 3.7, 12.1, 12.3 och 12.4 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 50

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté (*den rådgivande kommittén för digitala marknader*). Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Om kommitténs yttrande ska inhämtas genom skriftligt förfarande, ska det förfarandet avslutas utan resultat om kommitténs ordförande, inom tidsfristen för att avge yttrandet, så beslutar eller en enkel majoritet av kommittéledamöterna så begär.

3. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.
4. Kommissionen ska överlämna kommitténs yttrande till adressaten för ett enskilt beslut, tillsammans med det beslutet. Den ska offentliggöra yttrandet tillsammans med det enskilda beslutet, varvid hänsyn ska tas till det berättigade intresset av skydd för tystnadsplikt.

Artikel 51

Ändring av direktiv (EU) 2019/1937

I del I punkt J i bilagan till direktiv (EU) 2019/1937 ska följande led läggas till:

- "iv) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828 (förordningen om digitala marknader) (EUT L 265, 21.9.2022, s. 1)."

Artikel 52

Ändring av direktiv (EU) 2020/1828

I bilaga I till direktiv (EU) 2020/1828 ska följande punkt läggas till:

- "67. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828 (förordningen om digitala marknader) (EUT L 265, 21.9.2022, s. 1)."

Artikel 53

Översyn

1. Senast den 3 maj 2026, och därefter vart tredje år, ska kommissionen utvärdera denna förordning och rapportera till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén.

2. Genom utvärderingarna ska det bedömas om syftena med denna förordning att säkerställa öppna och rättvisa marknader har uppnåtts och vilka konsekvenser förordningen har för företagsanvändare, särskilt små och medelstora företag, och slutanvändare. Dessutom ska kommissionen utvärdera om tillämpningsområdet för artikel 7 kan utvidgas till att omfatta onlinebaserade sociala nätverkstjänster.

3. Utvärderingarna ska fastställa om det är nödvändigt att ändra regler, bland annat avseende förteckningen över centrala plattformstjänster i artikel 2.2 och de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7 och efterlevnadskontrollen av dem, för att säkerställa att digitala marknader i hela unionen är öppna och rättvisa. Till följd av utvärderingarna ska kommissionen vidta lämpliga åtgärder, som får inbegripa lagstiftningsförslag.

4. Medlemsstaternas behöriga myndigheter ska tillhandahålla all relevant information som de har och som kommissionen kan komma att behöva för att utarbeta den rapport som avses i punkt 1.

Artikel 54

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning ska tillämpas från och med den 2 maj 2023.

Artiklarna 3.6, 3.7, 40, 46, 47, 48, 49 och 50 ska dock tillämpas från och med den 1 november 2022 och artiklarna 42 och 43 ska tillämpas från och med den 25 juni 2023.

Om datumet den 25 juni 2023 föregår det tillämpningsdatum som avses i andra stycket i denna artikel ska tillämpningen av artiklarna 42 och 43 skjutas upp till det tillämpningsdatum som avses i andra stycket i denna artikel.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den 14 september 2022.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

M. BEK

Ordförande

BILAGA

A. "Allmänt"

1. Denna bilaga syftar till att specificera metoden för att identifiera och beräkna *aktiva slutanvändare* och *aktiva företagsanvändare* för varje central plattformstjänst som förtecknas i artikel 2.2. Den innehåller en hänvisning som gör det möjligt för ett företag att bedöma huruvida dess centrala plattformstjänster uppfyller de kvantitativa tröskelvärden som anges i artikel 3.2 b och därför kan antas uppfylla kravet i artikel 3.1 b. En sådan hänvisning kommer därför också att vara relevant för en bredare bedömning i enlighet med artikel 3.8. Det är företagets ansvar att göra bästa möjliga uppskattning i enlighet med de gemensamma principer och särskilda metoder som anges i denna bilaga. Ingenting i denna bilaga hindrar kommissionen från att, inom de tidsfrister som föreskrivs i de relevanta bestämmelserna i denna förordning, kräva att det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster ska tillhandahålla sådan information som är nödvändig för att identifiera och beräkna *aktiva slutanvändare* och *aktiva företagsanvändare*. Ingenting i denna bilaga bör utgöra en rättslig grund för spårning av användare. Metoden i denna bilaga påverkar inte heller någon av de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning, särskilt inte skyldigheterna i artiklarna 3.3, 3.8 och 13.3. I synnerhet innebär kravet på efterlevnad av artikel 13.3 också att *aktiva slutanvändare* och *aktiva företagsanvändare* ska identifieras och beräknas på grundval av antingen en exakt mätning eller den bästa tillgängliga uppskattningen – i linje med den faktiska kapacitet för identifiering och beräkning som det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster förfogar över vid den relevanta tidpunkten. Dessa mätningar eller den bästa tillgängliga uppskattningen ska överensstämma med och inbegripa dem som rapporteras enligt artikel 15.
2. I artikel 2.20 och 2.21 fastställs definitionerna av *slutanvändare* och *företagsanvändare*, som är gemensamma för alla centrala plattformstjänster.
3. För identifiering och beräkning av antalet aktiva slutanvändare och aktiva företagsanvändare hänvisas i denna bilaga till begreppet *unika användare*. Begreppet *unika användare* omfattar *aktiva slutanvändare* och *aktiva företagsanvändare* som endast räknas en gång, för den relevanta centrala plattformstjänsten, under en viss tidsperiod (dvs. en månad för *aktiva slutanvändare* och ett år för *aktiva företagsanvändare*), oavsett hur många gånger de utnyttjade den relevanta centrala plattformstjänsten under den perioden. Detta påverkar inte det faktum att samma fysiska eller juridiska person samtidigt kan utgöra en *aktiv slutanvändare* eller en *aktiv företagsanvändare* för olika centrala plattformstjänster.

B. "Aktiva slutanvändare"

1. Antalet *unika användare* ska, när det gäller *aktiva slutanvändare*, fastställas i enlighet med det mest noggranna mått som rapporterats av det företag som tillhandahåller någon av de centrala plattformstjänsterna, särskilt följande:
 - a) Insamling av data om användningen av centrala plattformstjänster från miljöer där användaren antingen loggar in varje gång eller är permanent inloggad anses vid första anblicken innebära den minsta risken för dubblering, till exempel när det gäller användarnas beteende i olika enheter eller på olika plattformar. Företaget ska därför lämna in sammanställda anonymiserade data om antalet unika slutanvändare för varje central plattformstjänst på grundval av miljöer där användaren antingen loggar in varje gång eller är permanent inloggad, om sådana data finns.
 - b) När det gäller centrala plattformstjänster som också är tillgängliga för slutanvändare utanför miljöer där användaren antingen loggar in varje gång eller är permanent inloggad, ska företaget dessutom lämna in sammanställda anonymiserade data om antalet unika slutanvändare för respektive central plattformstjänst, baserat på ett alternativt mått som även räknar in slutanvändare utanför miljöer där användaren antingen loggar in varje gång eller är permanent inloggad, såsom IP-adresser, kakor eller andra identifierare, t.ex. radiofrekvensetiketter, förutsatt att dessa adresser eller identifierare objektivt sett är nödvändiga för tillhandahållandet av de centrala plattformstjänsterna.
2. Antalet *aktiva slutanvändare* per månad är baserat på det genomsnittliga antalet aktiva slutanvändare per månad under den största delen av räkenskapsåret. Begreppet *den största delen av räkenskapsåret* är avsett att ge ett företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster möjlighet att bortse från avvikande siffror under ett visst år. Med avvikande

siffror avses siffror som faller avsevärt utanför de normala och förutsebara siffrorna. En oförutsedd topp eller nedgång i användarutnyttjandet som inträffade under en enda månad under räkenskapsåret är ett exempel på vad som kan utgöra sådana avvikande siffror. Siffror som avser årligen återkommande händelser, såsom årliga säljfrämjande åtgärder, är inte avvikande siffror.

C. "Aktiva företagsanvändare"

Antalet *unika användare* ska, när det gäller *aktiva företagsanvändare*, i tillämpliga fall fastställas på kontonivå, där varje separat företagskonto som förknippas med användningen av en central plattformstjänst som tillhandahålls av det företaget utgör en unik företagsanvändare av just den centrala plattformstjänsten. Om begreppet *företagskonto* inte är tillämpligt på en viss central plattformstjänst ska det berörda företaget som tillhandahåller centrala plattformstjänster fastställa antalet unika företagsanvändare genom att hänvisa till det berörda företaget.

D. "Inlämning av uppgifter"

1. Det företag som lämnar uppgifter till kommissionen i enlighet med artikel 3.3 om antalet aktiva slutanvändare och aktiva företagsanvändare för varje central plattformstjänst ska ansvara för att säkerställa att de uppgifterna är fullständiga och korrekta. I detta avseende gäller följande:

- a) Företaget ska ansvara för att lämna in data för varje central plattformstjänst och ska undvika underräkning och överräkning av antalet aktiva slutanvändare och aktiva företagsanvändare (t.ex. när användare får tillgång till centrala plattformstjänster via olika plattformar eller enheter).
- b) Företaget ska ansvara för att tillhandahålla exakta och koncisa förklaringar om den metod som använts och som resulterat i uppgifterna och för den eventuella risken för underräkning och överräkning av antalet aktiva slutanvändare och aktiva företagsanvändare för varje central plattformstjänst samt för de lösningar som tillämpats för att hantera denna risk.
- c) Företaget ska tillhandahålla data som är baserade på ett alternativt mått om kommissionen hyser tvivel om riktigheten i de data som lämnas av det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster.

2. Vid beräkningen av antalet *aktiva slutanvändare* och *aktiva företagsanvändare* ska följande gälla:

- a) Det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster får inte identifiera centrala plattformstjänster som enligt artikel 2.2 tillhör samma kategori av centrala plattformstjänster som separata huvudsakligen på grundval av att de tillhandahålls med olika domännamn, oavsett om det rör sig om nationella toppdomäner (ccTLD) eller generiska toppdomäner (gTLD), eller geografiska attribut.
- b) Det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster ska som separata centrala plattformstjänster betrakta sådana centrala plattformstjänster som används för olika ändamål av antingen deras slutanvändare eller deras företagsanvändare, eller båda, även om deras slutanvändare eller företagsanvändare kan vara desamma och även om de enligt artikel 2.2 tillhör samma kategori av centrala plattformstjänster.
- c) Det företag som tillhandahåller centrala plattformstjänster ska betrakta sådana centrala plattformstjänster som separata som det berörda företaget erbjuder på ett integrerat sätt, men som
 - i) inte tillhör samma kategori av centrala plattformstjänster enligt artikel 2.2 eller som
 - ii) används för olika ändamål av antingen deras slutanvändare eller deras företagsanvändare, eller båda, även om deras slutanvändare och företagsanvändare kan vara desamma och även om de enligt artikel 2.2 tillhör samma kategori av centrala plattformstjänster.

E. "Särskilda definitioner"

I tabellen nedan anges särskilda definitioner av *aktiva slutanvändare* och *aktiva företagsanvändare* för varje central plattformstjänst.

Centrala plattformstjänster	Aktiva slutanvändare	Aktiva företagsanvändare
Onlinebaserade förmedlingstjänster	Antal unika slutanvändare som utnyttjade den onlinebaserade förmedlingstjänsten minst en gång under månaden, exempelvis genom att aktivt logga in, göra en sökning, klicka eller skrolla, eller som gjorde en transaktion via den onlinebaserade förmedlingstjänsten minst en gång under månaden	Antal unika företagsanvändare som hade minst en produkt hos den onlinebaserade förmedlingstjänsten under hela året eller gjorde en transaktion som möjliggjordes av den onlinebaserade förmedlingstjänsten under året.
Sökmotorer	Antal unika slutanvändare som utnyttjade sökmotorn minst en gång under månaden, till exempel genom att göra en sökning.	Antal unika företagsanvändare med företagswebbplatser (dvs. webbplatser som används affärs- eller yrkesmässigt) som indexeras av sökmotorn eller är en del av sökmotorns indexering under året.
Onlinebaserade sociala nätverkstjänster	Antal unika slutanvändare som utnyttjade den onlinebaserade sociala nätverkstjänsten minst en gång under månaden, till exempel genom att aktivt logga in, öppna en sida, skrolla, klicka, gilla, göra en sökning, göra ett inlägg eller kommentera.	Antal unika företagsanvändare som har en företagslistning eller ett företagskonto hos den onlinebaserade sociala nätverkstjänsten och som har utnyttjat tjänsten på något sätt minst en gång under året, till exempel genom att aktivt logga in, öppna en sida, skrolla, klicka, gilla, göra en sökning, göra ett inlägg, kommentera eller använda dess företagsverktyg.
Videodelningsplattformstjänster	Antal unika slutanvändare som utnyttjade videodelningsplattformstjänsten minst en gång under månaden, till exempel genom att spela upp ett segment audiovisuellt innehåll, göra en sökning eller ladda upp audiovisuellt innehåll, i synnerhet användargenererade videor.	Antal unika företagsanvändare som tillhandahöll minst ett audiovisuellt innehåll som laddades upp eller spelades på videodelningsplattformstjänsten under året.
Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster	Antal unika slutanvändare som inledde eller på något sätt deltog i kommunikation via den nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänsten minst en gång under månaden.	Antal unika företagsanvändare som använde ett företagskonto eller på annat sätt inledde eller på något sätt deltog i kommunikation via den nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänsten för att kommunicera direkt med en slutanvändare minst en gång under året.
Operativsystem	Antal unika slutanvändare som använde en enhet med operativsystemet vilken har aktiverats, uppdaterats eller använts minst en gång under månaden.	Antal unika programutvecklare som under året gav ut, uppdaterade eller erbjöd minst en programvaruapplikation eller programvara med hjälp av det programmeringsspråk eller något av de programutvecklingsverktyg som ingår i eller på något sätt körs på operativsystemet.

Centrala plattformstjänster	Aktiva slutanvändare	Aktiva företagsanvändare
Virtuella assistenter	Antal unika slutanvändare som utnyttjade den virtuella assistenten på något sätt minst en gång under månaden, till exempel genom att aktivera den, ställa en fråga, få tillgång till en tjänst genom ett kommando eller kontrollera en enhet för smarta hem.	Antal unika programutvecklare som under året erbjöd minst en programvaruapplikation för en virtuell assistent eller en funktion för att göra en befintlig programvaruapplikation tillgänglig via den virtuella assistenten.
Webbläsare	Antal unika slutanvändare som utnyttjade webbläsaren minst en gång under månaden, till exempel genom att skriva in en sökning eller webbadress i webbläsarens adressfält.	Antal unika företagsanvändare vars företagswebbplatser (dvs. webbplatser som används kommersiellt eller yrkesmässigt) har besökts via webbläsaren minst en gång under året eller som erbjöd ett insticksprogram, ett tillägg eller add-ons som använts i webbläsaren under året.
Molntjänster	Antal unika slutanvändare som utnyttjade någon molntjänst från den relevanta leverantören av molntjänster minst en gång under månaden mot någon typ av ersättning, oavsett om ersättningen inföll under samma månad.	Antal unika företagsanvändare som under året tillhandahöll någon molntjänst för vilken molninfrastrukturen hos den relevanta leverantören av molntjänster är värd.
Onlinebaserade annonseringstjänster	För egen försäljning av annonsutrymme: Antal unika slutanvändare som exponerades för ett annonsbudskap minst en gång under månaden. För annonsförmedlingstjänster (inbegripet annonsnätverk, annonsutbyte och andra annonsförmedlingstjänster): Antal unika slutanvändare som exponerades för ett annonsbudskap som aktiverade annonsförmedlingstjänsten minst en gång under månaden.	För egen försäljning av annonsutrymme: Antal unika annonsörer som fick minst ett annonsbudskap visat under året. För annonsförmedlingstjänster (inbegripet annonsnätverk, annonsutbyte och andra annonsförmedlingstjänster): Antal unika företagsanvändare (inbegripet annonsörer, utgivare eller andra förmedlare) som interagerade via eller betjänades av annonsförmedlingstjänsten under året.

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2022/2560

av den 14 december 2022

om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 114 och 207,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) En stark, öppen och konkurrenskraftig inre marknad gör det möjligt för både europeiska och utländska företag att konkurrera på grund av meriter. Unionen gynnas av ett sofistikerat och ändamålsenligt system för kontroll av statligt stöd som syftar till att säkerställa rättvisa villkor för alla företag som bedriver ekonomisk verksamhet på den inre marknaden. Detta system för kontroll av statligt stöd hindrar medlemsstaterna från att bevilja statligt stöd som på ett otillbörligt sätt snedvrider konkurrensen på den inre marknaden.
- (2) Samtidigt kan både privata företag och offentliga företag som direkt eller indirekt kontrolleras eller ägs av en stat, få subventioner från tredjeländer som sedan används exempelvis för att finansiera ekonomisk verksamhet på den inre marknaden inom alla sektorer av ekonomin, såsom deltagande i offentliga upphandlingsförfaranden eller förvärv av företag, däribland företag med strategiska tillgångar såsom kritisk infrastruktur och innovativ teknik. Sådana utländska subventioner omfattas för närvarande inte av unionens regler om statligt stöd.
- (3) Denna förordning omfattar alla ekonomiska sektorer, inbegripet de som är av strategiskt intresse för unionen och kritisk infrastruktur, exempelvis de som nämns i artikel 4.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 ⁽³⁾.
- (4) Utländska subventioner kan snedvrider den inre marknaden och undergräva systemet med lika villkor för ekonomiska verksamheter i unionen. Detta kan särskilt ske i samband med koncentrationer som medför en förändring av kontrollen över företag i unionen, i de fall sådana koncentrationer helt eller delvis finansieras genom utländska subventioner, eller i de fall ekonomiska aktörer som gynnas av utländska subventioner tilldelas kontrakt i unionen.

⁽¹⁾ EUT C 105, 4.3.2022, s. 87.

⁽²⁾ Europaparlamentets ständpunkt av den 10 november 2022 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 28 november 2022.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 av den 19 mars 2019 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen (EUT L 79 I, 21.3.2019, s. 1).

- (5) Inga befintliga unionsinstrument hanterar snedvridningar som orsakas av utländska subventioner. Handelspolitiska skyddsinstrument gör det möjligt för kommissionen att agera när subventionerade varor importeras till unionen, men inte när utländska subventioner ges i form av subventionerade investeringar eller när det gäller tjänster och finansiella flöden. Enligt WTO-avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder kan unionen inleda ett förfarande för tvistlösning mellan stater i samband med vissa utländska subventioner som beviljas av WTO-medlemmar, dock begränsat till varor.
- (6) Befintliga unionsinstrument måste därför kompletteras med ett nytt verktyg för att på ett ändamålsenligt sätt hantera snedvridningar på den inre marknaden som orsakas av utländska subventioner för att säkerställa lika villkor. Det nya verktyget kompletterar särskilt unionens regler om statligt stöd, som hanterar snedvridningar på den inre marknaden som orsakas av subventioner från medlemsstaterna.
- (7) Det är viktigt att regler och förfaranden för att utreda utländska subventioner som faktiskt eller potentiellt snedvrider den inre marknaden fastställs, och i relevanta fall att dessa snedvridningar gottgörs. Utländska subventioner kan snedrida den inre marknaden om ett företag som gynnas av den utländska subventionen bedriver ekonomisk verksamhet i unionen. En korrekt tillämpning och verkställighet av denna förordning kommer att bidra till den inre marknads motståndskraft mot snedvridningar som orsakas av utländska subventioner och därigenom bidra till unionens öppna strategiska oberoende. Denna förordning fastställer därför regler för alla företag, inbegripet offentliga företag som direkt eller indirekt kontrolleras av en stat, som bedriver ekonomisk verksamhet i unionen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt denna förordnings inverkan på små och medelstora företag med tanke på betydelsen av den ekonomiska verksamhet som de bedriver och deras bidrag till uppfyllandet av unionens centrala politiska mål.
- (8) För att säkerställa lika villkor på hela den inre marknaden och en konsekvent tillämpning av denna förordning är kommissionen den enda myndighet som är behörig att tillämpa denna förordning. Kommissionen bör ha befogenhet att på eget initiativ granska alla utländska subventioner, i den mån de omfattas av denna förordning, inom alla sektorer av ekonomin, och därvid grunda sig på information från alla tillgängliga källor. För att säkerställa en ändamålsenlig kontroll när det särskilt gäller stora koncentrationer (sammanslagningar och förvärv) och offentliga upphandlingsförfaranden över vissa tröskelvärden, bör kommissionen ges befogenhet att granska utländska subventioner på grundval av en förhandsanmälan från företaget till kommissionen.
- (9) Denna förordning bör tillämpas och tolkas mot bakgrund av relevant unionslagstiftning, inbegripet den som rör statligt stöd, sammanslagningar och offentlig upphandling.
- (10) Genomförandet av denna förordning påverkar inte tillämpningen av varje medlemsstats rätt att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i enlighet med artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionsätt (EUF-fördraget).
- (11) Med en utländsk subvention inom ramen för denna förordning bör avses ett ekonomiskt bidrag, som tillhandahålls direkt eller indirekt av ett tredjeland, som innebär en förmån, och som är begränsat till ett eller flera företag eller branscher. Dessa villkor är kumulativa.
- (12) Ett ekonomiskt bidrag kan beviljas genom offentliga eller privata enheter. Huruvida en offentlig enhet har tillhandahållit ett ekonomiskt bidrag bör avgöras från fall till fall med vederbörlig hänsyn till sådana faktorer som den berörda enhetens egenskaper och den rättsliga och ekonomiska miljö som råder i det tredjeland där enheten verkar, inbegripet den offentliga förvaltningens roll i det landets ekonomi. Ekonomiska bidrag kan också beviljas genom en privat enhet, om den privata enhetens åtgärder kan tillskrivas tredjelandet i fråga. Begreppet ekonomiskt bidrag omfattar ett brett spektrum av stödåtgärder som inte är begränsade till penningöverföringar till exempel beviljande av särskilda eller exklusiva rättigheter till ett företag utan skälig ersättning i enlighet med normala marknadsvillkor.
- (13) Ett ekonomiskt bidrag bör innebära en förmån för ett företag som bedriver ekonomisk verksamhet på den inre marknaden. Ett ekonomiskt bidrag bör anses innebära en förmån för ett företag om det inte hade kunnat erhållas under normala marknadsvillkor. Förekomsten av en förmån bör fastställas på grundval av jämförande riktmärken, såsom privata investerarens investeringspraxis, de räntor som kan erhållas på marknaden, en jämförbar skattebehandling eller vad som utgör skälig ersättning för en viss vara eller tjänst. Om det inte finns några tillgängliga direkt jämförbara riktmärken kan befintliga riktmärken justeras eller alternativa riktmärken fastställas på grundval av allmänt accepterade bedömningsmetoder. Förmåner kan, till exempel, beviljas inom ramen för förhållandet mellan offentliga myndigheter och offentliga företag om ett sådant förhållande, och särskilt eventuell

finansiering från de offentliga myndigheterna till offentliga företag, inte är förenligt med normala marknadsvillkor. Tillhandahållande eller köp av varor eller tjänster efter ett konkurrensutsatt, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande förutsätts vara förenligt med normala marknadsvillkor. Ett ekonomiskt bidrag till ett företag som bedriver ekonomisk verksamhet på den inre marknaden bör inte anses innebära en förmån om riktmarkebedömningen visar att företaget skulle ha erhållit denna förmån under normala marknadsförhållanden. Internpris-sättning i samband med utbyte av varor och tjänster inom ett företag kan innebära en förmån om den internpris-sättningen inte sker på normala marknadsvillkor. Den förmån som ett ekonomiskt bidrag innebär kan överföras till ett företag som bedriver ekonomisk verksamhet i unionen.

- (14) Förmånen bör ha beviljats ett eller flera företag eller branscher. Den utländska subventionens specificitet kan fastställas rättsligt eller i praktiken.
- (15) En utländsk subvention bör anses vara beviljad från och med den tidpunkt då mottagaren får rätt att motta den utländska subventionen. Att en utländsk subvention faktiskt har utbetalats är inte en nödvändig förutsättning för att en utländsk subvention ska omfattas av denna förordning.
- (16) Ett ekonomiskt bidrag som endast ges avseende ett företags icke-ekonomiska verksamhet utgör inte en utländsk subvention. Om ett ekonomiskt bidrag till en icke-ekonomisk verksamhet används för att korssubventionera företagets ekonomiska verksamhet kan det dock utgöra en utländsk subvention som omfattas av denna förordning. Om ett företag använder sig av ekonomiska bidrag, till exempel i form av särskilda eller exklusiva rättigheter, eller ekonomiska bidrag som erhålls för att kompensera för en börda som ålagts av offentliga myndigheter, för att korssubventionera annan verksamhet, kan den korssubventioneringen tyda på att de särskilda eller exklusiva rättigheterna tillhandahålls utan skäligen ersättning, eller att bördan överkompenseras och därmed utgör en utländsk subvention.
- (17) När väl förekomsten av en utländsk subvention har fastställts bör kommissionen från fall till fall bedöma om den snedvrider den inre marknaden. Till skillnad från statligt stöd som beviljas av en medlemsstat är utländska subventioner i allmänhet inte förbjudna.
- (18) Det är möjligt att bristen på insyn när det gäller många utländska subventioner och affärsvärldens komplexitet gör det svårt att otvetydigt identifiera eller kvantifiera påverkan av en viss utländsk subvention på den inre marknaden. För att fastställa snedvridningen förefaller det därför nödvändigt att använda en icke-uttömmande uppsättning indikatorer. Vid bedömningen av i vilken utsträckning en utländsk subvention kan förbättra ett företags konkurrensläge och om den utländska subventionen därigenom faktiskt eller potentiellt inverkar negativt på konkurrensen på den inre marknaden, skulle kommissionen kunna beakta vissa indikatorer, inbegripet den utländska subventionens belopp och art, syftet med och villkoren för den utländska subventionen samt dess användning på den inre marknaden.
- (19) När indikatorerna för att avgöra om det förekommer en snedvridning på den inre marknaden används kan kommissionen beakta olika faktorer såsom den utländska subventionens storlek i absoluta tal eller i förhållande till marknadens storlek eller investeringens värde. Till exempel är det sannolikt att en koncentration där en utländsk subvention täcker en betydande del av objektets inköpspris är snedvridande. På liknande sätt är det sannolikt att utländska subventioner som täcker en betydande del av det uppskattade värdet på ett kontrakt som ska tilldelas i ett offentligt upphandlingsförfarande orsakar snedvridningar. Om en utländsk subvention beviljas för driftskostnader förefaller det mer sannolikt att den orsakar snedvridningar än om den beviljas för investeringskostnader. Det kan anses vara mindre sannolikt att utländska subventioner till små och medelstora företag orsakar snedvridningar jämfört med utländska subventioner till stora företag. Dessutom bör hänsyn tas till marknadens särdrag, särskilt konkurrensvillkoren på marknaden, såsom inträdeshinder. Utländska subventioner på marknader som kännetecknas av en överkapacitet eller utländska subventioner som leder till överkapacitet genom att upprätthålla olönsamma tillgångar eller uppmuntra investeringar i kapacitetsökningar som annars inte skulle ha skett kommer sannolikt att orsaka snedvridningar. En utländsk subvention till en mottagare som inte har mycket verksamhet på

den inre marknaden, mätt i exempelvis omsättning i unionen, ger mindre sannolikt upphov till snedvridningar än en utländsk subvention till en mottagare som har mer betydande verksamhet på den inre marknaden. Som en allmän regel bör det anses osannolikt att utländska subventioner som inte överstiger 4 miljoner EUR under en sammanhängande period på tre år skulle snedvrیدا den inre marknaden i den mening som avses i denna förordning. Utländska subventioner till ett enda företag som inte överstiger beloppet för stöd av mindre betydelse enligt definitionen i artikel 3.2 i kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013⁽⁴⁾ per tredjeländ under en sammanhängande period på tre år bör inte anses snedvrیدا den inre marknaden i den mening som avses i den här förordningen.

- (20) Liksom i fråga om vissa typer av statligt stöd är det sannolikt att vissa kategorier av utländska subventioner, såsom obegränsade garantier, nämligen garantier utan någon begränsning av garantins belopp eller varaktighet, även orsakar snedvridningar på den inre marknaden på grund av sin art. Detsamma gäller för ett otillbörligt fördelaktigt anbud vars fördelaktiga karaktär, som dess pris, inte är motiverat av andra faktorer. Dessutom skulle subventioner i form av exportfinansiering kunna, såvida de inte föreskrivs i enlighet med OECD-överenskommelsen om statsstödda exportkrediter, vara särskilt oroande på grund av sina snedvridande effekter. Eftersom dessa kategorier av utländska subventioner mest sannolikt orsakar snedvridningar på den inre marknaden behöver kommissionen inte göra en detaljerad bedömning baserad på indikatorer. Ett företag skulle under alla omständigheter kunna visa att den utländska subventionen i fråga inte skulle snedvrیدا den inre marknaden under de särskilda omständigheterna i fallet.
- (21) Medlemsstaterna och alla fysiska eller juridiska personer kan lämna information om de positiva effekterna av en utländsk subvention, som kommissionen bör ta vederbörlig hänsyn till när den utför avvägningstestet. Kommissionen bör beakta de positiva effekterna av den utländska subventionen på grundval av den bevisning om sådana positiva effekter som lämnas in under utredningen. De positiva effekterna bör avse utvecklingen av den berörda subventionerade ekonomiska verksamheten på den inre marknaden. Andra positiva effekter bör beaktas när så är lämpligt för att undvika att avvägningen leder till omotiverad diskriminering. Kommissionen bör också undersöka vidare positiva effekter i förhållande till de relevanta politiska målen, särskilt unionens. Dessa politiska mål kan särskilt omfatta en hög nivå på miljöskydd och sociala standarder samt främjande av forskning och utveckling. Kommissionen bör väga dessa positiva effekter mot de negativa effekterna av en utländsk subvention i form av snedvridningar på den inre marknaden. I samband med ett offentligt upphandlingsförfarande bör kommissionen beakta tillgången till alternativa försörjningskällor för de berörda varorna och tjänsterna. Avvägningstestet kan leda till slutsatsen att inte ålägga gottgörande åtgärder om tillämpningen av det testet visar att de positiva effekterna av en utländsk subvention uppväger de negativa effekterna. När det gäller de kategorier av utländska subventioner som mest sannolikt snedvrیدer den inre marknaden är det mindre troligt att de positiva effekterna uppväger de negativa effekterna. Om de negativa effekterna överväger kan avvägningstestet bidra till att bestämma lämplig karaktär och nivå på åtagandena eller de gottgörande åtgärderna. Eftersom avvägningstestet beaktar de positiva effekterna av en utländsk subvention bör tillämpningen av det avvägningstestet under alla omständigheter inte leda till ett resultat för företaget som skulle vara sämre än om inget avvägningstestet hade tillämpats. Om kommissionen utför ett avvägningstest bör den redogöra för sitt resonemang i beslutet om avslutande av en fördjupad utredning.
- (22) När kommissionen granskar en utländsk subvention på eget initiativ bör den ha befogenhet att ålägga ett företag gottgörande åtgärder för att avhjälpa alla snedvridningar till följd av en utländsk subvention på den inre marknaden. De gottgörande åtgärderna bör inbegripa strukturella och icke-strukturella korrigerande åtgärder samt återbetalning av den utländska subventionen, och bör vara lämpliga för att avhjälpa snedvridningen i fråga och vara proportionella. Om kommissionen överväger alternativa gottgörande åtgärder som var och en till fullo och på ett ändamålsenligt sätt skulle avhjälpa snedvridningen, bör kommissionen välja den åtgärd som är minst betungande för det företag som är föremål för utredning.

⁽⁴⁾ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse (EUT L 352, 24.12.2013, s. 1).

- (23) Det företag som är föremål för utredning bör kunna erbjuda åtaganden för att avhjälpa den snedvridning som orsakas av den utländska subventionen. Om kommissionen anser att de erbjudna åtagandena till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälper snedvridningen, bör den kunna godta dem och göra dem bindande genom ett beslut. I sådana fall bör kommissionen inte ålägga gottgörande åtgärder.
- (24) Det företag som är föremål för utredning bör kunna erbjuda sig att återbetala subventionen jämte lämplig ränta. Kommissionen bör godta en återbetalning som erbjuds som ett åtagande om den kan förvissa sig om att återbetalningen till fullo avhjälper snedvridningen, utförs på ett transparent och kontrollerbart sätt och sker i praktiken, samtidigt som den beaktar risken för att denna förordnings mål kringgås.
- (25) Såvida inte företaget som är föremål för utredning erbjuder åtaganden som till fullo och på ett ändamålsenligt sätt skulle avhjälpa den konstaterade snedvridningen bör kommissionen ha befogenhet att förbjuda en koncentration eller en tilldelning av ett kontrakt innan den äger rum. Om koncentrationen redan har genomförts, särskilt i fall där ingen förhandsanmälan krävdes eftersom tröskelvärdena för anmälan inte uppnåddes, kan snedvridningen ändå vara så betydande att den inte kan avhjälpas genom beteenderelaterade eller strukturella åtgärder eller genom återbetalning av subventionen. I sådana fall bör kommissionen kunna besluta att avhjälpa snedvridningen genom att ålägga företagen att upplösa koncentrationen.
- (26) Det företag som är föremål för utredning kan föreslå eller kommissionen kan, i de fall det är proportionellt och nödvändigt, begära att de företag som är föremål för utredning underrättar kommissionen om sitt deltagande i framtida koncentrationer eller offentliga upphandlingsförfaranden i unionen under en lämplig tidsperiod. Inlämning av sådan information, eller ett svar eller avsaknad av svar från kommissionen, kan inte ge upphov till berättigade förväntningar från företagets sida om att kommissionen inte senare kommer att inleda en utredning av eventuella utländska subventioner till det företag som deltar i koncentrationen eller förfarandet för offentlig upphandling.
- (27) Kommissionen bör ha befogenhet att på eget initiativ granska information om utländska subventioner. Medlemsstaterna och varje fysisk eller juridisk person eller sammanslutning bör kunna lämna information till kommissionen om påstådda utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden. Kommissionen skulle kunna inrätta en kontaktpunkt för att underlätta tillhandahållandet av sådan information på ett konfidentiellt sätt. När medlemsstaterna lämnar relevant information till kommissionen om påstådda utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden bör kommissionen säkerställa att dessa medlemsstater får ett svar. För att undersöka eventuella utländska subventioner och huruvida de snedvrider den inre marknaden och för att avhjälpa sådana snedvridningar fastställs i denna förordning ett förfarande som består av två steg, nämligen en preliminär översyn och en fördjupad utredning. Ett företag som omfattas av något av dessa två steg bör betraktas som ett företag som är föremål för utredning.
- (28) Kommissionen bör ges lämpliga utredningsbefogenheter för att samla in all nödvändig information. Den bör därför ha befogenhet att begära information från alla företag eller företagssammanslutningar under hela förfarandet. Dessutom bör kommissionen ha befogenhet att ålägga böter eller viten för underlåtenhet att lämna den begärda informationen i tid eller för inlämning av ofullständig, oriktig eller vilseledande information. Kommissionen bör också kunna rikta frågor till medlemsstater eller tredjeländer. Vidare bör kommissionen ha befogenhet att göra utredningsbesök i ett företags eller en företagssammanslutnings lokaler som är belägna i unionen eller, om det berörda tredjelandet har underrättats officiellt och inte har några invändningar, i företagets lokaler i tredjelandet. För att säkerställa en effektiv inspektion bör kommissionen ha befogenhet att begära att företaget eller företagssammanslutningen samtycker till inspektionen. Kommissionen bör också ha befogenhet att fatta beslut på grundval av tillgängliga uppgifter om företaget som är föremål för utredning eller det tredjeland som beviljade subventionen inte samarbetar.
- (29) När det är nödvändigt för att förhindra irreparabel skada för konkurrensen på den inre marknaden bör kommissionen ha befogenhet att anta interimistiska åtgärder.

- (30) Om kommissionen, till följd av en preliminär granskning, har tillräckliga indikationer på att det förekommer en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden, bör kommissionen ha befogenhet att inleda en fördjupad utredning för att samla in ytterligare relevant information som behövs för att bedöma den utländska subventionen. Det företag som är föremål för utredning bör ges möjlighet att utöva sin rätt till försvar.
- (31) Kommissionen bör avsluta en fördjupad utredning genom att anta ett beslut. Den bör i möjligaste mån sträva efter att avsluta den fördjupade utredningen inom 18 månader, med särskilt beaktande av ärendets komplexitet och de berörda företagens och tredjeländernas samarbetsvilja.
- (32) Kommissionen bör ha lämpliga instrument för att säkerställa att åtaganden och gottgörande åtgärder är ändamålsenliga. Om ett företag inte efterlever ett beslut om åtaganden, ett beslut om gottgörande åtgärder eller ett beslut om interimistiska åtgärder bör kommissionen ha befogenhet att ålägga böter eller viten av tillräckligt avskräckande karaktär. Kommissionen bör ta hänsyn till fall av upprepad bristande efterlevnad när den ålägger sådana böter eller viten. För att stärka denna förordnings ändamålsenlighet är det möjligt för kommissionen att tillämpa åtaganden eller gottgörande åtgärder parallellt med böter och viten.
- (33) För att säkerställa en korrekt och ändamålsenlig tillämpning av denna förordning bör kommissionen ha befogenhet att återkalla ett beslut och anta ett nytt, om beslutet grundats på ofullständig, oriktig eller vilseledande information, om ett företag agerar i strid med sina åtaganden eller de gottgörande åtgärder som ålagts, eller i de fall där åtagandena eller de gottgörande åtgärderna inte var ändamålsenliga.
- (34) Med tanke på den potentiellt betydande inverkan på den inre marknaden av koncentrationer bör kommissionen ha befogenhet att, efter en anmälan, granska information om utländska ekonomiska bidrag i samband med en föreslagen koncentration. Företag bör inte tillåtas genomföra koncentrationen innan kommissionens granskning har avslutats. Kommissionens granskning bör följa samma förfarande som det som används för granskningen av en utländsk subvention på kommissionens eget initiativ, med förbehåll för justeringar för att spegla särdragen hos koncentrationer.
- (35) Det är nödvändigt att finna en balans mellan kravet på ett ändamålsenligt skydd av den inre marknaden och behovet av att begränsa den administrativa bördan för företag som omfattas av denna förordning. Därför bör endast koncentrationer som uppfyller de kombinerade tröskelvärden som definieras i denna förordning på grundval av storleken på omsättningen i unionen och de utländska ekonomiska bidragens storlek vara föremål för obligatorisk förhandsanmälan.
- (36) I de fall tröskelvärdena för anmälan inte uppnås bör kommissionen kunna kräva anmälan av potentiellt subventionerade koncentrationer som ännu inte genomförts eller anmälan av potentiellt subventionerade anbud före tilldelningen av ett kontrakt, om den anser att koncentrationen eller anbudet skulle motivera en förhandsgranskning med tanke på dess inverkan i unionen. Kommissionen bör också ha möjlighet att på eget initiativ granska koncentrationer som redan är genomförda eller kontrakt som redan är tilldelade.
- (37) Vid en granskning av en koncentration bör bedömningen av huruvida det förekommer en snedvridning på den inre marknaden begränsas till den berörda koncentrationen, och endast de utländska subventioner som beviljas under de tre åren före koncentrationen bör beaktas vid bedömningen.
- (38) Inom ramen för mekanismen för förhandsgranskning av koncentrationer bör företag kunna begära samråd före anmälan med kommissionen grundat på god tro, i syfte att få vägledning om huruvida de formella tröskelvärdena för anmälan har uppnåtts eller inte.

- (39) När en koncentration anmäls till kommissionen i enlighet med artikel 4 i rådets förordning (EG) nr 139/2004 ⁽⁵⁾ och den här förordningen bör kommissionen sträva efter att begränsa den administrativa bördan för de parter som enligt den här förordningen ska göra anmälan. Företagen bör särskilt ha möjlighet att ange vilken specifik information som lämnats i samband med ett förfarande enligt den här förordningen och som kommissionen också har rätt att använda i förfaranden enligt förordning (EG) nr 139/2004.
- (40) Behovet av att hantera utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden är särskilt framträdande vid offentliga upphandlingar, med tanke på dessas ekonomiska betydelse på den inre marknaden och det faktum att de finansieras med skattemedel. Kommissionen bör ha befogenhet att, efter en anmälan före tilldelningen av ett kontrakt, granska information om utländska ekonomiska bidrag till den deltagande ekonomiska aktören i samband med ett förfarande för offentlig upphandling. Förhandsanmälningar bör vara obligatoriska över ett tröskelvärde som fastställs i denna förordning för att fånga upp ekonomiskt betydelsefulla fall och samtidigt minimera den administrativa bördan och undvika att hindra små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling. Denna skyldighet att lämna en förhandsanmälan när ett tröskelvärde överskrids bör också gälla för sådana grupper av ekonomiska aktörer som avses i artikel 26.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU ⁽⁶⁾, artikel 19.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU ⁽⁷⁾ och artikel 37.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU ⁽⁸⁾. Kommissionen har också rätt att begära förhandsanmälan av ett utländskt ekonomiskt bidrag under ett offentligt upphandlingsförfarande trots att dess uppskattade värde ligger under tröskelvärdena för anmälan. Kommissionen bör sträva efter att begränsa inblandningen i offentliga upphandlingsförfaranden genom att ta hänsyn till hur nära datumet för tilldelning av kontraktet är när den beslutar om den ska begära en sådan förhandsanmälan.
- (41) Avvägningen mellan utvecklingen av en europeisk marknad för försvars- och säkerhetsutrustning, som är avgörande för att upprätthålla en europeisk försvarsteknisk och försvarsindustriell bas, och skydda medlemsstaternas nationella säkerhet kräver ett särskilt system för de försvars- och säkerhetskontrakt som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG ⁽⁹⁾. Offentlig upphandling för tilldelning av sådana kontrakt bör därför inte omfattas av anmälningskrav enligt denna förordning. Det bör dock vara möjligt att granska de utländska subventionerna i samband med sådana avtal genom en granskning på eget initiativ. Dessutom bör offentlig upphandling som omfattas av direktiv 2009/81/EG och som undantas genom det direktivet eller som uppfyller villkoren för tillämpning av artikel 346 i EUF-fördraget – samtidigt som hänsyn tas exempelvis till att möjligheten att utnyttja sådana undantag, enligt Europeiska gemenskapernas domstols rättspraxis bör tolkas på ett sådant sätt att dess effekter inte utsträcks utöver vad som är strikt nödvändigt för att skydda de berättigade intressen som dessa bestämmelser medger skydd för samt kommissionens tolkningsmeddelande om tillämpningen av artikel 296 i EUF-fördraget på området för försvarsupphandlingar – inte omfattas av denna förordning
- (42) Ramavtal är en effektiv upphandlingsmetod som i stor utsträckning används av upphandlande myndigheter och upphandlande enheter. Den flexibilitet som köparna erbjuds efter ingåendet av ramavtalet bör inte påverkas av denna förordning. Skyldigheten att anmäla utländska ekonomiska bidrag i offentliga upphandlingsförfaranden enligt denna förordning bör därför begränsas till det förfarande som föregår ingåendet av ett ramavtal och bör inte tillämpas på kontrakt som grundar sig på ett ramavtal.

⁽⁵⁾ Rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer ("EG:s koncentrationsförordning") (EUT L 24, 29.1.2004, s. 1).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (EUT L 94, 28.3.2014, s. 1).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65).

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 243).

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtjänster, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG (EUT L 216, 20.8.2009, s. 76).

- (43) Med tanke på att upphandlingsförfaranden som genomförs i enlighet med artikel 27.3 eller 28.6 i direktiv 2014/24/EU eller artikel 45.3 i direktiv 2014/25/EU är brådskande bör kommissionen göra sitt yttersta för att prioritera sådana förfaranden under en preliminär granskning och en fördjupad utredning för att komma fram till meningsfulla slutsatser så snart som möjligt. Detta bör därför gälla för liknande förfaranden som genomförs i enlighet med direktiv 2014/23/EU.
- (44) På grund av särdragen i flerstegsförfaranden vid offentlig upphandling bör kommissionen inleda en preliminär granskning med den relevanta information som finns tillgänglig i en anmälan när den lämnar in sin anbudsansökan. För att säkerställa att informationen är fullständig och att utredningen går snabbt bör en uppdaterad anmälan lämnas in tillsammans med det slutliga anbudet. Kommissionen bör också ha rätt att begära kompletterande information innan det slutliga anbudet lämnas in.
- (45) Tillträdet till unionens upphandlingsmarknad för ekonomiska aktörer från tredjeländer regleras inte i denna förordning. Den frågan regleras i tillämplig unionsrätt och internationella avtal.
- (46) I de fall ett utländskt ekonomiskt bidrag anmäls i samband med ett offentligt upphandlingsförfarande bör bedömningen begränsas till det förfarandet.
- (47) När så är lämpligt bör kommissionen försöka hitta sätt att säkerställa att elektroniska kommunikationsmedel används för att underlätta fullgörandet av skyldigheterna i samband med offentlig upphandling enligt denna förordning.
- (48) Det bör säkerställas att principerna för offentlig upphandling, särskilt i fråga om proportionalitet, icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet och konkurrens, respekteras när det gäller alla ekonomiska aktörer som deltar i ett förfarande för offentlig upphandling, oberoende av de utredningar som inleds och pågår i enlighet med denna förordning. Denna förordning påverkar inte tillämpningen av direktiven 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU vad gäller tillämpliga miljö-, social- och arbetsrättsliga skyldigheter.
- (49) Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter kan besluta att tilldela ett kontrakt i form av separata delar, särskilt i enlighet med artikel 46 i direktiv 2014/24/EU och artikel 65 i direktiv 2014/25/EU och med iakttagande av förbudet mot konstlad uppdelning. Utländska ekonomiska bidrag bör meddelas av anbudsgivare som lämnar anbud på delar vars värde överstiger ett tillämpligt tröskelvärde.
- (50) Denna förordning bör inte påverka de ekonomiska aktörernas möjlighet att förlita sig på andra enheters kapacitet i enlighet med direktiven 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU.
- (51) Denna förordning bör inte påverka den upphandlande myndighetens eller upphandlande enhetens möjlighet att kräva att de ekonomiska aktörerna kompletterar, förtydligar eller färdigställer relevant information eller dokumentation, i enlighet med direktiv 2014/23/EU, 2014/24/EU eller direktiv 2014/25/EU eller i enlighet med den nationella lagstiftning som genomför dessa direktiv, förutsatt att sådana begäranden görs i full överensstämmelse med principerna om likabehandling och öppenhet.
- (52) Det finns en stark tendens hos offentliga upphandlare att centralisera sina inköp för att uppnå stordriftsfördelar och effektivitetsvinster. Sådana inköpscentraler är upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter i den mening som avses i direktiven 2009/81/EG, 2014/24/EU och 2014/25/EU. Det är därför lämpligt att kommissionen kan granska utländska subventioner i samband med kontrakt som tilldelas av sådana upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter.

- (53) Utländska subventioner som gör det möjligt för en ekonomisk aktör att lämna ett anbud som är otillbörligt fördelaktigt i förhållande till de berörda byggentreprenaderna, varorna eller tjänsterna bör anses faktiskt eller potentiellt skapa en snedvridning i ett förfarande för offentlig upphandling. Dessa snedvridningar bör därför bedömas på grundval av en icke-uttömmande uppsättning indikatorer. Indikatorerna bör göra det möjligt att fastställa hur den utländska subventionen snedvrider konkurrensen genom att förbättra ett företags konkurrensläge och möjliggöra för företaget att lämna ett otillbörligt fördelaktigt anbud. Ekonomiska aktörer bör ges möjlighet att motivera varför ett anbud inte bör anses vara otillbörligt fördelaktigt, inbegripet genom att återropa de faktorer som avses i artikel 69.2 i direktiv 2014/24/EU eller artikel 84.2 i direktiv 2014/25/EU, som reglerar onormalt låga anbud. Förbudet mot tilldelning av ett kontrakt bör endast tillämpas om den fördelaktiga karaktären hos det anbud som gynnas av utländska subventioner inte kan motiveras med hänvisning till andra faktorer, om anbudsgivaren skulle tilldelas kontraktet och om det företag som lämnat anbudet inte erbjudit åtaganden som anses lämpliga och tillräckliga för att till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpa snedvridningen. Förbudet mot tilldelning avser således det särskilda förfarande i vilket det otillbörligt fördelaktiga anbudet lämnades. Kommissionens konstaterande att en ekonomisk aktör erhållit en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden som gjorde det möjligt för denne att lämna ett otillbörligt fördelaktigt anbud bör därför inte anses utgöra en omständighet som ger upphov till uteslutning i enlighet med de fakultativa skäl för uteslutning som anges i artikel 38.7 i direktiv 2014/23/EU, artikel 57.4 i direktiv 2014/24/EU eller artikel 80 i direktiv 2014/25/EU i samma eller ett annat offentligt upphandlingsförfarande som genomförs i enlighet med dessa direktiv.
- (54) Ett otillbörligt fördelaktigt anbud skulle också kunna vara resultatet av utländska subventioner som beviljas en underleverantör eller leverantör på grund av deras konkurrensmässiga inverkan på det anbud som lämnats till en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet. För att begränsa den administrativa bördan bör dock endast huvudunderleverantörer eller huvudleverantörer, dvs. de vars produkter eller tjänster rör centrala delar av kontraktet eller överstiger en viss procentandel av kontraktets värde, anmäla utländska ekonomiska bidrag. Delar av kontraktet kan betraktas som väsentliga delar, särskilt på grundval av delens specifika betydelse för anbudets kvalitet, inbegripet specifik know-how, teknik, specialiserad personal, patent eller liknande fördelar som är tillgängliga för underleverantören eller leverantören, i synnerhet om man förlitar sig på de elementen för att fullgöra merparten av minst ett av urvalskriterierna i ett förfarande för offentlig upphandling. För att säkerställa en stabil faktagrund för granskningen bör den preliminära bedömningen beakta de huvudunderleverantörer och huvudleverantörer som redan är kända vid inlämningen av en fullständig anmälan eller försäkran eller en uppdaterad anmälan eller försäkran vid flerstegsförfaranden. Denna förordning bör inte påverka de ekonomiska aktörernas möjlighet att använda nya underleverantörer vid fullgörandet av sina kontrakt. Till följd av detta bör byte av underleverantörer och leverantörer efter inlämnandet av en fullständig anmälan eller försäkran eller en uppdaterad anmälan eller försäkran eller under fullgörandet av ett avtal inte skapa ytterligare anmälningsskyldigheter, men det bör vara möjligt för kommissionen att inleda en granskning på eget initiativ om den har information, inbegripet från en medlemsstat, fysisk eller juridisk person eller sammanslutning, om att dessa underleverantörer och leverantörer skulle kunna ha erhållit utländska subventioner.
- (55) I linje med direktivet om offentlig upphandling bör det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ur den upphandlande myndighetens eller den upphandlande enhetens synvinkel fastställas på grundval av priset eller kostnaden genom en analys av kostnadseffektivitet, exempelvis en analys av livscykelkostnader, och kan innefatta det bästa förhållandet mellan pris och kvalitet, vilket ska bedömas på grundval av kriterier såsom kvalitetsaspekter, miljöaspekter eller sociala aspekter, som är kopplade till föremålet för kontraktet i fråga.
- (56) När det gäller rättsmedel som rör tillämpningen av denna förordning, särskilt i fråga om offentliga upphandlingsförfaranden, har en nationell domstol i den mening som avses i artikel 267 i EUF-fördraget, som anser att ett avgörande i frågan är nödvändigt för att döma i saken, rätt att, eller i det fall som avses i artikel 267 i EUF-fördraget, skyldigheten att, begära ett förhandsavgörande från domstolen om tolkningen av unionsrätten, inbegripet denna förordning. Enligt domstolens fasta rättspraxis har denna nationella domstol emellertid inte rätt att hänskjuta en fråga om giltigheten av kommissionens beslut på begäran av en berörd ekonomisk aktör, som hade möjlighet att väcka talan om ogiltigförklaring av nämnda beslut, särskilt om denne var direkt och personligen berörd av detta beslut, men inte gjorde det inom den frist som föreskrivs i artikel 263 i EUF-fördraget.

- (57) Med hänsyn till arten av mekanismen för förhandsgranskning av koncentrationer och tilldelningar av kontrakt vid offentlig upphandling och behovet av rättssäkerhet när det gäller dessa specifika transaktioner, bör kommissionen inte på eget initiativ göra en ny granskning av en koncentration eller ett anbud vid offentlig upphandling som anmälts och bedömts inom ramen för respektive förfarande. Det är dock möjligt att de ekonomiska bidrag som kommissionen informerats om genom anmälningsförfarandet också är relevanta utanför det koncentrations- eller upphandlingsförfarandet.
- (58) Medlemsstaterna bör samarbeta effektivt med kommissionen vid tillämpningen av denna förordning. För att underlätta detta samarbete bör kommissionen kunna inrätta en samarbetsmekanism.
- (59) För att samla in information om utländska subventioner bör kommissionen kunna inleda utredningar avseende vissa sektorer av ekonomin, särskilda typer av ekonomisk verksamhet eller användningen av särskilda utländska subventionsinstrument. Kommissionen bör kunna använda den information som erhållits från sådana marknadsstudier för att granska vissa transaktioner inom ramen för förfarandena enligt denna förordning.
- (60) Om kommissionen misstänker att det förekommer upprepade utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden eller om flera verkställighetsåtgärder enligt denna förordning identifierar utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden som beviljats av samma tredjeland, bör kommissionen kunna föra en dialog med det berörda tredjelandet för att undersöka möjligheterna att få de utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden att upphöra eller ändras i syfte att undanröja deras snedvridande effekter på den inre marknaden. Om det i ett bilateralt avtal mellan unionen och ett tredjeland föreskrivs en samrådsmekanism som omfattar utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden som faller inom denna förordnings tillämpningsområde, kan denna samrådsmekanism användas för att underlätta dialogen med tredjelandet. Dialogen med tredjelandet bör inte hindra kommissionen från att inleda eller fortsätta granskningar enligt denna förordning. Kommissionen bör hålla Europaparlamentet och rådet informerade om relevant utveckling.
- (61) Av rättssäkerhetsskäl är det lämpligt att begränsa den period under vilken kommissionen har möjlighet att utreda en utländsk subvention till tio år från och med den dag då den utländska subventionen beviljades.
- (62) Av samma skäl är det lämpligt att föreskriva preskriptionsfrister för åläggande och verkställighet av böter eller viten.
- (63) För öppenhetens och rättssäkerhetens skull är det lämpligt att kommissionen, i tillämpliga fall, offentliggör eller meddelar allmänheten alla beslut som den antar enligt denna förordning, antingen i sin helhet eller i sammanfattad form.
- (64) Vid offentliggörandet av sina beslut bör kommissionen iaktta reglerna om tystnadsplikt, inbegripet skyddet av samtliga konfidentiella uppgifter och affärshemligheter, i enlighet med artikel 339 i EUF-fördraget. Behandlingen av personuppgifter inom ramen för denna förordning bör ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 ⁽¹⁰⁾ och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ⁽¹¹⁾, beroende på vilken av förordningarna som är tillämplig på behandlingen i fråga.

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

- (65) Om information som av ett företag uppgetts vara konfidentiell eller en affärshemlighet inte verkar omfattas av kravet på tystnadsplikt bör det finnas en mekanism som ger kommissionen rätt att avgöra i vilken utsträckning sådan information kan lämnas ut. I varje beslut om att avvisa en begäran om konfidentiell behandling av information bör anges en period vid vars utgång informationen kommer att lämnas ut, så att uppgiftslämnare kan ta tillvara det rättsliga skydd som står till deras förfogande, inklusive eventuella interimistiska åtgärder.
- (66) De företag som är föremål för utredning enligt denna förordning bör ha möjlighet att lämna synpunkter på de grunder på vilka kommissionen avser anta ett beslut och bör därför ha rätt att få tillgång till handlingarna i ärendet. Samtidigt som rätten till försvar säkerställs för de företag som är föremål för utredning är det väsentligt att affärshemligheter skyddas.
- (67) Om uppgiftslämnaren samtycker bör kommissionen kunna använda information som inhämtats enligt denna förordning vid tillämpningen av andra unionsakter.
- (68) Medlemsstaterna och kommissionen bör vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter skyddas, särskilt i enlighet med avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater, församlade i rådet, om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som utbyts i Europeiska unionens intresse⁽¹²⁾, kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/443⁽¹³⁾ och kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/444⁽¹⁴⁾.
- (69) Unionens genomförande av denna förordning bör vara förenligt med unionsrätten och WTO-avtalet och med åtaganden enligt andra handels- och investeringsavtal i vilka unionen eller medlemsstaterna är parter. Denna förordning bör komplettera unionens insatser för att förbättra de multilaterala regler som åtgärdar snedvridande subventioner.
- (70) Inskränkningar av de friheter som fastställs i artiklarna 34, 49, 56 och 63 i EUF-fördraget kan motiveras av behovet av att undvika illojal konkurrens, förutsatt att sådana inskränkningar, liksom andra restriktioner av de grundläggande friheterna, följer de allmänna principerna i unionsrätten, exempelvis i fråga om proportionalitet, rättssäkerhet och grundläggande rättigheter.
- (71) Det är möjligt att genomförandet av denna förordning överlappar sektorsbestämmelser, särskilt på sjö- och lufttransportområdet. Det är därför nödvändigt att klargöra förhållandet mellan denna förordning och sektorsspecifika instrument som behandlar utländska subventioner, dvs. rådets förordning (EEG) nr 4057/86⁽¹⁵⁾, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1035⁽¹⁶⁾ och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/712⁽¹⁷⁾.
- (72) Akter som antas av kommissionen enligt denna förordning kan prövas av domstolen i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget. Domstolen bör, i enlighet med artikel 261 i EUF-fördraget, ges obegränsad behörighet i fråga om kommissionsbeslut om att ålägga böter eller viten.

⁽¹²⁾ Avtal mellan Europeiska unionens medlemsstater, församlade i rådet, om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som utbyts i Europeiska unionens intresse (EUT C 202, 8.7.2011, s. 13).

⁽¹³⁾ Kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/443 av den 13 mars 2015 om säkerhet inom kommissionen (EUT L 72, 17.3.2015, s. 41).

⁽¹⁴⁾ Kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/444 av den 13 mars 2015 om säkerhetsbestämmelser för skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter (EUT L 72, 17.3.2015, s. 53).

⁽¹⁵⁾ Rådets förordning (EEG) nr 4057/86 av den 22 december 1986 om illojal prissättning inom sjöfartssektorn (EGT L 378, 31.12.1986, s. 14).

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1035 av den 8 juni 2016 om skydd mot skadlig prissättning av fartyg (EUT L 176, 30.6.2016, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/712 av den 17 april 2019 om skydd av konkurrensen inom luftfarten och om upphävande av förordning (EG) nr 868/2004 (EUT L 123, 10.5.2019, s. 4).

- (73) För att främja denna förordnings förutsägbarhet bör kommissionen offentliggöra och regelbundet uppdatera riktlinjer avseende kriterierna för att avgöra om det föreligger en snedvridning på den inre marknaden som orsakats av en utländsk subvention, tillämpningen av avvägningstestet, tillämpningen av dess befogenhet att begära förhandsanmälan av koncentrationer eller utländska ekonomiska bidrag som en ekonomisk aktör mottagit i ett offentligt upphandlingsförfarande samt bedömningen av en snedvridning i ett offentligt upphandlingsförfarande. När kommissionen utfärdar sådana riktlinjer bör den genomföra lämpliga samråd med berörda parter och medlemsstaterna. För att underlätta genomförandet av denna förordning i ett tidigt skede av dess tillämpning bör kommissionen sträva efter att offentliggöra klargöranden om tillämpningen av dessa bestämmelser innan riktlinjerna offentliggörs.
- (74) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter i enlighet med artikel 291 i EUF-fördraget. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011⁽¹⁸⁾ och bör avse: beslut om att avsluta den fördjupade utredningen, åläggande av interimistiska åtgärder, beslut om koncentrationer som har genomförts i strid med anmälningsskyldigheten eller i strid med ett beslut med åtaganden eller ett beslut om förbud mot en koncentration eller mot tilldelning av kontrakt vid ett förfarande för offentlig upphandling, återkallelse av vissa beslut, och genomförandebefogenheterna för form, innehåll, förfaranden och därmed sammanhängande inslag som rör preliminära granskningar och fördjupade utredningar.
- (75) Kommissionen bör ha möjlighet att införa ett förenklat förfarande genom vilket den behandlar vissa koncentrationer eller offentliga upphandlingsförfaranden på grundval av att det förefaller mindre sannolikt att de leder till snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden som orsakats av utländska subventioner.
- (76) I syfte att säkerställa lika villkor på den inre marknaden även på lång sikt och för att säkerställa lämplig täckning av ärenden som utreds både till följd av anmälningar och på eget initiativ, samtidigt som onödiga administrativa bördor begränsas, bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på att ändra tröskelvärdena för anmälningar i samband med koncentrationer och offentliga upphandlingsförfaranden och förkorta tidsfristerna för preliminära granskningar och fördjupade utredningar av anmälda koncentrationer eller anmälda ekonomiska bidrag i samband med ett förfarande för offentlig upphandling. Utan att det påverkar möjligheten till ändring av tröskelvärdena för anmälningar avseende koncentrationer och offentlig upphandling genom ett lagstiftningsförslag, inbegripet i samband med den översyn som föreskrivs i denna förordning, kan dessa tröskelvärden ändras genom en delegerad akt en gång under perioden för delegering enligt denna förordning. När det gäller ekonomiska bidrag i samband med ett offentligt upphandlingsförfarande bör befogenheten att anta en sådan akt utövas på ett sätt som tar hänsyn till små och medelstora företags intressen. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning⁽¹⁹⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (77) Om en koncentration är anmälningsskyldig enligt denna förordning bör de ekonomiska bidrag till någon av parterna i koncentrationen som beviljats under de tre år som föregår den dag då denna förordning börjar tillämpas omfattas av denna förordnings tillämpningsområde. I samband med ett offentligt upphandlingsförfarande bör denna förordning också tillämpas på de ekonomiska bidrag som en ekonomisk aktör beviljats under de tre år som föregår den dag då denna förordning börjar tillämpas.

⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁹⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll och tillämpningsområde

1. Syftet med denna förordning är att bidra till en väl fungerande inre marknad genom att inrätta en harmoniserad ram för att hantera snedvridningar som direkt eller indirekt orsakas av utländska subventioner, i syfte att säkerställa lika villkor. I denna förordning fastställs regler och förfaranden för att utreda utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden och för att gottgöra sådana snedvridningar. Sådana snedvridningar kan uppstå i samband med all ekonomisk verksamhet, särskilt vid koncentrationer och offentliga upphandlingsförfaranden.

2. Denna förordning hanterar utländska subventioner som beviljas företag, inbegripet offentliga företag som direkt eller indirekt kontrolleras av staten, som bedriver ekonomisk verksamhet på den inre marknaden. Bland annat ska ett företag som förvärvar kontroll över eller slås samman med ett företag som är etablerat i unionen eller ett företag som deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande i unionen anses bedriva ekonomisk verksamhet på den inre marknaden.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *ett företag*: när det gäller offentliga upphandlingsförfaranden, en ekonomisk aktör enligt definitionen i artikel 1.14 i direktiv 2009/81/EG, artikel 5.2 i direktiv 2014/23/EU, artikel 2.1.10 i direktiv 2014/24/EU och artikel 2.6 i direktiv 2014/25/EU.
2. *kontrakt*: när det gäller offentliga upphandlingsförfaranden, om inte annat anges, ett offentligt kontrakt enligt definitionen i artikel 2.1.5 i direktiv 2014/24/EU, ett *kontrakt* enligt definitionen i artikel 1.2 i direktiv 2009/81/EG och *varu-, byggentreprenad- och tjänstekontrakt* enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv 2014/25/EU samt *koncession* enligt definitionen i artikel 5.1 i direktiv 2014/23/EU.
3. ett offentligt upphandlingsförfarande:
 - a) alla typer av tilldelningsförfaranden som omfattas av direktiv 2014/24/EU för ingående av ett offentligt kontrakt eller direktiv 2014/25/EU för ingående av ett varu-, byggentreprenad- och tjänstekontrakt,
 - b) ett förfarande för tilldelning av en byggkoncession eller tjänstekoncession som omfattas av direktiv 2014/23/EU,
 - c) förfaranden för tilldelning av kontrakt som omfattas av direktiv 2009/81/EG, såvida de inte är undantagna av medlemsstaterna på grundval av artikel 346 i EUF-fördraget,
 - d) förfaranden för tilldelning av koncessioner och kontrakt som avses i artikel 10.4 a i direktiv 2014/23/EU, artikel 9.1 a i direktiv 2014/24/EU eller artikel 20.1 a i direktiv 2014/25/EU.
4. *upphandlande myndighet*: när det gäller offentliga upphandlingsförfaranden, upphandlande myndighet enligt definitionen i artikel 1.17 i direktiv 2009/81/EG, artikel 6 i direktiv 2014/23/EU, artikel 2.1.1 i direktiv 2014/24/EU och artikel 3 i direktiv 2014/25/EU.

5. *upphandlande enhet*: när det gäller offentliga upphandlingsförfaranden, upphandlande enhet enligt definitionen i artikel 1.17 i direktiv 2009/81/EG, artikel 7 i direktiv 2014/23/EU och artikel 4 i direktiv 2014/25/EU.
6. *ett flerstegsförfarande*: ett offentligt upphandlingsförfarande i enlighet med artiklarna 28–32 i direktiv 2014/24/EU och artiklarna 46–52 i direktiv 2014/25/EU, antingen det selektiva förfarandet, ett förhandlat förfarande under konkurrens, ett förhandlat förfarande utan föregående meddelande om upphandling, en konkurrenspräglad dialog eller ett innovationspartnerskap, eller ett liknande förfarande enligt direktiv 2014/23/EU.

Artikel 3

Förekomst av en utländsk subvention

1. Vid tillämpning av denna förordning ska en utländsk subvention anses förekomma om ett tredjeland direkt eller indirekt tillhandahåller ett ekonomiskt bidrag som innebär en förmån för ett företag som bedriver ekonomisk verksamhet på den inre marknaden och som rättsligt eller i praktiken är begränsat till ett eller flera företag eller en eller flera branscher.
2. Med avseende på denna förordning ska ett ekonomiskt bidrag inbegripa bland annat följande:
 - a) Överföring av medel eller förpliktelser, såsom kapitaltillskott, bidrag, lån, lånegarantier, skattemässiga incitament, kvittning av driftsförluster, ersättning för ekonomiska ålägganden påförda av myndigheter, skuldavskrivning, konvertering av skulder till aktier eller skuldömläggning.
 - b) Avstående från intäkter som annars skulle ha mottagits, såsom skattebefrielser eller beviljande av särskilda eller exklusiva rättigheter utan skälig ersättning.
 - c) Tillhandahållande av varor eller tjänster eller inköp av varor eller tjänster.

Ett ekonomiskt bidrag som tillhandahålls av ett tredjeland ska inbegripa ett ekonomiskt bidrag från

- a) staten och offentliga myndigheter på alla andra nivåer,
- b) en utländsk offentlig enhet vars agerande kan tillskrivas tredjelandet, med beaktande av faktorer som enhetens egenskaper och den rättsliga och ekonomiska miljö som råder i den stat där enheten verkar, inbegripet den offentliga förvaltningens roll i ekonomin, eller
- c) en privat enhet vars agerande kan tillskrivas tredjelandet, med beaktande av alla relevanta omständigheter.

Artikel 4

Snedvridningar på den inre marknaden

1. En snedvridning på den inre marknaden ska anses föreligga om en utländsk subvention kan förbättra ett företags konkurrensläge på den inre marknaden och om den utländska subventionen därigenom faktiskt eller potentiellt inverkar negativt på konkurrensen på den inre marknaden. En snedvridning på den inre marknaden ska fastställas på grundval av indikatorer som kan innefatta särskilt följande:
 - a) Den utländska subventionens belopp.
 - b) Den utländska subventionens art.
 - c) Situationen för företaget, inbegripet dess storlek och de berörda marknaderna eller sektorerna.
 - d) Omfattningen och utvecklingen av företagets ekonomiska verksamhet på den inre marknaden.
 - e) Syftet med och villkoren för den utländska subventionen samt dess användning på den inre marknaden.

2. Om en utländsk subvention till ett företag till sitt totala belopp inte överstiger 4 miljoner EUR under en sammanhängande period på tre år, ska det anses osannolikt att den utländska subventionen snedvrider den inre marknaden.
3. Om en utländsk subvention till ett företag till sitt totala belopp inte överstiger beloppet för stöd av mindre betydelse enligt definitionen i artikel 3.2 första stycket i förordning (EU) nr 1407/2013 per tredjeland under en sammanhängande period på tre år, ska den utländska subventionen inte anses snedvrída den inre marknaden.
4. En utländsk subvention kan anses icke snedvridande för den inre marknaden i den mån den syftar till att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser.

Artikel 5

Kategorier av utländska subventioner som mest sannolikt är snedvridande för den inre marknaden

1. Det är mest sannolikt att en utländsk subvention är snedvridande för den inre marknaden om den ingår i någon av följande kategorier:
 - a) En utländsk subvention som beviljas ett företag i svårigheter dvs. ett företag som sannolikt kommer att lägga ned sin verksamhet på kort eller medellång sikt utan subventioner, såvida det inte finns en omstruktureringsplan som kan leda till långsiktig lönsamhet för företaget och den planen inbegriper ett betydande eget bidrag från företaget.
 - b) En utländsk subvention i form av en obegränsad garanti för företagets skulder eller förpliktelser, dvs. utan någon begränsning av garantins belopp eller varaktighet.
 - c) En exportfinansieringsåtgärd som inte är i linje med OECD-överenskommelsen om statsstödda exportkrediter.
 - d) En utländsk subvention som direkt underlättar en koncentration.
 - e) En utländsk subvention som gör det möjligt för ett företag att lämna ett otillbörligt fördelaktigt anbud på grundval av vilket företaget skulle kunna tilldelas det relevanta kontraktet.
2. Ett företag som är föremål för utredning ska ges möjlighet att lämna relevant information om huruvida en utländsk subvention tillhör en av de kategorier som anges i punkt 1 inte snedvrider den inre marknaden under de särskilda omständigheterna i fallet.

Artikel 6

Avvägningstest

1. Kommissionen får, på grundval av mottagen information, väga de negativa effekterna av en utländsk subvention i form av snedvridningar på den inre marknaden, enligt artiklarna 4 och 5, mot de positiva effekterna på utvecklingen av den berörda subventionerade ekonomiska verksamheten på den inre marknaden, samtidigt som den beaktar andra positiva effekter av den utländska subventionen, till exempel de vidare positiva effekterna i förhållande till relevanta politiska mål, särskilt unionens.
2. Kommissionen ska beakta bedömningen enligt punkt 1 när den fattar beslut om huruvida gottgörande åtgärder ska åläggas eller åtaganden godtas och om vilken art och nivå dessa gottgörande åtgärder eller åtaganden ska ha.

Artikel 7

Åtaganden och gottgörande åtgärder

1. Kommissionen får ålägga gottgörande åtgärder för att avhjälpa den snedvridning på den inre marknaden som faktiskt eller potentiellt orsakas av en utländsk subvention, såvida den inte har godtagit åtaganden som erbjuds av det företag som är föremål för utredning i enlighet med punkt 2.

2. Kommissionen får godta åtaganden som erbjudits av det företag som är föremål för utredning, om sådana åtaganden till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälper snedvridningen på den inre marknaden. Om kommissionen godtar sådana åtaganden ska den göra dem bindande för det företag som är föremål för utredning i ett beslut med åtaganden i enlighet med artikel 11.3. Företagets fullgörande av de överenskomna åtagandena ska övervakas, om så är lämpligt.

3. Åtaganden eller gottgörande åtgärder ska vara proportionella och ska till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpa den faktiska eller potentiella snedvridning på den inre marknaden som orsakas av den utländska subventionen.

4. Åtaganden eller gottgörande åtgärder får bland annat bestå av följande:

- a) Att på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor erbjuda tillträde till infrastruktur, inbegripet forskningsanläggningar, produktionsmedel eller nödvändiga faciliteter, som förvärvats med hjälp av eller fått stöd genom utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden, såvida inte sådant tillträde redan föreskrivs i unionslagstiftningen.
- b) Att minska kapaciteten eller marknadsnärvaron, inbegripet genom en tillfällig begränsning av den kommersiella verksamheten.
- c) Att avstå från vissa investeringar.
- d) Att på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor bevilja licenser för tillgångar som förvärvats eller utvecklats med hjälp av utländska subventioner.
- e) Att offentliggöra resultat av forskning och utveckling.
- f) Att avyttra vissa tillgångar.
- g) Att begära att företagen upplöser den berörda koncentrationen.
- h) Att återbetala den utländska subventionen, jämte lämplig ränta, beräknad i enlighet med den metod som anges i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 ⁽²⁰⁾.
- i) Att begära att de berörda företagen anpassar sin ledningsstruktur.

5. Kommissionen ska vid behov införa krav på rapportering och öppenhet, inbegripet regelbunden rapportering om genomförandet av de åtaganden och gottgörande åtgärder som förtecknas i punkt 4.

6. Om det företag som är föremål för utredning föreslår att det ska återbetala den utländska subventionen, jämte lämplig ränta, ska kommissionen godta återbetalningen som ett åtagande endast om den kan förvissa sig om att återbetalningen är transparent, kontrollerbar och sker i praktiken, samtidigt som den beaktar risken för kringgående.

Artikel 8

Information om framtida koncentrationer och offentliga upphandlingsförfaranden

I beslut som antas enligt artiklarna 11, 25 och 31, och när det är proportionellt och nödvändigt, kan det företag som är föremål för utredning åläggas att under en begränsad tidsperiod underrätta kommissionen om sitt deltagande i koncentrationer eller offentliga upphandlingsförfaranden. Det kravet påverkar inte anmälningsskyldigheten enligt artiklarna 21 och 29.

⁽²⁰⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av rådets förordning (EU) 2015/1589 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT L 140, 30.4.2004, s. 1).

KAPITEL 2

GRANSKNING PÅ EGET INITIATIV OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER FÖR GRANSKNING AV UTLÄNDSKA SUBVENTIONER

Artikel 9

Granskning på eget initiativ av utländska subventioner

1. Kommissionen får på eget initiativ granska information från vilken källa som helst, inbegripet medlemsstaterna, en fysisk eller juridisk person eller en sammanslutning, om påstådda utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.
2. Granskningar på eget initiativ av offentliga upphandlingar ska begränsas till tilldelade kontrakt.

Sådana granskningar får inte leda till att beslutet om tilldelning av ett kontrakt upphävs eller att ett kontrakt sägs upp.

Artikel 10

Preliminär granskning

1. Om kommissionen anser att den information som avses i artikel 9 tyder på möjligheten att en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden föreligger, ska kommissionen inhämta all information som den anser nödvändig för att preliminärt bedöma om det ekonomiska bidrag som granskas utgör en utländsk subvention och om det snedvrider den inre marknaden. I detta syfte får kommissionen särskilt
 - a) begära information i enlighet med artikel 13, och
 - b) utföra inspektioner inom och utanför unionen i enlighet med artikel 14 eller 15.
2. Om en medlemsstat har informerat kommissionen om att ett relevant nationellt förfarande planeras eller har inletts ska kommissionen informera den medlemsstaten om inledandet av den preliminära granskningen. Kommissionen ska särskilt informera sådana medlemsstater som har underrättat kommissionen om ett nationellt förfarande enligt förordning (EU) 2019/452 om inledandet av den preliminära granskningen. Om den preliminära granskningen inleds i samband med ett offentligt upphandlingsförfarande, ska kommissionen också informera den berörda upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten.
3. Om kommissionen på grundval av den preliminära granskningen har tillräckliga indikationer på att ett företag har beviljats en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden, ska den
 - a) anta ett beslut om att inleda en fördjupad utredning (*beslut om inledande av en fördjupad utredning*), som sammanfattar relevanta sakliga och rättsliga omständigheter och inbegriper en preliminär bedömning av förekomsten av en utländsk subvention och av den faktiska eller potentiella snedvridningen på den inre marknaden,
 - b) informera det företag som är föremål för utredning,
 - c) informera medlemsstaterna och, om den fördjupade utredningen inleds i samband med ett förfarande för offentlig upphandling, den berörda upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten, och
 - d) offentliggöra ett tillkännagivande i *Europeiska unionens officiella tidning* med en inbjudan att lämna skriftliga synpunkter inom en av kommissionen föreskriven tidsfrist.
4. Om kommissionen, under en preliminär granskning, drar slutsatsen att det inte finns tillräckliga indikationer för att inleda en fördjupad utredning, antingen på grund av att det inte förekommer någon utländsk subvention eller på grund av att det inte finns tillräckliga indikationer på en faktisk eller potentiell snedvridning på den inre marknaden, ska den avsluta den preliminära granskningen, informera det företag som är föremål för utredning och de medlemsstater som informerades enligt punkt 2, samt den berörda upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten om den preliminära granskningen inleddes i samband med ett förfarande för offentlig upphandling.

Artikel 11

Fördjupad utredning

1. Under den fördjupade utredningen ska kommissionen ytterligare bedöma den utländska subvention som identifierats i beslutet om inledande av en fördjupad utredning och inhämta all information som den anser nödvändig i enlighet med artiklarna 13, 14 och 15.
2. Om kommissionen, enligt artiklarna 4–6, konstaterar att en utländsk subvention snedvrider den inre marknaden, får den anta en genomförandeakt i form av ett beslut om åläggande av gottgörande åtgärder (*beslut om åläggande av gottgörande åtgärder*). Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.
3. Om kommissionen, enligt artiklarna 4–6, konstaterar att en utländsk subvention snedvrider den inre marknaden och det företag som är föremål för utredning erbjuder åtaganden som kommissionen anser vara lämpliga och tillräckliga för att till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpa snedvridningen, får den anta en genomförandeakt i form av ett beslut för att göra dessa åtaganden bindande för företaget (*beslut med åtaganden*). Ett beslut om att godta återbetalning av en utländsk subvention i enlighet med artikel 7.6 ska anses som ett beslut med åtaganden. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.
4. Kommissionen ska anta en genomförandeakt i form av ett beslut om att inte göra invändningar om den konstaterar att
 - a) den preliminära bedömning som anges i dess beslut om inledande av en fördjupad utredning inte kan bekräftas, eller
 - b) en snedvridning av den inre marknaden uppvägs av positiva effekter i den mening som avses i artikel 6.

Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.

5. Kommissionen ska i möjligaste mån sträva efter att anta ett beslut inom en period på 18 månader från det att den fördjupade utredningen har inletts.

Artikel 12

Interimistiska åtgärder

1. För att bevara konkurrensen på den inre marknaden och förhindra irreparabel skada får kommissionen anta en genomförandeakt i form av ett beslut om interimistiska åtgärder, om
 - a) det finns tillräckliga indikationer på att ett ekonomiskt bidrag utgör en utländsk subvention och snedvrider den inre marknaden, och
 - b) det finns en risk för allvarlig och irreparabel skada.

Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.

2. De interimistiska åtgärderna kan, särskilt, men inte uteslutande, bestå av de åtgärder som nämns i artikel 7.4 a, c och d. Inga interimistiska åtgärder får vidtas med avseende på offentliga upphandlingsförfaranden.
3. De interimistiska åtgärderna ska gälla antingen för en viss tidsperiod, som kan förlängas i den mån det är nödvändigt och lämpligt, eller till dess att det slutliga beslutet fattas.

Artikel 13

Begäran om information

1. I syfte att fullgöra de uppgifter som kommissionen tilldelas genom denna förordning får den begära information i linje med denna artikel.

2. Kommissionen får begära att ett företag som är föremål för utredning lämnar all nödvändig information, inbegripet information om sitt anbud i ett offentligt upphandlingsförfarande.
3. Kommissionen får också begära sådan information från andra företag eller företagssammanslutningar, inbegripet information om deras anbud i offentliga upphandlingsförfaranden, med vederbörligt beaktande av proportionalitetsprincipen.
4. En begäran om information enligt punkt 2 eller 3 ska
 - a) innehålla uppgift om dess rättsliga grund och syfte, specificera vilken information som krävs och fastställa en lämplig tidsfrist inom vilken informationen ska lämnas,
 - b) innehålla en förklaring om att om den information som lämnas är oriktig, ofullständig eller vilseledande kan böter eller viten enligt artikel 17 åläggas,
 - c) innehålla en förklaring om att bristande samarbete gör det möjligt för kommissionen att enligt artikel 16 fatta ett beslut på grundval av tillgängliga uppgifter.
5. På begäran av kommissionen ska medlemsstaterna förse kommissionen med all nödvändig information för att kunna fullgöra de uppgifter som den tilldelas genom denna förordning. Punkt 4 a ska gälla i tillämpliga delar.
6. Kommissionen får också begära att ett tredjeland lämnar all nödvändig information. Punkt 4 a och c ska gälla i tillämpliga delar.
7. Kommissionen får höra en fysisk eller juridisk person som går med på att höras i syfte att samla in information som rör föremålet för utredningen. Om en intervju inte genomförs i kommissionens lokaler eller per telefon eller på annan elektronisk väg ska kommissionen före intervjun
 - a) informera den medlemsstat på vars territorium intervjun ska äga rum, eller
 - b) inhämta samtycke från det tredjeland på vars territorium intervjun ska äga rum.

Artikel 14

Inspektioner inom unionen

1. För att fullgöra de uppgifter som kommissionen tilldelas genom denna förordning får den utföra nödvändiga inspektioner hos företag och företagssammanslutningar.
2. Om kommissionen utför en sådan inspektion ska de tjänstemän som kommissionen bemyndigat att utföra en inspektion ha befogenhet att
 - a) bereda sig tillträde till företagets eller företagssammanslutningens lokaler, mark och transportmedel,
 - b) granska räkenskaper och andra affärshandlingar, oberoende av det medium på vilket de lagras, få tillgång till all information som är tillgänglig för den enhet som är föremål för inspektionen och att göra eller begära kopior eller utdrag från dessa räkenskaper eller handlingar,
 - c) begära att företagets eller företagssammanslutningens företrädare eller medarbetare lämnar förklaringar till sakförhållanden eller dokument som har samband med föremålet för och syftet med inspektionen och registrera deras svar,
 - d) försegla samtliga företagslokaler, räkenskaper eller affärshandlingar under den tidsperiod och i den omfattning som krävs för inspektionen.

3. Företaget eller företagssammanslutningen ska gå med på inspektioner som beordrats genom ett beslut av kommissionen. De tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat att utföra en inspektion ska utöva sina befogenheter mot uppvisande av ett kommissionsbeslut som

- a) anger föremålet för och syftet med inspektionen,
- b) innehåller en förklaring om att bristande samarbete gör det möjligt för kommissionen att i enlighet med artikel 16 fatta ett beslut på grundval av de uppgifter som den har tillgängliga,
- c) hänvisar till den möjlighet att ålägga böter eller viten som föreskrivs i artikel 17, och
- d) anger rätten att få beslutet prövat av domstolen i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget.

4. I god tid före inspektionen ska kommissionen underrätta den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska utföras om inspektionen och dess startdatum.

5. Tjänstemän och andra personer som bemyndigats eller utsetts av den medlemsstat på vars territorium inspektionen ska utföras ska, på begäran av medlemsstaten eller kommissionen, aktivt bistå de tjänstemän och andra medföljande personer som kommissionen har bemyndigat. De ska för det ändamålet ha de befogenheter som anges i punkt 2.

6. Om de tjänstemän eller andra medföljande personer som kommissionen bemyndigat konstaterar att ett företag eller en företagssammanslutning motsätter sig en inspektion i den mening som avses i denna artikel, ska den medlemsstat på vars territorium inspektionen äger rum ge dem nödvändigt bistånd och, när det är lämpligt, begära handräckning av polisen eller annan motsvarande verkställande myndighet, för att de ska kunna utföra sin inspektion. Om det bistånd som föreskrivs i denna punkt kräver tillstånd av en rättslig myndighet enligt nationella bestämmelser ska ett sådant tillstånd begäras. Ett sådant tillstånd kan också begäras i förebyggande syfte.

7. På begäran av kommissionen ska en medlemsstat på sitt eget territorium utföra inspektioner eller andra utredningsåtgärder enligt sin nationella rätt för att fastställa om det förekommer en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden.

Artikel 15

Inspektioner utanför unionen

För att fullgöra sina skyldigheter enligt denna förordning får kommissionen utföra inspektioner på ett tredjelands territorium, förutsatt att det tredjelandets offentliga förvaltning har underrättats officiellt och inte har några invändningar mot inspektionen. Kommissionen får också begära att företaget eller företagssammanslutningen ger sitt samtycke till inspektionen. Artikel 14.1, 14.2 och 14.3 a och b ska gälla i tillämpliga delar.

Artikel 16

Bristande samarbete

1. Kommissionen får fatta ett beslut enligt artikel 10, 11, 25.3 c eller 31.2, på grundval av tillgängliga uppgifter, om ett företag som är föremål för utredning eller ett tredjeland som beviljade den utländska subventionen

- a) lämnar ofullständig, oriktig eller vilseledande information som svar på en begäran om information enligt artikel 13,
- b) underlåter att lämna den begärda informationen inom den tidsfrist som fastställts av kommissionen,
- c) vägrar att gå med på en inspektion av kommissionen inom eller utanför unionen som beordrats enligt artikel 14 eller 15, eller
- d) på annat sätt hindrar en preliminär granskning eller en fördjupad utredning.

2. Om ett företag eller en företagssammanslutning, en medlemsstat eller ett tredjeland har lämnat oriktig eller vilseledande information till kommissionen, ska denna information inte beaktas.
3. Om ett företag, inbegripet ett offentligt företag som direkt eller indirekt kontrolleras av staten, underlåter att lämna den information som krävs för att avgöra om ett ekonomiskt bidrag innebär en förmån för företaget, kan det anses ha mottagit en sådan förmån.
4. Om tillgängliga uppgifter används kan resultatet av förfarandet bli mindre gynnsamt för företaget än om det hade samarbetat.

Artikel 17

Böter och viten

1. Kommissionen får genom ett beslut ålägga böter eller viten om ett företag eller en företagssammanslutning uppsåtligt eller av oaktsamhet
 - a) lämnar ofullständig, oriktig eller vilseledande information som svar på en begäran om information enligt artikel 13, eller inte lämnar informationen inom den föreskrivna tidsfristen,
 - b) vid inspektioner enligt artikel 14 lägger fram nödvändiga räkenskaper eller andra affärshandlingar som rör verksamheten i ofullständig form,
 - c) som svar på en fråga som ställts i enlighet med artikel 14.2 c
 - i) ger ett oriktigt eller vilseledande svar,
 - ii) underlåter att inom en av kommissionen fastställd tidsfrist rätta ett oriktigt, ofullständigt eller vilseledande svar från en medarbetare, eller
 - iii) underlåter eller vägrar att ge ett fullständigt svar angående fakta i samband med föremålet för och syftet med en inspektion som beordrats genom ett beslut som antagits enligt artikel 14.3,
 - d) vägrar att gå med på inspektioner som beordrats enligt artikel 14 eller har brutit förseglingar som anbringats i enlighet med artikel 14.2 d, eller
 - e) underlåter att uppfylla de villkor för tillgång till handlingar i ärendet eller de villkor för utlämnande av information som kommissionen har infört enligt artikel 42.4.
2. Böter som åläggs enligt punkt 1 får inte överstiga 1 % av det berörda företagets eller den berörda företagssammanslutningens sammanlagda omsättning under det föregående räkenskapsåret.
3. Viten som åläggs enligt punkt 1 får inte överstiga 5 % av det berörda företagets eller den berörda företagssammanslutningens genomsnittliga sammanlagda dagsomsättning under det föregående räkenskapsåret för varje arbetsdag som dröjsmålet varar, beräknat från den dag som anges i beslutet, till dess att företaget eller företagssammanslutningen lämnar fullständig och riktig information enligt kommissionens begäran, eller till dess att det går med på en inspektion.
4. Innan kommissionen antar ett beslut i enlighet med punkt 1 a ska den fastställa en slutgiltig tidsfrist på två veckor för att erhålla den information som saknas från företaget eller företagssammanslutningen.
5. Om ett företag inte efterlever ett beslut med åtaganden enligt artikel 11.3, ett beslut om interimistiska åtgärder enligt artikel 12 eller ett beslut om åläggande av gottgörande åtgärder enligt artikel 11.2, får kommissionen genom ett beslut ålägga
 - a) böter på högst 10 % av det berörda företagets sammanlagda omsättning under det föregående räkenskapsåret, eller
 - b) viten som inte överstiger 5 % av det berörda företagets genomsnittliga sammanlagda dagsomsättning under föregående räkenskapsår för varje dag av bristande efterlevnad, från och med dagen för kommissionens beslut om åläggande av sådana viten, till dess att kommissionen konstaterar att det berörda företaget efterlever beslutet.

Kommissionen får också ålägga sådana böter eller viten om ett företag inte efterlever ett beslut som antagits enligt artikel 11, 25 eller 31, genom vilket företaget ålagts att underrätta kommissionen om sitt framtida deltagande i koncentrationer eller offentliga upphandlingsförfaranden enligt artikel 8.

6. Vid fastställandet av bötes- eller vitesbeloppet ska kommissionen ta hänsyn till överträdelsens art, allvarighet och varaktighet, med vederbörlig hänsyn till principerna om proportionalitet och lämplighet.

7. Om det berörda företaget eller den berörda företagssammanslutningen har fullgjort den skyldighet för vars fullgörande vitet har förelagts, får kommissionen reducera det slutliga vitet till ett belopp som är lägre än det som följer av det ursprungliga beslutet om att förelägga vite.

Artikel 18

Återkallelse

1. Kommissionen får återkalla ett beslut som fattats enligt artikel 11.2, 11.3 eller 11.4, artikel 25.3 och artikel 31.1, 31.2 eller 31.3 och anta en ny genomförandeakt i form av ett beslut i något av följande fall:

- a) Det företag till vilket det ursprungliga beslutet riktades agerar i strid med sina åtaganden eller de gottgörande åtgärder som ålagts.
- b) Det ursprungliga beslutet grundades på ofullständig, oriktig eller vilseledande information.
- c) Åtagandena eller de gottgörande åtgärderna är inte ändamålsenliga.

Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.

2. Kommissionens återkallande och antagande av ett nytt beslut enligt punkt 1 ska inte påverka den upphandlande myndighetens eller upphandlande enhetens beslut om tilldelning av ett kontrakt. De ska inte heller påverka ett kontrakt som redan ingåtts till följd av ett sådant tilldelningsbeslut.

KAPITEL 3

KONCENTRATIONER

Artikel 19

Snedvridningar på den inre marknaden som orsakas av utländska subventioner vid koncentrationer

Bedömningen av om en utländsk subvention vid en koncentration snedvrider den inre marknaden i den mening som avses i artikel 4 eller 5 ska begränsas till den berörda koncentrationen. Endast utländska subventioner som beviljats under de tre år som föregår ingåendet av avtalet, tillkännagivandet av det offentliga budet eller förvärvet av en kontrollerande andel ska beaktas vid bedömningen.

Artikel 20

Koncentrationer och tröskelvärden för anmälan

1. Vid tillämpning av denna förordning ska en koncentration anses uppstå om en varaktig förändring av kontroll beror på något av följande:

- a) Att två eller flera tidigare självständiga företag eller delar av företag slås samman.
- b) Att en eller flera personer som redan kontrollerar minst ett företag, eller att ett eller flera företag, genom förvärv av värdepapper eller tillgångar, genom avtal eller på annat sätt, direkt eller indirekt kontroll, helt eller delvis, över ett eller flera andra företag.

2. Bildandet av ett gemensamt företag som på varaktig basis fyller en självständig ekonomisk enhets samtliga funktioner ska utgöra en koncentration enligt punkt 1.

3. Vid tillämpning av denna förordning ska en anmälningspliktig koncentration anses förekomma om, i en koncentration,

a) minst ett av de företag som slås samman, det förvärvade företaget eller det gemensamma företaget är etablerat i unionen och har en sammanlagd omsättning i unionen på minst 500 miljoner EUR, och

b) följande företag beviljats kombinerade sammanlagda ekonomiska bidrag på mer än 50 miljoner EUR från tredjeländer under de tre år som föregår ingåendet av avtalet, tillkännagivandet av det offentliga budet eller förvärvet av en kontrollerande andel:

i) vid ett förvärv, förvärvaren eller förvärvarna och det förvärvade företaget,

ii) vid en sammanslagning, de företag som slås samman,

iii) vid ett gemensamt företag, de företag som skapar det gemensamma företaget och det gemensamma företaget.

4. En koncentration ska inte anses uppstå om

a) kreditinstitut eller andra finansinstitut eller försäkringsbolag, vilkas normala verksamhet omfattar transaktioner och handel med värdepapper för egen eller andras räkning, tillfälligt innehar värdepapper som de har förvärvat i ett företag i avsikt att vidareförsälja dem, förutsatt att de inte utövar rösträttigheter som följer med dessa värdepapper i syfte att bestämma företagets konkurrensbeteende eller att de utövar dessa rösträttigheter endast i syfte att förbereda försäljningen av företaget, helt eller delvis, eller av dess tillgångar eller försäljningen av värdepappren och att en sådan försäljning äger rum inom ett år efter tidpunkten för förvärvet,

b) kontroll förvärvas av en tjänsteman som är utsedd enligt en medlemsstats lagstiftning om likvidation, konkurs, obestånd, betalningsinställelse, ackord eller liknande förfaranden,

c) de transaktioner som avses i punkt 1 b genomförs av sådana finansiella holdingföretag som definieras i artikel 2.15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU⁽²¹⁾, förutsatt att de rösträttigheter som följer med det innehavet utövas, särskilt beträffande utnämningen av ledamöter i ledningen och styrelsen för de företag i vilka de har innehav, endast för att upprätthålla dessa investeringars fulla värde och inte för att direkt eller indirekt bestämma företagets konkurrensbeteende.

Den tidsfrist på ett år som avses i första stycket a kan på begäran förlängas av kommissionen om de berörda instituten eller bolagen kan styrka att det inte fanns någon rimlig möjlighet att genomföra försäljningen inom tidsfristen.

5. Kontroll anses utgöras av rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom

a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,

b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och dessa organs omröstningar eller beslut.

⁽²¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19).

6. Kontroll ska anses förvärfvas av personer eller företag som
 - a) är innehavare av rättigheterna eller berättigade till rättigheter enligt de berörda avtalen, eller
 - b) utan att vara innehavare av rättigheterna eller berättigade till rättigheter enligt sådana avtal har befogenhet att utöva de rättigheter som härleds från dessa.

Artikel 21

Förhandsanmälan av koncentrationer

1. Anmälningsskyldiga koncentrationer ska anmälas till kommissionen innan de genomförs och efter ingåendet av avtalet, tillkännagivandet av det offentliga budet eller förvärvet av en kontrollerande andel.
2. De berörda företagen får också anmäla en föreslagen koncentration när de visar för kommissionen att de har en ärlig avsikt att ingå ett avtal eller, om det gäller ett offentligt bud, när de offentligt har tillkännagett sin avsikt att lägga ett sådant bud, förutsatt att det avsedda avtalet eller budet skulle leda till en anmälningsskyldig koncentration enligt punkt 1.
3. En koncentration som består av en företagssammanslagning enligt artikel 20.1 a eller ett förvärv av gemensam kontroll enligt artikel 20.1 b ska anmälas gemensamt av parterna i företagssammanslagningen eller av dem som förvärfvar gemensam kontroll, beroende på vad som är tillämpligt. I övriga fall ska anmälan göras av den person eller det företag som helt eller delvis förvärfvar kontroll över ett eller flera företag.
4. Om de berörda företagen inte fullgör sin anmälningsskyldighet får kommissionen granska en anmälningsskyldig koncentration i enlighet med denna förordning genom att begära att koncentrationen anmäls. I så fall ska kommissionen inte vara bunden av de tidsfrister som avses i artikel 24.1 och 24.4.
5. Kommissionen får begära en förhandsanmälan av en koncentration som inte är anmälningsskyldig i den mening som avses i artikel 20 när som helst innan koncentrationen genomförs, om kommissionen misstänker att de berörda företagen kan ha beviljats utländska subventioner under de tre år som föregått koncentrationen. Vid tillämpning av denna förordning ska en sådan koncentration anses vara en anmälningsskyldig koncentration.

Artikel 22

Beräkning av omsättning

1. Begreppet sammanlagd omsättning ska omfatta de belopp som de berörda företagen har erhållit under föregående räkenskapsår från försäljning av produkter och tillhandahållande av tjänster inom ramen för företagets ordinarie verksamhet efter avdrag för försäljningsrabatter samt mervärdesskatt och andra skatter som direkt hänför sig till omsättningen. I ett berört företags sammanlagda omsättning ska inte inräknas försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster mellan de företag som avses i punkt 4.

Omsättningen i unionen ska omfatta produkter som säljs och tjänster som tillhandahålls till företag eller konsumenter i unionen.

2. Genom undantag från punkt 1 gäller, om koncentrationen består av förvärv av delar av ett eller flera företag, oavsett om dessa delar utgör rättsliga enheter eller inte, att, med avseende på säljaren eller säljarna, endast den omsättning som härrör från de delar som är föremål för koncentrationen ska tas med i beräkningen.

Två eller fler transaktioner i den mening som avses i första stycket i denna punkt vilka äger rum inom en tvåårsperiod mellan samma personer eller företag, ska dock behandlas som endast en koncentration, som uppstår på dagen för den senaste transaktionen.

3. Följande ska användas i stället för omsättning:
- a) För kreditinstitut och andra finansiella institut, summan av följande intäkter enligt definitionen i rådets direktiv 86/635/EEG ⁽²⁾, i tillämpliga fall efter avdrag av mervärdesskatt och andra skatter som har direkt anknytning till dessa intäkter:
 - i) Ränteintäkter och liknande intäkter.
 - ii) Intäkter från värdepapper:
 - Intäkter från aktier och andra värdepapper med rörlig avkastning.
 - Intäkter från ägarintressen.
 - Intäkter från aktier och andelar i anknutna företag.
 - iii) Provisionsintäkter.
 - iv) Nettovinst av finansiella transaktioner.
 - v) Övriga rörelseintäkter.
 - b) För försäkringsföretag, värdet av de tecknade bruttopremierna, som omfattar samtliga mottagna och utestående belopp enligt försäkringsavtal som har tecknats av försäkringsföretagen eller för deras räkning, inklusive utgående återförsäkringspremier, efter avdraget för skatter och skattelikhande avgifter som debiteras på grundval av de individuella premiebeloppen eller den totala premievolymen.

Vid tillämpning av led a ska, för ett kreditinstitut eller finansiellt institut, omsättningen i unionen omfatta de intäkter, enligt definitionen i det ledet, som erhålls av den filial eller den avdelning av institutet som är etablerad i unionen.

Vid tillämpning av led b ska, för ett försäkringsföretag, omsättningen i unionen omfatta bruttopremierna som erhållits från personer bosatta i unionen.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 ska ett berört företags sammanlagda omsättning beräknas genom att respektive omsättning summeras för

- a) det berörda företaget,
- b) de företag i vilka det berörda företaget direkt eller indirekt
 - i) äger mer än hälften av kapital- eller rörelsetillgångarna,
 - ii) har befogenhet att utöva mer än hälften av rösträttigheterna,
 - iii) har befogenhet att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder dessa företag, eller
 - iv) har rätt att leda dessa företags verksamhet,
- c) de företag som i det berörda företaget har någon av de rättigheter eller befogenheter som avses i led b,
- d) de företag i vilka ett företag som avses i led c har någon av de rättigheter eller befogenheter som avses i led b,
- e) de företag i vilka två eller flera företag som avses i leden a–d gemensamt har någon av de rättigheter eller befogenheter som avses i led b.

⁽²⁾ Rådets direktiv 86/635/EEG av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut (EGT L 372, 31.12.1986, s. 1).

5. När berörda företag gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt 4 b ska, vid beräkningen av de berörda företagens sammanlagda omsättning,

- a) hänsyn tas till omsättningen från försäljning av produkter och tillhandahållande av tjänster mellan det gemensamma företaget och eventuella tredje företag, och denna omsättning ska fördelas lika mellan de berörda företagen,
- b) ingen hänsyn tas till omsättningen från försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster mellan det gemensamma företaget och vart och ett av de berörda företagen eller ett annat företag som har anknytning till något av dem enligt punkt 4 b–e.

Artikel 23

Sammanläggning av ekonomiska bidrag

Det sammanlagda ekonomiska bidraget till ett berört företag ska beräknas genom att de respektive ekonomiska bidrag som tillhandahållits av tredjeländer till alla företag som avses i artikel 22.2 och 22.4 a–e summeras.

Artikel 24

Uppskjutande av koncentrationer och tidsfrister

1. En anmälningspliktig koncentration får inte genomföras innan den anmäls.

Dessutom:

- a) Om kommissionen mottar en fullständig anmälan får koncentrationen inte genomföras under en period av 25 arbetsdagar från mottagandet.
- b) Om kommissionen inleder en fördjupad utredning senast 25 arbetsdagar efter mottagandet av en fullständig anmälan, får koncentrationen inte genomföras under en period av 90 arbetsdagar från det att den fördjupade utredningen har inletts. Den perioden ska förlängas med 15 arbetsdagar om de berörda företagen erbjuder åtaganden i enlighet med artikel 7 i syfte att avhjälpa snedvridningen på den inre marknaden.
- c) Om kommissionen har antagit ett beslut enligt artikel 25.3 a eller b får koncentrationen genomföras därefter.

Den tidsperiod som avses i leden a och b ska inledas den arbetsdag som följer på den dag då en fullständig anmälan mottagits eller det relevanta kommissionsbeslutet antagits.

2. Punkt 1 ska inte utgöra hinder för genomförandet av ett offentligt bud eller av en rad transaktioner med värdepapper, inklusive sådana som kan konverteras till andra värdepapper som är upptagna till handel på en marknad såsom en fondbörs, genom vilket kontroll förvärvas från diverse säljare, förutsatt att

- a) koncentrationen anmäls till kommissionen enligt artikel 21 utan dröjsmål, och
- b) förvärvaren inte utövar de rösträttigheter som följer med värdepapperen i fråga eller gör det endast för att upprätthålla det fulla värdet av sina investeringar, på grundval av en dispens som har beviljats av kommissionen i enlighet med punkt 3 i denna artikel.

3. Kommissionen får på begäran bevilja dispens från de skyldigheter som anges i punkt 1 eller 2. En begäran om dispens ska ange skälen för en sådan begäran. När kommissionen fattar beslut om begäran ska den särskilt beakta hur uppskjutandet påverkar det eller de företag som berörs av koncentrationen eller tredje part och den risk för snedvridning på den inre marknaden som koncentrationen innebär. En sådan dispens får förenas med vissa villkor och skyldigheter för att säkerställa att den inre marknaden inte snedvrids. En dispens får begäras och beviljas när som helst, antingen före anmälan eller efter transaktionen.

4. De tidsfrister som anges i punkt 1 b i denna artikel ska förlängas om de berörda företagen lämnar en begäran om detta senast 15 arbetsdagar efter det att en fördjupad utredning enligt artikel 10 har inletts. De berörda företagen får lämna in endast en sådan begäran.

De tidsfrister som anges i punkt 1 b i denna artikel får när som helst efter det att den fördjupade utredningen har inletts förlängas av kommissionen med de berörda företagens samtycke.

Den totala varaktigheten av en eller flera förlängningar enligt denna punkt får inte överstiga 20 arbetsdagar.

5. Kommissionen får, i undantagsfall, skjuta upp de tidsfrister som anges i punkt 1 om företagen inte har lämnat den fullständiga information som den begärt enligt artikel 13 eller om de har vägrat att gå med på en inspektion som beordrats genom ett beslut enligt artikel 14.

6. Kommissionen får anta ett beslut enligt artikel 25.3 utan att vara bunden av de tidsfrister som avses i punkterna 1 och 4 i den här artikeln om

- a) den konstaterar att en koncentration har genomförts i strid med de åtaganden som är knutna till ett beslut enligt artikel 25.3 a, eller
- b) ett beslut har återkallats i enlighet med artikel 25.1.

7. Varje transaktion som utförs i strid med punkt 1 ska anses vara giltig först efter det att ett beslut enligt artikel 25.3 har antagits.

8. Denna artikel ska inte påverka giltigheten av transaktioner med värdepapper, inklusive sådana som kan konverteras till andra värdepapper som är upptagna till handel på en marknad såsom en fondbörs, såvida inte köparen och säljaren var medvetna eller borde ha varit medvetna om att transaktionen genomfördes i strid med punkt 1.

Artikel 25

Förfaranderegler för preliminära granskningar och fördjupade utredningar av anmälda koncentrationer

1. Artiklarna 10, 11.1, 11.3, 11.4, 12–16 och 18 ska tillämpas på anmälda koncentrationer.
2. Kommissionen får inleda en fördjupad utredning enligt artikel 10.3 senast 25 arbetsdagar efter mottagandet av en fullständig anmälan.
3. Efter den fördjupade utredningen ska kommissionen anta en genomförandeakt i form av ett av följande beslut:
 - a) Ett beslut med åtaganden enligt artikel 11.3.
 - b) Ett beslut om att inte göra invändningar enligt artikel 11.4.
 - c) Ett beslut om förbud mot en koncentration, om kommissionen konstaterar att en utländsk subvention snedvrider den inre marknaden enligt artiklarna 4–6.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.

4. Beslut enligt punkt 3 ska antas senast 90 arbetsdagar efter det att den fördjupade utredningen inletts, vilken period i tillämpliga fall får förlängas enligt artikel 24.1 b, 24.4 och 24.5. Om kommissionen inte antar något beslut inom denna tidsfrist ska de berörda företagen få genomföra koncentrationen.

5. I varje begäran om information som riktas till ett företag ska kommissionen ange huruvida tidsfrister kommer att skjutas upp enligt artikel 24.5 om företaget inte lämnar fullständig information inom den föreskrivna tidsfristen.

6. Om kommissionen konstaterar att en koncentration som är anmälningspliktig enligt artikel 21.1 eller som anmäls på begäran av kommissionen enligt artikel 21.5 redan har genomförts och att utländska subventioner i den koncentrationen snedvrider den inre marknaden i enlighet med artiklarna 4, 5 och 6, får den vidta någon av följande åtgärder:

- a) Kräva att de berörda företagen upplöser koncentrationen, särskilt genom att upplösa sammanslagningen eller avyttra alla aktier, andelar eller tillgångar som har förvärvats, för att återställa den situation som rådde innan koncentrationen genomfördes; om det återställandet inte är möjligt genom att koncentrationen upplöses, andra lämpliga åtgärder för att i största möjliga utsträckning uppnå ett sådant återställande.
- b) Beordra alla andra lämpliga åtgärder för att säkerställa att de berörda företagen upplöser koncentrationen eller vidtar andra återställande åtgärder i enlighet med kommissionens beslut.

Kommissionen får ålägga de åtgärder som avses i leden a och b i denna punkt antingen genom ett beslut enligt punkt 3 c i denna artikel eller genom ett separat beslut.

Kommissionen får, genom en genomförandeakt i form av ett beslut, anta någon av de åtgärder som avses i led a eller b i denna punkt om den konstaterar att en koncentration har genomförts i strid med ett beslut som fattats enligt punkt 3 a i denna artikel, enligt vilket koncentrationen i avsaknad av åtaganden skulle uppfylla kriteriet i punkt 3 c i denna artikel.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.

7. Kommissionen får även anta en genomförandeakt i form av ett beslut om interimistiska åtgärder som avses i artikel 12 i de fall då

- a) en koncentration har genomförts i strid med artikel 21,
- b) en koncentration har genomförts i strid med ett beslut med åtaganden enligt punkt 3 a i denna artikel.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.

Artikel 26

Böter och viten som är tillämpliga vid koncentrationer

1. Kommissionen får ålägga böter eller viten i enlighet med artikel 17.
2. Kommissionen får, genom beslut, även ålägga berörda företag böter på högst 1 % av deras sammanlagda omsättning under det föregående räkenskapsåret, om dessa företag uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig eller vilseledande information i en anmälan enligt artikel 21 eller i ett tillägg till en anmälan.
3. Kommissionen får, genom beslut, även ålägga berörda företag böter på högst 10 % av deras sammanlagda omsättning under det föregående räkenskapsåret, om dessa företag uppsåtligen eller av oaktsamhet
 - a) underlåter att anmäla en anmälningspliktig koncentration i enlighet med artikel 21 innan den genomförs, såvida de inte uttryckligen har tillåtits att genomföra koncentrationen enligt artikel 24,
 - b) genomför en anmäld koncentration i strid med artikel 24,
 - c) genomför en anmäld koncentration som förbjudits i enlighet med artikel 25.3 c,
 - d) har kringgått eller försökt kringgå de anmälningskrav som avses i artikel 39.1.

KAPITEL 4

OFFENTLIGA UPPHANDLINGSFÖRFARANDEN

Artikel 27

Utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden vid offentliga upphandlingsförfaranden

Med utländska subventioner som orsakar eller riskerar att orsaka en snedvridning i ett offentligt upphandlingsförfarande avses utländska subventioner som gör det möjligt för en ekonomisk aktör att lämna ett anbud som är otillbörligt fördelaktigt i förhållande till de berörda byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna. Bedömningen enligt artikel 4 av huruvida det förekommer en snedvridning på den inre marknaden och huruvida ett anbud är otillbörligt fördelaktigt i förhållande till de berörda byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna ska begränsas till det aktuella offentliga upphandlingsförfarandet. Endast utländska subventioner som beviljats under de tre år som föregått anmälan ska beaktas vid bedömningen.

Artikel 28

Tröskelvärden för anmälan vid offentliga upphandlingsförfaranden

1. Vid tillämpningen av denna förordning ska ett anmälningspliktigt utländskt ekonomiskt bidrag i ett offentligt upphandlingsförfarande anses förekomma om
 - a) det uppskattade värdet av den offentliga upphandlingen eller ramavtalet exklusive mervärdesskatt, beräknat i enlighet med bestämmelserna i artikel 8 i direktiv 2014/23/EU, artikel 5 i direktiv 2014/24/EU och artikel 16 i direktiv 2014/25/EU, eller en särskild upphandling inom ramen för det dynamiska inköpssystemet, är minst 250 miljoner EUR, och
 - b) den ekonomiska aktören, inbegripet dess dotterbolag utan kommersiell självständighet, dess holdingbolag och, i tillämpliga fall, dess huvudunderleverantörer och huvudleverantörer som deltar i samma anbud i förfarandet för offentliga upphandling, beviljades sammanlagda ekonomiska bidrag under de tre år som föregick anmälan eller, i tillämpliga fall, den uppdaterade anmälan, som uppgår till minst 4 miljoner EUR per tredjeland.
2. Om den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten beslutar att dela upp upphandlingen i delar ska ett anmälningspliktigt utländskt ekonomiskt bidrag i ett offentligt upphandlingsförfarande anses förekomma om det uppskattade värdet av upphandlingen exklusive mervärdesskatt överstiger det tröskelvärde som anges i punkt 1 a och värdet på delkontraktet eller det sammanlagda värdet av alla de delar som anbudsgivaren lämnar anbud på är minst 125 miljoner EUR och det utländska ekonomiska bidraget är lika med eller högre än det tröskelvärde som anges i punkt 1 b.
3. Förfaranden för tilldelning av kontrakt som omfattas av direktiv 2009/81/EG ska inte omfattas av detta kapitel.
4. Förfaranden för tilldelning av kontrakt enligt artikel 32.2 c i direktiv 2014/24/EU och artikel 50 d i direktiv 2014/25/EU ska omfattas av bestämmelserna i kapitel 2 i denna förordning och ska undantas från tillämpningen av kapitel 4 i denna förordning.
5. Genom undantag från artikel 29.1 ska, om byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna endast kan tillhandahållas av en viss ekonomisk aktör i enlighet med artikel 31.4 i direktiv 2014/23/EU, artikel 32.2 b i direktiv 2014/24/EU och artikel 50 c i direktiv 2014/25/EU och det uppskattade värdet på kontraktet är lika med eller högre än det värde som fastställs i punkt 1 a i den här artikeln, ekonomiska aktörer som lämnar ett anbud eller en anbudsansökan underrätta kommissionen om alla utländska ekonomiska bidrag om det villkor som anges i punkt 1 b i den här artikeln är uppfyllt. Utan att det påverkar möjligheten att inleda en granskning enligt kapitel 2 i denna förordning ska inlämnandet av sådan information inte betraktas som en anmälan och inte vara föremål för utredningar enligt det här kapitlet.

6. Den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten ska i meddelandet om upphandling eller, om ett förfarande utan föregående meddelande genomförs, i upphandlingsdokumenten förklara att de ekonomiska aktörerna omfattas av den anmälningsskyldighet som anges i artikel 29. Avsaknaden av en sådan förklaring påverkar dock inte tillämpningen av denna förordning på kontrakt som omfattas av dess tillämpningsområde.

Artikel 29

Förhandsanmälan eller försäkran av utländska ekonomiska bidrag i samband med offentliga upphandlingsförfaranden

1. När villkoren för anmälan av ekonomiska bidrag i enlighet med artikel 28.1 och 28.2 är uppfyllda ska ekonomiska aktörer som deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande anmäla alla utländska ekonomiska bidrag enligt definitionen i artikel 28.1 b till den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten. I alla andra fall ska de ekonomiska aktörerna i en försäkran förteckna alla utländska ekonomiska bidrag som mottagits och bekräfta att de utländska ekonomiska bidrag som mottagits inte är anmälningspliktiga i enlighet med artikel 28.1 b. Vid ett öppet förfarande ska anmälan eller försäkran lämnas in endast en gång, tillsammans med anbudet. I ett flerstegsförfarande ska anmälan eller försäkran lämnas in två gånger, först tillsammans med anbudsansökan och sedan som en uppdaterad anmälan eller uppdaterad försäkran tillsammans med det inlämnade anbudet eller det slutliga anbudet.

2. När anmälan eller försäkran har lämnats in ska den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten utan dröjsmål vidarebefordra anmälan eller försäkran till kommissionen.

3. Om en anmälan eller en försäkran saknas i anbudsansökan eller anbudet får den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten begära att de berörda ekonomiska aktörerna lämnar in den relevanta handlingen inom tio arbetsdagar. Anbud eller anbudsansökningar från ekonomiska aktörer som omfattas av de skyldigheter som anges i denna artikel och som i slutändan inte åtföljs av en anmälan eller en försäkran som ska lämnas in i enlighet med punkt 1, trots en begäran från den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten i enlighet med den här punkten, ska förklaras ogiltiga och förkastas av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten. Den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten ska underrätta kommissionen om det förkastandet.

4. Kommissionen ska granska innehållet i den anmälan som mottagits utan onödigt dröjsmål. Om kommissionen finner att anmälan är ofullständig ska den meddela sina slutsatser till den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten och till den berörda ekonomiska aktören och begära att den ekonomiska aktören kompletterar dess innehåll inom tio arbetsdagar. Om en anmälan som åtföljer ett anbud eller en anbudsansökan fortfarande är ofullständig trots en begäran från kommissionen i enlighet med denna punkt, ska kommissionen anta ett beslut i vilket anbudet förklaras ogiltigt. I detta beslut ska kommissionen också begära att den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten antar ett beslut om att förkasta ett sådant ogiltigt anbud eller en sådan ogiltig anbudsansökan.

5. Skyldigheten att anmäla utländska ekonomiska bidrag enligt denna artikel ska gälla ekonomiska aktörer, grupper av ekonomiska aktörer som avses i artikel 26.2 i direktiv 2014/23/EU, artikel 19.2 i direktiv 2014/24/EU och artikel 37.2 i direktiv 2014/25/EU, samt huvudunderleverantörer och huvudleverantörer som redan är kända vid inlämningen av en fullständig anmälan eller försäkran eller en fullständig uppdaterad anmälan eller försäkran. Vid tillämpningen av denna förordning ska en underleverantör eller leverantör betraktas som huvudunderleverantör eller huvudleverantör om dess deltagande säkerställer att väsentliga delar av kontraktet fullgörs och under alla omständigheter om den ekonomiska andelen av dess bidrag överstiger 20 % av värdet på det inlämnade anbudet.

6. För grupper av ekonomiska aktörer, huvudunderleverantörer och huvudleverantörer ska huvudentreprenören i den mening som avses i direktiven 2014/24/EU och 2014/25/EU eller huvudkoncessionshavaren i den mening som avses i direktiv 2014/23/EU säkerställa att anmälan eller försäkran lämnas in. Vid tillämpningen av artikel 33 ska huvudentreprenören eller huvudkoncessionshavaren endast ansvara för sanningshalten i de uppgifter som rör dennes egna utländska ekonomiska bidrag.

7. Om den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten vid granskningen av anbudena misstänker att det förekommer utländska subventioner, trots att en försäkran har lämnats in, ska den utan dröjsmål underrätta kommissionen om sådana misstankar. Utan att det påverkar upphandlande myndigheters eller upphandlande enheters befogenheter enligt direktiven 2014/24/EU och 2014/25/EU att undersöka om ett anbud är onormalt lågt, ska den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten inte göra en bedömning av om ett anbud är onormalt lågt, om en sådan bedömning skulle inledas enbart på grund av misstankar som indikerar en möjlig förekomst av utländska subventioner. Om kommissionen drar slutsatsen att det inte finns något otillbörligt fördelaktigt anbud i den mening som avses i denna förordning, ska den underrätta den berörda upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten om detta. Andra juridiska eller fysiska personer får till kommissionen rapportera all information som rör utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden och får meddela alla misstankar om att en falsk försäkran möjligen har lämnats.

8. Utan att det påverkar kommissionens möjlighet att inleda ett förfarande på eget initiativ får kommissionen, om den misstänker att en ekonomisk aktör kan ha gynnats av utländska subventioner under de tre år som föregått inlämningen av ett anbud eller en anbudsansökan i ett offentligt upphandlingsförfarande, före tilldelningen av kontraktet begära en anmälan av de utländska ekonomiska bidrag som tredjeländer tillhandahållit den ekonomiska aktören i samband med ett offentligt upphandlingsförfarande och som inte är anmälningspliktiga enligt artikel 28.1 eller omfattas av artikel 30.4. Om kommissionen har begärt att ett sådant ekonomiskt bidrag ska anmälas, ska det ekonomiska bidraget anses vara ett anmälningspliktigt utländskt ekonomiskt bidrag i ett offentligt upphandlingsförfarande och omfattas av bestämmelserna i kapitel 4.

Artikel 30

Förfaranderegler för preliminära granskningar och fördjupade utredningar av anmälda ekonomiska bidrag i samband med offentliga upphandlingsförfaranden

1. Artiklarna 10, 11.1, 11.3, 11.4, 13, 14, 15, 16, 18 och 23 ska tillämpas på anmälda ekonomiska bidrag i samband med offentliga upphandlingsförfaranden.
2. Kommissionen ska utföra en preliminär granskning senast 20 arbetsdagar efter det att den mottagit en fullständig anmälan. I vederbörligen motiverade fall får kommissionen förlänga denna tidsfrist en gång med tio arbetsdagar.
3. Kommissionen ska besluta huruvida en fördjupad utredning ska inledas inom tidsfristen för att slutföra den preliminära granskningen och utan dröjsmål underrätta den berörda ekonomiska aktören och den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten.
4. Om kommissionen har avslutat en preliminär granskning utan att anta ett beslut och mottar ny information som får den att misstänka att en inlämnad anmälan eller försäkran var ofullständig, eller om en sådan anmälan eller försäkran inte vidarebefordrats till kommissionen, får den begära ytterligare information i enlighet med artikel 29.4. Kommissionen får återuppta en preliminär granskning på grundval av denna nya information. Om den preliminära granskningen inleds enligt detta kapitel, och utan att det påverkar möjligheten att vid behov inleda en preliminär granskning enligt kapitel 2, ska utgångspunkten för fastställandet av den preliminära granskningens varaktighet vara kommissionens mottagande av den nya anmälan eller försäkran.
5. Kommissionen får anta ett beslut om avslutande av en fördjupad utredning senast 110 arbetsdagar efter det att den har mottagit den fullständiga anmälan. Denna period får förlängas en gång med 20 arbetsdagar, efter samråd med den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten, i vederbörligen motiverade undantagsfall, inbegripet de utredningar som avses i punkt 6 eller i de fall som avses i artikel 16.1 a och b.
6. Genom undantag från punkt 2 ska kommissionen, om det offentliga upphandlingsförfarandet är ett flerstegsförfarande, granska den fullständiga anmälan som lämnats tillsammans med anbudsansökan inom 20 arbetsdagar från mottagandet av den anmälan, utan att avsluta den preliminära granskningen eller fatta ett beslut om att inleda en fördjupad utredning. Efter utgången av tidsfristen på 20 arbetsdagar ska den preliminära granskningen tillfälligt avbrytas till dess att ett slutligt anbud, eller ett anbud i samband med ett selektivt förfarande, har lämnats in. När anbudet eller det

slutliga anbudet innehållande en fullständig uppdaterad anmälan har lämnats in, ska den preliminära granskningen återupptas och kommissionen har 20 arbetsdagar på sig att slutföra den, med beaktande av eventuell ytterligare information. Kommissionen ska anta ett beslut om att avsluta en efterföljande fördjupad utredning inom 90 arbetsdagar från det att den fullständiga uppdaterade anmälan lämnades in.

Artikel 31

Beslut av kommissionen

1. Om kommissionen efter en fördjupad utredning konstaterar att en ekonomisk aktör gynnas av en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden i enlighet med artiklarna 4, 5 och 6 och om den berörda ekonomiska aktören erbjuder åtaganden som till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälper snedvridningen på den inre marknaden, ska den anta en genomförandeakt i form av ett beslut med åtaganden enligt artikel 11.3. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.
2. Om den berörda ekonomiska aktören inte erbjuder åtaganden eller om kommissionen anser att de åtaganden som avses i punkt 1 varken är lämpliga eller tillräckliga för att till fullo och på ett ändamålsenligt sätt avhjälpa snedvridningen, ska kommissionen anta en genomförandeakt i form av ett beslut som förbjuder tilldelning av kontraktet till den berörda ekonomiska aktören (*beslut om förbud mot tilldelning av kontrakt*). Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2. Som en följd av detta beslut ska den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten förkasta anbudet.
3. Om kommissionen efter en fördjupad utredning inte finner att en ekonomisk aktör gynnas av en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden, ska den anta en genomförandeakt i form av ett beslut enligt artikel 11.4. Den genomförandeakten ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.
4. Bedömningen enligt artikel 6 får inte leda till att den ekonomiska aktörens anbud eller slutliga anbud ändras på ett sätt som är oförenligt med unionsrätten.

Artikel 32

Utvärderingar vid offentliga upphandlingsförfaranden som involverar en anmälan och ett uppskjutande av tilldelning

1. Under den preliminära granskningen och den fördjupade utredningen får alla steg i det offentliga upphandlingsförfarandet fortsätta, med undantag för tilldelning av kontrakt.
2. Om kommissionen beslutar att inleda en fördjupad utredning i enlighet med artikel 30.3 får kontraktet inte tilldelas en ekonomisk aktör som lämnat in en anmälan enligt artikel 29 förrän kommissionen fattar ett beslut enligt artikel 31.3 eller innan de tidsfrister som anges i artikel 30.5 eller 30.6 löper ut. Om kommissionen inte har antagit något beslut inom tillämplig tidsfrist får kontraktet tilldelas vilken ekonomisk aktör som helst, inbegripet den ekonomiska aktör som lämnat in anmälan.
3. Om den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten konstaterar att det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet lämnats av en ekonomisk aktör som lämnat in en försäkran i den mening som avses i artikel 29 och om kommissionen inte har inlett en granskning i enlighet med artiklarna 29.8, 30.3 eller 30.4 får kontraktet tilldelas den ekonomiska aktör som lämnar in ett sådant anbud innan kommissionen fattar något av de beslut som avses i artikel 31 eller innan de tidsfrister som anges i artikel 30.2, 30.5 eller 30.6 löper ut eller innan kommissionen fattar något av de beslut som avses i artikel 31 avseende andra anbud under utredning.
4. Om kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 31.2 avseende ett anbud som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten har funnit vara det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet får kontraktet tilldelas den ekonomiska aktör som inte är föremål för ett beslut enligt artikel 31.2 och som har lämnat det näst bästa anbudet.

5. Om kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 31.1 eller 31.3 får kontraktet tilldelas vilken ekonomisk aktör som helst som har lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, inbegripet till den ekonomiska aktör som har lämnat in anmälan enligt artikel 29.

6. Den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten ska utan onödigt dröjsmål underrätta kommissionen om alla beslut som rör avbrytande av det offentliga upphandlingsförfarandet, förkastande av den berörda ekonomiska aktörens anbud eller anbudsansökan, den berörda ekonomiska aktörens inlämnande av ett nytt anbud eller tilldelning av kontraktet.

7. Principerna för offentliga upphandlingsförfaranden, inbegripet principerna om proportionalitet, icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet och konkurrens, ska iakttas när det gäller alla ekonomiska aktörer som deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande. En utredning av utländska subventioner enligt denna förordning får inte leda till att den upphandlande myndigheten eller enheten behandlar den berörda ekonomiska aktören på ett sätt som strider mot dessa principer. Miljörelaterade, sociala och arbetsrättsliga krav ska gälla för ekonomiska aktörer i enlighet med direktiven 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU eller annan unionsrätt.

8. De tidsfrister som anges i detta kapitel ska inledas den arbetsdag som följer på den dag då en anmälan mottagits eller det relevanta kommissionsbeslutet antagits.

Artikel 33

Böter och viten som är tillämpliga vid ekonomiska bidrag i samband med offentliga upphandlingsförfaranden

1. Kommissionen får ålägga böter eller viten i enlighet med artikel 17.
2. Kommissionen får, genom beslut, även ålägga berörda ekonomiska aktörer böter som inte överskrider 1 % av deras sammanlagda omsättning under det föregående räkenskapsåret, om dessa ekonomiska aktörer uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig eller vilseledande information i en anmälan eller en försäkran enligt artikel 29 eller i ett tillägg därtill.
3. Kommissionen får, genom beslut, ålägga berörda ekonomiska aktörer böter som inte överskrider 10 % av deras sammanlagda omsättning under det föregående räkenskapsåret, om dessa ekonomiska aktörer uppsåtligen eller av oaktsamhet
 - a) underlåter att anmäla utländska ekonomiska bidrag i enlighet med artikel 29 under ett offentligt upphandlingsförfarande,
 - b) kringgår eller försöker kringgå anmälningskraven, såsom anges i artikel 39.1.

KAPITEL 5

GEMENSAMMA FÖRFARANDEBESTÄMMELSER

Artikel 34

Förhållande mellan förfaranden

1. Ett ekonomiskt bidrag som anmäls i samband med en koncentration enligt artikel 21 eller i samband med ett offentligt upphandlingsförfarande enligt artikel 29 kan vara relevant för och bedömas enligt denna förordning i förhållande till en annan ekonomisk verksamhet.
2. Ett ekonomiskt bidrag som bedöms i samband med ett förfarande på eget initiativ i förhållande till en specifik ekonomisk verksamhet enligt artikel 10 eller 11 kan vara relevant för och bedömas enligt denna förordning i förhållande till en annan ekonomisk verksamhet.

*Artikel 35***Kommunikation av information**

1. Om en medlemsstat anser att en utländsk subvention eventuellt förekommer och att denna kan snedvrída den inre marknaden ska den översända denna information till kommissionen. Kommissionen får på grundval av den informationen besluta att inleda en preliminär granskning enligt artikel 10 eller begära en anmälan enligt artikel 21.5 eller 29.8.
2. En fysisk eller juridisk person eller sammanslutning får meddela kommissionen all information den har om utländska subventioner som kan snedvrída den inre marknaden. Kommissionen får på grundval av den informationen besluta att inleda en preliminär granskning enligt artikel 10 eller begära en anmälan enligt artikel 21.5 eller 29.8.
3. Kommissionen ska i en särskild elektronisk databas ge medlemsstaterna och de berörda upphandlande myndigheterna eller upphandlande enheterna tillgång till de icke-konfidentiella versionerna av alla beslut som antas enligt denna förordning.

*Artikel 36***Marknadsstudie**

1. Om den information som kommissionen har tillgänglig styrker en rimlig misstanke om att utländska subventioner inom en viss sektor, för en viss typ av ekonomisk verksamhet eller som baseras på ett visst subventionsinstrument kan snedvrída den inre marknaden, får kommissionen göra en marknadsstudie av den specifika sektorn, den särskilda typen av ekonomisk verksamhet eller användningen av det berörda subventionsinstrumentet. Under denna marknadsstudie får kommissionen begära att de berörda företagen eller företagssammanslutningarna lämnar nödvändig information och får även utföra nödvändiga inspektioner. Kommissionen får också begära att de berörda medlemsstaterna eller det berörda tredjelandet lämnar information.
2. Kommissionen ska i förekommande fall offentliggöra en rapport om resultaten av sin marknadsstudie avseende vissa sektorer, särskilda typer av ekonomisk verksamhet eller särskilda subventionsinstrument och efterfråga synpunkter.
3. Kommissionen får använda information som erhållits från sådana marknadsstudier inom ramen för förfaranden enligt denna förordning.
4. Artiklarna 13, 14, 15 och 17 ska tillämpas på marknadsstudier.

*Artikel 37***Dialog med tredjeland**

1. Om kommissionen efter en marknadsstudie enligt artikel 36 misstänker att det förekommer upprepade utländska subventioner som snedvríder den inre marknaden eller om flera verkställighetsåtgärder enligt denna förordning identifierar utländska subventioner som snedvríder den inre marknaden som beviljats av samma tredjeland, får kommissionen inleda en dialog med det berörda tredjelandet för att undersöka möjligheterna att få sådana subventioner att upphöra eller ändras i syfte att undanröja deras snedvrídande effekter på den inre marknaden. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet och rådet om all relevant utveckling.
2. Den dialogen med tredjeland ska inte hindra kommissionen från att vidta åtgärder enligt denna förordning. Enskilda åtgärder som antas i enlighet med denna förordning ska inte tas upp inom ramen för den dialogen.

*Artikel 38***Preskriptionsfrister**

1. Kommissionens befogenheter enligt artiklarna 10 och 11 ska omfattas av en preskriptionsfrist på tio år från och med den dag då en utländsk subvention beviljas ett företag. Alla åtgärder som kommissionen vidtar enligt artikel 10, 13, 14 eller 15 med avseende på utländska subventioner ska avbryta preskriptionsfristen. Efter varje avbrott ska preskriptionsfristen på tio år börja löpa på nytt.
2. Kommissionens befogenhet att ålägga böter eller viten enligt artiklarna 17, 26 och 33 ska omfattas av en preskriptionsfrist på tre år från och med den dag då den överträdelse som avses i artikel 17, 26 eller 33 ägde rum. I händelse av fortsatta eller upprepade överträdelser ska preskriptionsfristen börja löpa den dag då överträdelserna upphör. Alla åtgärder som kommissionen vidtar med avseende på en överträdelse som avses i artikel 17, 26 eller 33 ska avbryta preskriptionsfristen för åläggande av böter eller viten. Efter varje avbrott ska preskriptionsfristen på tre år börja löpa på nytt.
3. Kommissionens befogenhet att se till att beslut om åläggande av böter eller viten enligt artiklarna 17, 26 och 33 efterlevs ska omfattas av en preskriptionsfrist på fem år från och med den dag då kommissionens beslut om åläggande av böter eller viten antas. Alla åtgärder som vidtas av kommissionen, eller av en medlemsstat som agerar på kommissionens begäran, i syfte att driva in böter eller viten, ska avbryta preskriptionsfristen. Efter varje avbrott ska preskriptionsfristen på fem år börja löpa på nytt.
4. Preskriptionsfristen ska löpa ut senast den dag då en tidsperiod som är lika med den dubbla preskriptionsfristen har förflutit förutsatt att kommissionen inte har
 - a) fattat ett beslut enligt artikel 10 eller 11 i de fall som anges i punkt 1 i den här artikeln, eller
 - b) ålagt böter eller viten i den situation som anges i punkt 2 i den här artikeln.
5. Preskriptionsfristen ska avbrytas tillfälligt så länge som kommissionens beslut är föremål för prövning av Europeiska unionens domstol.

*Artikel 39***Åtgärder mot kringgående**

1. Ett företag får inte organisera finansiella transaktioner eller avtal för att kringgå anmälningskraven i artiklarna 21.1, 21.5, 29.1, 29.5 och 29.8.
2. Om kommissionen misstänker att ett företag har använt eller använder en metod som avses i punkt 1, får den kräva att det företaget lämnar all information som kommissionen anser vara nödvändig för att avgöra om företaget har använt eller använder sådana metoder som avses i punkt 1 och får inleda en granskning enligt artikel 21.4 eller 30.4.

*Artikel 40***Offentliggörande av beslut**

1. Kommissionen ska offentliggöra ett sammanfattande meddelande om de beslut som antas i enlighet med artikel 10.3 a, som gör det möjligt för fysiska eller juridiska personer, medlemsstater eller det tredjeland som beviljade den utländska subventionen att framföra sina synpunkter.

2. Kommissionen ska i *Europeiska unionens officiella tidning* offentliggöra de beslut som antas enligt artiklarna 11.2, 11.3, 11.4, 25.3, 25.6, 31.1, 31.2 och 31.3.
3. Vid offentliggörandet av sammanfattande meddelanden och beslut ska kommissionen ta vederbörlig hänsyn till företagens berättigade intressen av att deras affärshemligheter och annan konfidentiell information skyddas.

Artikel 41

Beslutens adressater

1. Kommissionen ska utan dröjsmål delge ett beslut som riktas till ett företag eller till en företagssammanslutning och ge det företaget eller den företagssammanslutningen möjlighet att meddela kommissionen vilken information i beslutet som den anser vara konfidentiell.
2. Kommissionen ska informera den berörda upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten om ett beslut antaget enligt artikel 31.1 och 31.3 som riktas till en ekonomisk aktör som deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande.
3. Beslut som antas enligt artiklarna 29.4 och 31.2 ska riktas till den berörda upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten. Kommissionen ska förse den ekonomiska aktör som omfattas av ett förbud mot tilldelning av ett kontrakt med en kopia av det beslutet.

Artikel 42

Utlämnande av uppgifter och rätt till försvar

1. Innan kommissionen antar ett beslut enligt artiklarna 11, 12, 17, 18, 25.3, 26, 31 eller 33 ska den ge det företag som är föremål för utredning möjlighet att lämna synpunkter på de grunder på vilka kommissionen avser att anta sitt beslut.
2. Genom undantag från punkt 1 får ett beslut enligt artikel 12 fattas interimistiskt, utan att det företag som är föremål för utredning får tillfälle att på förhand framföra sina synpunkter, förutsatt att kommissionen ger företaget tillfälle att göra detta så snart som möjligt efter det att den har fattat sitt beslut.
3. Kommissionen ska endast basera sitt beslut på grunder angående vilka de berörda företagen har fått möjlighet att lämna synpunkter.
4. För att det företag som är föremål för utredning ska kunna utöva sina rättigheter enligt punkt 1, ska det ha rätt att få tillgång till kommissionens handlingar i ärendet. Rätten till tillgång till handlingar i ärendet ska inte omfatta konfidentiell information eller interna handlingar hos kommissionen eller medlemsstaterna eller, särskilt, skriftväxling mellan kommissionen och medlemsstaterna.

Rätten till tillgång till handlingar i ärendet ska medges med förbehåll för företagens eller företagssammanslutningarnas berättigade intresse av att deras affärshemligheter och annan konfidentiell information skyddas. Kommissionen får begära att det företag som är föremål för utredning och de företag eller företagssammanslutningar som har lämnat information till kommissionen kommer överens om villkor för att lämna ut den informationen. Om företagen eller företagssammanslutningarna är oeniga om dessa villkor ska kommissionen ha befogenhet att införa villkor för utlämnandet av informationen.

Ingenting i denna punkt ska hindra kommissionen från att i nödvändig utsträckning använda och lämna ut information som visar att en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden förekommer.

*Artikel 43***Tystnadsplikt och konfidentialitet**

1. Information som inhämtats i enlighet med denna förordning får endast användas för de ändamål för vilka den inhämtades, såvida inte uppgiftslämnaren samtycker till något annat.
2. Medlemsstaterna och kommissionen, deras tjänstemän och andra personer som arbetar under deras överinseende ska säkerställa skyddet av konfidentiell information som de inhämtar vid tillämpningen av denna förordning i enlighet med relevanta tillämpliga regler. I det syftet får de inte röja information som omfattas av tystnadsplikt och som de har inhämtat enligt denna förordning.
3. Punkterna 1 och 2 får inte hindra att det offentliggörs statistik och rapporter som inte innehåller information som gör det möjligt att identifiera enskilda företag eller företagssammanslutningar.
4. Utlämnande av information som förmedlats enligt denna förordning får inte skada medlemsstaternas väsentliga säkerhetsintressen.

KAPITEL 6

FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA INSTRUMENT*Artikel 44***Förhållande till andra instrument**

1. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av artiklarna 101, 102, 106, 107 och 108 i EUF-fördraget, rådets förordning (EG) nr 1/2003 ⁽²³⁾ och förordning (EG) nr 139/2004.
2. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1037 ⁽²⁴⁾.
3. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av förordning (EU) 2019/452.
4. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1031 ⁽²⁵⁾.
5. Denna förordning ska ha företräde framför förordning (EU) 2016/1035 till dess att den förordningen blir tillämplig enligt artikel 18 i den förordningen. Om en utländsk subvention efter detta datum omfattas av tillämpningsområdet för både förordning (EU) 2016/1035 och den här förordningen, ska förordning (EU) 2016/1035 ha företräde. Bestämmelserna om offentlig upphandling och koncentrationer i den här förordningen ska dock ha företräde framför förordning (EU) 2016/1035.
6. Denna förordning ska ha företräde framför förordning (EEG) nr 4057/86.

⁽²³⁾ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1).

⁽²⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1037 av den 8 juni 2016 om skydd mot subventionerad import från länder som inte är medlemmar i Europeiska unionen (EUT L 176, 30.6.2016, s. 55).

⁽²⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1031 av den 23 juni 2022 om tillträdet för ekonomiska aktörer, varor och tjänster från tredjeländer till unionens marknader för offentlig upphandling och koncession och förfaranden till stöd för förhandlingar om tillträde för ekonomiska aktörer, varor och tjänster från unionen till tredjeländers marknader för offentlig upphandling och koncession (Instrumentet för internationell upphandling – IPI) (EUT L 173, 30.6.2022, s. 1).

7. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av förordning (EU) 2019/712. Koncentrationer, enligt definitionen i artikel 20 i den här förordningen, som inbegriper lufttrafikföretag ska omfattas av bestämmelserna i kapitel 3 i den här förordningen. Offentliga upphandlingsförfaranden som inbegriper lufttrafikföretag ska omfattas av bestämmelserna i kapitel 4 i den här förordningen.

8. Denna förordning ska tolkas i överensstämmelse med direktiven 2009/81/EG, 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU samt rådets direktiv 89/665/EEG ⁽²⁶⁾ och 92/13/EEG ⁽²⁷⁾.

9. Denna förordning får inte hindra unionen från att utöva sina rättigheter eller fullgöra sina skyldigheter enligt internationella avtal. En utredning enligt denna förordning får inte utföras och åtgärder får inte åläggas eller upprätthållas om sådana utredningar eller åtgärder skulle vara oförenliga med unionens skyldigheter enligt något relevant internationellt avtal som unionen har ingått. Särskilt får inga åtgärder vidtas enligt denna förordning som skulle utgöra en särskild åtgärd mot en subvention i den mening som avses i artikel 32.1 i avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder och som har beviljats av ett tredjeland som är medlem i Världshandelsorganisationen.

KAPITEL 7

ÖVERGÅNGS- OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 45

Domstolens prövning

I enlighet med artikel 261 i EUF-fördraget har Europeiska unionens domstol obegränsad behörighet att pröva beslut genom vilka kommissionen har ålagt böter eller viten. Den får upphäva, minska eller öka ålagda böter eller viten.

Artikel 46

Riktlinjer

1. Kommissionen ska senast den 12 januari 2026 offentliggöra och därefter regelbundet uppdatera riktlinjer för
 - a) tillämpningen av kriterierna för att avgöra om det föreligger en snedvridning enligt artikel 4.1,
 - b) tillämpningen av avvägningstestet i enlighet med artikel 6,
 - c) tillämpningen av sin befogenhet att begära förhandsanmälan av koncentrationer enligt artikel 21.5 eller av utländska ekonomiska bidrag som en ekonomisk aktör mottagit i ett offentligt upphandlingsförfarande enligt artikel 29.8, och
 - d) bedömningen av en snedvridning i ett offentligt upphandlingsförfarande enligt artikel 27.
2. Innan kommissionen utfärdar de riktlinjer som avses i punkt 1 ska den genomföra lämpliga samråd med berörda parter och medlemsstaterna. Riktlinjerna ska bygga på erfarenheter från genomförandet och verkställigheten av denna förordning.

⁽²⁶⁾ Rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (EGT L 395, 30.12.1989, s. 33).

⁽²⁷⁾ Rådets direktiv 92/13/EEG av den 25 februari 1992 om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (EGT L 76, 23.3.1992, s. 14).

*Artikel 47***Genomförandeakter**

1. Kommissionen ges befogenhet att anta genomförandeakter med avseende på
 - a) form, innehåll och förfaranden för anmälningar av koncentrationer enligt artikel 21, inbegripet ett eventuellt förenklat förfarande, med största möjliga beaktande av målet att begränsa den administrativa bördan för anmälning parter enligt artikel 21 i denna förordning och artikel 4 i förordning (EG) nr 139/2004,
 - b) form, innehåll och förfaranden för anmälningar av utländska ekonomiska bidrag och för försäkran om frånvaro av utländska ekonomiska bidrag i samband med offentliga upphandlingsförfaranden enligt artikel 29, inklusive ett eventuellt förenklat förfarande,
 - c) förfaranden för muntliga uttalanden enligt artiklarna 13.7, 14.2 c och 15,
 - d) närmare detaljer om utlämnande av uppgifter enligt artikel 42 och tystnadsplikt enligt artikel 43,
 - e) form, innehåll och förfaranden för kraven på öppenhet,
 - f) närmare regler om beräkning av tidsfrister,
 - g) förfaranden och tidsfrister för att föreslå åtaganden enligt artiklarna 25 och 31,
 - h) närmare regler om de förfarandesteg som avses i artiklarna 29–32 vid utredningar i samband med offentliga upphandlingsförfaranden.
2. De genomförandeakter som avses i punkt 1 ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.2.
3. Innan kommissionen antar en åtgärd enligt punkt 1 ska den offentliggöra ett utkast till denna åtgärd och inhämta synpunkter inom den tidsfristen. Den tidsfristen ska fastställas av kommissionen och vara minst fyra veckor.
4. De första genomförandeakter som avses i punkt 1 ska antas senast den 12 juli 2023.

*Artikel 48***Kommittéförfarande**

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

*Artikel 49***Delegerade akter**

1. Kommissionen ges befogenhet att anta en delegerad akt i enlighet med artikel 50 i syfte att när det är nödvändigt ändra tröskelvärdet för anmälningar av koncentrationer som fastställs i artikel 20.3 a genom att öka tröskelvärdet med upp till 20 % eller minska tröskelvärdet med upp till 20 %, efter att ha
 - a) bedömt det tröskelvärdet mot bakgrund av sina erfarenheter från genomförandet och verkställigheten av denna förordning, och
 - b) fastställt behovet av att ändra detta tröskelvärde för att
 - i) säkerställa att de anmälningsförfaranden som anges i kapitel 3 möjliggör en korrekt identifiering av utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden,

ii) säkerställa en rimlig administrativ börda för kommissionen och de berörda företagen, och

iii) främja en ändamålsenlig tillämpning av denna förordning.

2. För att utvärdera behovet av att ändra tröskelvärden för anmälningar enligt punkt 1 ska kommissionen göra sin bedömning, som täcker en fastställd tidsperiod som inte får vara kortare än två år, särskilt på grundval av följande objektiva kriterier:

- a) Andelen anmälningar enligt artikel 21.1 som ledde antingen till att kommissionen avslutade den preliminära granskningen enligt artikel 10.4 eller till att kommissionen antog ett beslut om att inte göra invändningar i enlighet med artikel 25.3 b.
- b) Andelen anmälningar enligt artikel 21.1 som ledde till att kommissionen antog antingen ett beslut om förbud mot en koncentration enligt artikel 25.3 c eller ett beslut med åtaganden enligt artikel 25.3 a.
- c) Andelen anmälningar enligt artikel 21.5 som ledde till att kommissionen antog antingen ett beslut om förbud mot en koncentration enligt artikel 25.3 c eller ett beslut med åtaganden enligt artikel 25.3 a.
- d) Andelen granskningar på eget initiativ enligt artikel 9 i samband med koncentrationer som inte är anmälningspliktiga i den mening som avses i artikel 20 vilka antingen ledde till ett beslut om åläggande av gottgörande åtgärder enligt artikel 11.2 eller till ett beslut med åtaganden enligt artikel 11.3.
- e) Jämförelsen mellan det tröskelvärde som anges i artikel 20.3 a och den genomsnittliga sammanlagda omsättningen över det tröskelvärdet, i de fall som ledde till antingen ett beslut om förbud mot en koncentration enligt artikel 25.3 c eller ett beslut med åtaganden enligt artikel 25.3 a.
- f) Antalet anmälningar enligt artikel 21.1 och utvecklingen av det antalet.

3. För att höja tröskelvärdena i artikel 20.3 a ska den bedömning som avses i punkt 2 i den här artikeln visa att

- a) en stor del av besluten om förbud mot en koncentration enligt artikel 25.3 c eller besluten med åtaganden enligt artikel 25.3 a gällde fall där den sammanlagda omsättningen över det tröskelvärde som avses i artikel 20.3 a var väsentligt högre än det tröskelvärdet, eller
- b) en stor del av anmälningarna enligt artikel 21.1 ledde antingen till att kommissionen avslutade den preliminära granskningen enligt artikel 10.4 eller till att kommissionen antog ett beslut om att inte göra invändningar enligt artikel 25.3 b.

4. För att minska tröskelvärdena i artikel 20.3 a ska den bedömning som avses i punkt 2 i den här artikeln visa att

- a) en stor del av anmälningar enligt artikel 21.5 ledde till att kommissionen antog antingen ett beslut om förbud mot en koncentration enligt artikel 25.3 c eller ett beslut med åtaganden enligt artikel 25.3 a, eller
- b) en stor del av granskningarna på eget initiativ av utländska subventioner i samband med koncentrationer som inte var anmälningspliktiga koncentrationer i den mening som avses i artikel 20 ledde till att kommissionen antog antingen ett beslut om åläggande av gottgörande åtgärder enligt artikel 11.2 eller ett beslut med åtaganden enligt artikel 11.3.

5. Kommissionen ges befogenhet att anta en delegerad akt i enlighet med artikel 50 i syfte att när det är nödvändigt ändra tröskelvärdena för anmälningar enligt artikel 28.1 a och 28.2 för offentlig upphandling genom att öka det med upp till 20 % eller minska det med upp till 20 %, efter att ha

- a) bedömt dessa tröskelvärden mot bakgrund av sina erfarenheter från genomförandet och verkställigheten av denna förordning, och
- b) fastställt att det är nödvändigt att ändra dessa tröskelvärden för att
 - i) säkerställa att de anmälningsförfaranden som anges i kapitel 4 möjliggör en mer korrekt identifiering av utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden,
 - ii) säkerställa en rimlig administrativ börda för kommissionen och de berörda ekonomiska aktörerna, och
 - iii) främja en ändamålsenlig tillämpning av denna förordning.

6. För att utvärdera behovet av att ändra tröskelvärdet för anmälningar enligt punkt 5 ska kommissionen göra sin bedömning, som omfattar en fastställd tidsperiod som inte får vara kortare än två år, särskilt på grundval av följande objektiva kriterier:

- a) Andelen anmälningar enligt artikel 29.1 som ledde antingen till att kommissionen avslutade den preliminära granskningen enligt artikel 10.4 eller till att kommissionen antog ett beslut om att inte göra invändningar enligt artikel 31.3.
- b) Andelen anmälningar enligt artikel 29.1 som ledde till att kommissionen antog ett beslut om förbud mot tilldelning av kontrakt enligt artikel 31.2 eller ett beslut med åtaganden enligt artikel 31.1.
- c) Andelen anmälningar enligt artikel 29.8 som ledde till att kommissionen antog antingen ett beslut om förbud mot tilldelning av kontrakt enligt artikel 31.2 eller ett beslut med åtaganden enligt artikel 31.1.
- d) Antalet beslut om åläggande av gottgörande åtgärder enligt artikel 11.2 och beslut med åtaganden enligt artikel 11.3, efter en granskning på eget initiativ enligt artikel 9 av ett utländskt ekonomiskt bidrag i samband med ett offentligt upphandlingsförfarande som inte var anmälningspliktiga i den mening som avses i artikel 28.1 eller som omfattades av artikel 30.4, i förhållande till det totala antalet sådana granskningar på eget initiativ.
- e) Jämförelsen mellan de respektive tröskelvärden som anges i artikel 28.1 a och 28.2 och det genomsnittliga uppskattade värdet av de kontrakt eller det genomsnittliga värdet av delarna, över respektive tröskelvärde, i de fall som lett antingen till ett beslut om förbud mot tilldelning av kontrakt enligt artikel 31.2 eller till ett beslut med åtaganden enligt artikel 31.1.
- f) Antalet anmälningar enligt artikel 29.1 och utvecklingen av det antalet.

7. För att höja tröskelvärdena för anmälningar ska den bedömning som avses i punkt 6 visa att

- a) en stor del av besluten om förbud mot tilldelning av kontrakt enligt artikel 31.2 och av besluten med åtaganden enligt artikel 31.1 gällde fall där det uppskattade värdet av de kontrakt över tröskelvärdet som avses i artikel 28.1 a eller om värdet av de delar som det lämnats anbud på, som är över det tröskelvärde som avses i artikel 28.2, var väsentligt högre än de respektive tröskelvärden som anges i artiklarna 28.1 a och 28.2, eller
- b) en stor del av anmälningarna enligt artikel 29.1 ledde antingen till att kommissionen avslutade den preliminära granskningen enligt artikel 10.4 eller till att kommissionen antog ett beslut om att inte göra invändningar i enlighet med artikel 31.3.

8. För att minska tröskelvärdena ska den bedömning som avses i punkt 6 visa att
- a) en stor del av anmälningarna enligt artikel 29.8 ledde till att kommissionen antog antingen ett beslut med åtaganden enligt artikel 31.1 eller ett beslut om förbud mot tilldelning av kontrakt enligt artikel 31.2, eller
 - b) en stor del av granskningarna på eget initiativ av utländska subventioner i samband med utländska ekonomiska bidrag i ett offentligt upphandlingsförfarande som inte var anmälningspliktiga i den mening som avses i artikel 28.1 eller som omfattades av artikel 30.4 ledde till att kommissionen antog antingen ett beslut om åläggande av gottgörande åtgärder enligt artikel 11.2 eller ett beslut med åtaganden enligt artikel 11.3.
9. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 50 i syfte att minska tidsfristerna för preliminära granskningar och fördjupade utredningar enligt artikel 25.2 och 25.4 för anmälda koncentrationer och enligt artikel 30.2, 30.5 och 30.6 för anmälda ekonomiska bidrag i samband med offentliga upphandlingsförfaranden. Kommissionen får anta sådana delegerade akter för att förkorta tidsfristerna i artiklarna 25.2, 25.4, 30.2, 30.5 och 30.6 om dess praxis vid tillämpningen av denna förordning visar att kommissionens bedömning kan utföras inom en kortare tidsperiod.

Artikel 50

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 49.1 och 49.5 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 12 januari 2025.
3. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 49.9 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 12 januari 2025. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.
4. Den delegering av befogenhet som avses i artikel 49.1, 49.5 och 49.9 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
5. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
6. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
7. En delegerad akt som antas enligt artikel 49.1, 49.5 och 49.9 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

*Artikel 51***Separata delegerade akter för olika delegerade befogenheter**

Kommissionen ska anta en separat delegerad akt avseende varje befogenhet som delegerats till den i enlighet med denna förordning.

*Artikel 52***Rapportering och översyn**

1. Kommissionen ska lägga fram en årlig rapport om tillämpningen och genomförandet av denna förordning för Europaparlamentet och rådet.
2. Senast den 13 juli 2026 och därefter vart tredje år, ska kommissionen se över sin praxis för genomförandet och verkställigheten av denna förordning, särskilt när det gäller tillämpningen av artiklarna 4, 5, 6 och 9, och de tröskelvärden för anmälan som anges i artiklarna 20.3, 28.1 och 28.2, och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet, åtföljd, om kommissionen anser det lämpligt, av relevanta lagstiftningsförslag. I samband med översynen ska kommissionen rapportera om utvecklingen i de internationella förbindelserna när det gäller tredjeländers system för kontroll av subventioner.
3. Om kommissionen anser det lämpligt att kombinera rapporten med relevanta lagstiftningsförslag kan sådana förslag omfatta följande:
 - a) Ändring av tröskelvärdena för anmälningar enligt artiklarna 20 och 28.
 - b) Undantag för vissa kategorier av berörda företag från anmälningsskyldigheten enligt artiklarna 21 och 29, särskilt när kommissionens praxis gör det möjligt att identifiera ekonomisk verksamhet där utländska subventioner sannolikt inte kommer att snedvrída den inre marknaden.
 - c) Fastställande av särskilda tröskelvärden för anmälan för vissa ekonomiska sektorer eller differentierade tröskelvärden för olika typer av offentliga upphandlingskontrakt, särskilt när kommissionens praxis gör det möjligt att identifiera ekonomisk verksamhet där utländska subventioner mer sannolikt kommer att snedvrída den inre marknaden, även när det gäller strategiska sektorer och kritisk infrastruktur.
 - d) Ändring av tidsfristerna för granskningar och fördjupade utredningar enligt artiklarna 25 och 30.
 - e) Upphävande av denna förordning, om kommissionen anser att multilaterala regler för att hantera utländska subventioner som snedvrída den inre marknaden har gjort denna förordning helt överflödig.

*Artikel 53***Övergångsbestämmelser**

1. Denna förordning ska tillämpas på utländska subventioner som beviljats under de fem år som föregår den 12 juli 2023 om sådana utländska subventioner snedvrída den inre marknaden efter den 12 juli 2023.
2. Genom undantag från punkt 1 ska denna förordning tillämpas på utländska ekonomiska bidrag som beviljats under de tre år som föregår den 12 juli 2023, om sådana utländska ekonomiska bidrag har beviljats ett företag som anmäler en koncentration eller anmäler ekonomiska bidrag i samband med ett offentligt upphandlingsförfarande enligt denna förordning.
3. Denna förordning ska inte tillämpas på koncentrationer där avtalet ingicks, det offentliga budet tillkännagavs eller en kontrollerande andel förvärvades före den 12 juli 2023.
4. Denna förordning ska inte tillämpas på offentliga upphandlingskontrakt som tilldelats eller på offentliga upphandlingsförfaranden som inleds före den 12 juli 2023.

*Artikel 54***Ikraftträdande och tillämpningsdatum**

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
2. Den ska tillämpas från och med den 12 juli 2023.
3. Genom undantag från punkt 2 i denna artikel ska artiklarna 47 och 48 tillämpas från och med den 11 januari 2023 och artiklarna 14.5, 14.6 och 14.7 ska tillämpas från och med den 12 januari 2024.
4. Genom undantag från punkt 2 i denna artikel ska artiklarna 21 och 29 tillämpas från och med den 12 oktober 2023

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den 14 december 2022.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

M. BEK

Ordförande

—

Tre uttalanden med avseende på denna akt återfinns i EUT C 491 av den 23 december 2022.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) 2023/1066**av den 1 juni 2023****om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal****(Text av betydelse för EES)**

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2821/71 av den 20 december 1971 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden ⁽¹⁾, särskilt artikel 1.1 b,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning ⁽²⁾,

efter samråd med rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

av följande skäl:

- (1) Förordning (EEG) nr 2821/71 ger kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa artikel 101.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden som omfattas av artikel 101.1 i fördraget och som gäller forskning och utveckling avseende produkter, teknik eller metoder före stadiet för industriell tillämpning och utnyttjande av resultaten, inklusive bestämmelser om immateriella rättigheter.
- (2) Enligt artikel 179.2 i fördraget ska unionen stimulera företag, inklusive små och medelstora företag, i deras insatser för forskning och teknisk utveckling av hög kvalitet samt stödja deras ansträngningar att samarbeta med varandra. Samarbete mellan företag i fråga om forskning och utveckling kan bidra till att förverkliga målen med den europeiska gröna given ⁽³⁾.
- (3) Kommissionens förordning (EU) nr 1217/2010 ⁽⁴⁾ definierar grupper av forsknings- och utvecklingsavtal som kommissionen anser normalt uppfyller villkoren i artikel 101.3 i fördraget. Den förordningen upphör att gälla den 30 juni 2023. Med tanke på att erfarenheterna av tillämpningen av den förordningen på det hela taget varit positiva och med hänsyn till resultaten av utvärderingen av förordningen är det lämpligt att en ny gruppundantagsförordning antas.
- (4) Syftet med denna förordning är att underlätta forskning och utveckling och samtidigt skydda konkurrensen på ett verkningsfullt sätt. Denna förordning syftar även till att skapa tillräcklig rättssäkerhet för företag. Samtidigt som dessa mål eftersträvas bör hänsyn tas till behovet av att förenkla den administrativa tillsynen och lagstiftningen så mycket som möjligt.

⁽¹⁾ EGT L 285, 29.12.1971, s. 46.

⁽²⁾ EUT C 120, 15.3.2022, s. 9.

⁽³⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Den europeiska gröna given* (COM(2019) 640 slutlig).

⁽⁴⁾ Kommissionens förordning (EU) nr 1217/2010 av den 14 december 2010 om tillämpning av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av avtal om forskning och utveckling (EUT L 335, 18.12.2010, s. 36).

- (5) Under en viss nivå av marknadsinflytande kan det i allmänhet presumeras att forsknings- och utvecklingsavtal som faller inom tillämpningsområdet för artikel 101.3 i fördraget ger upphov till positiva effekter som kommer att uppväga eventuella negativa effekter på konkurrensen.
- (6) För tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget genom förordning är det inte nödvändigt att fastställa vilka avtal som kan omfattas av tillämpningsområdet för artikel 101.1 i fördraget. Vid en individuell bedömning av avtal enligt artikel 101.1 i fördraget måste flera faktorer beaktas, särskilt strukturen på den relevanta marknaden.
- (7) Sannolikheten för att samarbete inom gemensam eller beställd forskning och utveckling samt vid utnyttjande av resultaten främjar teknisk och ekonomisk utveckling är störst om parterna bidrar till samarbetet med kompletterande kunskaper, tillgångar eller verksamheter.
- (8) En mer omfattande och mer effektiv forskning och utveckling kan i allmänhet förväntas gagna konsumenterna genom nya eller förbättrade produkter, teknik eller metoder, en snabbare lansering av sådana produkter, teknik eller metoder, eller prissänkningar till följd av nya eller förbättrade produkter, teknik eller metoder.
- (9) Gemensamt utnyttjande av resultaten kan ske på olika sätt, såsom produktion och distribution av produkter, tillämpning av teknik eller metoder, eller överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter eller överföring av know-how som krävs för sådan produktion eller tillämpning som väsentligt bidrar till teknisk eller ekonomisk utveckling.
- (10) För att det undantag som fastställs genom denna förordning ska vara berättigat bör det gemensamma utnyttjandet avse produkter (inbegripet varor och tjänster), teknik eller metoder för vilka det är absolut nödvändigt att resultaten från forskningen och utvecklingen används.
- (11) Dessutom bör alla parterna i forsknings- och utvecklingsavtalet komma överens om att de alla kommer att ha full tillgång till de slutliga resultaten från den gemensamma forskningen och utvecklingen, inbegripet eventuella immateriella rättigheter och know-how, för fortsatt forskning och utveckling, och för utnyttjande, så snart dessa slutliga resultat blir tillgängliga. Tillgången till resultaten bör i regel inte begränsas vad gäller användningen av resultaten för fortsatt forskning och utveckling. Om parterna i enlighet med denna förordning begränsar sina rättigheter att utnyttja resultaten, i synnerhet när de specialiserar sig inom utnyttjande, får dock tillgången till resultaten i syfte att utnyttja dem begränsas i enlighet därmed. När högskolor, forskningsinstitut eller företag som affärsmässigt tillhandahåller forsknings- och utvecklingstjänster men som normalt sett inte aktivt utnyttjar resultaten från dessa, deltar i forskning och utveckling, kan de dessutom avtala att resultaten från forskningen eller utvecklingen endast får användas till fortsatt forskning och utveckling.
- (12) Parternas bidrag till forsknings- och utvecklingssamarbetet kan variera beroende på vilken kapacitet och vilka kommersiella behov parterna har. För att avspegla och kompensera för skillnader i värdet på eller karaktären hos parternas bidrag får ett forsknings- och utvecklingsavtal som omfattas av undantag enligt denna förordning därför föreskriva att en part ska betala ersättning till en annan för att få tillgång till resultaten för fortsatt forskning och utveckling, eller för utnyttjande. Ersättningen bör dock inte vara så stor att den i praktiken hindrar tillgång till resultaten.
- (13) När forsknings- och utvecklingsavtalet inte föreskriver något gemensamt utnyttjande av resultaten bör parterna komma överens om att ge varandra tillgång till sin respektive redan befintliga know-how, om denna know-how är en förutsättning för att övriga parter ska kunna utnyttja resultaten. Eventuell ersättning (t.ex. licensavgifter) som tas ut bör inte vara så stor att den i praktiken hindrar övriga parter tillgång till sådan know-how.

- (14) Det undantag som fastställs genom denna förordning bör begränsas till forsknings- och utvecklingsavtal som inte gör det möjligt för företagen att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av produkterna, tekniken eller metoderna i fråga. Det är därför nödvändigt att från gruppundantaget undanta avtal mellan konkurrenter vilkas sammanlagda andel av marknaden för produkter, teknik eller metoder som till följd av resultaten från forsknings- och utvecklingsarbetet kan förbättras, substitueras eller ersättas, överskrider en viss nivå när avtalet ingås.
- (15) Om en part finansierar flera forsknings- och utvecklingsprojekt som utförs av konkurrenter med avseende på samma produkter, teknik eller metoder kan det inte uteslutas att det kan uppstå konkurrensbegränsande avskärmning, särskilt om den parten får ensamrätt att utnyttja resultaten i förhållande till tredje parter. Vad gäller avtal om beställd forskning och utveckling bör rätten till undantag enligt denna förordning därför vara begränsad till avtal där den sammanlagda marknadsandelen för samtliga parter i de inbördes sammanhängande avtalen, dvs. den finansierande parten och alla de parter som utför forskningen och utvecklingen, inte överstiger en viss nivå.
- (16) Det undantag som fastställs genom denna förordning bör emellertid inte omfattas av något tröskelvärde för marknadsandelar om parterna i forsknings- och utvecklingsavtalet inte är konkurrerande företag i fråga om produkter, teknik eller metoder som kan förbättras, substitueras eller ersättas av de produkter, den teknik eller de metoder som avtalet ger upphov till. Detta innefattar till exempel avtal om utveckling av produkter, teknik eller metoder som skulle skapa en helt ny efterfrågan, eller forskning och utveckling som inte är nära förbunden med en särskild produkt, teknik eller metod, eller ännu inte inriktad på ett särskilt mål.
- (17) Det finns inte någon presumtion för att forsknings- och utvecklingsavtal antingen omfattas av artikel 101.1 i fördraget eller att de inte uppfyller villkoren i artikel 101.3 i fördraget om marknadsandelströsklarna enligt denna förordning överskrider eller andra villkor i denna förordning inte är uppfyllda. I sådana fall måste en individuell bedömning av forsknings- och utvecklingsavtalet göras mot bakgrund av artikel 101 i fördraget.
- (18) För att säkerställa att en effektiv konkurrens upprätthålls under det gemensamma utnyttjandet av resultaten av gemensam eller beställd forskning och utveckling bör det föreskrivas att gruppundantaget ska upphöra att gälla om parternas sammanlagda andel av marknaden för de produkter, den teknik eller de metoder som forskningen och utvecklingen ger upphov till överskrider en viss nivå. Oberoende av parternas marknadsandelar bör undantaget emellertid fortsätta att gälla under en viss period efter det att det gemensamma utnyttjandet inletts för att parternas marknadsandelar ska hinna stabilisera sig, särskilt efter lanseringen av en helt ny produkt, och för att säkerställa en viss minimiperiod för avkastning på det investerade kapitalet.
- (19) Undantag enligt denna förordning bör inte omfatta avtal som innehåller begränsningar som inte är absolut nödvändiga för att uppnå de positiva effekterna av ett forsknings- och utvecklingsavtal. Avtal som innehåller vissa typer av allvarliga begränsningar av konkurrensen, såsom begränsningar av parternas frihet att bedriva forskning och utveckling på områden som saknar samband med avtalet, fastställande av priser för tredje part, begränsningar av produktion eller försäljning eller begränsningar av den passiva försäljningen av produkter, teknik eller metoder som den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen ger upphov till bör i princip inte omfattas av undantag enligt denna förordning, oberoende av parternas marknadsandelar. I detta sammanhang utgör begränsningar av användningsområdet inte en begränsning, vare sig av produktion eller försäljning eller av territorium eller kundunderlag.
- (20) Genom marknadsandelströsklarna, uteslutandet av vissa avtal från undantag och de villkor som fastställs i denna förordning säkerställs det normalt att de avtal som omfattas av gruppundantaget inte ger parterna möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av produkterna, tekniken eller metoderna i fråga.
- (21) Avtal mellan företag som inte är konkurrerande leverantörer av produkter, teknik eller metoder som kan förbättras, substitueras eller ersättas till följd av resultaten från forskningen och utvecklingen och som uppfyller villkoren i denna förordning kommer bara under exceptionella omständigheter att kunna eliminera en effektiv konkurrens inom innovation. Sådana avtal bör därför kunna omfattas av undantag enligt denna förordning oberoende av

marknadsandelar, och exceptionella fall bör kunna åtgärdas genom att återkalla rätten till undantag enligt denna förordning. Undantag för sådana avtal enligt denna förordning påverkar inte konkurrensbedömningen av forsknings- och utvecklingsavtal som inte uppfyller villkoren i denna förordning eller avtal i fråga om vilka rätten till undantag enligt denna förordning har återkallats.

- (22) I denna förordning bör anges typfall där det kan anses vara lämpligt att i enlighet med artikel 29 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 ⁽⁵⁾ återkalla rätten att omfattas av undantag enligt den här förordningen.
- (23) Eftersom forsknings- och utvecklingsavtal ofta är långfristiga, särskilt när samarbetet även omfattar utnyttjandet av resultaten, bör giltighetstiden för denna förordning fastställas till 12 år.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

1. I denna förordning gäller följande definitioner:
 1. *forsknings- och utvecklingsavtal*: ett avtal mellan två eller fler parter som avser de villkor på vilka dessa parter bedriver något av följande:
 - a) Gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik
 - i) utan gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling, eller
 - ii) med gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling.
 - b) Beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik
 - i) utan gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling, eller
 - ii) med gemensamt utnyttjande av resultaten av denna forskning och utveckling.
 - c) Gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter vilket omfattas av led a.
 - d) Gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter vilket omfattas av led b.
 2. *avtal*: ett avtal mellan företag, ett beslut av en företagsammanslutning eller ett samordnat förfarande.
 3. *forskning och utveckling*: verksamhet som syftar till förvärv av know-how avseende produkter, teknik eller metoder, utförande av teoretiska analyser, systematiska studier eller försök, inbegripet försöks- och demoproduktion, teknisk provning av produkter eller metoder, uppförande av nödvändiga anläggningar upp till demoskala samt förvärv av immateriella rättigheter till resultaten.
 4. *produkt*: en vara eller en tjänst, inbegripet både mellanvaror eller tjänster i mellanledet och slutvaror eller tjänster i slutledet.
 5. *avtalsteknik*: en teknik eller en metod som är ett resultat av den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen.

⁽⁵⁾ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1).

6. *avtalsprodukt*: en produkt som härrör från den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen, eller som tillverkas med tillämpning av avtalstekniken.
7. *utnyttjande av resultaten*: produktion eller distribution av avtalsprodukterna eller tillämpning av avtalstekniken eller överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter eller överföring av know-how som behövs för sådan produktion, distribution eller tillämpning.
8. *immateriella rättigheter*: industriell äganderätt, till exempel patent och varumärken, samt upphovsrätt och närstående rättigheter.
9. *know-how*: en mängdpraktisk information, som är ett resultat av erfarenheter och testning och som är
 - a) *hemlig*, det vill säga inte allmänt känd eller lätt tillgänglig,
 - b) *väsentlig*, det vill säga viktig och till nytta för produktionen av avtalsprodukterna eller tillämpningen av avtalstekniken, och
 - c) *identifierad*, det vill säga tillräckligt utförligt beskriven för att det ska vara möjligt att kontrollera att kriterierna om hemlighet och väsentlighet är uppfyllda.
10. *gemensamt*: i fråga om verksamhet som utförs enligt ett forsknings- och utvecklingsavtal, verksamhet där arbetet i fråga
 - a) utförs av en gemensam arbetsgrupp eller organisation eller ett gemensamt företag,
 - b) gemensamt har anförtratts en tredje part, eller
 - c) fördelas mellan parterna genom specialisering inom forskning och utveckling eller specialisering inom utnyttjande.
11. *specialisering inom forskning och utveckling*: varje part deltar i den forsknings- och utvecklingsverksamhet som omfattas av forsknings- och utvecklingsavtalet, och de fördelar forsknings- och utvecklingsarbetet sinsemellan på det sätt de finner lämpligt; detta omfattar inte beställd forskning och utveckling.
12. *specialisering inom utnyttjande*: parterna fördelar sinsemellan enskilda uppgifter såsom produktion eller distribution, eller ålägger varandra begränsningar vad gäller utnyttjandet av resultaten, såsom begränsningar i förhållande till vissa territorier, kunder eller användningsområden; detta innefattar ett scenario där endast en part tillverkar och distribuerar avtalsprodukterna på grundval av en exklusiv licens som övriga parter beviljat.
13. *beställd forskning och utveckling*: forskning och utveckling som utförs av en part och finansieras av en finansierande part.
14. *finansierande part*: en part som finansierar beställd forskning och utveckling utan att själv utföra någon del av forsknings- och utvecklingsverksamheten.
15. *konkurrerande företag*: en faktisk eller potentiell konkurrent:
 - a) *faktisk konkurrent*: ett företag som tillhandahåller en produkt, teknik eller metod som kan förbättras, substitueras eller ersättas av avtalsprodukten eller avtalstekniken på den relevanta geografiska marknaden.
 - b) *potentiell konkurrent*: ett företag som, om forsknings- och utvecklingsavtalet inte fanns, på realistiska grunder och inte endast som en rent teoretisk möjlighet sannolikt inom högst tre år skulle göra de nödvändiga ytterligare investeringarna eller ta på sig de nödvändiga kostnaderna för att tillhandahålla en produkt, teknik eller metod som kan förbättras, substitueras eller ersättas av avtalsprodukten eller avtalstekniken på den relevanta geografiska marknaden.

16. *relevant produktmarknad*: den relevanta marknaden för de produkter som kan förbättras, substitueras eller ersättas av avtalsprodukterna.
17. *relevant teknikmarknad*: den relevanta marknaden för den teknik eller de metoder som kan förbättras, substitueras eller ersättas av avtalstekniken.
18. *aktiv försäljning*: alla former av försäljning utom passiv försäljning.
19. *passiv försäljning*: försäljning som svar på spontana förfrågningar från enskilda kunder, inklusive leverans av produkter till kunden utan att försäljningen har inletts genom aktiv kundkontakt avseende en viss kund eller kundgrupp eller ett visst område, och inbegripet försäljning som är ett resultat av deltagande i offentlig upphandling eller svar på privata anbudsinfordringar.

2. I denna förordning omfattar begreppen *företag* och *part* även dessa företags eller parter respektive anknutna företag. Med *anknutna företag* avses:

1. företag i vilka en part i forsknings- och utvecklingsavtalet direkt eller indirekt har en eller flera av följande rättigheter eller befogenheter:
 - a) Befogenhet att utöva mer än hälften av rösträttigheterna.
 - b) Befogenhet att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget.
 - c) Rätt att leda företagets verksamhet.
2. företag som direkt eller indirekt gentemot en part i forsknings- och utvecklingsavtalet har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
3. företag i vilka ett företag som avses i led 2 direkt eller indirekt har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
4. företag i vilka en part i forsknings- och utvecklingsavtalet tillsammans med ett eller flera av de företag som avses i leden 1, 2 eller 3 eller i vilka två eller flera av de sistnämnda företagen gemensamt har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
5. företag i vilka en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1 gemensamt innehas av
 - a) parter i forsknings- och utvecklingsavtalet eller deras respektive anknutna företag som avses i leden 1–4, eller
 - b) en eller flera parter i forsknings- och utvecklingsavtalet eller ett eller flera av deras anknutna företag som avses i leden 1–4, samt en eller flera tredje parter.

Artikel 2

Undantag

1. Enligt artikel 101.3 i fördraget och om inte något annat följer av denna förordning ska artikel 101.1 i fördraget inte tillämpas på forsknings- och utvecklingsavtal.
2. Undantaget i punkt 1 ska gälla i den mån forsknings- och utvecklingsavtal innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas av artikel 101.1 i fördraget.

3. Undantaget i punkt 1 ska även tillämpas på forsknings- och utvecklingsavtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter till en eller flera av parterna eller till en enhet som parterna upprättat för att utföra den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen eller det gemensamma utnyttjandet av resultaten, under förutsättning att dessa bestämmelser är direkt knutna till och nödvändiga för genomförandet av avtalet men inte utgör det primära syftet med avtalet.

Artikel 3

Tillgång till de slutliga resultaten

1. Undantaget i artikel 2 ska gälla på de villkor som anges i punkterna 2, 3 och 4 i denna artikel.
2. Forsknings- och utvecklingsavtalet ska föreskriva att alla parter har full tillgång till de slutliga resultaten från den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen för fortsatt forskning och utveckling samt för utnyttjande.
3. Den tillgång som föreskrivs i punkt 2 ska
 - a) innefatta de immateriella rättigheter och den know-how som kan komma att uppstå,
 - b) ges så snart resultaten från forskningen och utvecklingen blir tillgängliga.
4. Om forsknings- och utvecklingsavtalet föreskriver att parterna ska betala ersättning till varandra för att de ger varandra tillgång till resultaten för fortsatt forskning och utveckling eller för utnyttjande får ersättningen inte vara så hög att den i praktiken hindrar tillgång till resultaten.
5. Forskningsinstitut, högskolor eller företag som affärsmässigt tillhandahåller forsknings- och utvecklingstjänster utan att normalt delta aktivt i utnyttjandet av resultaten får samtycka till att endast använda resultaten för fortsatt forskning och utveckling.
6. Om parterna begränsar sina rättigheter att utnyttja resultaten i enlighet med denna förordning, i synnerhet när de specialiserar sig inom utnyttjande, får tillgången till resultaten i syfte att utnyttja dem begränsas i enlighet därmed.

Artikel 4

Tillgång till befintlig know-how

1. Om forsknings- och utvecklingsavtalet inte omfattar gemensamt utnyttjande av resultaten ska undantaget i artikel 2 gälla på de villkor som anges i punkterna 2 och 3 i den här artikeln.
2. Avtalet ska föreskriva att varje part ska få tillgång till övriga parter eventuella befintliga know-how om denna know-how är oundgänglig för att resultaten ska kunna utnyttjas.
3. Om avtalet föreskriver att parterna ska betala ersättning till varandra för att de ger varandra tillgång till sin befintliga know-how får ersättningen inte vara så hög att den i praktiken hindrar tillgång till resultaten.

Artikel 5

Gemensamt utnyttjande

1. Undantaget i artikel 2 ska endast gälla om det gemensamma utnyttjandet uteslutande avser resultat som uppfyller båda följande villkor:
 - a) Resultaten är oundgängliga för produktionen av avtalsprodukterna eller tillämpningen av avtalstekniken.
 - b) Resultaten skyddas av immateriella rättigheter eller utgör know-how.

2. Om en eller flera parter anförtrotts produktionen av avtalsprodukterna genom specialisering inom utnyttjande ska undantaget i artikel 2 endast gälla om dessa parter är skyldiga att fullgöra övriga parterers beställningar av avtalsprodukterna, utom om något av följande villkor är uppfyllda:

- a) Forsknings- och utvecklingsavtalet föreskriver även att distributionen ska skötas av en gemensamt arbetsgrupp, en gemensam organisation eller ett gemensamt företag, eller gemensamt anförtros en tredje part.
- b) Parterna har kommit överens om att endast den part som producerar avtalsprodukterna får distribuera dem.

Artikel 6

Marknadsandelströsklar och undantagets varaktighet

1. Om två eller flera av parterna är konkurrerande företag i den mening som avses i artikel 1.1.15 ska undantaget i artikel 2 gälla så länge som forskningen och utvecklingen pågår, om, vid den tidpunkt då avtalet ingås

- a) avtalsparterna – i fråga om de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 a och c – har en sammanlagd marknadsandel på högst 25 % av den relevanta produkt- och teknikmarknaden.
- b) den finansierande parten och alla de parter med vilka den finansierande parten har ingått forsknings- och utvecklingsavtal med avseende på samma avtalsprodukter eller avtalsteknik – i fråga om de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 b och d – har en sammanlagd marknadsandel på högst 25 % av den relevanta produkt- och teknikmarknaden.

2. Om parterna inte är konkurrerande företag i den mening som avses i artikel 1.1.15 ska undantaget i artikel 2 gälla så länge som forskningen och utvecklingen pågår.

3. I fråga om forsknings- och utvecklingsavtal där resultaten utnyttjas gemensamt ska undantaget i artikel 2 fortsätta att gälla i sju år från den tidpunkt när avtalsprodukterna eller avtalstekniken för första gången släpps ut på den inre marknaden, om villkoren i punkterna 1 eller 2 i den här artikeln är uppfyllda vid den tidpunkt då det avtal som avses i artikel 1.1.1 a eller b ingås. För att de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 c och d ska omfattas av ett sådant fortsatt undantag ska villkoren i punkterna 1 eller 2 i den här artikeln vara uppfyllda vid den tidpunkt då det tidigare avtal som avses i artikel 1.1.1 a eller b ingicks.

4. Efter utgången av den sjuårsperiod som avses i punkt 3 i den här artikeln ska undantaget i artikel 2 fortsätta att gälla så länge som

- a) avtalsparterna – i fråga om de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 a och c – har en sammanlagd marknadsandel på högst 25 % av den relevanta marknaden för avtalsprodukterna eller avtalstekniken.
- b) den finansierande parten och alla de parter med vilka den finansierande parten har ingått forsknings- och utvecklingsavtal med avseende på samma avtalsprodukter eller avtalsteknik – i fråga om de forsknings- och utvecklingsavtal som avses i artikel 1.1.1 b och d – har en sammanlagd marknadsandel på högst 25 % av den relevanta marknaden för avtalsprodukterna eller avtalstekniken.

5. Om de relevanta parternas sammanlagda marknadsandel inte överstiger det relevanta tröskelvärdet som avses i punkt 4 i slutet av den sjuårsperiod som avses i punkt 3, men senare stiger över denna nivå, ska undantaget i artikel 2 fortsätta att gälla under två på varandra följande kalenderår efter det år då den relevanta marknadsandelens tröskelvärdet överskreds för första gången.

*Artikel 7***Tillämpning av marknadsrösklarna**

1. Vid tillämpningen av de marknadsrösklar i som anges i artikel 6.1 och 6.4 ska reglerna i punkterna 2, 3 och 4 i den här artikeln gälla.
2. Marknadsandelar ska beräknas på grundval av försäljningsvärdet på marknaden eller, om det inte finns några tillgängliga uppgifter om försäljningsvärdet på marknaden, på grundval av försäljningsvolymerna på marknaden. Om det inte finns några tillgängliga uppgifter om försäljningsvolymerna på marknaden får uppskattningar som grundas på annan tillförlitlig marknadsinformation, inbegripet utgifter för forskning och utveckling eller forsknings- och utvecklingskapacitet, användas.
3. Marknadsandelar ska beräknas på grundval av uppgifter som avser det föregående kalenderåret. Om det föregående kalenderåret inte är representativt för parternas ställning på den eller de relevanta marknaderna ska marknadsandelarna beräknas som ett genomsnitt av parternas marknadsandelar för de tre föregående kalenderåren.
4. Marknadsandelen för de företag som avses i artikel 1.2.5 ska fördelas lika mellan vart och ett av de företag som har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i artikel 1.2.1.

*Artikel 8***Särskilt allvarliga begränsningar**

Undantaget i artikel 2 ska inte gälla forsknings- och utvecklingsavtal som, direkt eller indirekt, ensamma eller i kombination med andra faktorer under parternas kontroll, syftar till något av följande:

- a) Begränsning av parternas frihet att självständigt eller i samarbete med tredje part bedriva forskning och utveckling
 - i) inom ett område som saknar anknytning till det område som forsknings- och utvecklingsavtalet gäller, eller
 - ii) efter det att den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen har avslutats, inom det område som forsknings- och utvecklingsavtalet gäller eller ett område som har anknytning till det området.
- b) Begränsning av produktion eller försäljning, med undantag för
 - i) uppställande av produktionsmål, om det gemensamma utnyttjandet av resultaten innefattar gemensam produktion av avtalsprodukterna,
 - ii) uppställande av försäljningsmål, om det gemensamma utnyttjandet av resultaten
 - 1) innefattar gemensam distribution av avtalsprodukterna eller gemensam licensiering av avtalstekniken, och
 - 2) utförs av en gemensam arbetsgrupp eller organisation eller ett gemensamt företag, eller gemensamt har anförtrots en tredje part.
 - iii) praxis som utgör specialisering inom utnyttjande.
 - iv) begränsning av parternas frihet att producera, sälja, överlåta eller licensiera produkter, teknik eller metoder som konkurrerar med avtalsprodukterna eller avtalstekniken under den period för vilken parterna har avtalat om gemensamt utnyttjande av resultaten.
- c) Fastställande av priser vid försäljning av avtalsprodukten eller licensiering av avtalstekniken till tredje parter, med undantag för fastställande av priser som tas ut av direktkunder eller fastställande av licensavgifter som tas ut av direkta licenstagare, om det gemensamma utnyttjandet av resultaten
 - i) innefattar gemensam distribution av avtalsprodukterna eller gemensam licensiering av avtalstekniken, och
 - ii) utförs av en gemensam arbetsgrupp eller organisation eller ett gemensamt företag, eller gemensamt har anförtrots en tredje part.

- d) Begränsning av det territorium inom vilket, eller de kunder till vilka, parterna passivt får sälja avtalsprodukterna eller licensiera avtalstekniken, med undantag för krav på att bevilja en annan part exklusiv licens till resultaten av forskningen och utvecklingen.
- e) Begränsning av aktiv försäljning av avtalsprodukterna eller avtalstekniken inom territorier eller till kunder som inte exklusivt har fördelats till en av parterna genom specialisering inom utnyttjande.
- f) Krav på att inte tillgodose efterfrågan från kunder inom parternas respektive territorier, eller från kunder som på annat sätt har fördelats mellan parterna genom specialisering inom utnyttjande, om dessa kunder skulle saluföra avtalsprodukterna inom andra territorier på den inre marknaden.
- g) Krav på att försvåra för användare eller återförsäljare att anskaffa avtalsprodukterna från andra återförsäljare på den inre marknaden.

Artikel 9

Uteslutna begränsningar

1. Undantaget i artikel 2 ska inte tillämpas på följande skyldigheter i forsknings- och utvecklingsavtal:
 - a) Skyldigheten att inte
 - i) efter det att forskningen och utvecklingen har slutförts, bestrida giltigheten av immateriella rättigheter som
 - 1) parterna har på den inre marknaden, och
 - 2) är av betydelse för forskningen och utvecklingen, eller
 - ii) efter det att forsknings- och utvecklingsavtalet upphört att gälla, bestrida giltigheten av de immateriella rättigheter som
 - 1) parterna har på den inre marknaden, och
 - 2) skyddar resultaten från forskningen och utvecklingen.
 - b) Skyldigheten att inte bevilja tredje parter licenser för produktion av avtalsprodukterna eller tillämpning av avtalstekniken, om inte avtalet föreskriver att resultaten från den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen ska utnyttjas av minst en av parterna och att detta utnyttjande ska ske på den inre marknaden i förhållande till tredje parter.
2. Punkt 1 a påverkar inte möjligheten att avtala om att forsknings- och utvecklingsavtalet ska upphöra i händelse av att någon av parterna bestrider giltigheten av de immateriella rättigheter som avses i punkt 1 a i och ii.
3. Om forsknings- och utvecklingsavtalet omfattar någon av de uteslutna begränsningar som avses i punkt 1 i denna artikel ska undantaget i artikel 2 fortsätta att gälla övriga delar av forsknings- och utvecklingsavtalet, förutsatt att de uteslutna begränsningarna kan skiljas från dessa övriga delar och förutsatt att övriga villkor i denna förordning är uppfyllda.

Artikel 10

Återkallelse av kommissionen i enskilda fall

1. Enligt artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003 kan kommissionen återkalla rätten till undantag enligt denna förordning om den i ett visst fall konstaterar att ett forsknings- och utvecklingsavtal som omfattas av undantag enligt denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 101.3 i fördraget.

2. Kommissionen kan återkalla rätten till undantag enligt denna förordning, på grundval av artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003, särskilt om

- a) ett forsknings- och utvecklingsavtal i väsentlig grad begränsar utrymmet för tredje parter att bedriva forskning och utveckling inom det eller de områden som avtalsprodukterna eller avtalstekniken hänför sig till,
- b) ett forsknings- och utvecklingsavtal i väsentlig grad begränsar tredje parts tillträde till den relevanta marknaden för avtalsprodukterna eller avtalstekniken,
- c) parterna, utan saklig grund, underlåter att utnyttja resultaten från den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen i förhållande till tredje part,
- d) avtalsprodukterna eller avtalstekniken inte utsätts för effektiv konkurrens på den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av denna,
- e) forsknings- och utvecklingsavtalet i väsentlig grad skulle begränsa konkurrensen inom innovation på ett visst område.

Artikel 11

Återkallelse i enskilda fall av en medlemsstats konkurrensmyndighet

En medlemsstats konkurrensmyndighet får återkalla rätten till undantag enligt denna förordning om villkoren i artikel 29.2 i förordning (EG) nr 1/2003 är uppfyllda.

Artikel 12

Övergångsperiod

Förbudet i artikel 101.1 i fördraget gäller inte under perioden från och med den 1 juli 2023 till och med den 30 juni 2025 i fråga om avtal som redan är i kraft den 30 juni 2023 och som inte uppfyller de villkor för undantag i denna förordning men som uppfyller villkoren för undantag i förordning (EU) nr 1217/2010.

Artikel 13

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2023.

Den ska tillämpas till och med den 30 juni 2035.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 1 juni 2023.

På kommissionens vägnar
Ursula VON DER LEYEN
Ordförande

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) 2023/1067**av den 1 juni 2023****om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal****(Text av betydelse för EES)**

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2821/71 av den 20 december 1971 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden ⁽¹⁾, särskilt artikel 1.1 c,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning ⁽²⁾,

efter samråd med rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

av följande skäl:

- (1) Förordning (EEG) nr 2821/71 ger kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa artikel 101.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden som omfattas av artikel 101.1 i fördraget och som avser specialisering, inklusive avtal som är nödvändiga för att åstadkomma sådan specialisering.
- (2) Kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 ⁽³⁾ definierar grupper av specialiseringsavtal som kommissionen anser normalt uppfyller villkoren i artikel 101.3 i fördraget. Den förordningen upphör att gälla den 30 juni 2023. Med tanke på att erfarenheterna av tillämpningen av den förordningen på det hela taget varit positiva och med hänsyn till resultaten av utvärderingen av förordningen är det lämpligt att en ny gruppundantagsförordning antas.
- (3) Syftet med denna förordning är att effektivt skydda konkurrensen och att skapa tillräcklig rättssäkerhet för företag. Samtidigt som dessa mål eftersträvas bör hänsyn tas till behovet av att förenkla den administrativa tillsynen och lagstiftningen så mycket som möjligt.
- (4) För tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget genom förordning är det inte nödvändigt att fastställa vilka avtal som kan omfattas av artikel 101.1 i fördraget. Vid en individuell bedömning av avtal enligt artikel 101.1 i fördraget måste flera faktorer beaktas, särskilt strukturen på den relevanta marknaden.
- (5) Undantag enligt denna förordning bör begränsas till de avtal som med tillräcklig säkerhet kan antas uppfylla villkoren i artikel 101.3 i fördraget. Under en viss nivå av marknadsinflytande kan det i allmänhet presumeras att specialiseringsavtal som faller inom tillämpningsområdet för artikel 101.3 i fördraget ger upphov till positiva effekter som kommer att uppväga eventuella negativa effekter på konkurrensen.
- (6) Denna förordning bör gälla avtal om tillverkning av varor och förberedande av tjänster. Med förberedande av tjänster avses verksamhet som bedrivs i tidigare handelsled i förhållande till tillhandahållandet av tjänster till kunder (t.ex. samarbete för upprättande eller drift av en plattform genom vilken en tjänst kommer att tillhandahållas). Tillhandahållandet av tjänster till kunder omfattas inte av denna förordning, utom i sådana fall där parterna kommer överens om att gemensamt tillhandahålla tjänster som förberetts enligt specialiseringsavtalet.

⁽¹⁾ EGT L 285, 29.12.1971, s. 46.

⁽²⁾ EUT C 120, 15.3.2022, s. 1.

⁽³⁾ Kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal (EUT L 335, 18.12.2010, s. 43).

- (7) Sannolikheten för att specialiseringsavtal bidrar till förbättringar avseende tillverkningen av produkter eller förberedandet av tjänster och distributionen av dem är störst om parterna har kompletterande kunskaper, tillgångar eller verksamheter, eftersom avtalen i så fall gör det möjligt för dem att koncentrera sig på tillverkningen av vissa produkter eller förberedandet av vissa tjänster och därmed fungera effektivare och leverera produkterna billigare. Under förutsättning att konkurrensen är effektiv kommer konsumenterna sannolikt att få en skälig andel av de uppnådda fördelarna.
- (8) Dessa fördelar kan för det första uppnås genom avtal där en eller flera parter helt eller delvis avstår från att tillverka vissa varor eller förbereda vissa tjänster till förmån för en eller flera andra parter (*ensidig specialisering*), för det andra genom avtal där två eller flera parter helt eller delvis avstår från att tillverka vissa, men skilda varor eller förbereda vissa, men skilda tjänster till förmån för en eller flera andra parter (*ömsesidig specialisering*), och för det tredje genom avtal där två eller flera parter förbinder sig att gemensamt tillverka vissa varor eller förbereda vissa tjänster (*gemensam produktion*).
- (9) Tillämpningen av denna förordning på ensidiga och ömsesidiga specialiseringsavtal bör inskränka sig till scenarier där parterna är verksamma på samma produktmarknad. Det är emellertid inte nödvändigt att parterna är verksamma på samma geografiska marknad. Begreppen ensidig och ömsesidig specialisering bör dessutom inte innebära ett krav på att en part minskar sin kapacitet, eftersom det räcker med att produktionsvolymen minskas.
- (10) För att fördelarna med specialiseringen ska kunna förverkligas utan att någon part helt lämnar marknaden i ett senare handelsled än produktionsledet, bör ensidiga och ömsesidiga specialiseringsavtal endast omfattas av denna förordning om de föreskriver leverans- och inköpskyldigheter. Leverans- och inköpskyldigheter kan vara exklusiva men behöver inte vara det.
- (11) Denna förordning bör vara tillämplig på avtal om gemensam produktion som ingår av parter som redan är verksamma på samma produktmarknad men också av parter som önskar gå in på en produktmarknad med hjälp av avtalet om gemensam produktion. Begreppet avtal om gemensam produktion bör inte innebära ett krav på att parterna minskar sin individuella verksamhet när det gäller tillverkning av produkter eller förberedande av tjänster utanför tillämpningsområdet för det planerade avtalet om gemensam produktion.
- (12) Om parternas andel av den relevanta marknaden för de produkter som är föremål för ett specialiseringsavtal inte överstiger en viss nivå kan det presumeras att avtalet som regel kommer att skapa ekonomiska fördelar i form av stordrifts- eller diversifieringsfördelar eller bättre produktionsteknik, samtidigt som konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av de fördelar som därigenom uppnås.
- (13) Om de produkter som omfattas av ett specialiseringsavtal är mellanprodukter som en eller flera av parterna helt eller delvis använder internt som insatsprodukter i sin egen tillverkning av produkter i senare handelsled som de därefter säljer på marknaden, bör undantaget enligt denna förordning gälla endast om parternas andel av den relevanta marknaden för dessa produkter i senare led inte överstiger en viss nivå. Om man i ett sådant fall endast beaktar parternas andel av marknaden för mellanprodukten, negligeras den potentiella risken för att konkurrenter utestängs från marknaden eller drabbas av prishöjningar på insatsprodukter när det gäller produkterna i senare handelsled.
- (14) Det finns inte någon presumtion för att specialiseringsavtal antingen omfattas av artikel 101.1 i fördraget eller att de inte uppfyller villkoren i artikel 101.3 i fördraget marknadsandelströsklarna enligt denna förordning överskrider eller andra villkor i denna förordning inte uppfylls. I sådana fall måste en individuell bedömning av specialiseringsavtalet göras mot bakgrund av artikel 101 i fördraget.
- (15) Undantag enligt denna förordning bör inte omfatta avtal som innehåller begränsningar som inte är absolut nödvändiga för att uppnå de positiva effekterna av ett specialiseringsavtal. Avtal som innehåller vissa typer av allvarliga begränsningar av konkurrensen, såsom fastställande av priser gentemot tredje part, begränsning av produktion eller försäljning och uppdelning av marknader eller kundunderlag, bör i princip inte omfattas av undantag enligt denna förordning, oberoende av parternas marknadsandel.

- (16) Genom marknadsandelströskeln, uteslutandet av vissa avtal från undantag och de villkor som fastställs i denna förordning säkerställs det normalt att de avtal som omfattas av gruppundantaget inte ger parterna möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av de produkterna eller tjänsterna i fråga.
- (17) I denna förordning bör anges typfall där det kan anses vara lämpligt att i enlighet med artikel 29 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 ⁽⁴⁾ återkalla rätten att omfattas av undantag enligt den här förordningen.
- (18) För att underlätta ingåendet av specialiseringsavtal, som kan få strukturella konsekvenser för parterna, bör giltighetstiden för denna förordning fastställas till 12 år.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

1. I denna förordning gäller följande definitioner:
 1. *specialiseringsavtal*: ett ensidigt specialiseringsavtal, ett ömsesidigt specialiseringsavtal eller ett avtal om gemensam produktion.
 - a) *ensidigt specialiseringsavtal*: ett avtal mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad och varigenom en eller flera parter samtycker till att helt eller delvis upphöra med produktion av vissa produkter eller att avstå från att producera dessa produkter och att köpa dem från den andra parten eller de andra parterna, vilka förbinder sig att producera och leverera dem.
 - b) *ömsesidigt specialiseringsavtal*: ett avtal mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom två eller flera parter ömsesidigt samtycker till att helt eller delvis upphöra med eller avstå från att producera vissa, men skilda produkter och att i stället köpa dessa produkter från den andra parten eller de andra parterna, vilka förbinder sig att producera och leverera dem.
 - c) *avtal om gemensam produktion*: ett avtal varigenom två eller flera parter förbinder sig att gemensamt tillverka vissa produkter.
 2. *avtal*: ett avtal mellan företag, ett beslut av en företagssammanslutning eller ett samordnat förfarande.
 3. *produkt*: en vara eller en tjänst, inbegripet både mellanvaror eller tjänster i mellanledet och slutvaror eller tjänster i slutledet, utom distributions- och uthyrningstjänster.
 4. *produktion*: tillverkning av varor eller förberedande av tjänster, inbegripet genom underleverantörer.
 5. *förberedande av tjänster*: verksamhet utförd i tidigare handelsled, innan tjänsterna tillhandahålls kunder.
 6. *specialiseringsprodukt*: en produkt som produceras inom ramen för ett specialiseringsavtal.
 7. *produkt i senare handelsled*: en produkt för vilken en specialiseringsprodukt används som insatsprodukt av en eller flera av parterna och som dessa parter avyttrar på marknaden.
 8. *relevant marknad*: den relevanta produktmarknaden och den geografiska marknaden för specialiseringsprodukterna och – om specialiseringsprodukterna är mellanprodukter som en eller flera av parterna helt eller delvis använder internt som insatsprodukter för tillverkning av produkter i senare led – den relevanta produktmarknaden och den geografiska marknaden för produkterna i senare handelsled.

⁽⁴⁾ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1).

9. *konkurrerande företag*: en faktisk eller potentiell konkurrent.
 - a) *faktisk konkurrent*: ett företag som är verksamt på samma relevanta marknad.
 - b) *potentiell konkurrent*: ett företag som, om specialiseringsavtalet inte fanns, på realistiska grunder och inte endast som en rent teoretisk möjlighet, sannolikt inom högst tre år skulle göra de nödvändiga ytterligare investeringarna eller ta på sig de andra nödvändiga kostnaderna för att komma in på den relevanta marknaden.
10. *exklusiv leveransskyldighet*: en skyldighet att inte leverera specialiseringsprodukterna till ett konkurrerande företag som inte är part i specialiseringsavtalet.
11. *exklusiv inköpskyldighet*: en skyldighet att endast köpa specialiseringsprodukterna från en eller flera parter i specialiseringsavtalet.
12. *gemensamt*: i fråga om distribution, verksamhet där arbetet i fråga
 - a) utförs av en gemensam arbetsgrupp eller organisation eller ett gemensamt företag,
 - b) utförs av en gemensamt utsedd tredjepartsdistributör med eller utan ensamrätt, under förutsättning att den tredje parten inte är ett konkurrerande företag.
13. *distribution*: försäljning och leverans av specialiseringsprodukterna till kunder, inbegripet marknadsföring av dessa produkter.

2. I denna förordning omfattar begreppen *företag* och *part* även dessa företags eller parter respektive anknutna företag. Med *anknutna företag* avses:

1. företag i vilka en part i specialiseringsavtalet direkt eller indirekt har en eller flera av följande rättigheter eller befogenheter:
 - a) Befogenhet att utöva mer än hälften av rösträttigheterna.
 - b) Befogenhet att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget.
 - c) Rätt att leda företagets verksamhet.
2. företag som direkt eller indirekt gentemot en part i specialiseringsavtalet har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
3. företag i vilka ett företag som avses i led 2 direkt eller indirekt har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
4. företag i vilka en part i specialiseringsavtalet tillsammans med ett eller flera av de företag som avses i leden 1, 2 eller 3 eller i vilka två eller flera av de sistnämnda företagen gemensamt har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
5. företag i vilka en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1 gemensamt innehas av
 - a) parter i specialiseringsavtalet eller deras respektive anknutna företag som avses i leden 1–4,
 - b) en eller flera parter i specialiseringsavtalet eller ett eller flera av deras anknutna företag som avses i leden 1–4, samt en eller flera tredje parter.

Artikel 2

Undantag

1. Enligt artikel 101.3 i fördraget och om inte något annat följer av denna förordning ska artikel 101.1 i fördraget inte tillämpas på specialiseringsavtal.

2. Undantaget i punkt 1 ska gälla i den mån specialiseringsavtal innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas av artikel 101.1 i fördraget.
3. Undantaget i punkt 1 ska även tillämpas på specialiseringsavtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter till en eller flera av parterna, under förutsättning att dessa bestämmelser är direkt knutna till och nödvändiga för genomförandet av avtalet men inte utgör det primära syftet med avtalet.
4. Undantaget i punkt 1 ska även tillämpas på specialiseringsavtal genom vilka
 - a) parterna godtar en exklusiv inköpsskyldighet eller en exklusiv leveransskyldighet,
 - b) parterna distribuerar specialiseringsprodukterna gemensamt.

Artikel 3

Marknadsandelströskel

1. Undantaget i artikel 2 ska gälla på villkor att parternas sammanlagda marknadsandel inte överstiger 20 % på den eller de relevanta marknaderna för specialiseringsprodukterna.
2. Om specialiseringsprodukterna är mellanprodukter som en eller flera av parterna helt eller delvis använder internt som insatsprodukter för tillverkning av produkter i senare led, vilka de också säljer, gäller undantaget i artikel 2 endast om båda följande villkor är uppfyllda:
 - a) Parternas sammanlagda marknadsandel överstiger inte 20 % på den eller de relevanta marknaderna för specialiseringsprodukterna.
 - b) Parternas sammanlagda marknadsandel överstiger inte 20 % på den eller de relevanta marknaderna för produkterna i senare led.

Artikel 4

Tillämpning av marknadsandelströskeln

Vid tillämpningen av det marknadsandelströskelvärde som anges i artikel 3 ska följande regler gälla:

- a) Marknadsandelar ska beräknas på grundval av försäljningsvärdet på marknaden; om det inte finns några tillgängliga uppgifter om försäljningsvärdet på marknaden kan uppskattningar som grundas på annan tillförlitlig marknadsinformation, inbegripet försäljningsvolymerna på marknaden, användas.
- b) Marknadsandelar ska beräknas på grundval av uppgifter som avser det föregående kalenderåret eller, om det föregående kalenderåret inte är representativt för parternas ställning på den eller de relevanta marknaderna, som ett genomsnitt av parternas marknadsandelar för de tre föregående kalenderåren.
- c) Marknadsandelen för de företag som avses i artikel 1.2.5 ska fördelas lika mellan vart och ett av de företag som har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i artikel 1.2.1.
- d) Om de marknadsandelar som avses i artikel 3 från början inte överstiger 20 % men senare stiger över denna nivå på minst en av de relevanta marknaderna ska undantaget i artikel 2 fortsätta att gälla under två på varandra följande kalenderår efter det år då tröskeln på 20 % överskreds för första gången.

*Artikel 5***Särskilt allvarliga begränsningar**

Undantaget i artikel 2 ska inte gälla specialiseringsavtal som, direkt eller indirekt, ensamma eller i kombination med andra faktorer under parternas kontroll, syftar till något av följande:

- a) Fastställande av priser vid försäljning av specialiseringsprodukterna till tredje part, med undantag för fastställande av priser som tas ut av direktkunder vid gemensam distribution.
- b) Begränsning av produktion eller försäljning, med undantag för
 - i) bestämmelser om överenskomna produktmängder vid avtal om ensidig eller ömsesidig specialisering,
 - ii) fastställande av kapacitet och produktionsvolymerna i samband med avtal om gemensam produktion,
 - iii) fastställande av försäljningsmål i samband med gemensam distribution,
- c) uppdelning av marknader eller kunder.

*Artikel 6***Återkallelse av kommissionen i enskilda fall**

1. Enligt artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003 kan kommissionen återkalla rätten till undantag enligt denna förordning om den i ett visst fall konstaterar att ett specialiseringsavtal som omfattas av undantag enligt denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 101.3 i fördraget.

2. Kommissionen kan återkalla rätten till undantag enligt denna förordning, på grundval av artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003, särskilt om den relevanta marknaden är mycket koncentrerad och konkurrensen redan är svag, till exempel på grund av ett eller flera av följande förhållanden:

- a) Andra marknadsaktörers individuella marknadsställning.
- b) Kopplingar mellan andra marknadsaktörer som skapats genom parallella specialiseringsavtal.
- c) Kopplingar mellan parterna och andra marknadsaktörer.

*Artikel 7***Återkallelse i enskilda fall av en medlemsstats konkurrensmyndighet**

En medlemsstats konkurrensmyndighet får återkalla rätten till undantag enligt denna förordning om villkoren i artikel 29.2 i förordning (EG) nr 1/2003 är uppfyllda.

*Artikel 8***Övergångsperiod**

Förbudet i artikel 101.1 i fördraget gäller inte under perioden från och med den 1 juli 2023 till och med den 30 juni 2025 i fråga om avtal som redan är i kraft den 30 juni 2023 och som inte uppfyller de villkor för undantag i denna förordning, men som uppfyller villkoren för undantag i förordning (EU) nr 1218/2010.

*Artikel 9***Ikraftträdande och tillämpning**

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2023.

Den ska tillämpas till och med den 30 juni 2035.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 1 juni 2023.

På kommissionens vägnar
Ursula VON DER LEYEN
Ordförande
